

Mathias Brandt

Kommunstyrelsen

kallas härmed till sammanträde **2021-12-14 kl. 13.00 i Folkets hus Hällefors** för att behandla följande ärenden:

K1 13-14 Kommunchefen informerar

K1 14-14.30 Stadsarkitekt Sara Hallström om hållbara miljöer

Sammanträdet är öppet för allmänheten från klockan 14.30

OBS! Tänk på våra allergiker och använd inte starkt doftande sprayer, parfymer eller rakvatten!

Ärenden

- 1 Upprop.
- 2 Val av justerare samt dag för justering. Föreslås Fredrik Dahlberg (SD) och Allan Myrtenkvist (S) 20/12 kl 10.00
- 3 Godkännande av kallelse till dagens sammanträde
- 4 Fastställande av dagordning.

Beslutsärenden

- 5 Yttrande över revisionsgranskning av kommunens uppföljning av intern kontroll, KS 21/00216
- 6 Avtal Hällefors Folketshusförening, dnr KS 21/00231
- 7 Riktlinje markförsäljning och markförvärv Hällefors kommun, dnr KS 21/00246
- 8 Försäljning av industrifastighet i Grythyttan, dnr KS 18/00038
- 9 Förfrågan om försäljning tomt Kronhagen, dnr KS 21/00226
- 10 Lönestrategi för Hällefors kommun, dnr KS 21/00254
- 11 Ansökan om föreningsbidrag till Bris, dnr KS 21/00174
- 12 Kommunstyrelsens internkontrollrapport 2021, dnr KS 21/00255

- 13 Kommunstyrelsens internkontrollplan 2022, dnr KS 21/00256
- 14 Remissyttrande god kommunal hushållning, dnr KS 21/00253
- 15 Yttrande över Maria Jansson Andersson (GL) och Wilhelm Thams (GL) motion om lokalt omhändertagande av Gyltboanläggningens lakvatten, dnr KS 20/00042
- 16 Yttrande över medborgarförslag om elcyklar till kommunanställda, dnr KS 20/00058
- 17 Utskottsinitiativ gällande lördagsöppet på Lilla kvarn, dnr KS 21/00097
- 18 Utskottsinitiativ gällande möjligheten till utökning av gods och virkesterminal, dnr KS 21/00233
- 19 Utskottsinitiativ kring studentbostäder i Grythyttan, dnr KS 21/00235
- 20 Utskottsinitiativ gällande samlingsplats för motorburen ungdom, dnr KS 21/00241
- 21 Utskottsinitiativ gällande fritidsbanken, dnr KS 21/00242
- 22 Utskottsinitiativ om högrepresterande elever, dnr KS 21/00243
- 23 Valärenden. Ej bilaga.

Informationsärenden

- 24 Information från kommunalförbund, gemensamma nämnder, bolag och BRÅ, dnr KS 19/00033. Ej bilaga.
- 25 Aktuella remisser. Kända vid utskick: Handlingsprogram för BRT, handläggare samhällsstrateg. Modell för riskvärdering av aktörer som hanterar växtskyddsmedel. Ej bilaga.
- 26 Delårsrapport för Bergslagens Räddningstjänst per 2021-08-31, dnr KS 21/00230
- 27 Information om Omsorgens organisation, dnr KS 21/00237
- 28 Information kring Vikariesituationen, semesterperioden 2021, dnr KS 21/00236
- 29 Läsårstider 2022-23, dnr KS 21/00238
- 30 Familjecentral, dnr KS 19/00075

Delgivningsärenden, ej bilaga

- 31 A) Kommunförvaltningen: Upphandling leksaker och barnvagnar, dnr KS 21/00225; reviderade riktlinjer till attestpolicy; direktupphandling

flyttjänster, dnr KS 21/00103; upphandling av ramavtal för rör- och elarbeten; upphandling, förnyad konkurrensutsättning via ADDA, fordon 20221, dnr KS 21/00171; upphandling av fordon för livsmedelstransporter, dnr KS 21/002234

B) Lindesbergs kommun: Protokollsutdrag KS 2021-11-16 § 154, gemensam avfallsplan; protokollsutdrag TN 2021-11-09 § 80, turismstrategi

C) Länsstyrelsen Örebro län: Beslut om bildande av naturreservatet Glottrakärret, Hallsbergs kommun; beslut om bildande av naturreservatet Skärjenöarna i Hällefors och Nora kommuner; beslut om utvidgning av naturreservatet Rå uddar i Askersunds kommun; beslut om fördelningar om anvisningar år 2022; beslut om avslag på ansökan om förordnande som borgerlig vigsselförrättare

D) Bergslagens överförmyndarnämnd: Protokoll 2021-11-17

E) Hällefors Bostads AB: Protokoll 2021-11-24 inkl bilagor

F) Samhällsbyggnadsnämnden Bergslagen: Beslut om ändring av erfarenhetsklass och årlig kontrollavgift för livsmedelsanläggning, Centralköket; delårsrapport per 2021-08-31, dnr KS 21/00213

G) Ljusnarsbergs kommun: Protokollsutdrag KF 2021-11-11, beslut om taxor.

H) Region Örebro län: Protokoll specifika samverkansrådet för kultur 2021-11-12

I) Samhällsbyggnadsförbundet Bergslagen: Drift- och investeringsuppföljning per 2021-10-31

J) Nora kommun: Protokollsutdrag KF 2021-10-27 § 80: Turismstrategi

K) BRT: Protokoll 2021-10-20

L) Energimarknadsinspektionen: Förlängning av nätkoncession för linje; nätkoncession för linje för en befintlig ledning; förlängning av nätkoncession för linje

Delegeringsbeslut, ej bilaga

32 A) Näringslivschef Camilla McQuire: Beslut om beviljat evenemangsstöd till Cornelisdagarna i Grythyttan; beslut om beviljat evenemangsstöd till Hällefors Ishockeyklubb, match FBK-ÖHK ; förlängning av avtal med Lidh reklam gällande välkomstutskick till nyinflyttade i Hällefors kommun; beslut om beviljat evenemangsstöd till Företagarföreningen för julsmytning/julmarknad.

B) Ekonomichef Jessica Jansson: Omsättning av lån Kommuninvest låneavtal 139840, 10 mkr; tillsvidareanställning av ekonom.

C) Utvecklingsstrateg Peter Wiker: Avtal om konstnärlig utsmyckning av simhall med Mås Illustra.

Gruppmöte för (M), (GL) och (C) 12/12 kl 19.30, digitalt.

Gruppmöte för (S) 14/12 kl 10-12 i kommunkontorets representationsrum.

Annalena Järnberg
Ordförande

Vivianne Pettersson
2 v ordförande

Mathias Brandt
Kanslichef

Yttrande över revisionsgranskning av kommunens uppföljning av intern kontroll, KS 21/00216

Beslutsunderlag

Granskningsrapport gällande kommunens uppföljning av intern kontroll,
daterad 2021-10-13

Ärendet

Kommunförvaltningen anser att granskningsrapporten är bra och har för avsikt att arbeta efter detta material. Rapporten ger en bra hjälp i kommunens fortsatta arbete att få en bra hantering och styrning av kommunens interna kontroll.

Utifrån revisorernas rapport kommer ekonomienheten att revidera gällande styrdokument så det överensstämmer med kommunallagen från 2017. Ett ärende och underlag för återrapportering till kommunstyrelsen har skett genom ekonomiberedning och för det år som granskningen har genomförts har det blivit någon miss i ärendehantering som gjort att kommunstyrelsen inte erhållit ekonomiberedningens underlag. Det kommer förvaltningen säkerställa så att ärendehantering blir optimal och följer antagna riktlinjer.

När det gäller balansen mellan kontrollnytta och kontrollkostnad är det något som förvaltningen tillsammans med förtroendevalda får se över framöver men när det gäller antalet kontrollpunkter är det avgörande hur kommunstyrelsen känner sig trygg i de olika verksamhetsområdena.

I rapporten framgår att kontrollpunkterna inom området pedagogisk verksamhet behöver utvecklas vilket inte är nödvändigt då verksamheten har en god kontroll som styrelsen känner sig trygg med. Tidigare år har området haft fler kontrollpunkter men ett antal har lyfts bort utifrån de rapporter som förvaltningen presenterat. Förvaltningen bedömer inte att antalet kontrollpunkter ska vara avgörande vid antagande av plan.

Förvaltningen har för avsikt att genomföra utbildning inför varje ny mandatperiod samt kontinuerligt öka kunskapen i samband med

ekonomiberedningens hantering av internkontroll för att bibehålla och utveckla kunskapen hos förtroendevalda.

När det gäller kompetens och kunskap om intern kontroll hos tjänstepersoner genomförs en ekonomiintroduktion av ekonomichef med alla nya chefer där internkontrollen är en del. Löpande under verksamhetsåret kommer förvaltningen att arbeta fram bättre rutiner för när kunskap ska fyllas på hos alla chefer för att få en bättre systematik.

I rapporten framgår också att myndighetsnämnden ska arbeta fram en internkontrollplan inför kommande verksamhetsår. Där kommer förvaltningen bistå med både kunskap och kompetens samt underlag vad gäller förvaltningens processer inom myndighetsnämndens ansvarsområde. Förvaltningen har för avsikt att utarbeta en tidplan för framtagandet med målsättningen att nämnden under kommande verksamhetsår antar en plan.

Social konsekvensanalys

Kommunstyrelsens förvaltning har inte gjort någon särskild analys utifrån detta perspektiv.

Miljömässig konsekvensanalys

Kommunstyrelsens förvaltning har inte gjort någon särskild analys utifrån detta perspektiv.

Ekonomisk konsekvensanalys

Kommunstyrelsens förvaltning har inte gjort någon särskild analys utifrån detta perspektiv.

Under allmänna utskottets behandling av ärendet föredrar ekonomichef Jessica Jansson.

Vivianne Pettersson (M) yrkar att yttrandet ska antas vilket bifalls.

Allmänna utskottet föreslår kommunstyrelsen

Yttrandet antas.

Revisorerna

*Till*Kommunstyrelsen
Myndighetsnämnden*För kännedom*

Kommunfullmäktige

Granskning av kommunens uppföljning av intern kontroll

Vi har granskat hur kommunen bedriver sitt arbete med att säkerställa den interna kontrollen. Det övergripande syftet har varit att bedöma huruvida kommunstyrelsen och myndighetsnämnden bedriver ett systematiskt arbete med att säkerställa den interna kontrollen. Vid granskningen har vi biträts av KPMG. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Vår sammanfattande bedömning är att kommunstyrelsen och myndighetsnämndens arbete med den interna kontrollen inte fullt ut varit tillfredsställande. Kommunstyrelsen har kommit långt i sitt arbete men vi konstaterar att det finns förbättringspotential.

Vi grundar vår bedömning på att det finns styrdokument i form av policy och riktlinjer på plats som definierar intern kontroll och beskriver ansvarsfördelningen mellan förtroendevalda och förvaltning. System och rutiner för genomförande av en ändamålsenlig intern kontroll finns på plats men fungerar inte fullt ut tillfredsställande. Återrapporteringen av resultatet av internkontrollplanen till kommunstyrelsen visar att de riktlinjer och mallar som finns framtagna inte följs fullt ut.

Vidare grundas bedömningen på att myndighetsnämnden inte har antagit någon internkontrollplan. Detta bedömer vi behöver åtgärdas. Dels då detta framgår av fullmäktiges policy för verksamhets- och ekonomistyrning, dels för att säkerställa att nämnden tar ansvar för den interna kontrollen i enlighet med kommunallagen.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen nedanstående.

- Föreslå kommunfullmäktige att uppdatera styrdokumentet Verksamhets- och ekonomistyrningspolicy i Hällefors kommun så att det överensstämmer med kommunallagen från 2017.
- Säkerställa att återrapporteringen av kommunstyrelsens internkontrollplan sker i enlighet med kommunens riktlinjer.
- Säkerställa att det finns en balans mellan kontrollnytta och kontrollkostnad sett till antalet kontrollpunkter som inkluderas i internkontrollplanen.
- Utveckla de uppföljande kontrollerna inom området pedagogisk verksamhet. - Säkerställa att myndighetsnämnden antar en internkontrollplan och att resultatet tillsänds kommunstyrelsen.
- Säkerställa att kunskap och kompetens om intern kontroll hos förtroendevalda och tjänstepersoner upprätthålls.

Vidare rekommenderar vi myndighetsnämnden nedanstående.

- Ta fram en internkontrollplan i enlighet med kommunens policy och riktlinjer.

6)

7)

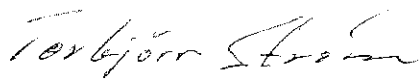
8)

9)

Revisorerna

Senast den 17 december 2021 önskar revisorerna att kommunstyrelsen yttrar sig över bifogad revisionsrapport. Yttrandet skickas till Caroline Gerelius, caroline.gerelius@kpmg.se

För kommunrevisionen

Torbjörn Ström
Ordförande

Granskning av kommunens uppföljning av intern kontroll

Rapport

Hällefors kommun

KPMG AB

2021-10-¹⁷~~06~~

Antal sidor 18

Antal bilagor 1

Hällefors kommun

Granskning av kommunens uppföljning av intern kontroll

2021-10-08

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	4
3	Resultat av granskningen	4
3.1	Styrande dokument	4
3.2	Arbete med intern kontroll i styrelse och nämnd 2020/2021	8
3.3	Utbildning	11
4	Slutsats och rekommendationer	11
4.1	Rekommendationer	12
A	Bilaga: Om intern kontroll	14

Hällefors kommun

Granskning av kommunens uppföljning av intern kontroll

2021-10-08

1 Sammanfattning

KPMG har av Hällefors kommuns revisorer fått i uppdrag att granska hur kommunens arbete med att säkerställa den interna kontrollen bedrivs. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma huruvida kommunstyrelsen och myndighetsnämnden bedriver ett systematiskt arbete med att säkerställa den interna kontrollen. För att internkontrollen och uppföljningen av den ska kunna utföras på ett ändamålsenligt sätt krävs styrdokument, system och rutiner för intern kontroll.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen och myndighetsnämndens arbete med den interna kontrollen inte varit fullt ut tillfredsställande.

Även om kommunstyrelsen har kommit långt i sitt arbete, framförallt vad gäller kommunstyrelsens tydliga ägandeskap över internkontrollen, kan vi konstatera att det finns förbättringspotential.

Granskningen visar att den interna kontrollen är väl definierad med tydliga beskrivningar av ansvarsfördelningen mellan förtroendevalda och förvaltning. System och rutiner kring genomförandet av den interna kontrollen finns, men fungerar inte fullt ut tillfredsställande, då återrapporteringen av internkontrollplanen till kommunstyrelsen inte till fullo följer de riktlinjer och mallar som finns framtagna.

Därtill kan vi se att myndighetsnämnden inte har antagit någon internkontrollplan. Detta bedömer vi behöver åtgärdas. Dels då detta framgår av fullmäktiges policy för verksamhets- och ekonomistyrning, dels för att säkerställa att nämnden tar ansvar för den interna kontrollen i enlighet med kommunallagen.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Föreslå kommunfullmäktige att uppdatera styrdokumentet *Verksamhets- och ekonomistyrningspolicy i Hällefors kommun* så att det överensstämmer med kommunallagen från 2017.
- Säkerställa att återrapporteringen av kommunstyrelsens internkontrollplan sker i enlighet med kommunens riktlinjer.
- Säkerställa att det finns en balans mellan kontrollnytta och kontrollkostnad sett till antalet kontrollpunkter som inkluderas i internkontrollplanen.
- Utveckla de uppföljande kontrollerna inom området pedagogisk verksamhet.
- Säkerställa att myndighetsnämnden antar en internkontrollplan och att resultatet tillsänds kommunstyrelsen.
- Säkerställa att kunskap och kompetens om intern kontroll hos förtroendevalda och tjänstepersoner upprätthålls.

Vidare rekommenderar vi myndighetsnämnden att:

- Ta fram en internkontrollplan i enlighet med kommunens policy och riktlinjer.

Hällefors kommun

Granskning av kommunens uppföljning av intern kontroll

2021-10-08

2 Inledning/bakgrund

KPMG har av Hällefors kommuns revisorer fått i uppdrag att granska hur kommunens arbete med att säkerställa den interna kontrollen bedrivs. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Av kommunallagens 6 kapitel 6 § framgår att nämnderna, var och en på sitt område, ska tillse att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten i övrigt. De ska även tillse att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett tillfredsställande sätt. Kommunstyrelsen och nämnderna ska förvalta och genomföra verksamheten i enlighet med fullmäktiges mål, uppdrag, lagar och föreskrifter.

För att fullgöra uppdraget bör respektive organisation bygga upp system och rutiner för ledning, styrning, uppföljning, kontroll och rapportering samt säkerställa att dessa tillämpas. Revisorerna har utifrån sin riskbedömning konstaterat att det finns ett behov av att genomföra en granskning av området. En bristfällig styrning, uppföljning och kontroll kan riskera att verksamheten inte bedrivs och utvecklas på avsett sätt och att målen inte nås. Revisionsobjekten i denna granskning är kommunstyrelsen och myndighetsnämnden.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen syftar till att konstatera om kommunstyrelsen och myndighetsnämnden bedriver ett systematiskt arbete med att säkerställa den interna kontrollen.

Granskningen avser att granska:

- Att det finns styrdokument som definierar intern kontroll samt om det finns system och rutiner för en tillfredsställande intern kontroll
- Att system och rutiner fungerar på ett ändamålsenligt sätt
- Att kommunstyrelsen och myndighetsnämnden har en fungerande uppföljning av den interna kontrollen och om uppföljningen baseras på en ändamålsenlig risk- och väsentlighetsbedömning
 - Är nämnden och styrelsen delaktiga i riskbedömningar?
 - Hur sker återkoppling utifrån genomförda kontroller och vilka åtgärder vidtas?
 - Finns en tydlig dokumentation som beskriver nämndens och styrelsens organisation av den interna kontrollen och efterlevs de i så fall?

Granskningen avgränsas till arbetet med uppföljning av intern kontroll generellt men fokuserar på åren 2020 och 2021.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen 6 kap § 6
- Verksamhets- och ekonomistyrningspolicy
- Riktlinjer till verksamhets- och ekonomistyrningspolicy

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer med berörda tjänstemän och politiker.

Granskningen har genomförts av Lovisa Jansson, kommunal revisor och Viktor Tagesson, kommunal revisor. Andreas Wendin har deltagit i granskningen utifrån sin roll som kundansvarig för revisionen i Hällefors kommun.

Rapporten är faktakontrollerad av...

3 Resultat av granskningen

3.1 Styrande dokument

3.1.1 Verksamhets- och ekonomistyrningspolicy i Hällefors kommun

Kommunfullmäktige i Hällefors kommun har i kommunens Verksamhets- och ekonomistyrningspolicy¹ fastställt kommunens styrmodell. De styrmedel som finns angivna i policyn är (i) budget och plan med mål, (ii) redovisning, (iii) uppföljning inklusive intern kontroll samt (iv) utvärdering.

Av policyn framgår det ansvar kommunstyrelsen och nämnderna har för den interna kontrollen enligt kommunallagen. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret över att tillse en god intern kontroll samt att en organisation för sådan kontroll upprättats. Vidare ska kommunstyrelsen med utgångspunkt i nämndernas uppföljningsrapporter utvärdera och utveckla kommunens system för intern kontroll. Kommunstyrelsen ska även informera sig om hur den interna kontrollen fungerar i de kommunala bolagen.

Respektive nämnd har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom sitt verksamhetsområde. Nämnderna ansvarar för att (i) en organisation upprättas för den interna kontrollen, (ii) regler och anvisningar antages för den interna kontrollen samt (iii) årligen rapportera resultatet från uppföljningen av den interna kontrollen till kommunstyrelsen samt kommunens revisorer.

¹ Kommunfullmäktige 2015-06-09 § 119

3.1.2 Riktlinjer till verksamhets- och ekonomistyrningspolicy i Hällefors kommun

Den praktiska tillämpningen av policyn specificeras i tillhörande riktlinjer, *Riktlinjer till verksamhets- och ekonomistyrningspolicy*.² Riktlinjernas målsättning är att "ge tydliga regler och direktiv för alla berörda av kommunens organisation" och att ge bra förutsättningar för att följa den politiskt antagna policyn. Riktlinjerna innehåller information om (i) ansvarsfördelning inom den politiska organisationen och förvaltningsorganisationen, (ii) budgetprocessen, (iii) redovisning, (iv) uppföljning samt (v) utvärdering. I detta ingår även information om den interna kontrollen.

Av riktlinjerna framgår att syftet med den interna kontrollen är att säkerställa att kommunstyrelsen och nämnderna upprätthåller en tillfredsställande intern kontroll, dvs. de ska med rimlig grad av säkerhet säkerställa att följande mål uppnås:

- Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet
- Tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten
- Efterlevnad av tillämpbara lagar, föreskrifter, riktlinjer mm.

3.1.2.1 Ansvarsfördelning

Ansvarsfördelningen för den interna kontrollen beskrivs, i korthet, som följer:

- **Kommunstyrelsen** har det övergripande ansvaret för att tillse att det finns en god intern kontroll. Ansvaret omfattar att tillse att en intern kontrollorganisation upprättas inom kommunen och att denna utvecklas utifrån kommunens kontrollbehov samt att förvaltningsövergripande anvisningar och regler upprättas.
- **Ekonomiberedningen** ansvarar för framtagande av förslag till internkontrollplan för kommunstyrelsen för kommande år.
- **Nämnderna** har det yttersta ansvaret för att utforma en god intern kontroll. Varje nämnd ska ha minst en fastställd rutin för (i) hur planering och rapportering av internkontrollarbetet ska gå till samt (ii) introduktion av nyanställda om vad intern kontroll innebär.
- **Förvaltningschefer** ansvarar för att det finns konkreta regler och anvisningar så att en god kontroll kan upprätthållas. Förvaltningscheferna ska leda arbetet med intern kontroll och ansvarar för att en risk- och väsentlighetsanalys, intern kontrollplan och granskningsrapport tas fram inom respektive nämnds verksamhetsområde. Vid allvarliga brister eller avvikelser ska rapportering ske till nämnd omgående.
- **Verksamhetsansvariga och övriga anställda** är skyldiga att följa antagna regler för intern kontroll och rutinbeskrivningar. Brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till närmast överordnad, verksamhetschef,

² Antagna av kommunchef

2021-10-08

förvaltningschef eller ansvarig nämnd, om inget annat anges i gällande lagstiftning.

3.1.2.2 Styrning och uppföljning

Nämnderna och kommunstyrelsen ska årligen fastställa en **internkontrollplan**. Planen ska utgå från en risk- och väsentlighetsanalys över de huvudsakliga arbetsmomenten som finns under respektive nämnds ansvar. Utöver de politiskt fastställda internkontrollplanerna tas en **risk- och väsentlighetsplan** på förvaltningsnivå.

Framtagande av risk- och väsentlighetsplan

Respektive verksamhet ansvarar för att genomföra en risk- och väsentlighetsanalys och dokumentera denna i en framtagna mall för förvaltningens risk- och väsentlighetsplan. Analysen ska utgå från nedanstående matris.

Konsekvens	A	B	C	D
Allvarlig	4	5	6	7
Kännbar	3	4	5	6
Lindrig	2	3	4	5
Försumbar	1	2	3	4
Sannolikhet	Osannolik	Mindre sannolik	Möjlig	Sannolik

Verksamheternas risk- och väsentlighetsplaner lämnas till verksamhetschef/kommunchef samt ekonomichef i oktober. Planerna sammanställs och bereds av kommunchefens ledningsgrupp.

Framtagande av internkontrollplan

Kommunstyrelsens ekonomiberedning utarbetar, utifrån förvaltningens risk- och väsentlighetsplan, ett förslag till kommunstyrelsens internkontrollplan. En mall för internkontrollplan finns framtagna. Planen ska innehålla följande information:

- Rutin/policy/system: regler, policys osv. som ligger till grund för granskningen
- Kontrollmoment: vad som ska granskas
- Ansvar: vem som ansvarar för att granskningen blir gjord
- Frekvens: hur ofta granskningen kommer att göras

Hällefors kommun

Granskning av kommunens uppföljning av intern kontroll

2021-10-08

- Metod: hur granskningen kommer att göras
- Rapportering: till vem den utförda granskningen ska rapporteras
- Risk och väsentlighet: hur stor risken är att fel ska uppstå samt vad konsekvensen blir om fel uppstår.

Internkontrollplanen för kommande år ska antas av kommunstyrelsen/nämnden i december månad.

Uppföljningen av internkontrollplanen återrapporteras i en rapport till nämnden/kommunstyrelsen senast i november månad. Rapporten ska innehålla:

- En sammanfattning av nämnds internkontrollarbete
- Vilken rutin/policy/system det avser och kontrollmomenten, genom att kontrollplanen biläggs granskningsrapporten
- Beskrivning av hur utförandet av respektive kontrollmoment har gått till
- Resultat av respektive kontrollmoment
- Åtgärder som nämnd avser att vidta och tidplan för åtgärd. Det ska framgå om respektive kontrollmoment ska inkluderas i nästa års internkontrollplan eller inte.

Mallar för återrapportering av kontrollmoment och rapport till nämnd/kommunstyrelse finns framtagna.

Kommunstyrelsen ska årligen utvärdera kommunens interna kontroll och informera kommunfullmäktige i samband med att kommunens årsredovisning beslutas.

3.1.3 Kommentarer och bedömning

Vi kan konstatera att Hällefors kommun har framtagna policys och riktlinjer som inkluderar intern kontroll. Kommunen har valt att samla verksamhets- och ekonomistyrning i en policy och en riktlinje, vi ser positivt på detta då det på ett tydligt sätt visar hur den interna kontrollen hänger samman med övrig styrning och uppföljning. Riktlinjerna beskriver tydligt ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelse, nämnd och förvaltning. Definitionen av intern kontroll finns beskriven och förklarad på ett kortfattat men tydligt sätt i riktlinjerna.

Vi anser även att det är positivt att det finns mallar framtagna för genomförande av risk- och väsentlighetsanalys, samt framtagande av internkontrollplan och återrapportering av intern kontroll. Genom att använda mallar kan arbetet med den interna kontrollen underlättas samt säkerställa ett likartat arbetssätt i kommunen.

Sedan verksamhets- och ekonomistyrningspolicyn antogs av kommunfullmäktige har det kommit en ny kommunallag (2017). Vi anser därför att policyn behöver ses över och revideras så att den överensstämmer med nuvarande kommunallag.

Vissa utvecklingsområden går emellertid att identifiera, dels vad gäller de kontrollpunkter som tas med i internkontrollplanen, dels vad gäller etableringen av en internkontrollplan för myndighetsnämnden.

Kommunens organisation med en förvaltning under kommunstyrelsen innebär att antalet kontrollmoment som ligger under kommunstyrelsen kommer vara många till antalet. Vi anser dock att kommunstyrelsen bör se över huruvida det är nödvändigt att ta med så många punkter varje år eller om det istället är möjligt att prioritera områdena utifrån riskanalysen för att successivt arbeta sig igenom dessa under ett antal år.

Under granskningen har vi noterat att samtliga kontrollpunkter från planen 2020 har förts över till planen 2021, även i de fall det inte framkommit brister vid kontroll. Detta är inte med automatik fel, högriskområden kan behöva följas upp kontinuerligt under flera år. Det är dock av vikt att detta föregås av en risk- och väsentlighetsanalys som väger in resultatet av föregående års plan för att säkerställa att de kontroller som inkluderas i internkontrollplanen är relevanta.

Vi har även noterat att det i kommunstyrelsens internkontrollplan ingår kontrollpunkter som angränsar till resultatuppföljning snarare än kontroll, t.ex. uppföljning av ekonomiska mål samt uppföljning av personalstatistik. Då internkontrollplanen är omfattande kan det vara värdefullt att se över om punkter som rör resultatuppföljning, som kommunstyrelsen får information om i andra rapporter, kan exkluderas.

I kommunstyrelsens internkontrollplan finns det en övervikt på kontrollpunkter av administrativ, eller övergripande, karaktär medan det endast finns en kontrollpunkt för området pedagogisk verksamhet.

Internkontrollrapporten till kommunstyrelsen följer inte fullt ut de riktlinjer som finns framtagna. Rapporteringen saknar i vissa delar den information som återrapporteras till kommunstyrelsen. Vi ser dock positivt på att kommunstyrelsen i antagandet av 2021 års internkontrollplan har tydliggjort vilka frågor som ska besvaras i återrapporteringen.

3.2.2 Myndighetsnämnden

Myndighetsnämnden i Hällefors kommun har inte antagit någon internkontrollplan.

Kommunstyrelsen har en kontrollpunkt i sin internkontrollplan för 2020 och 2021 som berör myndighetsnämnden:

- Externa placeringar. Risk: Att ärendegenomgång inte sker innan beslut i myndighetsnämnd.

Myndighetsnämnden har inte tagit del av särskild återrapportering av resultatet men har möjlighet att ta del av kommunstyrelsens internkontrollrapport då den är offentlig handling.

Av intervjuer framgår att nämnden håller sig informerad om verksamheten. Verksamhetschefer, handläggare och medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) närvarar ofta vid nämndens sammanträden för att informera om verksamheten och enskilda fall. Vid intervjun beskrivs även att nämnden har tagit del av processbeskrivningar av ärenden och, tillsammans med förvaltningen, diskuterat var i processerna de största riskerna finns.

Nämnden åiterrapporterar till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige två gånger per år, utöver den åiterrapportering som sker i samband med delårsrapport och årsredovisning. Då flera av ledamöterna även sitter i kommunstyrelsen sker viss informationsöverföring även där. Vid intervjun lyfts även att nämnden alltid meddelar kommunstyrelsen om kostsamma placeringar, då detta påverkar kommunstyrelsens budget.

3.2.2.1 Kommentarer och bedömning

Vi bedömer att myndighetsnämnden ska anta en interkontrollplan baserad på en risk- och väsentlighetsanalys. Utifrån våra intervjuer framgår det att nämnden får information om verksamheten och har jobbat med att identifiera risker. Arbetet med detta hade emellertid behövts struktureras i en formell interkontrollplan. Detta är även viktigt för kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

3.3 Utbildning

Av kommunstyrelsens protokoll 2019-10-08 framgår att ekonomichef arrangerat ett utbildningspass för samtliga ledamöter i styrelsen om internkontroll. Utbildningspasset innehöll en genomgång av förtroendevaldas, chefers och medarbetares roll i förhållande till internkontrollen. Av intervjuer framgår även att kommunstyrelsens presidium deltog som åhörare vid förvaltningens risk- och väsentlighetsanalys inför framtagande av interkontrollplan 2021.

Vid intervjuer beskrivs utbildningen, tillsammans med möjligheten att sitta med när förvaltningen utarbetade sin risk- och väsentlighetsplan, som väldigt positivt för att öka de förtroendevaldas kompetens kring internkontroll. Av samma intervju framgick att liknande utbildningspass har utförts med det kommunala bostadsbolaget som kommer att börja arbeta med internkontroll utifrån kommunens riktlinjer.

3.3.1 Kommentarer och bedömning

Vi kan konstatera, och ser positivt på, att kommunstyrelsen har fått utbildning internt i sin roll och ansvar gällande internkontrollen. Utifrån vad som har framkommit vid intervjuer var utbildningspasset givande och har bidragit till ett ökat intresse och engagemang för internkontroll bland de förtroendevalda.

Vi anser att utbildning i internkontroll för kommunstyrelsen och myndighetsnämnden bör genomföras kontinuerligt, inte minst i samband med ny mandatperiod.

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen och myndighetsnämndens arbete med den interna kontrollen inte varit fullt ut tillfredsställande. Kommunstyrelsen har kommit långt i sitt arbete men vi konstaterar att det finns förbättringspotential.

Granskningen visar att det finns styrdokument i form av policys och riktlinjer på plats som definierar intern kontroll och beskriver ansvarsfördelningen mellan förtroendevalda och förvaltning. System och rutiner för genomförande av en ändamålsenlig intern

3.2 Arbete med intern kontroll i styrelse och nämnd 2020/2021

3.2.1 Kommunstyrelsen

3.2.1.1 Riskanalys och framtagande av internkontrollplan

Kommunstyrelsens interkontrollplan för 2021 med dess tillhörande bilaga antogs under kommunstyrelsens sammanträde i december 2020³. Av Interkontrollplanen framgår bland annat processen för utformandet av kommunens interna kontroll samt datum för åiterrapportering. Planen innehåller även beskrivning av hur riskanalysen, som ligger till grund för internkontrollplanen, ska genomföras.

Riskanalyser har genomförts i kommunens verksamheter och sedan sammanställs till en gemensam risk- och väsentlighetsplan för kommunförvaltningen. Planen har beretts av förvaltningens ledningsgrupp. Risk- och väsentlighetsplan för år 2021 innehåller 53 kontrollpunkter. Av intervjuer samt kommunstyrelsens protokoll framgår att samtliga kontrollpunkter ska följas upp av förvaltningen under året.

Ekonomiberedningen består av representanter från de partier som sitter i kommunstyrelsen, kommunchef och ekonomichef deltar också vid beredningens sammanträden. I intervjuer beskrivs att beredningen utifrån resultatet av föregående års internkontroll, förvaltningens risk- och väsentlighetsplan samt egen erfarenhet och kunskap analyserat och prioriterat vilka kontrollpunkter som ska inkluderas i kommunstyrelsens internkontrollplan. Det framgår av intervjuer att förslaget till internkontrollplan även bereds i respektive partigrupp, vilket ger övriga ledamöter möjlighet till inflytande över framtagande av interkontrollplanen.

Internkontrollplanen innehåller den information om internkontrollpunkterna som framgår av *Riktlinjer till verksamhets- och ekonomistyrning i Hällefors kommun* (se 3.1.2.2).

Planen innehåller 25 kontrollpunkter indelade i följande områden

- Övergripande: 19 punkter
- Pedagogisk verksamhet: 1 punkt
- Vård och omsorg: 5 punkter

En jämförelse med 2020 års internkontrollplan visar att två kontrollpunkter har tillkommit i 2021 års plan. I övrigt innehåller planerna samma kontrollpunkter.

Av kommunstyrelsens beslut om att anta internkontrollplan för år 2021 framgår att ekonomiberedningen förväntar sig att förvaltningen i samband med redovisning av resultatet ska besvara följande tre frågor för respektive kontrollpunkt:

1. Finns det dokumenterade rutiner för processen?
2. Vad har framkommit av gjord kontroll för processen?
3. Finns det eventuellt förslag på åtgärder för processen?

³ Kommunstyrelsen 2020-12-15 § 216

Hälsfors kommun

Granskning av kommunens uppföljning av intern kontroll

2021-10-08

Frågorna ska besvaras för att beredningen ska kunna ta ställning till om kontrollpunkterna ska kvarstå eller tas bort i 2022 års internkontrollplan.

3.2.1.2 Uppföljning och återrapportering

Uppföljningen av de kontrollpunkter som beslutades om i internkontrollplanen för 2021 pågår när denna granskning genomförs. Vi kan därför inte granska uppföljningen för år 2021 utan har istället tittat på uppföljningen av 2020 års internkontrollplan.

Resultatet av interkontrollplanen sammanställdes i en internkontrollrapport i november, i enlighet med kommunens riktlinjer. Återrapportering till kommunstyrelsen skedde, enligt intervjuade, vid sammanträdet i december 2020⁴ i samband med antagande av 2021 års internkontrollplan. Av protokoll från sammanträdet framgår dock inte om rapporten har mottagits eller godkänts av kommunstyrelsens.

Internkontrollplanen för år 2020 innehöll 23 kontrollpunkter. Samtliga kontrollpunkter berörs i rapporten. Alla kontroller har dock inte kunnat genomföras enligt plan, av rapporten framgår att detta beror på att de riktlinjer/rutiner som var planerade att kontrolleras inte fanns framtagna. I interkontrollrapporten redogörs hur arbetet med att säkra den interna kontrollen gått till, dels vilka förändringar som genomförts och vad som finns kvar att göra. Redogörelsernas omfattning varierar mellan kontrollpunkterna, för vissa punkter ges en mer djupgående genomgång och andra en yttlig sådan. Ett antal av kontrollpunkterna innehåller inte all den information som ska finnas dokumenterad enligt kommunens riktlinjer (se 3.1.2.2). Det som saknas är framför allt beskrivningar av hur utförandet av kontrollen har gått till, tidplan för ev. åtgärder samt bedömning om kontrollpunkten ska ingå i nästa års internkontrollplan eller inte.

I samband med återrapporteringen av 2019 års internkontrollplan konstaterades att delar av den interna kontrollen varit bristfällig. Detta framförallt gällande rutiner för hanteringen av uppföljningen, där delar av kontrollerna utförts utan korrekt dokumentation. Av sammanträdesprotokollet⁵ framgår att dessa inte har dokumenterats i enlighet med kommunens riktlinjer. Huruvida dessa problem kvarstår framkommer inte av följande års sammanträdesprotokoll⁶, i samband med antagande av 2021 års internkontrollplan.

Vid intervjuer med tjänstepersoner lyfts det att man ser positivt på att kommunstyrelsen är engagerad och intresserad av internkontrollen. Det beskrivs dock att antalet kontrollpunkter gör det svårare för förvaltningen att klara av att genomföra och återrapportera samtliga punkter på ett bra sätt.

3.2.1.3 Kommentarer och bedömning

Vi anser att Hälsfors kommuns arbete med internkontroll utförs på ett delvis ändamålsenligt sätt. Engagemanget hos kommunensstyrelsen, och politikens ägarskap vad gäller internkontrollplanen och prioriteringar av kontrollmoment ser vi som positivt.

⁴ Kommunstyrelsen 2020-12-15 § 216

⁵ Kommunstyrelsen 2019-12-17 § 309

⁶ Kommunstyrelsen 2020-12-15 § 216

kontroll finns på plats men fungerar inte fullt ut tillfredsställande. Återrapporteringen av resultatet av internkontrollplanen till kommunstyrelsen visar att de riktlinjer och mallar som finns framtagna inte följs fullt ut.

Vidare visar granskningen att kommunstyrelsen har tagit ett tydligt ägandeskap över internkontrollen. De förtroendevalda tar emot stöd från förvaltningen men är aktivt delaktiga i prioriteringen av kontrollområden. Vi anser att detta är väldigt positivt då internkontrollplanen är de förtroendevaldas ansvar och ett bra verktyg att använda för att säkerställa att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt.

Granskningen har visat på att det finns en viss sammanblandning av resultatuppföljning och uppföljning av intern kontroll i Hällefors kommun. Intern kontroll är ett stort område och genomförs hela tiden som en naturlig del i kommunens verksamheter. Den består av de processer och rutiner som finns fastställda i verksamheten som syftar till att säkerställa att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt samt att verksamheterna jobbar mot att nå kommunens mål. Internkontrollplanen är politikens verktyg för att säkerställa att dessa processer och rutiner efterlevs, den är en uppföljning av verksamheternas löpande internkontroll. Kommunstyrelsens internkontrollplan innehåller ett antal kontrollpunkter som angränsar till uppföljning av resultat. Uppföljning av resultat är också viktigt men det är inte syftet med internkontrollplanen.

Myndighetsnämnden har inte antagit någon internkontrollplan. Detta bedömer vi behöver åtgärdas då nämnden enligt kommunallagen ansvarar för att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Det framgår även av den av fullmäktige beslutade policyn för verksamhets- och ekonomistyrning att nämnden ska anta en internkontrollplan.

4.1 Rekommendationer

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Föreslå kommunfullmäktige att uppdatera styrdokumentet *Verksamhets- och ekonomistyrningspolicy i Hällefors kommun* så att det överensstämmer med kommunallagen från 2017.
- Säkerställa att återrapporteringen av kommunstyrelsens internkontrollplan sker i enlighet med kommunens riktlinjer.
- Säkerställa att det finns en balans mellan kontrollnytta och kontrollkostnad sett till antalet kontrollpunkter som inkluderas i internkontrollplanen.
- Utveckla de uppföljande kontrollerna inom området pedagogisk verksamhet.
- Säkerställa att myndighetsnämnden antar en internkontrollplan och att resultatet tillsänds kommunstyrelsen.
- Säkerställa att kunskap och kompetens om intern kontroll hos förtroendevalda och tjänstepersoner upprätthålls.

Vidare rekommenderar vi myndighetsnämnden att:

- Ta fram en internkontrollplan i enlighet med kommunens policy och riktlinjer.

Hällefors kommun

Granskning av kommunens uppföljning av intern kontroll

2021-10-08

Datum som ovan

KPMG AB

Viktor Tagesson
Kommunal revisor

Lovisa Jansson
Kommunal revisor

Andreas Wendin
Kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Hällefors kommun

Granskning av kommunens uppföljning av intern kontroll

2021-10-08

A Bilaga: Om intern kontroll

Vad är intern kontroll?

Intern kontroll är inget entydigt begrepp. Det finns med andra ord inte en definition som på ett enkelt och självklart sätt klargör vad intern kontroll innebär i praktiken. Intern kontroll betecknar i själva verket en rad olika aktiviteter, processer eller rutiner som dessutom kan vara helt olika till sitt konkreta innehåll beroende på verksamhetens karaktär.

Varje nämnd måste ta ställning till vilka konkreta behov av intern kontroll det finns i den egna verksamheten för att säkerställa de mål som finns för verksamheten. Intern kontroll syftar till att säkerställa:

- en ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet,
- en tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten,
- efterlevnad av lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.

Intern kontroll innefattar ansvar och befogenheter, organisation, rutiner, processer, redovisningssystem och administrativa rutiner. I förarbetena till kommunallagen framgår att intern kontroll inte ska begränsas till att enbart innefatta administrativa delar såsom redovisning eller rutiner för attest och utanordning. Det är också viktigt att framhålla att intern kontroll ytterst handlar om verksamhetens utförande och människorna i organisationen. Intern kontroll är inte bara en samling policydokument, regler, direktiv med mera, utan rör människors agerande. Som en konsekvens av detta är intern kontroll också en fråga om ledarskap.

I alla verksamheter som kommunerna ansvarar för finns risker för händelser, misstag eller fel som på olika sätt kan leda till oönskade konsekvenser i form av kvalitets- och/eller effektivitetsbrister. Det finns inga verksamheter där misstag aldrig begås, där bristande information aldrig förekommer, där bristande kunskaper aldrig är ett problem eller där det inte finns någon som helst risk för bedrägerier eller stölder.

Ovarsam hantering av resurser, eller dåligt tillvaratagna resurser i den kommunala verksamheten, skadar inte bara den egna organisationen utan även allmänhetens tilltro till kommunens verksamheter, vilket ytterst påverkar förtroendet för de politiker som ansvarar för dessa verksamheter.

Diskussionen om intern kontroll kan ibland framstå som teknisk och komplicerad och det kan vara svårt att tydligt klargöra innebörden av begreppet intern kontroll. Men i grunden handlar intern kontroll om att i rimlig grad säkerställa att risken för oönskade händelser, misstag eller fel är så liten som möjligt.

I de fall arbetet med intern kontroll genomförs på ett systematiskt sätt är det ett verktyg för kommunens utvecklings- och kvalitetsarbete och ett sätt att styra mot de mål som är uppsatta. Intern kontroll handlar om att aktivt leda en verksamhet på ett riskmedvetet sätt och är en ständigt pågående process där förtroendevalda och ledning måste vara involverade men där alla medarbetare i en organisation har en viktig funktion. Om detta ska uppnås krävs att arbetet med intern kontroll:

Hällefors kommun

Granskning av kommunens uppföljning av intern kontroll

2021-10-08

- är en integrerad del av den dagliga verksamheten
- är integrerad med andra ledningsprocesser
- sker i samverkan mellan förtroendevalda, chefer och övrig personal
- har tydliga fördelade roller och ansvar
- bygger på kunskap om målen för verksamheterna samt vad som styr mot målen

God intern kontroll bidrar i sin förlängning till att stärka det allmänna förtroendet för de politiskt styrda verksamheterna.

COSO-modellen

COSO-modellen⁷ är idag en av de mest erkända modellerna inom intern kontroll. Syftet med modellen är att definiera intern styrning och kontroll samt vägleda utvärdering och utveckling av organisationers interna kontrollsystem. Modellen består av fem komponenter (se även bild nedan):

- **Kontrollmiljön** som är det sammanhang och omgivning som den interna kontrollen verkar i. Kontrollmiljön består av formella faktorer såsom lagar, regelverk och organisation samt informella faktorer såsom värdegrund, organisationskultur och ledningens sätt att leda.
- **Risikanalys** syftar till att identifiera vilka risker som finns i verksamheten i förhållande till mål, lagar och regler. En ständigt pågående process.
- **Kontrollaktiviteter** är både inbyggda kontroller i det löpande arbetet samt särskilda uppföljande kontrollinsatser utifrån de risker som identifierats i verksamheten. Dessa utvärderas och revideras löpande.
- **Information och kommunikation** mellan medarbetare och ledning. Ledningen behöver information från medarbetare om verksamheten för att kunna styra. Medarbetare behöver information från ledningen om uppdrag, ansvar, förutsättningar m.m.
- **Tillsyn** är den uppföljning och utvärdering som nämnder och styrelser gör för att säkerställa att systemet för den interna kontrollen fungerar. Tillsynen är en årlig process och föregås av en risikanalys.

⁷ Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commissions

Hällefors kommun

Granskning av kommunens uppföljning av intern kontroll

2021-10-08

Kontrollmiljö

- Värdegrund, organisationskultur
- Ledningens sätt att leda
- Organisationsstruktur, ansvar och befogenhet
- Resurser/kompetens

Risikanalyser/bedömning/värdering

- Identifiera och analysera risker i förhållande till måltagare och regler

Kontrollaktiviteter

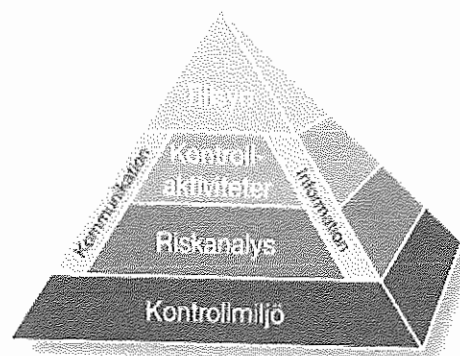
- Identifiera och utforma kontrollaktiviteter

Information och kommunikation

- Syftar till att organisationen ska kunna ta sitt ansvar

Tillsyn

- Nämnden/Styrelsen följer upp att den interna kontrollen fungerar.

Tillsynen/uppföljningen av den interna kontrollen är den uppföljning som styrelse/nämnd årligen gör av den kontinuerliga internkontrollen, genom internkontrollplanen. Syftet är att säkerställa att de processer och rutiner som finns på plats, för att säkerställa att fel och brister inte uppstår, efterlevs och fungerar som tänkt. Alla processer och rutiner kan inte följas upp i internkontrollplanen därför genomförs en risk- och väsentlighetsanalys, för att prioritera vilka områden som ska följas upp i internkontrollplanen.

Avtal Hällefors Folketshusförening, dnr KS 21/00231

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsens beslut 2018-11-27 § 232

Avtal mellan Hällefors kommun och Hällefors Folketshusförening, daterat 2021-11-02

Lånerevers mellan Hällefors kommun och Hällefors Folketshusförening, daterat 2021-11-02

Ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 27 november 2018 att ge kommunförvaltningen i uppdrag att påbörja en dialog i samråd med föreningen för att hitta en långsiktig lösning som gagnar båda parter utifrån den rapport som presenterades av förvaltningen.

Social konsekvensanalys

Kommunstyrelsens förvaltning har inte gjort någon särskild analys utifrån detta perspektiv.

Miljömässig konsekvensanalys

Kommunstyrelsens förvaltning har inte gjort någon särskild analys utifrån detta perspektiv.

Ekonomisk konsekvensanalys

Förvaltningen har tagit fram ett förslag på förändring av avtal och ingångna lånereverser med fokus på föreningens negativa balans mellan anläggningstillgångarnas värde och belåningen som är ett problem för kommunen och att det även leder till en gradvis försämrade balansräkning för föreningens del.

Kommunen kan inte längre motivera att ha en fordran redovisad i balansräkningen som inte amorteras av låntagaren. Efter diskussioner med föreningen har ett förslag arbetats fram som innebär att den samlade låneskulden på totalt 12,3 miljoner kronor ska börja amorteras med 50 000 kronor årligen med början år 2022. Dessutom har ett förslag på en lånerevers tagits fram där båda lånen samlats på en revers.

I förslaget till nytt avtal har förvaltningen skrivit in att ”Kommunen har ett lån på totalt 12,3 miljoner kronor mot inteckningssäkerhet i fastigheten Hällefors 9:34 och får ej påverka Folkets hus upplåningsmöjlighet. Lånet är räntefritt så länge föreningen bedriver verksamhet i fastigheten enligt nuvarande ändamål. Föreningen ska årligen amortera 50 000 kronor till kommunen med start år 2022.”

Förvaltningens förslag till beslut

- Godkänna förslag till nytt avtal mellan Hällefors kommun och Hällefors Folketshusförening.
- Godkänna förslag till ny lånerevers mellan Hällefors kommun och Hällefors Folketshusförening på totalt 12,3 miljoner kronor.
- Ge kommunförvaltningen i uppdrag att revidera avtalsbilagan till avtalet.

Under allmänna utskottets behandling av ärendet föredrar ekonomichef Jessica Jansson.

Vivianne Pettersson (M) yttrar sig utan att yrka.

Ordförande Annalena Järnberg (S) ställer bifall mot avslag på förvaltningens förslag vilket bifalls.

Allmänna utskottet föreslår kommunstyrelsen

Godkänna förslag till nytt avtal mellan Hällefors kommun och Hällefors Folketshusförening.

Godkänna förslag till ny lånerevers mellan Hällefors kommun och Hällefors Folketshusförening på totalt 12,3 miljoner kronor.

Ge kommunförvaltningen i uppdrag att revidera avtalsbilagan till avtalet.

Avtal

- § 1 *Parter.* Parter är Hällefors Folketshusförening, nedan föreningen och Hällefors kommun, nedan kommunen.
- § 2. *Avtalstid.* Detta avtal gäller för båda parter så länge som föreningen bedriver verksamhet i fastighetens lokaler. Ändras förutsättningarna upptas förhandlingar mellan parterna.
- § 3. *Allmänna villkor.* Som villkor för avtalet gäller att lokalerna skall vara öppna för alla oavsett kön, ålder eller etnisk härkomst. Föreningen förbinder sig att verka i enlighet med kommunens policys avseende t ex sexuella trakasserier, alkohol, integration och mångfald med de ändringar kommunen kan besluta om under avtalets löptid. Parterna skall utse var sin kontaktperson för tolkning och tillämpning av detta avtal. Dessa skall ha mandat att besluta. Detta avtal innebära att inget verksamhetsbidrag eller liknande kommer att kunna ansökas hos kommunen under pågående avtalsperiod.
- § 4. *Lokal för kulturskola.* Föreningen har byggt om lokalerna i Folkets hus i Hällefors nedre botten, för att anpassas till kommunens kulturskolas lokalbehov. Ombyggnaden färdigställdes år 2004 och uppgick totalt till 6,3 miljoner kronor. Kommunen förbinder sig att hyra nämnda lokaler till självkostnadspris.
- § 5. *Lån.* Kommunen har ett lån på totalt 12,3 miljoner kronor mot inteckningssäkerhet i fastigheten Hällefors 9:34 och får ej påverka Folkets hus upplåningsmöjlighet. Lånet är räntefritt så länge föreningen bedriver verksamhet i fastigheten enligt nuvarande ändamål. Föreningen ska årligen amortera 50 000 kronor till kommunen med start år 2022.
- § 6. *Bidrag.* Kommunen förbinder sig att årligen lämna ett driftbidrag till föreningens verksamhet. Beloppets storlek bestäms i förhandlingar mellan parterna och ska vara en bilaga till detta avtal.
- § 7. *Hävning.* Part har rätt att häva avtalet om motparten grovt försummar sina skyldigheter enligt detta avtal. Brott mot § 3, första stycket anses som grov försummelse.

- § 8. *Force majeure.* Force majeure fritar parterna från att uppfylla skyldigheterna enligt detta avtal.
- § 9. *Twist.* Twist med anledning av detta avtal avgörs enligt lag om skiljeförfarande.
- § 10. *Avstämning av avtalet.* Kommunen och föreningen gör tillsammans årligen en uppföljning av avtalet som protokollförs. I den avstämningen ska också lämnas statistik från föreningen på antal bokningar under året, nyttjandegrad, särskilda händelser. Kommunen är ansvarig för inbjudan till avstämningsmöte.
- § 11. *Ändringar i avtalet.* Ändringar i detta avtal skall, för att vara bindande för parterna, göras skriftligen och godkännas av såväl föreningens styrelse som kommunstyrelsen i Hällefors.
- § 12. *Avtal.* Detta avtal har upprättats i två exemplar av vilka parterna erhållit var sitt exemplar.

För Hällefors kommun

För Hällefors Folketshusförening

.....
Hans Åhnberg
Kommunchef

.....
Jouni Karttunen
Ordförande

Hällefors kommun lämnar härmed Hällefors Folketshusförening ett lån på tolv miljoner trehundratusen kronor (12 300 000 kronor) för fastigheten Hällefors 9:34.

Kreditgivare: Hällefors kommun

Kredittagare: Hällefors Folketshusförening

Lånet skall vara räntefritt så länge som föreningen bedriver verksamhet i fastighetens lokaler enligt nuvarande ändamål. Lånet ska amorteras med 50 000 kronor årligen med start år 2022.

Betalningsvillkor: Krediten löper utan ränta.

HÄLLEFORS KOMMUN

**HÄLLEFORS
FOLKETSHUSFÖRENING**

Annalena Jernberg
Kommunstyrelsens ordförande

Jouni Karttunen
Styrelseordförande

Hans Åhnberg
Kommunchef

Riktlinje markförsäljning och markförvärv Hällefors kommun, dnr KS 21/00246

Underlag

Riktlinjer för förvärv och försäljning mark Hällefors kommun
KS18/00038 § 50

Ärendet

I enlighet med Kommunstyrelsen beslut om framtagande av riktlinjer för markförsäljning Försäljning av industrifastighet i Grythyttan, dnr KS 18/00038 § 50 har förvaltningen utarbetat ett förslag på riktlinjer för förvärv och försäljning av mark.

Dokument är framtaget för att fastlägga de riktlinjer som ska gälla för att långsiktigt säkerställa erforderlig mark för samhällets expansion och att skapa en tydlighet vad gäller framtida förvaltning av kommunens mark. Riktlinjer för förvärv och försäljning av mark hänger ihop med kommunens styrdokument översiktsplan som har till syfte att vara ett beslutsunderlag vid kommunal hantering av markärenden.

Kommunen bör ha en plan- och markberedskap för etablering av verksamheter. Viktigt att kommunen i sitt innehav har lämplig mark för både mindre och större etableringar. Det bör i kommunens markinnehav finnas mark i olika skick, såväl råmark som mark som är grundlagd. Kommunen strävar efter ett varierat näringsliv och företagande. Då det gäller expansion av befintliga lokala verksamheter eller nyetableringar inom kommunen så bör ett fastslaget pris råda för att enklare och snabbare kunna möta en förfrågan om markköp. En viktig fråga att ta ställning till inför varje markförsäljning är huruvida försäljningen ska villkoras med ett beviljat bygglov och tillstånd för önskad verksamhet för att så säkerställa att etableringen sker.

Social konsekvensanalys

Kommunförvaltningen har inte genomfört någon social konsekvensanalys.

Miljömässig konsekvensanalys

Kommunförvaltningen har inte genomfört någon miljömässig konsekvensanalys.

Ekonomisk konsekvensanalys

För att få en grund gällande marknadspris utfördes under år 2019 en enklare analys av Hällefors kommunförvaltning.

I analysen har följande kommuner använts som referensgrupp: Lindesberg, Ludvika, Torsby, Nora, Ljusnarsberg samt Filipstads kommun.

I analysen kan förvaltningen se stora differenser inom kommunerna beroende på vart tomten ligger. Sjönära lägen är alltid dyrare oavsett övriga kringliggande faktorer som t.ex. tillgång till vägar. Differensen mellan enskilda tomter i samma kommun är större än skillnaden mellan kommunerna, trots stora geografiska skillnader från Torsby kommun i norr till Lindesbergs kommun i söder.

Tittar förvaltningen på riksgenomsnittet ligger fördelningen att 91 procent av Sveriges alla kommuner har ett tomtpris från 10-2500 kronor/kvm. Övriga 9 procent ligger över 2500 kronor/kvm och de kommunerna ligger i havsnära lägen samt i expansiva områden. Ett genomsnitt av de senast sålda tomterna i referensgruppen är medelpriset 28 kronor/kvm, det gäller icke detaljplanerad. Priset ska uppdateras årligen utifrån eventuella förändringar på marknaden samt med indexeringshöjning.

Vid inköp av mark är differensen stor i prissättningen, oftast är det behov eller säljarens intention som styr prissättningen.

Förvaltningens förslag till beslut

- Anta riktlinjer för markförsäljning och markförvärv för Hällefors kommun.

Under allmänna utskottets behandling av ärendet föredrar samhällsstrateg Mikael Pulkkinen utförligt.

Vivianne Pettersson (M) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Ordförande Annalena Järnberg (S) ställer bifall mot avslag på förvaltningens förslag vilket bifalls.

Allmänna utskottet föreslår kommunstyrelsen

Anta riktlinjer för markförsäljning och markförvärv för Hällefors kommun.

Efter ärendets avgörande utgår Vivianne Pettersson (M) kl 9.30 och ersätts av Margeurite Wase (C)

 HÄLLEFORS KOMMUN	Dokumenttitel Riktlinjer för förvärv och försäljning av mark Hällefors kommun		
Typ av styrdokument Riktlinjer	Ansvarig utgivare Hällefors Kommun Ledningsgrupp	Ansvarig författare Samhällsstrateg	Giltighetsdatum 2021-11-11
Dokumentförteckning B-S-0200	Organisation Kommunförvaltning	Enhet förvaltning	Datum nästa revision 2024-11-11

Riktlinjer för förvärv och försäljning av mark i Hällefors kommun

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Syfte	3
3	Målsättning.....	3
4	Omfattning.....	3
5	Organisation och ansvarsfördelning.....	3
6	Definition	3
7	Kommunala styrdokument	4
7.1	Översiktsplan	4
7.2	Lis plan.....	4
7.3	Grönplan	4
8	Syfte med kommunens markinnehav	4
8.1	Samhällsbyggande	4
8.2	Rekreation och friluftsliv.....	4
8.3	Naturvård	4
8.4	Ekonomisk förvaltning.....	4
8.5	Markreserv	5
9	Markförvärv	5
9.1	Marknadspris	5
9.2	Vägledande kommunala styrdokument	5
9.3	Samråd med berörda förvaltningar och bolag	5
9.4	Aktiv markpolitik	5
9.5	God framförhållning	5
9.6	Frivillig överenskommelse	5
9.7	Expropriation.....	5
10	Markförsäljning	6
10.1	Marknadspris	6
10.2	Mark för verksamhet	6
10.3	Mark för bostäder.....	6
10.4	Mark för småhus	6
10.5	Avyttring	6
10.6	Samråd vid avyttring av mark	6
11	Uppdatering av riktlinjer	7
12	Bilaga 1.	7

1 Inledning

Principerna för försäljning av kommunal mark har sin grund i kommunallagens kapitel 8 om ekonomisk förvaltning där det bland annat står att ”kommuner och landsting skall ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet”. Enligt kommunallagen ska således försäljning av kommunens egendom ske på affärsmässiga grunder, vilket jämföras med att försäljning ska ske till marknadspris.

2 Syfte

Detta dokument är framtaget för att fastlägga de riktlinjer som ska gälla för att långsiktigt säkerställa erforderlig mark för samhällets expansion och att skapa en tydlighet i förvaltningen av kommunens mark. Riktlinjer för förvärv och försäljning av mark ihop med nedanstående styrdokument har som syfte att vara ett beslutsunderlag vid kommunal hantering av markärenden.

3 Målsättning

Målsättningen är att förtydliga beslutsprocessen samt roller, ansvar och befogenheter. Riktlinjerna gäller för samtliga kommunala verksamheter och har som målsättning att:

- säkerställa att avyttring av mark hanteras i kommunens anläggningsregister.
- säkerställa att kommunen erhåller de inkomster som marken är värd.
- Säkerställa behov vid förvärv av mark.

4 Omfattning

Följande riktlinjer gäller för avyttring av sådan kommunal mark som Hällefors kommun själv inte längre har behov av, samt förvärv av mark där Hällefors kommun ser ett kort eller långsiktigt behov av.

5 Organisation och ansvarsfördelning

Varje nämnd/styrelse beslutar om avyttring inom respektive verksamhetsområde. Avyttring eller inköp av mark under 5 prisbasbelopp ses som verkställighet och särskilt beslut behöver inte fattas.

Nämnd/styrelse kan delegera rätten att besluta om avyttring av mark. Styrts via delegationsordningen. Enligt gällande delegationsordning är det kommunchef som har delegation att besluta om avyttring och inköp av mark.

6 Definition

Med avyttring avses att sälja mark. Med förvärv menas inköp av mark.

7 Kommunala styrdokument

Nedan beskrivs antagna styrdokument som påverkar försäljning samt förvärv av mark.

7.1 Översiktsplan

Kommunens översiktsplan utgör det övergripande styrdokumentet för kommunens långsiktiga fysiska planering.

7.2 Lis plan

Landsbygdsutveckling i strandnära läge är ett strategisk viktig dokument som ger möjlighet att förbättra förutsättningarna att bo och verka inom Hällefors kommun.

7.3 Grönplan

Kommunens grönplan utgör det övergripande styrdokumentet för kommunens långsiktiga fysiska planering.

8 Syfte med kommunens markinnehav

Syftet med kommunens markinnehav är att på kort och lång sikt möta uppkomna behov både inom den egna verksamheten och om förfrågan inkommer från privata eller andra aktörer om etablering inom kommunen.

8.1 Samhällsbyggande

Genom kommunalt markäggande ges ökade möjligheter att påverka samhällsbyggandet. Markinnehavet ökar förutsättningar att genomföra utbyggnad av bostadsområden, verksamhetsområden, kommunal verksamhet och infrastruktur. Som markägare kan kommunen via markanvisningar styra markanvändning, upplåtelseformer, val av byggherre med mera.

8.2 Rekreation och friluftsliv

Genom kommunalt markäggande kan kommunen utveckla kommuninnevånare i Hällefors, möjligheter att dagligen vistas i skog och mark för rekreation, idrottsutövande samt tillgänglighetsanpassade friluftaktiviteter.

8.3 Naturvård

Värdefulla områden och arter skyddas och förvaltas. Biologiska- och ekologiska spridningskorridorer som upprätthåller eller förbättrar människors, djurs och växters välmående och livsvillkor förstärks. Ambitionsnivån utvecklas genom kommunalt markinnehav och säkerställs med kommunala naturreservat.

8.4 Ekonomisk förvaltning

Kommunen innehar mark som egendomsförvaltning med avkastningskrav. Reglerna om medelsförvaltning finns i kommunallagen 8 kap. 2 §, där en kommun ska förvalta sina medel på ett sådant sätt att krav på god avkastning och betryggande säkerhet tillgodoses.

8.5 Markreserv

Den delen av kommunens mark som inte är detaljplanerad är kommunens markreserv. Syftet med markreserven är att säkerställa områden för bostäder, verksamheter, infrastruktur samt natur-, frilufts- och rekreationsområden. En markreserv underlättar också vid förhandling om förvärv av mark i strategiska lägen, då marken kan användas som bytesobjekt.

9 Markförvärv

Kommunen förvärvar mark för att uppfylla syftet med kommunens markinnehav. Köp, försäljning, byte, fastighetsreglering, expropriation eller inlösning med stöd av plan och bygglagen av fastighetsdel upp till fem basbelopp delegeras kommunchef att ta beslut om. Belopp därutöver eller om bedömningen görs att ärendet i annat hänseende kan anses som känsligt så bör beslut om förvärv gå till kommunstyrelsen för beslut.

9.1 Marknadspris

Kommunens markförvärv sker på marknadsmässiga grunder. Om marknadspriset inte är känt sedan tidigare kan marknadspriset bedömas av en oberoende auktoriserad fastighetsmäklare. Köparen står för lantmäterikostnaderna om inte annat anges.

9.2 Vägledande kommunala styrdokument

Tidigare nämnda dokument är vägledande vid markförvärv.

9.3 Samråd med berörda förvaltningar och bolag

Tillsammans med berörda förvaltningar och kommunala bolag görs en bedömning om ett eventuellt markförvärv. Vid förvärv där byggnad ingår bör förvärvet föregås av ett samråd med berörd förvaltning och/eller kommunalt bolag.

9.4 Aktiv markpolitik

Kommunen omvärlds bevakar aktivt fastighetsmarknaden utifrån strategiska markförvärv. Markförvärv bör övervägas när strategisk mark är till salu.

9.5 God framförhållning

Kommunen tillser i god tid att erforderlig mark finns tillgänglig för planerad exploatering. Vid avyttrande av mark för etablering så är det av största vikt att kommunen håller en balans i innehavet av lämpligt etableringsmark.

9.6 Frivillig överenskommelse

Markförvärv sker i första hand genom frivilliga överenskommelser.

9.7 Expropriation

I yttersta undantagsfall får tvångsförvärv genomföras och när lagkrav uppfylls exempelvis vid utbyggnad av infrastruktur. Beslut om expropriation ska fattas av Kommunfullmäktige.

10 Markförsäljning

Kommunen avyttrar mark som inte uppfyller syftet med ett kommunalt markinnehav. Köp, försäljning, byte, fastighetsreglering, expropriation eller inlösning med stöd av plan och bygglagen av fastighetsdel upp till fem basbelopp delegeras kommunchef att ta beslut om. Belopp därutöver eller om bedömningen görs att ärendet i annat hänseende kan anses som känsligt så bör beslut om försäljning gå till kommunstyrelsen för beslut.

10.1 Marknadspris

Kommunens försäljning av mark sker på marknadsmässiga grunder. Kommunen som markägare har inte rätt att sälja mark till underpris. Försäljningen sker med hänsyn tagen till EU:s statstödsegler och kommunallagens förbud att gynna enskilda näringsidkare. Om marknadspriset inte är känt sedan tidigare kan marknadspriset bedömas av en oberoende auktoriserad värderingsman. Köparen står för lantmäterikostnaderna om inte annat anges.

10.2 Mark för verksamhet

Kommunen har plan- och markberedskap för etablering av verksamheter. Viktigt att kommunen i sitt innehav, har lämplig mark för både mindre och större etableringar. Det bör även finnas i kommunens innehav mark för etablering i olika stadier så som råmark samt mark som är grundlagd. Kommunen strävar efter ett varierande näringsliv och företagande. Dådet gäller expandering av befintliga lokala verksamheter eller nyetableringar inom kommunen så bör ett fastslaget pris råda för att enklare kunna möta en förfrågan om markköp. Viktigare då är att koppla markförsäljningen till ett beviljat bygglov och tillstånd för önskad verksamhet för att så säkerställa att etableringen sker.

10.3 Mark för bostäder

Kommunen har plan- och markberedskap för en samlad bostadsbebyggelse. Denna mark säljs till byggherre ibland efter en föregående markanvisning.

10.4 Mark för småhus

Kommunen har en plan- och markberedskap för småhustomter till privatpersoner. Dessa avyttras med fördel via mäklare då det kan skilja stort i marknadsvärdet vilket kan leda till budgivningsprocess.

10.5 Avyttring

Mark som inte kan definieras under punkten ”syfte med kommunens markinnehav” kan avyttras. Tillsammans med berörda förvaltningar görs en bedömning om försäljning eller byte.

10.6 Samråd vid avyttring av mark

Vid försäljning av kommunal mark så bör beslutet samrådas med Samhällbyggnadsförvaltningen- Samhällbyggnadsförbundet Bergslagen samt med Hällefors bostäder AB. Detta för att säkerställa de infrastrukturella funktioner som kommunal service kräver samt att det är förenligt med de styrdokument som Hällefors kommun har och som finns angivet ovan.

11 Uppdatering av riktlinjer

Dessa riktlinjer ska vid behov omprövas av kommunens övergripande ledningsgrupp. Om förutsättningar i omvärlden förändras på ett sätt som motiverar ändringar i riktlinjerna ska förvaltningen föreslå uppdatering av riktlinjerna.

12 Bilaga 1.

Prisbild Hällefors kommun

För att få en grund gällande marknadspris så utfördes under 2019 en enklare analys av Hällefors kommunförvaltning.

I analysen så har följande kommuner använts som referensgrupp: Lindesberg, Ludvika, Torsby, Nora, Ljusnarsberg samt Filipstads kommun. I analysen så kan man se stora differenser inom kommunerna beroende på vart tomten ligger. Sjönära lägen är alltid dyrare oavsett övriga kringliggande faktorer som t.ex. tillgång till vägar etc. Differensen mellan enskilda tomter i samma kommun är större än skillnaden mellan kommunerna, trots stora geografiska skillnader från Torsby kommun i norr till Lindesbergs kommun i söder. Tittar man på riksgenomsnittet så ligger fördelningen att 91 % av Sveriges alla kommuner har ett tomtpris från 10-2500kronor/kvadratmetern. Övriga 9 % ligger över 2500kr/kvm och de kommunerna ligger i havsnära lägen samt i expansiva områden. Ett genomsnitt av de senast sålda tomterna i referensgruppen så är medelpriset 28kr/kvm, det gäller icke detaljplanerad tomtmark. Priset ska uppdateras årligen utifrån eventuella förändringar på marknaden samt med indexeringshöjning. Som tidigare påpekats så kan etableringen eller utvecklingen av befintlig verksamhet ge större ekonomisk vinst för en kommun på lång sikt än vad en köpeskilling ger. Det är svårt att avtala en säkerhet att etableringar sker men att kräva tex. godkänt bygglov eller annan dokumentation som påvisar seriositeten hos mark köparen ger en viss kvalitetsindikation.

Försäljning av industrifastighet i Grythyttan, dnr KS 18/00038

Beslutsunderlag

Näringslivspolicy § 2.4

Förfrågan om försäljning av industrifastighet i Grythyttan, dnr KS18/00038 § 50

Riktlinjer för markförsäljning och markförvärv Hällefors kommun, daterad 2021-10-26

Ärendet

Till kommunförvaltningen har förfrågan inkommit igen från entreprenör i Grythyttan om möjligheten att få köpa mark i Grythyttan. Det gäller samma fastighet, Grythyttan 6:432 samt del av Grythyttan 6:358 (Norr campus i Grythyttan). Önskemålet är att få förvärva ca 8000 kvm vilket är en korrigering från den tidigare förfrågan som omfattade ca 10279 kvm. Fastigheten är tänkt att användas till en eventuell etablering av paddelhall samt markentreprenad/åkeriverksamhet.

Fastigheten Grythyttan 6:432 är detaljplanerad som industritomt. Fastigheten Grythyttan 6:358 är detaljplanerad som delvis prickad mark, natur samt icke planlagd mark. Det är nu också klarlagt var gång-och cykelvägen Hällefors – Grythyttan samt hur en eventuell ny infart till projektet Lake Resort kommer att förläggas. Denna markförsäljning hindrar inte något av de två projekten.

Social konsekvensanalys

Kommunförvaltningen har inte genomfört någon social konsekvensanalys.

Miljömässig konsekvensanalys

Kommunförvaltningen har inte genomfört någon miljömässig konsekvensanalys.

Ekonomisk konsekvensanalys

Förvaltningen rekommenderar att marken säljs till marknadsmässigt pris varvid värdering göras av sakkunnig och oberoende värderingsman, enligt förslagen riktlinje. Kommunen har inte något bokfört värde på denna

fastighet vilket innebär att försäljningsinkomsten blir en intäkt det år som försäljningen genomförs.

Förvaltningens förslag till beslut

- Ge kommunförvaltningen i uppdrag att försälja fastigheten Grythyttan 6:432 samt del av Grythyttan 6:358 under förutsättning att riktlinjer för markförsäljning och markförvärv Hällefors kommun antas i kommunstyrelsen.

Under allmänna utskottets behandling av ärendet föredrar samhällsstrateg Mikael Pulkkinen. Kommunchef Hans Åhnberg kompletterar gällande RHS campus Grythyttan.

Ordförande Annalena Järnberg (S) ställer bifall mot avslag på förvaltningens förslag vilket bifalls.

Allmänna utskottet föreslår kommunstyrelsen

Ge kommunförvaltningen i uppdrag att försälja fastigheten Grythyttan 6:432 samt del av Grythyttan 6:358 under förutsättning att riktlinjer för markförsäljning och markförvärv Hällefors kommun antas i kommunstyrelsen.

Förfrågan om försäljning tomt Kronhagen, dnr KS 21/00226

Beslutsunderlag

Förfrågan om köp av tomt Hällefors, 2021-08-25

Riktlinjer för markförsäljning och markförvärv Hällefors kommun, daterad 2021-10-26

Ärendet

Till kommunförvaltningen har förfrågan inkommit om att få förvärva fastigheten Kronhagen 13:4 för nybyggnation av bostadshus. Förvaltningen ser positivt på förfrågan då det gäller en nyetablering i tätorten. Eventuell försäljning bör villkoras med att köparen har ett beviljat bygglov.

Social konsekvensanalys

Kommunförvaltningen har inte genomfört någon social konsekvensanalys.

Miljömässig konsekvensanalys

Kommunförvaltningen har inte genomfört någon miljömässig konsekvensanalys.

Ekonomisk konsekvensanalys

Förvaltningen rekommenderar att marken säljs till marknadsmässigt pris varvid värdering görs av sakkunnig och oberoende värderingsman, enligt gällande riktlinjer. Kommunen har inte något bokfört värde på denna fastighet vilket innebär att försäljningsinkomsten blir en intäkt det år som försäljningen genomförs.

Förvaltningens förslag till beslut

- Ge kommunförvaltningen i uppdrag att försälja fastigheten Kronhagen 13:4 enligt ovan nämnda kriterier.

Under allmänna utskottets behandling av ärendet föredrar samhällsstrateg Mikael Pulkkinen.

Ordförande Annalena Järnberg (S) ställer bifall mot avslag på förvaltningens förslag vilket bifalls.

Allmänna utskottet föreslår kommunstyrelsen

- Ge kommunförvaltningen i uppdrag att försälja fastigheten Kronhagen 13:4 enligt ovan nämnda kriterier.

Kommunstyrelsen

Lönestrategi samt lönepolitiska riktlinjer för 2022, dnr KS 21/00254

Beslutsunderlag

Förslag till lönestrategi 2022-2026 samt lönepolitiska riktlinjer 2022
Kommunstyrelsen 2019-11-19 § 266 Lönestrategi 2020-2024 samt
lönepolitiska riktlinjer 2020
Kommunstyrelsen 2019-12-17 § 313 Aktiva åtgärder utifrån
Diskrimineringslagen

Ärendet

I enlighet med kommunstyrelsens beslut 2019-11-19 har lönestrategi för de kommande fem åren samt årliga lönepolitiska riktlinjer för tagits fram.

Lönestrategin omfattar den kommande femårsperioden och utgör tillsammans med personalpolicyn de övergripande dokumenten för Hällefors kommuns lönebildning. Lönestrategin ses över årligen.

Som komplement till de övergripande dokumenten har förvaltningen tagit fram lönepolitiska riktlinjer för 2022 som utgör grund för det kommande årets löneöversynsprocess.

Lönestrategin, personalpolicyn, de årliga lönepolitiska riktlinjerna, aktiva åtgärder mot diskriminering och de centrala löneavtalen utgör viktiga styrdokument som utgör stöd för lönesättande chefer i den årliga löneöversynsprocessen. De lönesättande chefernas agerande är avgörande för kommunens löneöversynsprocess och medarbetarnas syn på Hällefors kommun som arbetsgivare.

De centrala löneavtalen har öppnat upp för ett ökat ansvar för den lokala lönebildningen.

Arbetsgivaren ansvarar för att de totala löneökningarna, utfallet, speglar kommunens ekonomiska förutsättningar, verksamheternas resultat och rekryteringssituation.

De senaste centrala löneavtalen med arbetstagarorganisationerna omfattar 41 månader och är inte uppsägningsbara vilket innebär en lång period av arbetsfred med möjlighet att prioritera annat viktigt arbete inom t ex kompetensförsörjning och arbetsmiljö.

Av Hällefors kommuns lönestrategi för de kommande fem åren 2022 tom 2026 framgår en långsiktig idé och för de årliga riktlinjerna framgår mål, aktiviteter och tidplan för 2022 års löneöversyn.

Förvaltningen har under 2021 haft partsgemensamma dialoger enligt de centrala löneavtalen och tillsammans med arbetstagarorganisationerna diskutera bland annat lönespridning och lönekarriär.

Social konsekvensanalys

Att arbeta strategiskt med lönebildning är viktigt ur perspektivet att Hällefors kommun som arbetsgivare ska uppfattas som en attraktiv arbetsgivare. Hällefors kommun ska på kort och lång sikt säkerställa personalförsörjning och kompetensutveckling då det är en viktig framtidsfråga för invånarna i Hällefors

Miljömässig konsekvensanalys

Kommunförvaltningen har inte genomfört någon miljömässig konsekvensanalys.

Ekonomisk konsekvensanalys

Kommunförvaltningen har inte genomfört någon ekonomisk konsekvensanalys.

Kommunförvaltningens förslag till central lönepott för verksamhetsåret 2022 är 8 146 tkr. Förutom kostnader för löneöversyn tillkommer visa kostnadsökningar, t ex kostnad för höjd ersättning för obekväm arbetstid

Facklig samverkan

Arbetsgivarens strategi och lönepolitiska riktlinjer kommer att utgöra underlag för dialogen med arbetstagarorganisationerna i samband med löneöversynen.

Förvaltningens förslag till beslut

- förslaget till lönestrategi för 2022-2026 antas
- årliga lönepolitiska riktlinjer för 2022 antas

Hans Åhnberg
Kommunchef

Ann Karlsson
HR-chef

 HÄLLEFORS KOMMUN	Dokumenttitel Lönestrategi 2022-2026 samt Lönepolitiska Riktlinjer för 2022		Sida 1(12)
Typ av styrdokument Strategi och Riktlinje	Ansvarig utgivare Hällefors kommun Kommunstyrelse	Ansvarig författare HR-chef Ann Karlsson	Giltighetsdatum 2022-01-01
Dokumentförteckning B-P-0001	Organisation HR-enheten	Enhet HR-enheten	Datum nästa revision 2022-10-01

Förslag till Lönestrategi 2022-2026 samt Lönepolitiska riktlinjer för 2022

Beslutad av Kommunstyrelsen 2021-xx-xx

Innehåll

Innehåll

1	Målsättning.....	3
2	Lönebildning	3
2.1	Koppling löne- och budgetprocess	3
3	Lönestrategi	3
3.1	Strategi – Långsiktiga mål	3
3.2	Kommunens lönepolitiska värdegrund	4
3.3	Lagkrav	4
3.4	Avtal	5
3.4.1	Nivåer i gällande avtal	5
4	Principer för lönesättning.....	6
4.1	Grundkrav	6
4.2	Lönestruktur	6
4.3	Lönekriterier	6
4.4	Lönens beståndsdelar	7
4.5	VAD – arbetets innehåll - arbetsvärdering.....	7
4.6	MARKNAD	7
4.7	HUR – Lönekriterier – individuell lön	7
5	Löneöversynsprocessen	8
5.1	Förhandling, överläggning och avstämning	8
5.2	Lönesättning vid nyanställning.....	8
5.3	Löneförändringar mellan avtalsperioderna	9
6	Handlingsplan – långsiktig strategi.....	9
6.1	Långsiktiga mål och prioriteringar 2022-2026	9
7	Riktlinjer för 2022	10
7.1	Kortsiktiga mål och lönepolitiska prioriteringar 2022	10
7.2	Åtgärder och aktiviteter	10
7.3	Tidplan 2022	10
8	Ansvarsfördelning.....	11

1 Målsättning

Målet med lönepolitiken är att Hällefors kommun ska kunna attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare med rätt kompetens. Lönestrategin är en långsiktig plan för att nå målet. Lönestrategin gäller för fem år, 2022-2026.

De årliga lönepolitiska riktlinjerna ska tydliggöra insatser och prioriteringar i det kortsiktiga perspektivet, nästkommande år. De lönepolitiska riktlinjerna gäller för 2022.

2 Lönebildning

Lönebildning är hela systemet inom vilket löner förhandlas och sätts, det samlade arbetet med arbetsgivarens lönepolitiska frågor. Lönebildningen är den process utifrån lagar och avtal som sätter ramarna för lönerna. Det förutsätter att arbetsgivaren tar ställning till önskvärd lönestruktur och löneökningsbehov.

Lönebildningen i kommunen ska bidra till att nå målen i verksamheten. Kommunens lönestruktur ska uppfattas som genomtänkt och rättvis, och kommunens lönenivåer bör i en jämförelse med övriga liknande arbetsgivare vara konkurrensmässiga, dels för att behålla personal, dels ur rekryteringssynpunkt.

Arbetet med lokal lönebildning sker centralt i kommunen genom kartläggning och analys av lönestruktur, bedömning av rekryteringsmöjligheterna och omvärldsbevakning.

2.1 Koppling löne- och budgetprocess

I verksamhets- och ekonomistyrningspolicyn fastställs att kommunens budget ska innehålla en plan för en period om fem år. I riktlinjerna till verksamhets- och ekonomistyrningspolicyn beskrivs hur löneprocessen knyts samman med budgetprocessen.

Lönestrategin har anpassats till att gälla för samma period som planen i budgeten. Lönepolitiska prioriteringar ska avspeglade sig i budgeten. Kommunens ekonomiska förutsättningar är styrande och behovet av löneökningar värderas i relation till andra behov i verksamheten. Ekonomiberedningen informeras om löneläget vid budgetkonferens och budgetdialogerna. De politiska prioriteringarna bildar ramen för löneutrymmet.

3 Lönestrategi

Den lönepolitiska strategin innehåller arbetsgivarens långsiktiga inriktning för samma period som kommunens budget, åren 2022 till och med 2026.

3.1 Strategi – Långsiktiga mål

Strategiska mål i ett långsiktigt perspektiv är att:

- förstärka kopplingen mellan kompetensförsörjning, ledarförsörjning, arbetsgivarvarumärket och lönepolitiken.
- förstärka kopplingen mellan lönebildning och budgetprocess
- tydliggöra lönesättande chefers roll som bärare av lönepolitiken
- fastställa lönespridningen mellan olika yrkesgrupper
- ta hänsyn till bristsituationer inom yrkesgrupper
- tydliggöra lönespannet för chefsgrupper och relationen till underställd personal
- lönen inte används som ett konkurrensmedel *inom* Hällefors kommun, men med beaktande av att detta inte hindrar möjligheten till intern rörlighet.
- löne- och anställningsvillkor är så attraktiva att ungdomar är beredda att utbilda sig för att arbeta inom kommunens verksamheter.
- öka differentieringen av lönepåslagen
- tydliggöra sambandet mellan karriär- och löneutveckling
- identifiera de lönepolitiska prioriteringarna och upprätta en långsiktig handlingsplan
- att avsätta utrymme för prioriterade yrkesgrupper
- tydliggöra att Hällefors är **en** arbetsgivare och lönepolitiken är gemensam för samtliga verksamheter
- definiera och identifiera särskilt yrkesskickliga

3.2 Kommunens lönepolitiska värdegrund

Hällefors kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som lätt kan rekrytera och behålla personal. Kommunens lönepolitik ska vara tydlig, lätt att förstå och bidra till ett positivt samband mellan lön och ett gott resultat. För att uppnå detta arbetar kommunen med den lönepolitiska dialogen i en förtroendeskapande anda mellan arbetsgivaren, arbetstagarorganisationerna och anställda.

Anställda i Hällefors kommun ska ge kommuninvånarna bästa möjliga service utifrån mål och tillgängliga resurser. I takt med att de centrala löneavtalen utvecklas från centrala parter styrning av lönebildningen till de lokala arbetsgivarna ökar möjligheterna att belöna de medarbetare som bidrar till verksamhetens utveckling över tid.

I personalpolicyns kapitel 1.8 beskrivs den lönepolitiska värdegrunden och definition av lönepolitiken.

3.3 Lagkrav

Hällefors kommun strävar efter att nå en lönestruktur utan löneskillnader på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck, ålder, facklig tillhörighet eller andra faktorer som är utan tydlig koppling till den anställdes arbetsinsats och kompetens.

Enligt Diskrimineringslagen (2016:828) 8 § ska arbetsgivaren i syfte att upptäcka, åtgärda och förhindra osakliga skillnader i lön och andra anställningsvillkor mellan kvinnor och män varje år kartlägga och analysera:

- bestämmelser och praxis om löner och andra anställningsvillkor som tillämpas hos arbetsgivaren
- löneskillnader mellan kvinnor och män som utför arbete som är att betrakta som lika eller likvärdigt

Hällefors kommuns lönekartläggning och analys ur diskrimineringssynpunkt redovisas för kommunstyrelsen årligen i rapporten *Jämställda löner*.

Rapporten utgör underlag för behov av lönejusteringar.

3.4 Avtal

SKR tecknar de centrala kollektivavtalen för kommuner och regioner. Löneavtalet är en del av huvudöverenskommelserna om lön och allmänna anställningsvillkor mm (HÖK). De är antagna att gälla som lokalt kollektivavtal om lön och allmänna anställningsvillkor och utgör således grund för löneöversynsprocessen. Löneavtalen har olika längd och delvis olika skrivningar men i stort ett likartat innehåll. SKRs strävan är att de grundläggande principerna för lönesättning ska vara så likalydande som möjligt för alla medarbetare oavsett anställningsform eller facklig tillhörighet.

Under 2022 ska ett nytt centralt avtal förhandlas av SKR och OFR:s förbundsområde Hälso- och sjukvård (Vårdförbundet).

Under de senaste åren är det endast Kommunal som haft en centralt fastställd nivå för det garanterade utrymmet, de övriga avtalen är fria avtal, d v s sifferlösa, finns inga nivåer angivna. Det innebär att arbetsgivaren ges ökade förutsättningar för att arbeta strategiskt för att nå den önskvärda lönestrukturen. Individgaranti finns inte längre i något löneavtal. Från och med 2021 gäller samtliga löneöversyner från och med 1 april.

3.4.1 Nivåer i gällande avtal

Facklig organisation	2022	2023	2024	2025
Kommunal HÖK 20 20201101-20240331	380 kr +0,3%	Märket	?	?
AKV HÖK 20 20201101-20240331	Sifferlöst	Sifferlöst	?	?
Vårdförbundet HÖK 19 20190401-20220331	?	?	?	?
Läraryrskommittén och Lärarnas Riksförbunds samverkansråd HÖK 21 20210401-20240331	Sifferlöst	Sifferlöst	?	?
Akademikeralliansen HÖK-T 20010615-tillsvidare	Sifferlöst	Sifferlöst	Sifferlöst	Sifferlöst

4 Principer för lönesättning

Principerna för lönesättning utgår från Hällefors kommuns process för lönebildning. Arbetsgivaren ska möjliggöra en löneutveckling som premierar kompetens, särskilt ansvar och erfarenhet som leder till förbättrade resultat och bidrag till verksamhetens mål sett över tid.

4.1 Grundkrav

Alla anställningsavtal innehåller formella grundkrav, dessa är att:

- Utföra arbete
- Följa ordningsregler
- Följa arbetsmiljöregler
- Samarbeta
- Vara lojal

Dessa grundkrav utgår från bedömningar som Arbetsdomstolen gjort under åren. I lönen ingår att grundkraven uppfylls, de utgör inte ett lönekriterium. Varje chef ska informera sina medarbetare om dessa grundkrav och vad de innebär inom respektive verksamhet.

4.2 Lönestruktur

Lönespridning och löneskillnader mellan olika individer och mellan olika yrkeskategorier skapar lönestrukturen. Lönespridningen ska motivera medarbetarna till att öka sin kompetens och skicklighet inom yrket. Arbetsgivarens inställning är att utbildning ska löna sig - löneskillnader ska finnas mellan yrkeskategorier med krav på akademisk utbildning och andra grupper. Löneöversynen ska bidra till en ökad lönespridning med beaktande av utbildning och arbetsinsats. Kompetensutveckling som kan kopplas till verksamhetsutveckling sett över tid ska särskilt uppmärksammas.

4.3 Lönekriterier

De kommunövergripande kriterierna för medarbetare i Hällefors kommun är:

- Resultat
- Flexibilitet
- Utvecklingsförmåga

Varje chef ska tillsammans med sina medarbetare på arbetsplatsen gå igenom lönekriterierna så de är kända för alla medarbetare. Det ska årligen tas upp på arbetsplatsträff (APT) och dokumenteras i minnesanteckningarna. Lönekriterierna kan brytas ned i konkreta exempel och innebörden i kriterierna tydliggörs för varje medarbetare i det framtidsyftande medarbetarsamtalet.

Särskilda chefslönekriterier har tagits fram, bland annat utifrån personalpolicyn, de gäller för anställda med formellt chefsuppdrag.

4.4 Lönens beståndsdelar

Lön är ersättning för utfört arbete. Lönen består av tre delar:

- **VAD:** Arbetets svårighetsgrad, arbetsvärderingen, och de krav som det ställer på medarbetaren
- **MARKNAD:** Nödvändig marknadsanpassning
- **HUR:** Prestation, medarbetarens arbetsinsatser d v s hur arbetet utförs

Hällefors kommun tillämpar individuell och differentierad lön i enlighet med ambitionerna i de centrala löneavtalen. Utbildning och arbetsresultat ska kunna premieras, medarbetaren ska kunna påverka sin lön genom att öka sitt kunnande, bli mångsidigare och därmed kunna utveckla sitt arbete liksom förmågan att åta sig svårare och mer ansvarsfulla arbetsuppgifter.

4.5 VAD – arbetets innehåll - arbetsvärdering

En genomgripande arbetsvärdering antogs 2005 och har lagt grunden till den lönestruktur som finns. 2016 gjorde en grundlig översyn av arbetsvärderingen med hjälp av konsult och en ny version av IT-verktyget MIA.

Arbetsvärderingen beskriver hur yrken värderas i förhållande till varandra. I det fortsatta arbetet behöver arbetsgivaren besluta om hur värderingen påverkar lönerelationen mellan yrkesgrupperna.

Arbetsvärderingen ligger till grund för lönekartläggningen och analys av löner utifrån Diskrimineringslagens krav. Från och med den 1 januari 2017 är det ett lagkrav på årlig lönekartläggning. Resultatet av analysen sammanställs i en rapport och delges kommunstyrelsen.

4.6 MARKNAD

I vissa befattningar kan lönen tillfälligt eller varaktigt påverkas av marknadskrafterna (tillgång och efterfrågan). En lönestrukturell bedömning görs utifrån intern lönestruktur samt jämförelser med närliggande kommuner och riket i stort. Inom de yrkeskategorier där arbetsgivaren bedömer att personalomsättning är orimligt hög behöver löneutvecklingsplaner utarbetas för att behålla goda medarbetare. En riskanalys ska göras när kompetensförsörjningen inte kan säkras för yrkesgrupp på grund av rekryteringssvårigheter. Det är viktigt att bevaka utvecklingen av rekryteringsläget både internt och i omvärlden för att ha en beredskap för en marknadsanpassad löneutveckling.

4.7 HUR – Lönekriterier – individuell lön

Den enskilda medarbetarens resultat och måluppfyllelse utgör grunden för individuell lön. Målet är att alla medarbetare ska förstå sambandet mellan verksamhetsmålen, det egna uppdraget, lönekriterier, resultat och lönen.

För att kunna påverka sin löneutveckling ska varje medarbetare känna till och vara medveten om vilka krav som arbetet ställer och vilket arbetsresultat som förväntas. Det innebär att chefen måste klargöra vilka kriterier som ligger till grund för lönesättningen.

Medarbetarsamtal sker årligen i enlighet med samverkansavtalet och kommunens riktlinjer för medarbetarsamtal och lönegrundande samtal. Det ska vara tydligt vad medarbetarsamtalet syftar till och att det tillsammans med det lönegrundande samtalet utgör en grund för löneöversynen och lönesättningen. Förutsättning för individuell lönesättning är att det finns individuella mål i medarbetaröverenskommelsen som kan utvärderas och att lönekriterierna är kända för medarbetarna. För varje medarbetare görs en individuell bedömning av resultatet utifrån mål och kriterier. Som stöd i bedömning av lönekriterierna finns en kommungemensam bedömningsmatris.

Återkoppling om den fastställda lönen sker genom ett meddelande.

Vid den årliga löneöversynen ska samtliga beståndsdelar för lönen enligt avsnitt 4 vägas in vid lönesättning.

5 Löneöversynsprocessen

Löneöversynsprocessen innehåller tre viktiga samtalsforum; arbetsplatsträffen, medarbetarsamtalet och lönegrundande samtalet där närmaste chef har en viktig roll som bärare av lönepolitiken.

5.1 Förhandling, överläggning och avstämning

Arbetsgivaren och fackliga företrädare följer en fastställd process enligt de centrala avtalen. Med Kommunal påbörjas löneöversynen med en inledande förhandling. Med övriga arbetstagarorganisationer inleds löneöversynen med överläggningar som sker mellan HR-chef, verksamhetschefer och representanter från de fackliga organisationerna.

Vid den årliga löneöversynen är individuell och differentierad lön och samtal chef-medarbetare huvudspåret. Möjlighet finns även att göra överenskommelse mellan parterna om annan, lokal förhandlingsordning. En överenskommelse med Kommunal har gjorts om en lokal förhandlingsordning.

Vid överläggningarna informerar arbetsgivaren om åtgärder och motiv för åtgärderna samt förutsättningarna för löneöversynen. Facken framför sina synpunkter och yrkanden. Därefter beslutar parterna om vilken modell som kommer att tillämpas.

Löneöversynen avslutas genom att HR-chefen tillsammans med verksamhetscheferna har ett avstämningsmöte med respektive arbetstagarorganisation då utfallet redovisas och processen utvärderas.

5.2 Lönesättning vid nyanställning

Respektive chef är ansvarig för lönesättning vid nyanställning och förväntas ta ansvar för att agera i enlighet med arbetsgivarens intentioner om en sammanhållen lönepolitik och med beaktande av kommunens lönestruktur.

Cheferna ska samråda med HR-enheten innan man fastställer lönen vid en nyanställning i syfte att säkerställa att lönesättning sker inom kommunens lönestruktur.

Vid nyanställning ska lönesättningen grundas på

- Befattningens AID-kod och lönestatistik för yrket
- Arbetets innehåll och svårighetsgrad
- Ansvar och befogenheter
- Utbildning och erfarenhet
- Marknadssituation och konkurrensläge

5.3 Löneförändringar mellan avtalsperioderna

Av Kommunstyrelsens delegeringsplan framgår vem som beslutar om löneökningar mellan avtalsperioderna. Detta ska i möjligaste mån undvikas. Lönetillägg och arvoden kan medges endast när synnerliga skäl finns och ska i så fall vara tidsbegränsade.

6 Handlingsplan – långsiktig strategi

Kommunen följer de grundläggande principer som förhandlas fram av centrala parter. Lönen är ett viktigt styrmedel och ska stimulera till förbättringar av verksamhetens effektivitet, produktivitet och kvalitet.

6.1 Långsiktiga mål och prioriteringar 2022-2026

Hällefors kommun har tagit ställning till lönepolitiska prioriteringar för perioden 2022-2026.

Prioriteringar kan avse såväl den lönepolitiska processen som löneökning per yrkeskategori.

Prioritering av den lönepolitiska processen kan innebära att valda delar av lönebildningen ska utvecklas eller revideras.

Att vara en prioriterad yrkesgrupp innebär att arbetsgivaren under delar av eller hela perioden totalt sett avsätter ett större löneutrymme i förhållande till andra yrkesgrupper. Det innebär ingen garanti på individnivå.

Beslut om långsiktig önskvärd lönestruktur kräver fördjupande analyser av såväl nuläget som framtida behov.

Inför varje års löneöversyn ska en bedömning av behovet om löneprioritering göras. Ställningstagande om prioritering grundar sig på:

- Förvaltningens analys av strategiska kompetensförsörjningsbehov inom respektive verksamhet
- Inkomna synpunkter och yrkanden från fackliga organisationer
- Kommunens ekonomi
- Omvärdsanalys t ex i form av lönestatistik från SKR vad gäller jämnstora kommuner och riket samt jämförelse av löneläget mot närliggande kommuner
- Analys av lönekartläggningen och behov av justeringar av osakliga löneskillnader på grund av kön

Det önskade läget vid periodens slut ska anges i form av lönespridning för den berörda yrkeskategorin (10: percentil-90:e percentil) som riktmärke.

7 Riktlinjer för 2022

Löneöversynsprocessen behöver ständigt utvecklas och konkretiseras genom analys av genomförd process och gemensamma förberedelser inför kommande löneöversyn. Aktiviteter och åtgärder sammanfattas i lönepolitiska riktlinjer för 2022.

7.1 Kortsiktiga mål och lönepolitiska prioriteringar 2022

- Partsgemensamt arbete och dialog mellan lokala parter om utveckling av lönespridning och lönekarriär ska påbörjas med några utvalda yrkeskategorier.
- Arbetet med att fastställa önskad lönestruktur inom och mellan kommunen största yrkeskategorier ska påbörjas.
- De särskilda lönekriterierna för chefer som användes för första gången vid löneöversynen 2020 och ska utvärderas.

Lönekartläggning, lönestatistik och löneanalys tillsammans med kompetensförsörjningsbehov utgör underlag för lönepolitiska prioriteringar.

- Kommunfullmäktige beslutade 26 oktober 2021 att 2022 års löneutrymme kan uppgå till 8 146 tkr. Lönepolitiska prioriteringar ska göras för yrkesgrupper som har en medianlön som ligger långt under jämförbara medianlöner utifrån lönestatistik och analys av centrala förvaltningen.
- Löneökningarna baseras på lönesättande chefers analys av måluppfyllelse, medarbetarens individuella prestation och bidrag till verksamhetsutveckling.
- Yrkeskategorier där arbetsgivaren bedöms ha svårigheter att rekrytera medarbetare med efterfrågad kompetens ska uppmärksammas.

7.2 Åtgärder och aktiviteter

HR-enheten;

- kallar till en lönepolitisk konferens för alla chefer
- sammankallar chefer för lönesamråd gällande yrkeskategorier som finns inom flera av kommunens verksamheter
- uppdaterar arbetsvärderingen och gör en lönekartläggning gällande 2022 års lönenivåer
- samlar in lönestatistik och delger cheferna
- gör en behovsfördelning av tillgängligt löneutrymme
- gör en särskild analys av yrkesgrupper med liten lönespridning

7.3 Tidplan 2022

Löneöversynsförhandlingarna ska bedrivas skyndsamt och löneprocessen är ständigt pågående på olika nivåer under hela året inom organisationen.

Inför 2022 års löneöversyn ska det centrala avtalet för Vårdförbundet omförhandlas. I de fall centrala löneavtalen är färdigförhandlade ska löneförändringarna verkställas i enlighet med tidpunkterna i löneavtalen, 1 april.

8 Ansvarsfördelning

Kommunfullmäktige

- beslutar om lönepolicy/personalpolicy

Kommunstyrelsen

- beslutar om lönestrategi
- beslutar om de årliga riktlinjerna
- beslutar om budget för löneökningarna

HR-chef

- beslutar om åtgärder inom ramen för löneökningsutrymmet
- har huvudansvaret för att leda och samordna arbetet med de lönestrategiska frågorna i kommunen
- har processansvar för lönebildning, lönepolitik och löneöversyn
- planerar aktiviteter och utarbetar verktyg som behövs för genomförandet

Ekonomichef

- ansvarar för att behoven av löneökningarna är en del i arbetet med budgetprocessen samt räknar om utrymmet till en gällande procentsats

Verksamhetschef

- är bärare av kommunens gemensamma lönepolitik
- leder processen i verksamheten
- ansvarar för att leda verksamhetens arbete med att identifiera löneökningsbehov kopplade till verksamhetens mål och målen i lönestrategin
- ansvarar för att behoven av löneökningarna finns med i arbetet med verksamhetens budget

Enhetschef

- är bärare av kommunens gemensamma lönepolitik
- leder processen inom sin enhet och ansvarar för att medarbetarsamtal och lönegrundande samtal genomförs med samtliga medarbetare minst en gång per år
- säkerställer att lönesättning sker inom ramen för kommunens strategi, riktlinjer och budget.
- Ansvarar för att lönediskussioner inriktas mot den faktiska lönen och inte enbart på löneökningar

Medarbetaren

- Ansvarar för att arbeta i enlighet med anställningsavtalet
- Deltar i medarbetarsamtal och lönegrundande samtal

**HÄLLEFORS
KOMMUN**

HR-enheten 712 83 Hällefors
Besöksadress Sikforsvägen 7 Hällefors
Telefon 0591-641 00 vx •
kommun@hellefors.se

Ansökan om föreningsbidrag till Bris, dnr KS 21/00174

Beslutsunderlag

Ansökningsbrev 2022

Bris årsberättelse 2020 (med bl.a. ekonomisk redovisning, verksamhetsberättelse och effektrapport)

Bris långsiktiga plan 2021-2025

Bris stadgar

Bris budget 2021 prognos 2022

Inbjudan Bris nätverk

Bris årsrapport 2020 – första året med pandemin

Ärendet

Bris region Mitt ansöker om 15 000 kronor i bidrag för år 2022.

Social konsekvensanalys

Barnens rätt i samhället (Bris) är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell medlemsorganisation som särskilt ska bistå utsatta barn och unga samt upprätta möjligheter för dem att föra en dialog med vuxna. FN:s konvention om barnets rättigheter utgör grunden för Bris arbete. Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Barn får inte diskrimineras i förhållande till vuxna eller andra grupper av barn och det är varje stats skyldighet att se till att alla barn skyddas mot diskriminering.

Pandemin har medfört samhällsförändringar som tveklöst har påverkat barns liv och inneburit nya påfrestningar i vardagen. För barn som redan lever i utsatthet riskerar kristider att förvärra deras situation ytterligare, då är det extra viktigt med ett tryggt stöd i form av hjälpande vuxna utanför familjen. Där fyller Bris en viktig funktion.

Den sociala distanseringen som pågått under lång tid har inneburit påfrestningar för många familjer. Hos Bris har det skett en väsentlig ökning av samtal om familjekonflikter, större än någonsin tidigare. Barn har beskrivit hur vuxnas mående försämrats till följd av pandemin. Framförallt barn vars förälder redan led av psykisk ohälsa. Pandemin har ställt frågan om barns utsatthet och samhällets förmåga att skydda barn från våld på sin spets.

Under 2020 har barns tillgång till skyddsfaktorer såsom trygga sociala sammanhang och sociala relationer med jämnåriga och med trygga vuxna utanför hemmet

begränsats. Internationella studier pekar på att skolstängningar och begränsningar att röra sig i samhället har lett till ökade psykiska problem bland barn.

Information riktad till barn från myndigheter om smittspridningen och riktlinjer som påverkar barn har varit otillräcklig. Hos Bris har barn efterfrågat samhällsinformation och stöd för att kunna förstå och hantera vad som händer.

Miljömässig konsekvensanalys

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Ekonomisk konsekvensanalys

Bris verksamhet ansöker om 15 000 kronor i kommunalt bidrag, vilket kommunförvaltningen föreslår godkänns och finansieras genom kommunstyrelsens bidragskonto för år 2022.

Förvaltningens förslag till beslut

- Ge bifall till ansökan från Bris 2022 med 15 000 kronor.
- Ansökan finansieras via kommunstyrelsens bidragskonto år 2022.

Under välfärdsutskottets behandling av ärendet yrkar Ulrika Jonsson (M) och Tobias Nygren (C) bifall till förvaltningens förslag.

Ordförande Johan Stolpen (V) ställer bifall mot avslag på förvaltningens förslag vilket bifalls.

Välfärdsutskottet föreslår kommunstyrelsen

Ge bifall till ansökan från Bris 2022 med 15 000 kronor.

Ansökan finansieras via kommunstyrelsens bidragskonto år 2022.

Ansökan om bidrag

Bris – en samhällsbärande funktion för alla barn.

Bris region mitt ansöker härmed om 15 000 kronor i bidrag för år 2022

Bris är Sveriges nationella stödlinje för barn och erbjuder professionellt samtalsstöd dygnet runt via chatt, mejl och telefon 116 111 till alla barn upp till 18 år. Oavsett i vilken kommun barnet bor. Varje barn som kontaktar Bris får ett tryggt, anonymt och kostnadsfritt stöd av en utbildad kurator. Bris roll är att finnas till hands för barn som saknar en vuxen att prata med. Under 2020 hade Bris 31 497 kurativa samtal med barn i hela Sverige, en ökning med 16 procent jämfört med året innan.

Vissa typer av omvärldshändelser kan påverka en hel generation. Samhällskrisen vi fortfarande befinner oss i är en sådan. Pandemin drabbar primärt inte barn genom egen sjukdom, däremot har barn påverkats av de samhällsförändringar som följt. Många har fått en förstärkt utsatthet i hemmet och försämrad psykisk hälsa och de som drabbats hårdast är barn som redan innan krisen befann sig i en utsatt situation eller led av psykisk ohälsa.

I Bris stödlinje har samtal från barn om ångest, nedstämdhet, familjekonflikter och våld eskalerat under året, vilket redovisas i Bris senaste årsrapport. Många samtal har handlat om nya utmaningar med skola på distans med stress över studierna och försämrat skolresultat, om ökande konflikter när man umgås tätt i hemmet under långa perioder, om vuxnas oro för familjens ekonomi. För barn som lever med våld har isoleringen gjort det svårare att undvika utsattheten i hemmet. Samtidigt har skyddsfaktorer som socialt umgänge med kompisar och viktiga vuxna utanför familjen kraftigt begränsats under året.

Folkhälsomyndighetens generaldirektör Johan Carlson har lyft att barns fysiska och psykiska hälsa står högst upp på prioritetsordningen när pandemin klingar av, och att vi, om vi inte tar tag i detta, riskerar att förlora en hel generation.

Nu behöver samhället agera och rikta resurser för att mildra effekterna av krisen för barn och unga. Sedan mars har Bris öppnat upp stödlinjen 116 111 dygnet runt så att barn alltid kan få professionellt stöd. Stödbehovet var redan stort, men pandemin har aktualiserat det än mer, och trycket är stort under dygnets alla timmar. Nu måste alla kommuner ta sitt ansvar för att lindra konsekvenserna av pandemin och de förändringar som restriktionerna medfört för barn.

En väsentlig skillnad mellan stöd från Bris och stöd från övriga vårdgivare är tillgänglighet. Bris är alltid öppet, även på natten, medan övriga vårdgivare endast är tillgängliga på bestämda tider som vanligen behöver förbokas. Bris är också tillgängligt i hela landet. Barn kan själva ta kontakt med Bris medan flera andra kontakter kräver vårdgivarens medgivande. Detta gör att Bris ofta kan vara den enda möjligheten för barn att få stöd i situationer som är akuta.

Vi erbjuder vi även ett utökat stöd via Brismottagningar som är ett fördjupat och individuellt anpassat stöd till barn på plats vid Bris regionala kontor runt om i landet. Detta genom individuella samtal, familjestöd och hjälp i kontakt med andra stödinstanser. Bris erbjuder också gruppstöd till barn med familjehemsplacering eller med en förälder med missbruk eller psykisk ohälsa samt stödhelger för familjer där en förälder tagit sitt liv.

Bris ger även stöd och råd till vuxna i frågor som rör barn via Bris vuxentelefon om barn som också finns på arabiska och för idrottsledare. Genom Bris hemsida och sociala medier, erbjuder Bris ett utökat stöd till vuxna genom professionella råd och nya kunskaper.

Genom Brisakademin erbjuder Bris bokningsbara utbildningar i bland annat barnkonventionen, föräldraskapsstöd och "Expertgrupp barn" – Bris metod för barns delaktighet och inflytande.

Bris driver ett aktivt och långsiktigt opinions- och påverkansarbete för ett bättre samhälle för barn. Genom bland annat Bris rapporter bidrar vi till att öka kunskapen om barnets rättigheter och barns livssituation hos politiker, beslutsfattare och allmänheten.

Ett viktigt uppdrag för Bris är också att mobilisera samhället, sprida kunskap och få fler att ta ställning för barnets rättigheter. Vi rekryterar aktivt fler medlemmar och ideellt engagerade för att stärka vår mobilisering och nå ut med kunskap till både barn och vuxna. Detta bidrar till att skapa en stark folkrörelse för barnets rättigheter runt om i landet, en rörelse som inkluderar såväl vuxna som barn.

Vi driver också vårt eget nätverk "Bris nätverk", mötesplatsen för barnets rättigheter. Bris nätverk möjliggör dialog, kunskapspåfyllnad och erfarenhetsutbyte i frågor som rör barnets rättigheter för personer som arbetar för och med barn. Nätverket har cirka 6 000 medlemmar. Det är en bredd av professioner som är representerade i nätverket, exempelvis rektorer, kuratorer, politiker, socialsekreterare och kommunala tjänstepersoner. Men också personer inom bland annat sjukvården, idrottsrörelsen och andra ideella organisationer.

Ert bidrag till Bris är viktigt och möjliggör vårt fortsatta arbete med att stärka barnets rättigheter och att stötta alla barn som kontakter oss från Hällefors kommun under alla dygnets timmar.

Vänliga hälsningar,

Terese Svanström
Regionombud Bris

Vad är Bris?

- Bris grundades 1971 och är en politiskt och religiöst obunden barnrättsorganisation.
- Vår vision är ett samhälle där barnets rättigheter tillgodoses.
- Vi arbetar för att stärka barnets rättigheter genom att stödja barn utifrån barnets behov, mobilisera samhället och påverka politiker och beslutsfattare genom att göra barns röster hörda.
- FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionslagen, utgör grunden för Bris arbete och Bris bidrar med sitt arbete till FN:s hållbarhetsmål i Agenda 2030.
- En viktig del av Bris verksamhet är Bris nätverk, den största mötesplatsen för barnets rättigheter i Sverige med ca 6 000 medlemmar. Nätverket erbjuder professionella från olika delar av samhället, det offentliga, privata och ideella, en plattform för nätverkande, kunskapsutbyte och fortbildning.
- Vår verksamhet drivs av insamlade medel och vår möjlighet att hjälpa barn står i direkt relation till det ekonomiska stöd vi får.
- Bris finns för alla barn och vår ambition är att alltid möta barn och unga på deras arenor och erbjuda tillgängligt stöd i den form de efterfrågar.
- 2020 hade Bris 31 497 kurativa kontakter med barn via chatt, mejl och telefon.

BRIS LÅNGSIKTIGA PLAN 2021-2025

FÖR ALLA BARN ALLTID.

BRIS

***”DET BÄSTA MED BRIS
FÖR MIG HAR VARIT ATT
JAG FÅTT LÄRA MIG HUR EN
BRA VUXEN SKA BEMÖTA EN.
ALLA KURATORER ÄR SÅ
SNÄLLA OCH BRA ATT
PRATA MED.”***

INLEDNING

Bris startade 1971 som en reaktion på vuxnas våld mot barn. Sedan dess har vi outtröttligt kämpat för att stärka barnets mänskliga rättigheter. Bris har nu funnits i 50 år och har bidragit till att Sverige, som det första landet i världen förbjöd barnaga och att barnkonvention blivit till svensk lag.

Bris vision är ett samhälle där barnets rättigheter tillgodoses. Vårt mål är att Bris år 2025 har varit med och skrivit ett nytt kapitel i kampen för barnets rättigheter för att rättigheterna ska tillgodoses till fullo i samhället. Vi ser en förändrad barnsyn där barnet erkänns och ges plats i samhället som rättighetsbärare.

Vi ser att segregation och utanförskap i samhället bryts. Vi ser att barns våldsutsatthet och psykiska ohälsa bryts. Vi ser ett mer jämlikt samhälle, där varje barns rättigheter tillgodoses.

Bris finns för alla barn alltid. Den nationella stödlinjen 116 111 är öppen dygnet runt för barn. Bris har en tydlig regional närvaro och ett nära stöd till barn och vuxna. Bris når fler barn än någonsin tidigare.

Bris är en stark rörelse och en samlande kraft i kampen för barnets mänskliga rättigheter. Vi är folkrörelsen som bygger på engagemang och ett ställningstagande hos barn och vuxna, företag och organisationer. Bris bidrar med kunskap både nationellt och internationellt. Det är en stark rörelse som alla känner till.

Bris långsiktiga plan 2021–2025 är den första planen i en ny 50-årsperiod och ett svar på barns livssituation. Sedan Bris startade 1971 har skyddet av barnets rättigheter stärkts. Fortfarande tillgodoses inte barnets rättigheter fullt ut i samhället. Särskilt tydligt är bristerna för barn i utsatta situationer. Bris långsiktiga plan

2021–2025 innebär att Bris stärker vår samhällsviktiga funktion som Sveriges stödlinje för barn och att vi är den tydligaste rösten för barnets rättigheter. Vi ska de kommande åren särskilt se till frågor om ungas psykiska hälsa, ett inkluderande samhälle och ett samhälle fritt från våld mot barn. Bris regioner ska fortsätta utvecklas och vi vill växa som folkrörelse tillsammans med barn. Vi ska satsa på att synas där barn finns i skolan och digitalt. Bris långsiktiga plan är ett svar på att samhället för barn inte är hållbart och att Bris behöver stå upp för barnets mänskliga rättigheter. Det här kommer Bris att fokusera på under de kommande åren:

- Att samhället ska tillgodose barnets rättigheter
- Att finnas till för alla barn alltid
- Att ha en stark regional närvaro
- Att finnas där barn finns
- Att vara en inkluderande rörelse

Bris långsiktiga plan beskriver hur Bris ska arbeta för att barnets rättigheter ska tillgodoses. Planen bryts ner till årliga verksamhetsplaner som beskriver hur arbetet genomförs årligen. Varje år redovisas det vi åstadkommit i en verksamhetsberättelse och en effektrapport. Ett nytt nuläge beskrivs i en nästa verksamhetsplan för att vi bit för bit ska närma oss målet. Bris långsiktiga plan 2021–2025 bygger på en omvärldsanalys av barns livssituation. Förtroendevalda, medlemmar, anställda och barn har varit delaktiga i arbetet.

BRIS FOKUS FÖR ETT BÄTTRE SAMHÄLLE FÖR BARN

Att samhället ska tillgodose barnets rättigheter

Att barnkonventionen är svensk lag innebär ett nytt kapitel i kampen för barnets mänskliga rättigheter. Bris ska bistå med kunskap, driva politisk påverkan och kämpa för att varje barn ska få sina rättigheter tillgodosedda.

Att barn erkänns som rättighetsbärare och får komma till tals. Bris ska vara en outtröttlig röst för barnets mänskliga rättigheter och ha särskilt fokus på frågor om att förbättra barns psykiska hälsa, arbeta för ett inkluderande samhälle och ett samhälle fritt från våld mot barn. Ett prioriterat område är också att utveckla Bris arbete för de yngsta barnen (0-6 år). Bris ska arbeta för barnkonventionens fulla genomslag i samhället.

Att finnas till för alla barn alltid

Barn har rätt till stöd och skydd. Därför ska Bris finnas för alla barn alltid. Det innebär ett öppethållande dygnet runt i

116 111. Det innebär ett utvecklat och fördjupat stöd för barn i utsatta situationer genom etableringen av mottagningar regionalt. Satsningen innebär också ett stärkt stöd till nätverket runt barnet. Bris ska arbeta för att bredda stödverksamheten och nå fler barn än någonsin tidigare.

Att ha en stark regional närvaro

Ett aktivt regionalt arbete är avgörande för att Bris ska kunna göra skillnad för barn i hela Sverige. I det regionala arbetet ska Bris vara en närvarande aktör för att mobilisera medlemmar, civilsamhälle, kommuner, regioner för att stå upp för barnets rättigheter. Under perioden ska den regionala närvaron fortsätta att växa.

Att finnas där barn finns

Vi ska vara närvarande i barns vardag. Vi ska synas i skolan, idrotten, på nätet och andra platser där barn finns. Vi ska också nå ut till fler grupper av barn som idag inte får stöd. Bris ska fortsätta att vara relevanta och närvarande i frågor som är viktiga för barn. Vi ska fortsätta utvecklas digitalt och bli ännu mer tillgängliga. Vi finns inte bara dygnet runt utan också där barn finns.

Att vara en inkluderande rörelse

Bris är en inkluderande rörelse för barn och vuxna. Tillsammans är vi en stark och pådrivande kraft för barnets rättigheter. Bris ska ge möjlighet att engagera sig och delta i kampen för ett bättre samhälle för barn, som medlem, volontär, givare och partners. Vi ska stärka barns möjlighet till deltagande i det demokratiska samhället och sänka trösklarna för medlemskap i Bris. Genom att vi går samman, blir starkare och når fler åstadkommer vi en förändring tillsammans.

BRIS VISION, SYFTE & VÄRDEGRUND

Vision

Ett samhälle där barnets rättigheter tillgodoses.

Syfte

Att stå upp för barnets rättigheter, genom:

- Att stödja barn utifrån barnets behov
- Att mobilisera samhället
- Att påverka politiker och beslutsfattare

För att skapa ett bättre samhälle för barn.

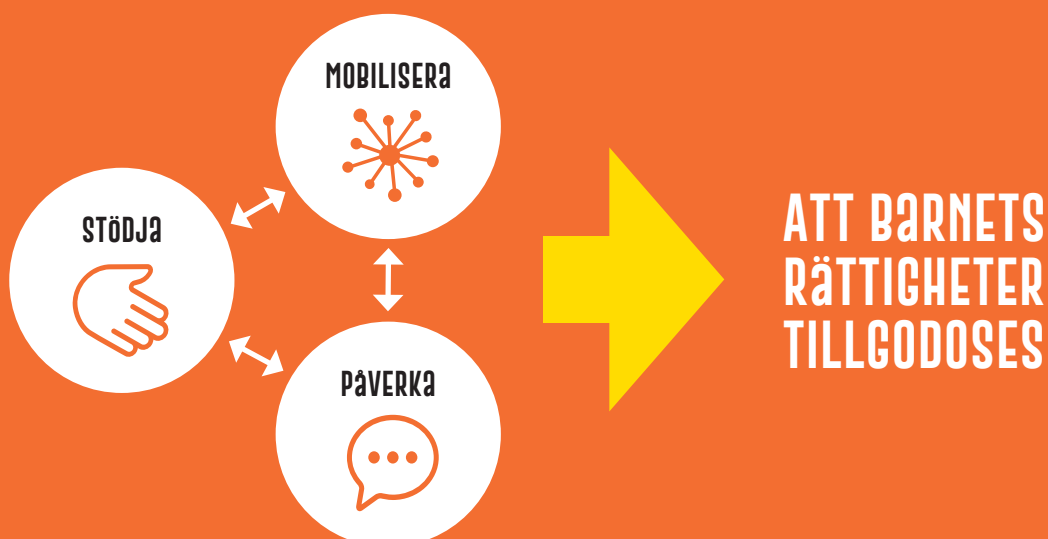
Värdegrund

Bris värdegrund utgår från att varje barn är bärare av egna mänskliga rättigheter. Varje barn ska erkännas, respekteras och skyddas som rättighetsbärare. Barnets rättigheter är ovillkorade. Det är alltid vuxna som är ansvariga för att barnets rättigheter tillgodoses. Varje barn har en individuell personlighet, egna behov, intressen och en personlig integritet. Bris ska alltid bemöta varje barn som kompetent och kapabelt. Barnet har alltid rätt att få sin åsikt respekterad och beaktad. Detta är Bris barnsyn och värdegrund som vilar på FN:s konvention om barnets rättigheter. Det är ett gemensamt perspektiv som ligger till grund för hela verksamheten.

Bris ska vara: lyssnande, modiga och inge hopp.

VISION & SYFTE

NULÄGE

Sverige bor ungefär två miljoner barn under 18 år. Alla är individer i olika åldrar och med olika bakgrund, framtid och förutsättningar. Gemensamt för alla barn är att varje barn har samma värde och omfattas av samma ovillkorade mänskliga rättigheter.

Från år 2020 är barnkonventionen svensk lag. Det stärker barnets rättsliga ställning. Samtidigt kan inte lagstiftningen tas som garanti för att barnets rättigheter tillgodoses. Det finns många brister i tillämpningen av lagen.¹

Sverige är på många sätt ett bra land att av vara barn i, men inte för alla barn och inte alltid. Den psykiska ohälsan är utbredd och är den vanligaste kontaktorsaken barn har till Bris.² Att främja goda livschanser och att klara skolan är en viktig skyddsfaktor mot psykisk ohälsa och en grundläggande förutsättning för barns livsmöjligheter.^{3,4} Den alltmer segregerade skolan och att många barn går ut skolan utan fullständiga betyg är allvarligt.

Forskning visar att barn som har erfarenhet av övergrepp, våld, barn som

befinner sig i samhällets vård, barn på skyddade boende, ekonomisk utsatthet och barn som befinner sig i andra svåra livssituationer har en betydligt större risk för allvarlig psykisk ohälsa än andra barn.⁵ Många barn befinner sig i utsatta situationer i Sverige där samhället stöd många gånger brister eller inte är tillräckligt.

2020 var ett år olikt alla andra då världen ställdes inför en global pandemi. Det var också ett år då vardagen förändrades för många barn.

I Bris stödverksamhet har det varit tydligt att utsattheten förstärkts för barn, och särskilt för barn som redan innan pandemin befann sig i en utsatt situation. Pandemin har bland annat inneburit att barns tillgång till skyddsfaktorer begränsats. Skolan utgör exempelvis en viktig skyddsfaktor för barn som lever i utsatthet

Den sociala distanseringen har också inneburit påfrestningar för många familjer. Samtalen till Bris om familjekonflikter har ökat markant liksom samtal om fysiskt och psykiskt våld. Även samtal om ångest och nedstämdhet har ökat kraftigt. Vi kan tydligt se att mående

hos barn som tidigare mådde dåligt har förvärrats märkbart.⁶

Världen blir allt mer global och de internationella kontakterna blir viktigare. Det är tydligt att många av de utmaningar som påverkar barn och unga inte bryr sig om nationsgränser. Utmaningarna är globala där miljö, migration, sjukdomar och den psykiska ohälsan är några exempel. I Bris kontakter beskriver många barn en ökad osäkerhet och otrygghet inför framtiden. Dels kopplat till globala frågor dels i tankar om framtiden kring jobb och bostad.

Samhället blir allt mer polariserat, ekonomiskt, socialt och kulturellt. Det syns även i allt mer parallella världsbilder, i striden om förklaringar och sanning. Barn drabbas av den ökande polariseringen. Det är också tydligt i barns samtal till Bris att livet för många är påfrestande. Barn beskriver hur de förväntas prestera på livets alla områden. Att många barn lider av psykisk ohälsa kan ses som tecken på att livet inte går ihop.

Barn har rätt till trygga och hållbara uppväxtvillkor. Bris kan konstatera att situationen är ohållbar för allt för många.⁷

"MILSTOLPÄR" I BRIS HISTORIA

¹ Barnkonventionen och svensk rätt, SOU 2020:63

² Hållbara liv, Bris rapport 2020:1

³ Ett nationellt handlingsprogram för suicidprevention, Folkhälsomyndigheten

⁴ Skola. Vård. Omsorg. Och den psykiska ohälsan. Bris 2018:1.

⁵ Min tur att berätta, Stadsmissionen och Bris 2020, Barn i familjer med missbruk, psykisk ohälsa eller våld, Folkhälsomyndigheten 2016. Barn och unga i samhällets vård, Forskning om den sociala dygnsvården, Forte 2015.

⁶ Bris årsrapport 2020:1 "Första året med pandemin - om barns mående och utsatthet"

⁷ Hållbara liv, Bris rapport 2020:1

Några INSIKTER

Ar 2020 blev barnkonventionen svensk lag, 30 år efter att Sverige ratificerat konventionen. Inom de närmaste åren kommer ny rättslig praxis utvecklas i domstolar, som kommer att ha direkt inverkan på barns livsvillkor i Sverige. Kompetens om barn inom rättsväsendet är idag för låg. Att barnkonventionen är lag är därför ingen garanti för att barnets rättigheter tillgodoses. För Bris blir det viktigt att bidra med kunskap om barnets rättigheter, bevaka utvecklingen vad gäller rättspraxis och tillämpning i praktiken.

Många barn befinner sig i utsatthet, vilket framkommer i barns samtal till Bris varje dag. En viktig roll för Bris är att förmedla barns röster och synliggöra barns uppväxtvillkor. Att arbeta för barns psykiska hälsa, ett inkluderande samhälle och ett samhälle fritt från våld behöver fortsatt vara fokus för Bris de kommande åren. Det är områden där barnets mänskliga rättigheter inte tillgodoses och där samhällets stöd till barn och unga brister.

En grundläggande förutsättning för att barnets rättigheter ska få genomslag i praktiken är att barn respekteras som bärare av egna mänskliga rättigheter. Det är angeläget att synen på barn som rättighetsbärare stärks och att barn ges möjlighet att komma till tals och vara delaktiga i alla frågor som påverkar barns situation.

Inom många områden går utvecklingen framåt men världen står fortfarande inför enorma utmaningar. De globala målen i Agenda 2030 ska ha uppnåtts om mindre än tio år. Målen handlar bland annat om att främja fredliga samhällen, att minska våldet, att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla åldrar, att säkra en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet, att utjämna ojämlikhet i samhället, att bekämpa klimatförändringarna samt att skapa ett mer inkluderande och representativt beslutsfattande.

Genomförandet av de globala målen förutsätter att mänskliga rättigheter respekteras och tillgodoses. På så vis hänger barnets rättigheter tätt ihop med arbetet för en mer hållbar värld. Att barn involveras och görs delaktiga är en central del i det arbetet. Genom att stärka barnets mänskliga rättigheter stärks också många av målen i Agenda 2030. De utmaningar som finns nu har inga nationella gränser. Bris behöver tydligare än tidigare rikta blicken internationellt.

Livsvillkoren för barn i Sverige skiljer sig åt och utvecklingen har i flera avseenden gått i fel riktning de senaste åren. Insatser behövs inom flera områden för att skapa ett inkluderande samhälle och ge jämlika livsförutsättningar.

Bris driftar 116 111, Sveriges nationella stödlinje för barn. De senaste åren har samtalen till Bris ökat och under 2020 har Bris gett stöd till fler barn än någonsin tidigare. Bris samhällsviktiga roll är tydlig och barn ska alltid kunna lita på att Bris finns där, oavsett vilken dag på året det är, eller vilken timme på dygnet. Det är också angeläget för Bris att kunna stärka stödet runt barn i utsatta situationer. Ett viktigt arbete för Bris är därför att fortsätta bredda stödet och bli mer relevant för fler grupper av barn.

En viktig del av barns vardag är på nätet. Den digitala utvecklingen går snabbt vilket ställer höga krav. Det är avgörande för Bris att finnas där barn finns och fortsätta utvecklas digitalt.

Sedan 1971 har Bris bidragit till förändring till ett bättre samhälle för barn. Bris har alltid haft en hög kännedom och trovärdighet bland barn och vuxna i Sverige. För att folkrörelsen för barnets rättigheter ska fortsätta växa behöver Bris ytterligare stärka medlemsorganisationen. Det är också angeläget att stärka barns inflytande i Bris.

2020 kom i hög utsträckning att präglas av den globala pandemin. I samtalen till Bris märktes att utsattheten för barn ökade, särskilt för barn som redan innan befann sig i en utsatt situation. Vi ser en ökad vilja bland privatpersoner, företag och andra organisationer att bidra till ett mänskligare samhälle för barn. En bred finansiering är en förutsättning för Bris. Att fler blir en del av folkrörelsen stärker engagemanget för barnets rättigheter. En insikt är att när rörelsen fortsätter växa behöver det ske tillsammans med barn.

FRAMGÅNGSFAKTORER

Att vi lyssnar och alltid står på barnets sida

Att vi lyssnar och kompromisslöst står på barnets sida och agerar för barnets bästa är självklart för Bris. Grundade i barnrätten sluter vi upp bakom varje barn och kämpar för att hen ska få sina rättigheter tillgodosedda. Vi inger hopp och framtidstro och stödjer till förändring.

Att vi är en stark röst och folkrörelse som kämpar för barnets rättigheter

Vi är en folkrörelse sprungna ur civilkurage av människor som vågade se på medan barn for illa, som stod upp och plogade vägen för världens första förbud mot barnaga. Vi går först i kampen för en bättre barndom. Vi driver sakfrågor och är en blåslampa för att alla vuxna ska arbeta för varje barns mänskliga rättigheter. Vi är en inkluderande rörelse som tillsammans gör skillnad.

Att vi har stor kunskap om barnets rättigheter, livssituation och behov

Vi är väl förankrade i barnets rättigheter och behov. Bris är Sveriges nationella stömlinje för barn och bistår med kunskap om barnets livssituation. Att vi har kompetens och är grundade i de frågor vi driver är avgörande för att vi ska uppfattas som relevanta och gå att lita på. Idag är Bris en av de ideella organisationerna med högst förtroende hos allmänheten.

MÅLBILD 2025

Bris har varit med och skrivit ett nytt kapitel i kampen för barnets rättigheter för att rättigheterna ska tillgodoses till fullo i samhället. Vi ser en förändrad barnsyn där barnet erkänns och ges plats i samhället som rättighetsbärare.

Vi ser att segregation och utanförskap i samhället bryts. Vi ser att barns våldsutsatthet och psy-

kiska ohälsa bryts. Vi ser ett mer jämlikt samhälle, där varje barns rättigheter tillgodoses.

Bris finns för alla barn alltid. Den nationella stömlinjen 116 111 är öppen dygnet runt för barn. Bris har en tydlig regional närvaro och ett nära stöd till barn och vuxna. Bris når fler barn än någonsin tidigare.

Bris är en stark rörelse och en samlande kraft i kampen för barnets rättigheter. Vi är folkrörelsen som bygger på engagemang och ett ställningstagande hos barn och vuxna, företag och organisationer. Bris bidrar med kunskap både nationellt och internationellt. Det är en stark rörelse som alla känner till.

KOMPETENS

Bris ska spegla hela samhället och alla barn. Det betyder att vi behöver en bred representation och kompetens i organisationen. För att kunna stötta fler vuxna runt barn ska Bris rikta stödet till vuxna till nya målgrupper.

Bris är en barnrättsorganisation. Alla anställda och förtroendevalda i hela organisationen har kunskap om barnets mänskliga rättigheter.

Allt Bris stöd är professionellt och bygger på evidens och erfarenhet. På Bris finns en samlad kunskap om barnets behov och situationen för barn i särskild utsatthet. Bris har hög kompetens kring barns psykiska ohälsa, våld och andra områden som är vanliga i kontakten med Bris. Allt stöd till barn och vuxna genomförs av personal med utbildning och kunskap att möta personer i kris.

RELATIONER

Syftet med alla samarbeten är att stå upp för barnets rättigheter. Bris verksamhet sker tillsammans med barn i alla delar av organisationen.

Bris strävar efter samarbeten med starka finansierare med stort engagemang. Varje samarbete föregås av en s.k. "barnrättsprövning" för att säkerställa att barnets mänskliga rättigheter inte kränks.

Bris tillämpar etiska riktlinjer i alla samarbeten utifrån fyra områden: mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljöfrågor och korruption.

Organisationer och företag som Bris samverkar med ska ta ansvar inom dessa områden. Bris samarbetar aldrig med organisationer eller företag som bedriver verksamhet i strid med Bris värderingar, eller som har kopplingar till alkohol-, tobaks-, porr-, prostitution eller vapenindustrin, som utgår från odemokratiska värderingar, som diskriminerar på grund av ålder, kön, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck, eller har koppling till barnarbete. Bris har 90-konto och följer riktlinjerna för Svensk insamlingskontroll och Giva Sverige.

ORGANISATION

Bris är en ideell medlemsorganisation som är partipolitiskt och religiöst obunden. Kongressen är Bris högsta beslutande organ.

Bris är ett – alla delar av organisationen behövs och bidrar gemensamt till syftet att stå upp för barnets rättigheter.

Omvärlden förändras snabbt och Bris behöver förändras med den. Bris utvecklar verksamheten i dialog med barn och utifrån kunskap om barns livssituation.

Bris är en lärande organisation. All verksamhetsplanering utgår från erfarenheter och den

skillnad som verksamheten gjort för barn. Vi utvärderar verksamheten löpande och frågar regelbundet barn som kontaktar Bris vad som är det bra med Bris och vad vi kan förbättra. Vi följer också upp organisationens kännedom och anseende hos allmänheten.

Bris långsiktiga plan 2021–2025 antas av kongressen och ligger till grund för organisationens verksamhetsplanering, policydokument och andra riktlinjer för Bris. Styrelsen som utses av kongressen, har det yttersta ansvaret för den löpande verksamheten. Styrelsen ser årligen över verksamheten för att säkerställa att organisationen följer den långsiktiga planen.

***”ATT NI ALLTID FINNS
DÄR NÄR LIVET KÄNNES
TUFFT, ATT NI KOMMER MED
BRA RÅD, OCH ATT NI INTE
DÖMER NÅGON”.***

BARNNS FÖRVÄNTNINGAR PÅ BRIS

- Att Bris lyssnar, tror på en, försöker förstå, inte dömer, är snälla och hjälper en.
- Att Bris arbetar för att fler barn kan få hjälp.
- Att Bris syns mer så att fler får veta att Bris finns
- Att alla får söka stöd kring det som är viktigt för en själv.⁸

BRIS LÖFTE TILL VARJE BARN

- Att Bris lyssnar och tar varje barns upplevelse på allvar.
- Att Bris gör allt vi kan för att fler barn ska kunna få stöd av Bris.
- Att barn i sin kontakt med Bris ska vara tryggt.
- Att Bris är till för alla barn alltid.

⁸ Röster från barn som varit delaktiga i arbetet med Bris långsiktiga plan.

OM BRIS

Bris, Barnens rätt i samhället, är en av Sveriges ledande barnrättsorganisationer som varje dag kämpar för ett bättre samhälle för barn. Folkrörelsen Bris startade 1971 och bidrog till att Sverige fick världens första förbud mot barnaga. Med barnkonventionen som grund stöttar Bris barn i utsatta situationer, mobiliserar samhället för barnets rättigheter och påverkar beslutsfattare för ett samhälle där varje barn känner till sina rättigheter och där barnets rättigheter tillgodoses.

Arenavägen 61
122 77 Johanneshov
Box 101 47, 121 28 Stockholm
Telefon: 08-598 888 00

www.bris.se
Instagram: @bris116111
Facebook: www.facebook.com/BRIS
Twitter: @BRISpress
Swish: 9015041

Barn kan kontakta Bris på
telefon, chatt och mejl.
Telefonnummer: 116 111

Chatt och mejl: www.bris.se

BRIS

BRIS STADGAR

1 § Föreningens namn

Föreningens namn är Bris – Barnens rätt i samhället.

2 § Ändamål

All verksamhet i Bris utgår från FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och barnsynen i denna.

Bris är en barnrättsorganisation där syftet med verksamheten är att stärka barnets rättigheter och förbättra barns och ungas livssituation. Bris yttersta intressenter är barn och unga under 18 år.

Utgångspunkten för Bris arbete är efterlevnaden av varje barns mänskliga rättigheter. Bris ska vara tillgängligt för varje barn som uttrycker ett behov av hjälp och särskilt bistå barn och unga i utsatta situationer.

Bris syfte att stärka barnets rättigheter ska genomföras bl.a. genom att:

- Bris ska fungera som en länk mellan barn, vuxna och samhället.
- Bris ska stödja barn och unga individuellt under former som präglas av hög tillgänglighet. Stödet är alltid kvalificerat och utgår från det enskilda barnets behov.
- Bris ska verka för att olika samhällsinstanser efterlever FN:s konvention om barnets rättigheter.
- Bris ska påverka beslutsfattare genom att göra barns röster hörda och förmedla kunskap om barns behov, livssituation och upplevelser till omvärlden. Kunskapen om barnets livssituation kommer från Bris egna kontakter med barn, genom barns delaktighet, från barn som berättar för andra vuxna där Bris får del av kunskapen genom exempelvis omvärldsbevakning, forskning och samarbeten med andra organisationer.

Bris ska ha en närvaro i hela landet, för barn, vuxna, politiker, myndigheter, allmänheten och andra intressenter. Bris ska ha kunskap om barns livssituation i hela landet och vara tillgängligt för barn och unga i hela landet. Bris ska finnas på de arenor där barn är.

3 § Organisation

Bris är en ideell medlemsorganisation som är partipolitiskt och religiöst obunden. Kongressen är föreningens högsta beslutande organ. Styrelsen är föreningens verkställandeorgan. Bris är indelat i regioner.

4 § Säte

Bris och styrelsen har sitt säte i Stockholms kommun.

5 § Medlemskap

Den som delar Bris värderingar och vill stödja Bris kan bli medlem genom att betala medlemsavgift. Medlemsavgiften fastställs av kongressen. Avgift som inkommer till föreningen under tiden januari-september avser innevarande kalenderår, om inte avgift för innevarande kalenderår redan är betald. I sådant fall ska den avse påföljande kalenderår. Avgift som inkommer till föreningen under tiden oktober-december avser påföljande kalenderår. Medlemskap gäller till och med mars månad året efter det för vilken medlemsavgiften betalats.

Endast fysiska personer kan vara medlemmar i Bris. Medlemskapet är personligt. Vårdnadshavare till barn kan teckna medlemskap för barns räkning endast med barnets samtycke. Föreningens enskilda medlemmar tillhör en av föreningens regioner.

Medlem som vill utträda ur föreningen, ska skriftligen anmäla detta till styrelsen och anses därmed omedelbart ha lämnat föreningen. Medlem som inte erlagt årsavgift anses även ha utträtt ur föreningen per utgången av mars månad året efter det kalenderår för vilken årsavgift inte har betalats.

Medlem som skadar föreningen, bryter mot föreningens stadgar eller mot beslut som föreningen fattat eller på annat sätt agerar på sätt som uppenbart strider mot föreningens mål eller intressen kan uteslutas som medlem av styrelsen. Medlem äger rätt att yttra sig före ett sådant beslut.

6 § Säkerhet

Bris ska ha rutiner för att barn skyddas och är trygga i Bris verksamhet.

Bris ska se till att utdrag ur Polismyndighetens register för arbete med barn begärs in enligt gällande lag.

7 § Kongress

Ordinarie kongress ska hållas vartannat år under andra kvartalet på tid och plats som styrelsen bestämmer.

Extra kongress ska hållas när styrelsen anser det erforderligt eller om föreningens revisorer eller minst hälften av det totala antalet kongressombud som valts vid det senaste medlemsmötet i vardera region, gör en skriftlig framställan om detta till styrelsen. Extra kongress ska hållas senast två månader därefter.

8 § Ärenden vid kongress

Vid ordinarie kongress ska följande ärenden behandlas:

1. kongressens öppnande
2. fastställande av röstlängd samt förteckning över övriga närvarande
3. val av ordförande vid kongressen
4. val av protokollförare
5. val av en eller två justeringspersoner att jämte ordföranden justera protokollet
6. val av en eller två rösträknare
7. kongressens behöriga sammankallande
8. fastställande av dagordning
9. föredragning av granskningsutskottets rapport
10. föredragning av årsredovisning, revisionsberättelse och verksamhetsberättelse för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren
11. fastställande av resultat- och balansräkning
12. fråga om ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter för vart och ett av de senaste två räkenskapsåren
13. långsiktig plan (fyra år) för Bris,
14. förslag från styrelsen (propositioner) samt inkomna övriga förslag (motioner)
15. val av styrelseordförande
16. fastställande av antalet ledamöter och suppleanter i styrelsen
17. val av ordinarie ledamöter och suppleanter i styrelsen för tiden fram till och med nästkommande ordinarie kongress
18. fastställande av arvode för styrelsen
19. val av revisorer och revisorssuppleanter för tiden fram till och med nästkommande ordinarie kongress
20. val av regionernas representanter till granskningsutskottet, samt ersättare till dessa, för tiden fram till och med nästkommande ordinarie kongress
21. val av ledamöter i den nationella valberedningen för tiden fram till och med nästkommande ordinarie kongress
22. fastställande av uppdragsbeskrivning för den nationella valberedningen
23. fastställande av medlemsavgiftens storlek för nästkommande två kalenderår
24. övriga ärenden
25. kongressens avslutande.

9 § Kallelse till kongress

Kallelse till kongress utfärdas av styrelsen genom brev eller e-post till kongressombud, styrelseledamöter, valberedning, granskningsutskott, revisorer och revisorssuppleanter samt till av styrelsen utsedda arbetsgrupper.

Kallelse till ordinarie kongress ska utfärdas tidigast sex veckor och senast fyra veckor före kongressen.

Kallelse till ordinarie kongress ska innehålla uppgift om tid och plats för kongressen. Till kallelsen fogas; förslag till dagordning, årsredovisning med revisions- och verksamhetsberättelse för de två senaste räkenskapsåren, långsiktig verksamhetsinriktning för Bris, valberedningens förslag till val av styrelseledamöter och revisorer, granskningsutskottets rapport, förslag till uppdragsbeskrivning för valberedning samt inkomna motioner och styrelsens yttrande över motionerna.

I kallelse till ordinarie kongress ska särskilt anges de ärenden som ska behandlas enligt 8 §14. Ärenden som inte upptagits i kallelsen och som inte uttryckligen enligt dessa stadgar ska behandlas vid kongressen, får inte företas till avgörande om inte samtliga kallade kongressombud eller dessas ersättare närvarar vid kongressen och medger att ärendet avgörs.

Kallelse till extra kongress ska utfärdas tidigast sex veckor och senast två veckor före kongressen.

Kallelse till extra kongress ska innehålla uppgift om tid och plats för kongressen samt det eller de ärenden som ska behandlas vid kongressen. Extra kongress får inte fatta beslut i andra ärenden än de som uppgivits i kallelsen om inte samtliga kallade kongressombud eller dessas ersättare närvarar vid kongressen och medger att ärendet avgörs.

10 § Motioner

Motionsrätt till kongressen tillkommer medlem. Motioner ska vara skriftliga och inlämnas till styrelsen senast den 25 mars samma år som kongressen ska hållas.

Styrelsen ska behandla varje motion och upprätta ett yttrande med förslag till beslut.

11 § Beslutsordning vid kongress

Beslut och omröstning vid ordinarie och extra kongress sker genom kongressombud. Totalt utses 7 kongressombud per region för två år i taget vid respektive regions ordinarie medlemsmöte enligt 22 §. Kongressombuden har yttrande-, förslags- och rösträtt vid kongressen. Varje ombud har en röst.

Rösträtt kan inte utövas genom fullmakt.

Styrelseledamot har yttrande-, förslags- och rösträtt vid kongressen, dock inte i frågan om ansvarsfrihet för styrelsen (8 § p. 12), val av ordinarie ledamöter och suppleanter i styrelsen (8 § p.17), fastställande av arvode för styrelsen (8 § p. 19), val av revisorer och revisorssuppleanter (8 § p. 20) eller val av regionernas representanter till granskningsutskottet samt ersättare till dessa (8 § p. 21).

Revisorer, ledamot av granskningsutskottet samt eventuella ledamöter i av styrelsen utsedda utskott har yttrande- och förslagsrätt. Kongressen kan välja att ge gäster och experter yttrande och förslagsrätt.

Med undantag för vad som anges i 24 och 25 § och vid personval, fattas beslut i sakfråga med enkel majoritet, vilket innebär att ett förslag vid en omröstning måste stödjas av mer än hälften av det totala antalet avgivna röster. Vid personval anses den vald som fått flest röster (relativ majoritet). Vid lika röstetal har mötesordföranden utslagsröst, utom vid personval och frågor där styrelsen inte äger rösträtt, då lotten avgör. Beslut fattas efter öppen omröstning. Personval ska dock ske med slutna röstsedlar om någon så begär.

12 § Protokoll vid kongress

Vid kongress ska det föras protokoll. Protokollet ska undertecknas av protokollföraren. Det ska justeras av ordföranden vid kongressen om hen inte har fört protokollet, och av minst en justeringsperson som kongressen har utsett.

13 § Nationell valberedning

Den nationella valberedningen ska bestå av fem ledamöter, med personliga ersättare, och ha en bred representation från regionerna. Valberedningens uppgift är att föreslå ledamöter till styrelsen, att föreslå val av revisorer samtval av ersättare till granskningsutskottet. Mandatperioden motsvarar en kongressperiod. Särskild uppdragsbeskrivning förvalberedningen fastställs av kongressen.

14 § Styrelsen

Styrelsen ska bestå av ordförande samt det antal ledamöter och suppleanter som kongressen beslutat om. Endast medlem kan vara ledamot eller suppleant i styrelsen. Ledamöterna och suppleanterna utses av kongressen. Mandattiden för styrelseledamöterna och suppleanterna är två år. Styrelsen sammanträder omedelbart efter kongressen för konstituering.

Styrelsen utser inom sig en vice ordförande. Styrelsen ska förordna två eller flera personer till firmatecknare. Styrelsen ska utfärda attestregler. Styrelsen kan utse en eller flera arbetsgrupper med uppgift att bereda frågor som styrelsen ansvarar för. Styrelsen upprättar förslag till uppdragsbeskrivning för valberedningen inför ordinarie kongress.

Kongressen beslutar om en långsiktig plan för Bris, styrelsen fastställer budget samt verksamhetsplaner inom ramen för denna och andra av kongressen fastställda beslut.

15 § Styrelsesammanträden

Styrelsen sammanträder minst fyra gånger per år samt då ordföranden eller en ledamot begär det.

Styrelsen är beslut för om mer än hälften av hela antalet ledamöter är närvarande. Som styrelsens beslut gäller den mening som mer än hälften av de närvarande röstar för eller, vid lika röstetal, den mening som ordföranden biträder. Vid personval gäller som styrelsens beslut det förslag som fått flest röster eller, vid lika röstetal, lotten. Röstning sker öppet. Slutet omröstning sker vid personval om ledamot så begär. Vid styrelsens sammanträden ska protokoll föras. Det ska undertecknas av protokollförare och justeras av ordföranden, om hen inte har fört protokollet samt av ytterligare en ledamot som styrelsen därtill utsett.

16 § Firmateckning

Föreningens firma tecknas av den eller dem som styrelsen därtill utser.

17 § Kansli och generalsekreterare

Den dagliga verksamheten utövas genom föreningens kansli och ska ledas av en generalsekreterare, som utses av styrelsen. Generalsekreteraren är föredragande i styrelsen, har yttranderätt i styrelsen samt äger rätt att till protokollet föra avvikande mening. Generalsekreteraren fattar beslut i enlighet med den delegationsordning som styrelsen fastställer.

18 § Räkenskapsår

Föreningens räkenskapsår är kalenderår.

19 § Revision

För varje räkenskapsår ska styrelsen avsluta den löpande bokföringen med en årsredovisning. Styrelsen ska även för varje kalenderår upprätta en verksamhetsberättelse.

För granskning av föreningens räkenskaper och styrelsens förvaltning ska finnas två revisorer och två revisorssuppleanter. Av revisorerna ska minst en ordinarie och en suppleant vara auktoriserad revisor. Styrelsen ska till revisorerna senast den 1 mars överlämna erforderliga handlingar för att revision ska kunna fullgöras. Revisorerna ska avlämna revisionsberättelse senast en månad före kongressen.

20 § Granskningsutskott

I föreningen ska finnas ett särskilt granskningsutskott. Granskningsutskottet ska bestå av en representant från varje region samt totalt två ersättare. Ledamöterna i granskningsutskottet nomineras av medlemsmötet för vardera region och utses av kongressen.

Granskningsutskottet har till uppgift att granska att Bris stadgar efterlevs, samt att beslut på kongressen genomförs av styrelsen. Granskningsutskottets rapport ska delges styrelsen och föredras vid kongressen. Ledamöter i granskningsutskottet kan inte samtidigt inneha andra förtroendeuppdrag i Bris.

21 § Regioner

Bris är indelat i regioner som varje medlem tillhör. Antalet regioner i Bris och deras geografiska verksamhetsområde fastställs av kongressen.

Vartannat år hålls ett ordinarie medlemsmöte, och däremellan då det bedöms erforderligt extra medlemsmöte, enligt 22 § inom varje region. På så sätt arbetar Bris för att ta till vara på det ideella engagemanget hos medlemmarna samt utveckla relationen mellan Bris anställda och Bris medlemmar.

Regionen har att följa de policys, riktlinjer och strategier som fastställs av styrelsen inom ramen för av kongressen fastställda beslut. Var för sig och tillsammans företräder regionerna hela Bris.

I varje region ska det finnas ett regionråd (advisory board) bestående av minst fem och högst tio personer som väljs vid regionens medlemsmöte. Styrelsen har till uppgift att fastställa en övergripande arbetsbeskrivning för regionråden. Regionrådet har till uppgift att, utifrån av styrelsen fastställd arbetsbeskrivning, mobilisera samhället regionalt för barnets rättigheter. Chefen för regionenheten sammankallar regionrådet till möten.

22 § Medlemsmöte

Ordinarie medlemsmöte ska hållas per region, senast under mars månad vartannat år, det år då ordinarie kongress ska hållas. Styrelsen kallar medlemmar samt den regionala valberedningen till ordinarie medlemsmöte skriftligt genom Bris nyhetsbrev, Bris hemsida, eller på annat sätt minst fyra veckor före medlemsmötet. I kallelsen ska anges tid och plats för mötet. Till kallelsen ska bifogas dagordning med angivande av de ärenden som ska behandlas vid mötet.

Vid ordinarie medlemsmöte ska följande ärenden behandlas:

1. medlemsmötets öppnande
2. fastställande av röstlängd
3. val av mötets ordförande
4. val av protokollförare
5. val av en eller två justeringspersoner att jämte ordföranden justera protokollet
6. val av en eller två rösträknare
7. medlemsmötets behöriga sammankallande
8. fastställande av dagordning
9. föredragning av Bris verksamhetsberättelse
10. motioner till kongressen
11. val av medlemmar i regionråd (advisory board)
12. val av ledamöter till den regionala valberedningen fram till och med nästa ordinarie medlemsmöte
13. den regionala valberedningens framläggande av förslag till val av kongressombud samt dessas ersättare
14. val av kongressombud samt ersättare för dessa att representera regionen vid föreningens kongress under nästkommande två år.
15. den regionala valberedningens framläggande av förslag till nominering av ledamot samt ersättare i den nationella valberedningen
16. nominering av en ledamot samt ersättare till den nationella valberedningen
17. den regionala valberedningens framläggande av förslag till nominering av ledamot till granskningsutskottet
18. nominering av en ledamot till granskningsutskottet
19. övriga ärenden
20. medlemsmötets avslutande.

Extra medlemsmöte ska hållas när det bedöms erforderligt. Styrelsen kallar medlemmar till extra medlemsmöte skriftligt genom Bris nyhetsbrev, Bris hemsida, eller på annat sätt minst fyra veckor före medlemsmötet. I kallelsen ska anges tid och plats för mötet. Till kallelsen ska bifogas dagordning med angivande av de ärenden som ska behandlas vid mötet.

Varje medlem har yttrande- förslags- och rösträtt vid medlemsmöten. Rösträtt kan inte utövas genom fullmakt. Beslut kan endast fattas i de frågor som upptagits på dagordningen.

23 § Protokoll vid medlemsmöte

Vid medlemsmöte ska det föras protokoll. Protokollet ska undertecknas av protokollföraren. Det ska justeras av ordföranden vid medlemsmötet om hen inte har fört protokollet, och av minst en justeringsperson som medlemsmötet har utsett.

24 § Regionala valberedningar

De regionala valberedningarna ska bestå av minst två och högst tre ledamöter samt totalt två ersättare. Ledamöterna och dessas ersättare utses av medlemsmötet i respektive region. De regionala valberedningarnas uppgift är att till medlemsmötet föreslå val av kongressombud och medlemmar i regionråd (advisory board), samt att till medlemsmötet föreslå ledamöter till granskningsutskottet samt ledamöter och ersättare till den nationella valberedningen som medlemsmötet ska nominera till kongressen för beslut.

25 § Stadgeändringar

Beslut om ändring av stadgarna fattas antingen med två tredjedels majoritet vid ordinarie kongress eller med enkel majoritet vid två på varandra följande kongresser varav en ska vara ordinarie.

26 § Föreningens upplösning

Beslut om föreningens upplösning kan fattas med fyra femtedelars majoritet vid två på varandra följande kongresser varav den första ska vara ordinarie. Vid upplösande av föreningen ska styrelsen ansvara för att föreningens tillgångar används till sådana ändamål som överensstämmer med Bris.

BRIS RAPPORT 2021:1

ÅRSRAPPORT 2020

FÖRSTA ÅRET MED PANDEMIN

Om barns mående och utsatthet

BRIS

Redaktör: Maria-Pia Cabero, Bris

Skribenter:

Marie Angsell, sakkunnig socionom, Bris,
Sven Bremberg, barn- och ungdomsläkare och docent
i socialmedicin vid Karolinska institutet,
Maria-Pia Cabero, ansvarig media och opinion, Bris,
Anna Holmqvist, enhetschef kommunikation och påverkan, Bris,
Magnus Jägerskog, generalsekreterare, Bris,
Lisa Mannby, socionom, data- och analysansvarig, Bris

Formgivning: Printempo

Omslagsfoto: Richard Bailey / Corbis via Getty Images

Så hanteras barns berättelser: Citat i rapporten är exempel på vad barn berättar för Bris. De baseras på autentiskt material som valts ut i syfte att synliggöra vanligt förekommande teman i barns samtal med Bris. Vid behov har ändringar gjorts i citat för att inget barn ska kunna kännas igen av andra.

Barnen på bilderna har ingen koppling till innehållet i rapporten.

Tryck: EO Grafiska 2021

Rapporten är tryckt på FSC-märkt papper.

INNEHÅLL

Förord	2
Sammanfattning	3
Inledning	6

Pandemin förändrade tillvaron	8
-------------------------------------	---

Den förändrade vardagen och barns mående	10
--	----

Social distansering och barns utsatthet	22
---	----

Vikten av information till barn i en samhällskris	30
---	----

Om Bris	32
---------------	----

Agenda 2030	34
-------------------	----

Kontaktinnehåll i barns samtal	35
--------------------------------------	----

Definitioner	36
--------------------	----

Källor	38
--------------	----

Foto: Shutterstock

Att enkelt kunna få stöd och hjälp har varit viktigt för barn när isoleringen i samhället ökat och insynen i många familjer minskat.

FÖRORD

Foto: Shutterstock och Fredrik Hjerling

Övergången till distansstudier har varit en stor förändring i många barns liv under året.

Ett år olikt alla andra

”Pappa brukar slå mamma men nu när vi är hemma hela tiden så slår pappa hela tiden.” De orden från ett barn som sökt stöd hos Bris har följt med mig under året som gått.

Vissa typer av omvärldshändelser kan påverka en hel generation. Den samhällskris som vi fortfarande befinner oss mitt i är en sådan. 2020 har varit ett extraordinärt år där samhället har behövt ställa in och ställa om. Pandemin har försämrat barns livssituation globalt och även i Sverige har barns utsatthet ökat. Den förändrade vardagen har inneburit påfrestningar under lång tid, och fortfarande har krisen inget tydligt slutdatum.

Det har varit ett år olikt alla andra, då vardagen förändrades för många barn. Samtal om familjekonflikter, våld och ångest har eskalerat till Bris. För att möta barns stödbehov har vi utökat öppettider och förstärkt bemanningen och jag kan konstatera att stödbehovet varit stort. Bris har aldrig haft så många stödkontakter med barn som under året som gått. Stort tack till alla er som genom era bidrag möjliggjort att barn har kunnat få stöd hos Bris och tack alla fantastiska medarbetare för ert outtröttliga engagemang för barn. Ni gör alla skillnad.

Syftet med Bris årsrapporter är att belysa och skapa förståelse för barns livssituation utifrån

”Pandemin har påverkat och försämrat barns livssituation globalt.”

vad barn själva berättar för Bris samt forskning. Målet är att bidra till förändring, inom områden där så behövs, och en central del i rapporten är därför att ge rekommendationer för hur samhället kan ge bättre livsförutsättningar för barn. I år har vi valt att fokusera på de konsekvenser som pandemin och de följande åtgärderna har medfört för barn och unga. I arbetet med den här rapporten har det blivit tydligt att det finns lärdomar att dra som är viktiga här och nu och på längre sikt.

Under året har vi lärt oss att pandemin inte primärt drabbar barn genom egen sjuklighet. Däremot har barn på flera sätt påverkats av de samhällsförändringar som följt. I Sverige har många barn fått en förstärkt utsatthet i hemmet och en försämring av den psykiska hälsan under krisen och det är tydligt att pandemin slår hårdast mot barn som redan innan krisen befann sig i en utsatt situation eller led av psykisk ohälsa.

Jag hoppas att den här rapporten ska bidra med kunskap och insikter från det första året med pandemin. Och leda till handling för att skapa bästa möjliga livsförutsättningar för barn. Idag och i framtiden. ♦

Magnus Jägerskog
Generalsekreterare Bris

SAMMANFATTNING

Pandemin har förstärkt barns utsatthet

Pandemin har medfört samhällsförändringar som tveklöst har påverkat barns liv och inneburit nya påfrestningar i vardagen. Särskilt påtagligt har det varit för barn som redan innan pandemin befann sig i en utsatt situation.

Att skolor har stängts i de flesta länder och att barns möjligheter att röra sig fritt och umgås har begränsats har haft avsevärda negativa konsekvenser för barn.¹ Mycket talar för att svenska beslutsfattare tagit hänsyn till barns hälsa ur ett brett perspektiv vid beslut som påverkar barn. Även om skolstängningar varit mindre omfattande i Sverige har skolan utgjort en central förändring i många barns liv och varit ett återkommande ämne hos Bris under året.

I en samlad lägesbild från svenska kommuner rapporterade flera om en ökad psykisk ohälsa hos gymnasielever kopplat till vårens distansundervisning och en ökning av besök hos skolsköterskor och skolkuratorer, främst bland flickor.² En systematisk litteraturoversikt visade att skolstängningar i kombination med restriktioner om att inte röra sig fritt utanför hemmet ökade stresstillstånd, beteendeproblem och posttraumatiskt stressyndrom bland barn.³ Studier som undersökt vad skolstängningar i andra länder inneburit visar att förekomsten av depression och självmordsförsök ökar.⁴

Hos Bris har samtal från barn om psykiska besvär, såsom ångest och nedstämdhet, ökat kraftigt sen pandemin slog till. Barn har beskrivit hur avsaknaden av distraktioner och social samvaro lett till att ens dåliga mående tagit större plats och att tidigare psykisk ohälsa gjort sig påmind.

Efter fyra år av ökande samtal till Bris om självmord, har dessa legat närmast oförändrade jämfört med 2019. Samtalsutvecklingen går i linje med data från Socialstyrelsen gällande perioden februari till juni 2020 där det varken noterats en ökning eller minskning av suicidförsök i befolkningen som helhet jämfört med innan pandemin.⁵ Detta stämmer med erfarenheterna vid tidigare influensapandemier i Sverige då det inte heller noterats någon ökning av suicid.⁶

31 497

Under 2020 har Bris haft 31 497 kurativa kontakter med barn upp till 18 år via chatt, telefon och mejl – fler än någonsin tidigare.

Att ångest och nedstämdhet uppstår hos många barn under en långvarig och oförutsägbart samhällskris är förväntat. Det innebär att barn behöver stöd från sin omgivning. Bris kan konstatera att många barns stödbehov hamnat i skuggan av pandemin, som istället upptagit många vuxnas uppmärksamhet.

EN NY FÖRSVÅRANDE OMSTÄNDIGHET

Den sociala distanseringen som pågått under lång tid har inneburit påfrestningar för många familjer. Hos Bris har det skett en väsentlig ökning av samtal om familjekonflikter, större än någonsin tidigare. Barn har beskrivit hur vuxnas mående försämrats till följd av pandemin. Framförallt barn vars förälder redan led av psykisk ohälsa.

Pandemin har ställt frågan om barns utsatthet och samhällets förmåga att skydda barn från våld på sin spets. Internationella studier⁷ visar att risk för våld mot barn ökat under pandemin. Samtalen till Bris indikerar att så även kan vara fallet i Sverige. Under året har samtal om fysiskt och psykiskt våld ökat markant hos Bris. Här framgår att isoleringen inneburit fler tillfällen för barn att utsättas för våld riktat mot dem själva eller mot en annan förälder, och att det varit svårare att hålla sig undan hemmet.

Hög grad av isolering, minskad insyn i familjer, färre sociala kontaktytor och yttre påfrestningar under lång tid, är alla komponenter som ökar risken för att barn ska fara illa i hemmet.

Orosanmälningar till socialtjänsten om barn som far illa har ökat med 5 procent under pandemin, visar en ny studie av Socialstyrelsen. Dock fanns stora variationer i landet. Under våren dök en ny typ av anmälningar upp gällande barn med hög frånvaro från skolan där orsaken varit att vårdnadshavare hållit barn hemma av rädsla för att smittas. Anmälningar som direkt kopplades till pandemin rörde barn i redan utsatta familjer och barn i socioekonomiskt utsatta områden.⁸

Baserat på tusentals samtal till Bris från barn, forskning och rapporter framgår att pandemin har medfört påfrestningar i barns liv och har förstärkt en redan existerande utsatthet hos många barn. ♦

¹ Wang et al., 2020.

² Länsstyrelsen Hallands Län, 2020.

³ Imran et al., 2020.

⁴ Zhang, L., Zhang, D., Fang, J., Wan, Y., Tao, F., & Sun, Y., 2020.

⁵ Socialstyrelsen, 2020b.

⁶ Rück, C., Mataix-Cols, D., Malki, K., Adler, M., Flygare, O., Runeson, B., & Sidorchuk, A., 2020.

⁷ Lawson et al., 2020.

⁸ Socialstyrelsen, 2021.

Övergripande slutsatser

■ RESTRIKTIONER HAR LETT TILL FÄRRE SKYDDSAKTÖRER I MÅNGA BARNS LIV

Under 2020 har barns tillgång till skyddsfaktorer såsom trygga sociala sammanhang och sociala relationer med jämnåriga och med trygga vuxna utanför hemmet begränsats. Skolan utgör exempelvis en viktig skyddsfaktor för barn som lever i utsatthet. Samtidigt har riskfaktorerna för utsatthet ökat genom att många föräldrar förlorat sina arbeten eller på andra sätt drabbats av en försämrad och osäker ekonomisk situation till följd av pandemin.

■ FÖRSÄMRAT MÅENDE

Pandemin har lett till ökade påfrestningar för barn vilket påverkat deras hälsa. Distansundervisning har bidragit till ökad psykisk ohälsa enligt kommuner och samtalen till Bris om psykiska besvär, såsom ångest, har ökat markant. Internationella studier pekar på att skolstängningar och begränsningar att röra sig i samhället har lett till ökade psykiska problem bland barn.

Restriktionerna har påverkat många barns vardag under året.

■ FLER KONFLIKTER I HEMMET

Den sociala distanseringen har inneburit påfrestningar för många familjer. Det har varit tydligt i samtalen till Bris, där det skett en väsentlig ökning av samtal om familjekonflikter – större än någonsin tidigare. För barn vars föräldrar har psykisk ohälsa har situationen under året förvärrats och barn har beskrivit att pandemin försämrat många vuxnas mående. Det har skapat en svår och oförutsägbart tillvaro i hemmet för vissa.

■ ÖKAD UTSATTHET FÖR VÅLD I HEMMET

Samtal till Bris om fysiskt och psykiskt våld har ökat markant under 2020 och Bris konstaterar att pandemin har förstärkt utsattheten för barn som redan innan levde med våld i hemmet.

Internationella studier visar att risk för våld mot barn i hemmet har ökat till följd av pandemin. Mörkertalet är svårt att bedöma, men utvecklingen av samtal till Bris ger en indikation om att förekomsten av våld mot barn även kan ha ökat i Sverige under året.

■ EN FÖRÄNDRAD SKOLGÅNG HAR INNEBURIT UTMANINGAR

Mycket talar för att beslutsfattare tagit hänsyn till barns hälsa ur ett brett perspektiv vid beslut som påverkar barn, för att i möjligaste mån bibehålla normalitet i barns liv. Förändringar i barns skolgång har dock inneburit stora utmaningar för många barn. Det har bland annat lett till stress över studier, känslor av kontrollförlust och minskade sociala relationer. Skolors efterlevnad av riktlinjer, information till elever och förmåga att snabbt ställa om har varierat i landet.

■ ÄNDRADE FORMER FÖR STÖD OCH VÅRD

Pandemin har inneburit förändringar i samhällets stöd till barn. Restriktionerna har försvårat för barn att ha samma kontakt med vård- och stödaktörer som tidigare. Samtidigt har en större samverkan mellan olika aktörer och ökad digitalisering möjliggjort nya former för stöd.

■ VIKTEN AV INFORMATION TILL BARN

Pandemin har skapat oro och rädsla hos många barn. Information riktad till barn från myndigheter om smittspridningen och riktlinjer som påverkar barn har varit otillräcklig. Hos Bris har barn efterfrågat samhällsinformation och stöd för att kunna förstå och hantera vad som händer.

Barn påverkas i allra högsta grad av pandemin och samhällsrestriktioner. Det behöver beslutsfattare ta hänsyn till.

Foto: Shutterstock

Bris rekommenderar

- Att stat, regioner och kommuner tar höjd för ett ökat vård- och stödbehov som kan uppstå bland barn och unga vars mående har försämrats under året genom att tillsätta resurser för en sådan utveckling.
- Att huvudmän säkerställer skolors beredskapsförmåga vid kriser. Skolans verksamhet måste bland annat garantera varje barns tillgång till en god undervisning, en närvarande elevhälsa, lunchmat och digital teknik.
- Att kommuner i större utsträckning än idag erbjuder förebyggande och tillgängligt föräldraskapsstöd för att ge föräldrar goda förutsättningar att kunna hantera oro och konflikter som uppstår inom familjen.
- Att tillgången till nära samtalsstöd för barn ökas, i hela landet. Vardagligt samtalsstöd är en mycket viktig insats för att rusta barns förmåga att förstå och hantera utmaningar i livet.
- Att barn i utsatta situationer ges ökade möjligheter att på egen hand söka stöd inklusive tillgång till insatser som inte förutsätter vårdnadshavares medgivande. Det är av stor vikt för barn som växer upp med föräldrar med psykisk ohälsa, missbruksproblematik eller våld i hemmet.
- Att myndigheter säkerställer och aktivt sprider aktuell och relevant barnanpassad information om det som påverkar barn, såväl under pågående som framtida samhällskriser.
- Att Folkhälsomyndigheten ges i uppdrag att följa upp hur de stora samhällsförändringarna under pandemin har påverkat barns psykiska hälsa. För att inhämta nödvändig kunskap i arbetet med att främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa, såväl under framtida pandemier som under mer normala samhällstillstånd.
- Att en utredning genomförs för att kartlägga hur pandemin och följande samhällsåtgärder har påverkat barns utsatthet, med särskilt fokus på våld. Genom att dra lärdomar kan det våldspreventiva arbetet stärkas framåt.

INLEDNING

Nationella stödlinjen för barn

Sedan 1971 har Bris arbetat för att stärka barnets rättigheter. En viktig del i arbetet för ett bättre samhälle för barn är att påverka beslutsfattare genom att göra barns röster hörda. Bris årsrapporter tas fram för att belysa barns livssituation, utifrån de tusentals kontakter Bris årligen har med barn. Genom att koppla det som barn berättar till aktuell forskning ges förslag till förbättring.

Under 2020 har Bris haft 31 497 kurativa kontakter med barn upp till 18 år via chatt, telefon och mejl – fler än någonsin tidigare. Trycket har länge varit stort i de olika stödkanalerna, och under året ökade Bris kapaciteten genom förstärkt bemanning och utökade öppettider då barn kan kontakta en kurator. Detta möjliggjordes tack vare ett ökad finansiellt stöd från privatpersoner, näringsliv och offentliga aktörer.

Under året har Bris samhällsviktiga funktion som den nationella stödlinjen för barn

uppmärksammats. Samhällsläget har bidragit till att öka allmänhetens medvetenhet om barns livsvillkor och om vikten av att barn som befinner sig i utsatta situationer på ett snabbt och diskret sätt ska kunna få professionell hjälp.

VAD SÖKER BARN STÖD FÖR HOS BRIS?

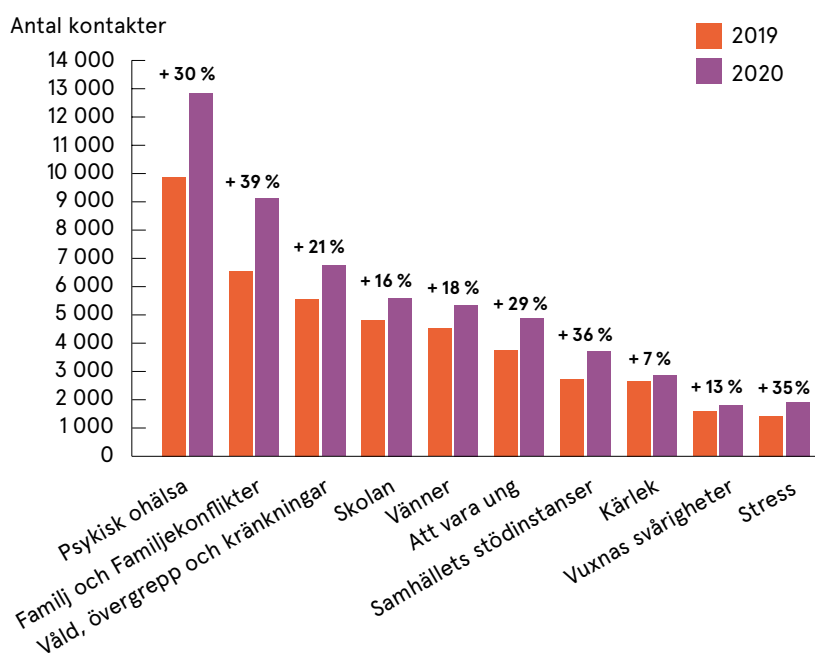
Med Bris kuratorer kan barn prata om vad som helst, samtalet styrs av barnets stödbehov. När ett barn kontaktar Bris är det vanligaste samtalsämnet psykisk ohälsa, följt av familj och familjekonflikter samt våld, övergrepp och kränkningar. Fördelningen av ämnen har varit mycket stabil över tid och samlingskategorin psykisk ohälsa har varit störst sedan flera år.

Ökningen av samtal under 2020 jämfört med 2019 innebär öknings i de flesta enskilda ämneskategorier och fördelningen av samtalsämnen följer till stor del tidigare mönster. Det visar på utbredda stödbehov bland barn i utsatta situationer.

Bris har under 2020 noterat särskilt stora öknings gällande barns samtal om ångest (+61 procent), nedstämdhet (+55 procent), familjekonflikter (+43 procent), samtal om samhällets stödinstitutioner (+36 procent) samt samtal om psykiskt våld (+32 procent) och fysiskt våld (+28 procent). De stora ökningarna inom dessa samtalskategorier bedömer Bris har en koppling till de förändringar som skett i omvärlden och i många barns liv under året, medan den totala ökningen av barns samtal på 16 procent delvis kan förstås som en effekt av ett uppdämt behov som Bris genom ökad kapacitet har kunnat svara upp mot.

I Bris samtalsdokumentation har corona inte varit en egen samtalskategori. Pandemin är snarare ett tema som en del barn har relaterat till i samtal om exempelvis skolan, familjekonflikter, att vara ung eller psykiskt mående. Under 2020 har barn dock lyft nya livsutmaningar som blivit aktuella med anledning av pandemin och omställningen i samhället – såsom rädsla för sjukdom, oro kring skolstängningar, en ny

→ De 10 vanligaste kontaktområden barn sökt stöd för 2019–2020⁹

⁹ Vissa kontaktområden är samlingskategorier. Se definitioner på sidan 36. På sidan 35 finns utvecklingen för samtliga samtalskategorier de senaste fem åren.

14,3 år

var genomsnittsåldern för barn som sökte stöd hos Bris under 2020. Barn som kontaktar Bris är mellan 7 och 18 år. I 8 av 10 samtal identifierar sig barnet som tjej. Den största andelen samtal var med barn i åldern 13–15 år, och den ålder som ökade mest under 2020 var 17 år. Då barn är anonyma när de kontaktar Bris går det inte att veta varifrån i landet de söker stöd.

Barn har beskrivit att färre distraktioner i vardagen har gjort att ens dåliga mående kunnat ta mer plats.

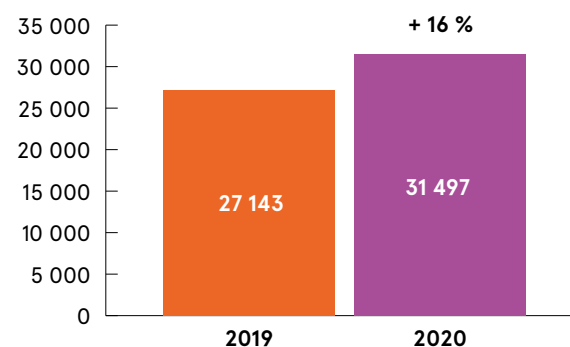
vardag under den sociala isoleringen och oro för hur vuxna i barnets närhet har drabbats av omvärldshändelserna.

RAPPORTENS INNEHÅLL

Bris årsrapport för 2020 riktar ljuset på hur pandemin har påverkat barns livssituation under året som gått. Här presenteras vad barn sökt stöd för hos Bris och hur barns stödbehov tagit sig uttryck i relation till pandemin. Utifrån ett antal områden som särskilt aktualiserats under året förs resonemang om pandemins effekter på den psykiska hälsan bland barn i Sverige, samt om den sociala isoleringens konsekvenser för barn i utsatta situationer. I rapporten ges förslag på vad samhället bör göra framåt för att stärka barnets rättigheter och ge varje barn goda livsförutsättningar. ♦

→ Samtalsutveckling 2019–2020

Antal barnkontakter

De kurativa kontakterna med barn ökade under 2020 med 16 procent jämfört med 2019.

PANDEMIN FÖRÄNDRADE TILLVARON

Nya livsomständigheter

När pandemin slog till i mitten av mars påverkades alla, och det märktes snabbt i Bris stödlinje. Hos många barn väcktes nya känslor och funderingar. Behovet av att få information var stort under de första veckorna, när mycket kring det nya viruset var oklart och samhällskonsekvenserna var oöverblickbara. Snart blev det uppenbart att pandemin kom att påverka de flesta barns tillvaro.

Pandemin har lett till nya omständigheter som tveklöst har påverkat barns liv: förändringar i vuxnas arbetsförhållanden, distansstudier för äldre barn, mer tid hemma tillsammans med familjen och en ökad social isolering när samhället blivit ombett att hålla avstånd och restriktioner har införts i vardagen.

För en del barn kan förändringarna ha inneburit mer tid i trygga familjesituationer eller bättre förutsättningar för skolarbetet. Men för många barn har året inneburit nya påfrestningar. Förändringarna har både skapat nya utmaningar och gjort att redan existerande utmaningar i barns liv har förstärkts. För barn som redan innan befann sig i utsatta situationer har pandemin utgjort en ytterligare försvårande omständighet.

Vi befinner oss fortfarande mitt i pandemin. För att kunna dra slutsatser av de långsiktiga effekterna som Covid-19-pandemin innebär för barns uppväxtvillkor krävs mer tid, mer forskning och mer data.

Alla samhällen har påverkats av nedstängningar för att bekämpa smittspridningen av det nya viruset. I låginkomstländer där fattigdom är utbrett blir effekterna av åtgärderna dramatiska, medan effekterna i höginkomstländer skiljer sig åt. I ett globalt perspektiv har skadeverkningarna av de åtgärder som satts in för att motverka Covid-19 på många håll varit avsevärt större än i Sverige. Beräkningar tyder på att nedstängningarna i låg- och medelinkomstländer kommer att kunna orsaka upp till en miljon barns död främst på grund av svält och att över 100 miljoner människor kan drivas in i extrem fattigdom.¹⁰

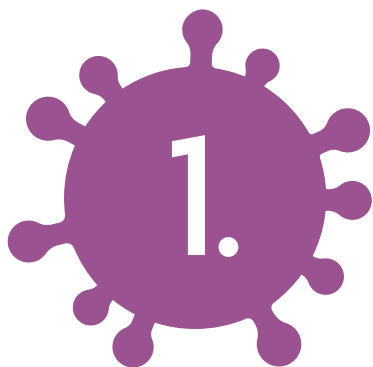

Foto: Shutterstock

Den ökade isoleringen i samhället har utgjort en påfrestning för både barn och vuxna.

Även om konsekvenserna under året varit mindre omfattande i Sverige än i många andra länder har pandemin påverkat många barns livssituation negativt och haft en inverkan på viktiga skyddsfaktorer för barns välbefinnande. Forskning visar att många av de samhällsförändringar som redan har skett till följd av pandemin ökar risken för psykisk ohälsa bland barn och risken för att barn på olika sätt ska fara illa. I Bris stödverksamhet har det varit tydligt att utsattheten bland barn i Sverige har förstärkts under 2020. ♦

¹⁰ Robertson, T., Carter, E. D., Chou, V. B., Stegmüller, A. R., Jackson, B. D., Tam, Y., Sawadogo-Lewis, T., & Walker, N. 2020.

Den förändrade vardagen och barns mående

HUR KAN VI FÖRSTÅ PANDEMINS PÅVERKAN PÅ BARNS MÅENDE OCH PSYKISKA HÄLSA?

Alla barn är olika och hur ett enskilt barn reagerar på olika omständigheter avgörs av flera saker: barnets ålder, tidigare erfarenheter och hur barnet har det i livet i övrigt. Vissa barn är särskilt sårbara. För barn som redan var ängsliga och oroliga kan rädslan för viruset ha förstärkt en känsla som barnet redan hade. Och för barn som själva tillhör, eller vars syskon eller föräldrar tillhör, en riskgrupp har faran med viruset förstås varit påtaglig. I princip alla, både barn och vuxna, har upplevt en viss oro och rädsla under pandemin. Det är på många sätt en normal och naturlig reaktion på den uppkomna och oförutsägbara situationen.

Samtidigt har pandemin och dess efterföljande konsekvenser inneburit stora förändringar i samhället och i barns liv. Det har medfört ökade påfrestningar och förändrat det tillgängliga vardagliga stödet som många barn vanligtvis har – vilket i sin tur har haft en negativ effekt på många barns mående och välbefinnande. Hos Bris har barn sökt stöd och berättat om djupgående oro och ångest över hur livet är just nu. Barn har berättat om svåra situationer som uppstått under året och om känslor och tankar som inte alltid har gått att hantera, vilket ibland har lett till självdestruktiva beteenden och inneburit ett förvärrat mående hos barn som redan innan pandemin hade psykiska besvär.

INITIALA REAKTIONER BLAND BARN

Med viruset kom oro, rädsla och ångest hos barn. Den intensiva och dramatiska nyhetsrapporteringen under våren påverkade såväl vuxna som barn. Bilder från tomma hyllor i matbutiker, på tomma gator, människor med ansiktsmask, stängda gränser och dagliga siffror på antal sjuka och döda upplevdes skrämmande. Samtidigt skedde drastiska förändringar i många barns liv.

RÄTTEN TILL BÄSTA UPPNÅELIGA HÄLSA

Varje barn har enligt barnkonventionen rätt till bästa uppnåeliga hälsa och en viktig del i uppfyllandet av Agenda 2030 för ett hållbart samhälle handlar om att barn ska ha välbefinnande och god hälsa. I begreppet hälsa inbegrips fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande. WHO:s definition lyder: "Hälsa är ett tillstånd av fullständigt fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande och inte bara frånvaro av sjukdom eller svaghet."

Föräldrar kunde inte längre vara på sina arbetsplatser, snabba omställningar gjordes i skolan, inplanerade sociala aktiviteter ställdes in och vardagsrutinerna rubbades. Förändringarna förstärkte känslan av fara i situationen, och oron kom att påverka många barns tillvaro.

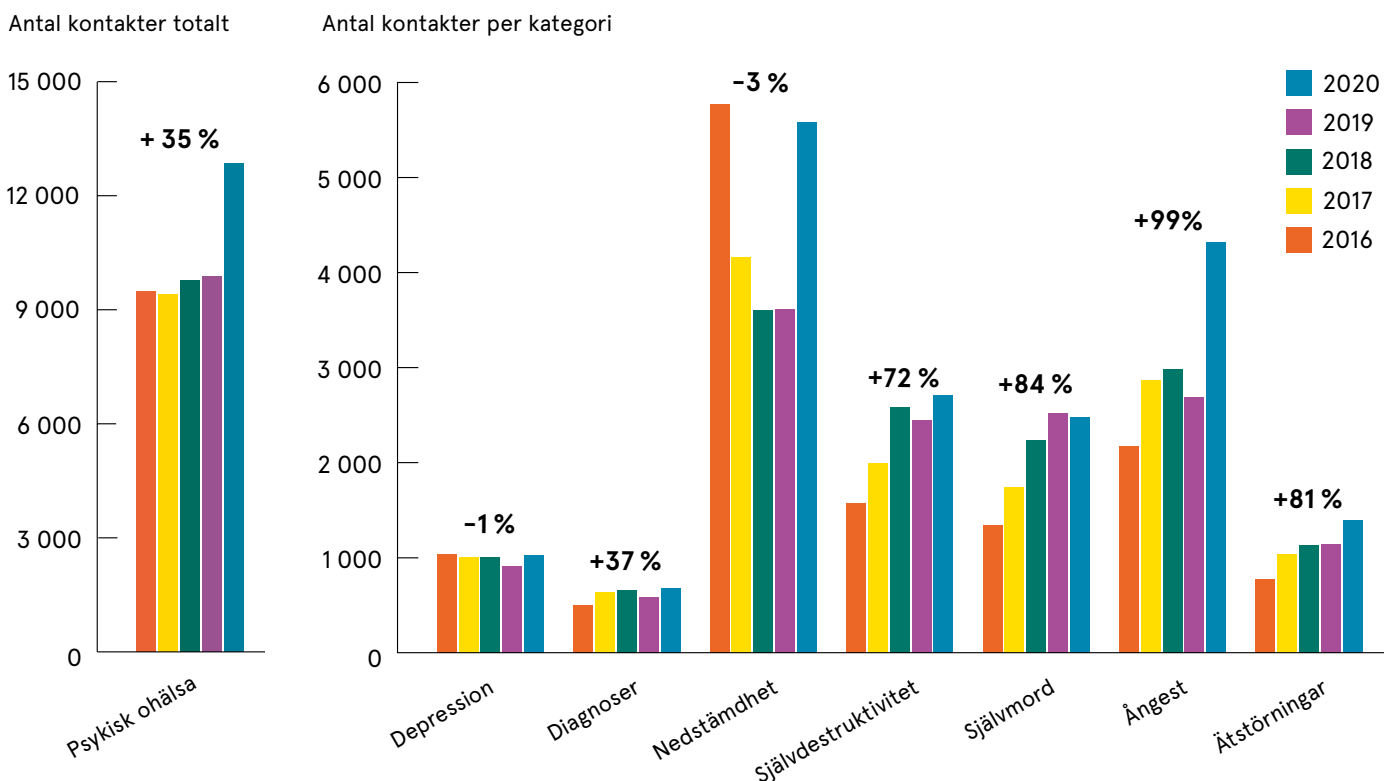
I en Sifo-undersökning som genomfördes i maj 2020 på uppdrag av Bris tillfrågades 1 000 barn i åldrarna 8–18 år om hur Covid-19-pandemin påverkat deras vardag.¹¹ 15 procent av barnen uppgav att de kände sig oroliga på grund av corona. I åldersgruppen 16–18 år kände fler oro (21 procent) jämfört med övriga åldersgrupper. Barns oro handlade här om att familjemedlemmar skulle bli sjuka, om att föräldrar skulle förlora sina jobb, att pengarna skulle ta slut och om oro inför framtiden; att pandemin skulle påverka möjligheterna att få jobb efter gymnasiet, att distansundervisningen skulle försämra skolresultatet eller att studentfirandet skulle komma att bli inställt.

Att barn känner oro eller rädsla är inte ovanligt i samtal med Bris, men rädslan som pandemin skapade var för många en ny känsla som de inte hade känt tidigare. Barn beskrev att de aldrig kunde slappna av eller veta om de gjorde rätt eller fel. Många frågade Bris om viruset, om hur farligt det var och hur man skulle skydda sig bäst från att smittas. Oron för att bli sjuk, eller för sjukdomen i sig, gjorde också att en del barn faktiskt kände sig sjuka. Tidigt började barn använda ordet "riskgrupp" för att kategorisera in sig själva, föräldrar eller andra närstående. I början av pandemin fanns en oro för att maten skulle ta slut, att leveranser skulle stoppas

"Jag är väldigt orolig över att bli smittad, att någon i min närhet smittas och vad som händer då. Jag är 15 år gammal och är rädd att detta är slutet på allt. Att jag kommer att dö, 15 år gammal av corona. Jag är också väldigt rädd för att hela samhället ska stängas ned och att det inte kommer att finnas någon mat kvar."

¹¹ Sifo-undersökning, maj 2020, beställd av Bris.

→ Förändringar i barns samtal om psykisk ohälsa 2016–2020

och barn undrade hur deras familj skulle klara sig. Rädslan och oron påverkade barn fysiskt, de beskrev att hjärtat dunkade snabbt, magen värkte och det blev svårt att sova.

”Jag är rädd. För hur det ska bli för mig men också för hela samhället. Jag börjar att svettas väldigt mycket och hjärtat börjar att pumpa väldigt fort när jag hör nyheter om corona. Jag vet liksom inte vad jag ska ta mig till och det påverkar mig väldigt mycket. Man hör ju inget positivt om det heller (det finns väl inte så mycket positivt med ett virus egentligen). Men jag är rädd att det aldrig ska ta slut.”

I takt med att pandemin påverkade livet och vardagen förändrades samtalen från att handla om oro och rädsla för hur det kunde bli, till att handla om de faktiska konsekvenserna av virusets framfart och samhällsåtgärderna som medförde stora förändringar och påfrestningar i livet. Om stress till följd av distansundervisning, om ökande konflikter när man var hemma mer under långa perioder och om föräldrars mående som försämrades. Från våren började samtal från barn som upplever ångest och nedstämdhet att öka tydligt i Bris stödlinje.

SAMTALSUTVECKLINGEN KRING PSYKISK OHÄLSA

Psykisk ohälsa¹² var redan innan pandemin det vanligaste samtalsämnet när barn söker stöd hos Bris, och har så varit under flera år. Det är en bred samtalskategori som spänner över ämnen som nedstämdhet, ångest, självdestruktivitet, diagnoser och suicid.

Utvecklingen i Bris stödlinje har under de senaste åren varit oroande, med stora ökningar vad gäller samtal av allvarlig karaktär. Samtalen om suicid har ökat med 84 procent under de senaste fem åren. Åtstörningar har ökat med 81 procent och självdestruktivitet med 72 procent. Samtidigt har rapporter från Folkhälsomyndigheten visat att barns självrapporterade symptom har ökat.¹³ Socialstyrelsen har också rapporterat om att fler barn och unga får behandling och vård för depression och ångestsyndrom, samt en ökad förskrivning av antidepressiva läkemedel.¹⁴ Förekomsten av klinisk depression och av ångestsyndrom bland barn och unga har dock inte har ökat sedan 1990.¹⁵

Samtal till Bris om ångest har under de senaste fem åren ökat med hela 99 procent, varav en stor del av ökningen skett under 2020. Uppgången blev tydlig redan under våren och har hållit i sig

¹² Bris utgår från Socialstyrelsens definition av psykisk ohälsa, som lyder: "Psykisk ohälsa omfattar tillstånd med olika grad av psykisk ohälsa, allt ifrån enstaka, mer eller mindre plågsamma besvär av oro eller nedstämdhet till psykiska sjukdomar som kräver slutenvård.", SCB, 2015.

¹³ Folkhälsomyndigheten, 2019.

¹⁴ Socialstyrelsen, 2020a.

¹⁵ Bremberg, S., & Fernell, E. 2020.

1. Den förändrade vardagen och barns mående

under resten av året. Jämfört med 2019 handlar det om en ökning med 61 procent. Under år 2020 märks även en ökning av barns samtal om ådstörningar med 22 procent. Samtal som handlar om självdestruktivt beteende ökade med 11 procent och antalet samtal om självmord har, efter 4 år av ökande samtal till Bris, legat på en närmast oförändrad nivå jämfört med föregående år.

Hos Bris har också samtal om nedstämdhet utmärkt sig, med en ökning på 55 procent jämfört med 2019. Barn har under året berättat att de känt sig oroliga inför framtiden, att inget längre känts kul och att specifika händelser under året gjort dem väldigt ledsna. Detta kan förstås som en naturlig reaktion på samhällsläget. Att fler barn känt sig nedstämda, haft mindre motståndskraft och upplevt tillvaron som utsiktslös under året är inte förvånande.

BARN SOM MÅDDE DÅLIGT REDAN INNAN PANDEMIN HAR PÅVERKATS NEGATIVT

Från tidigare epidemier och pandemier är det väl känt att även den psykiska hälsan hos befolkningen påverkas,¹⁶ men hur Covid-19-pandemin har påverkat barns psykiska hälsa har forskningen ännu inget tydligt svar på. Enligt internationella studier är effekterna av Covid-19 på de vuxnas psykiska hälsa oklar.¹⁷

I en studie från USA rapporterar föräldrar att både deras egen och barnens hälsa försämrats sedan utbrottet av pandemin.¹⁸ I denna undersökning saknas dock uppgifter om barnens situation före pandemin vilket gör att orsakssambanden är oklara. En sammanställning av den samlade vetenskapliga litteraturen som publicerats fram till juni 2020 visar att psykiska symptom varit vanliga bland barn sedan utbrottet men författarna pekar på att det är svårt att dra slutsatser eftersom det i dessa studier saknas uppgifter om psykisk hälsa före pandemin.¹⁹ Liknande resultat, och begränsning, gällde för en senare sammanställning av studier kring psykisk hälsa bland tonåringar under pandemin.²⁰ Det gick

"Jag mår väldigt dåligt just nu och skulle behöva någon att prata med. Jag har tidigare lidit av en depression och självskadebeteende och känner att jag börjar falla tillbaka i det nu. Speciellt nu under corona när allt förändras så pass mycket. Jag vet inte vad jag ska ta mig till och jag känner inte igen mig själv längre."

inte heller här att avgöra om problemen orsakats av Covid-19.

I ett fåtal studier finns dock uppgifter om situationen före utbrottet. I en undersökning från USA tillfrågades föräldrar till barn i åldern 2–7 år, dels före pandemins utbrott i USA i mars 2020 och dels efter utbrottet i april 2020.²¹ Sedan pandemins start rapporterar föräldrarna oftare egna psykiska problem. Barnens psykiska hälsa verkar dock inte ha försämrats. I en australisk studie jämförde författarna förekomsten av problem före och under pandemin.²² Bland föräldrarna ökade förekomsten av psykiska problem och irritabilitet. Även alkoholkonsumtionen ökade. För barnen förändrades dock inte förekomsten av depressioner, som var det enda mått på barns hälsa som ingick i studien.

Hos Bris har samtalen om depression ökat med 14 procent under 2020 – vilket följer den totala samtalsökningen i stödlinjen. Däremot har andra aspekter av psykisk ohälsa, såsom ångest, nedstämdhet och ådstörningar, ökat kraftigt i barns samtal till Bris under året. Samtalsutvecklingen under året gällande självmord går i linje med data som Socialstyrelsen presenterade i november, där det under perioden februari till juni 2020 varken noterats en ökning eller minskning av självmordsförsök i befolkningen som helhet jämfört med innan pandemin.²³ Detta stämmer med erfarenheterna vid tidigare influensapandemier i Sverige då det inte heller noteras någon ökning av suicid.²⁴

I samtal till Bris har barn som redan tidigare mådde dåligt beskrivit att coronapandemin i sig inte är orsak till försämringen av ens psykiska hälsa, utan snarare ytterligare en faktor som haft en negativ inverkan på hur barnet mår. I samtal med Bris har barn med en sedan tidigare diagnostiserad psykisk ohälsa, som exempelvis tvångssyndrom (OCD) eller panikångest, beskrivit att symptomen har förvärrats. Främst för att corona blivit ytterligare en sak som man saknar kontroll över och som får oron att eskalera. Barn med ådstörningar har beskrivit att de börjat må sämre, börjat tänka mer på kalorier, och kontrollera sitt ätande när mer tid tillbringas i hemmet. Det har funnits färre distraktioner och då har det

¹⁶ Folkhälsomyndigheten, 2020a.

¹⁷ Folkhälsomyndigheten, 2021.

¹⁸ Patrick et al., 2020.

¹⁹ Racine et al., 2020.

²⁰ Guessoum et al., 2020.

²¹ Gassman-Pines et al., 2020.

²² Westrupp et al., 2020.

²³ Socialstyrelsen, 2020b.

²⁴ Rück, C., Mataix-Cols, D., Malki, K., Adler, M., Flygare, O., Runeson, B., & Sidorchuk, A., 2020.

Under året har man uppmanats att hålla nere nya sociala kontakter och att umgås så mycket som möjligt utomhus med avstånd för att minska smittan.

Nya riktlinjer i vardagen.

dåliga måendet börjat ta mer plats. Det är tydligt att pandemin har utgjort en försvarande omständighet för barn som redan tidigare mår dåligt.

”Jag är en 17 årig tjej som har anorexia! Och nu lever i karantän för min pappa är i riskzonen för han är sjuk! Och jag är instängd hemma och varit i 2 månader nu! Jag har så mycket ångest, det går inte att beskriva och jag ligger bara här hela dagarna! Tappar mina vänner för de kan träffas men jag kan inte träffa en enda människa och vem vet när jag kommer kunna det! Mitt liv är förstört och jag orkar inte leva mer! Orkar inte leva mer!!!!”

Barn som har beskrivit sig som friska från tidigare ohälsa har känt en oro för att deras tidigare symtom ska komma tillbaka eller att de ska återfalla i exempelvis självdestruktivitet eller ådstörningar utifrån den påfrestning som pandemin medför. Det är ganska vanligt att barn tidigare när de mått som sämst levt ett isolerat liv, stannat hemma mycket från skolan, undvikit sociala sammanhang och varit ensamma stor del av tiden. För barn som tagit sig ur detta har pandemin därmed skapat oro för ”återfall” genom att bli påtvingad ett liv i ”karantän” som liknar det liv som barnet levde när hen mårde som sämst psykiskt.

²⁵ Tang et al., 2017.

²⁶ SCB, Sverige har återigen överdödlighet – äldre hårdast drabbade, 2020-12-14.

SAMHÄLLSFÖRÄNDRINGAR MED INVERKAN PÅ BARN PSYKISKA HÄLSA

Internationella studier pekar på att vissa åtgärder under Covid-19-pandemin, som exempelvis skolstängningar, har lett till ökade psykiska problem bland barn, men den vetenskapliga litteraturen har ännu inte ett entydigt svar på hur pandemin i sig har påverkat barns psykiska hälsa. För att klargöra frågan är det därför lämpligt att diskutera på vilket sätt pandemin kan ha påverkat barns psykiska hälsa.

Det här är i första hand en kris som påverkar människors fysiska hälsa, men i låg utsträckning bland barn. Virus har i sig ingen direkt effekt på ökad sjuklighet bland barn, eftersom barn vanligen inte drabbas av allvarlig sjuklighet i samband med Covid-19. En annan möjlig effekt som påverkar barns psykiska hälsa skulle kunna vara att vuxna i barnets närhet dör till följd av pandemin, då forskning om naturkatastrofer visar att risken för exempelvis posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) ökar om någon i familjen dött.²⁵ Under 2020, jämfört med åren 2015-2019 har dock ingen säkerställd ökad dödlighet påvisats i Sverige bland vuxna under 65 år (som är åldern då vuxna vanligen har hand om barn).²⁶

”Jag mår inte bra och allt känns så konstigt nu när vi måste plugga på distans och jag inte kan träffa elevhälsan. Det finns inte riktigt något skyddsnät för när mitt mående hastigt dalar.”

1. Den förändrade vardagen och barns mående

"Jag har anorexia och en depression. Just nu så är jag verkligen på botten och vill bara inte leva. Och jag får inte träffa min kille heller just nu under coronatiderna och det känns som att mitt hjärta går sönder utan honom. Han är det enda som får mig glad."

För barn som har förlorat en förälder, mor- och farförälder eller annan viktig person i barnets liv på grund av Covid-19 har givetvis sorg uppstått under året. Förutsättningarna att kunna ta farväl eller närvara på begravningar har dessutom varit annorlunda i år, vilket kan ha gjort sorgen extra tung.

Snarare än att påverkas direkt av sjuklighet har de flesta barn främst påverkats av de samhällsåtgärder som pandemin har lett till, med restriktioner som har förändrat vardagen. Förändringarna har påverkat allt ifrån vuxnas arbetsituation, barns skolgång, sociala relationer och rörligheten i samhället.

Den sociala isoleringen under året har gett upphov till starka känslor av ensamhet hos barn. Restriktioners inverkan på aktiviteter och viktiga sociala relationer har återkommit i samtal till Bris om vilka konkreta förändringar pandemin har inneburit och här har barn gett uttryck för sorg och besvikelse. Det som barn i samtal med Bris har upplevt som jobbigt har inte nödvändigtvis varit inställda aktiviteter i sig utan förlusten av något som gett barnet hopp eller livsglädje.

"Jag har inte fått träffa min mormor på flera månader. Jag sitter mest inne på mitt rum och försöker göra saker jag blir glad av men 75 procent av mig är bara oro och saknad."

Att kunna träffa vänner, och upprätthålla andra sociala relationer och sammanhang är en stark skyddsfaktor²⁷ i barns liv och något människor generellt värderar väldigt högt. Sociala relationer spelar en viktig roll för barns hälsa, bland annat genom det stöd som de kan innebära. Bristfälliga sociala relationer kan på motsatt vis utgöra en påfrestning som skapar ohälsa. För barn utgör föräldrars stöd en viktig skyddsfaktor för psykisk hälsa, men socialt stöd från jämnåriga har också stor betydelse, inte minst för äldre barn. Att ha vänner att interagera med och kunna ge och få stöd av är viktigt för det psykiska välbefinnandet hos unga och minskar enligt forskning bland annat risken för depression.²⁸

När tillfällen att ses under året har gått förlorade eller drabbats av inskränkningar har många barns mående påverkats. Barn har beskrivit för

Bris hur de känt sig ännu mer ensamma nu, att de glidit ifrån sina vänner, att kärleksrelationer tagit slut och att de inte längre haft tillgång till det skyddsnät som tidigare främjat deras hälsa och mående. Möjligheterna att etablera nya sociala kontakter har dessutom begränsats.

Förutom en förändring av barns sociala aktiviteter har restriktionerna i samhället och oron för smittspridning resulterat i att barns fysiska aktivitet har minskat. I samtal till Bris har barn återkommande berättat att de mått dåligt av att träningar minskat när idrottsaktiviteter och verksamheten behövt ställa om. Fysisk aktivitet är en välkänd skyddsfaktor med en tydlig koppling till barns psykiska välbefinnande.²⁹ I en Sifo-undersökning från maj 2020 uppgav drygt vart fjärde barn i åldern 8–18 år att de rört på sig mindre under pandemin jämfört med vad de hade gjort tidigare. Bland äldre barn, 16–18 år, var det nära hälften (46 procent) som uppgav att de rörde på sig mindre nu jämfört med tidigare. Framförallt rörde sig barn som uppgav att de var oroliga på grund av pandemin mindre jämfört med barn som i låg utsträckning var oroliga.

Restriktionerna under pandemin, med uppmaningar om att hålla sig hemma i större utsträckning än tidigare, har även lett till ökad arbetslöshet och försörjningsproblem bland vuxna i Sverige. I december 2020 var arbetslösheten 8,2 procent vilket motsvarar en ökning med 2,2 procentenheter jämfört med samma månad året innan.³⁰ Antalet arbetade timmar minskade med 11 procent, dels på grund av ökad arbetslöshet och dels på grund av korttidspermitteringar. Andelen barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd ökade med 3 procent under första halvåret 2020 jämfört med motsvarande period 2017–2020.³¹

Arbetslöshet bland föräldrar innebär i sig en ökad risk för försämring av barns psykiska hälsa. Utländska studier visar att barn löper större risk att må dåligt, och använder mer medicin mot psykiska problem när föräldrar förlorat jobbet.³² En systematisk översikt visar dessutom att risken för psykiska problem bland vuxna ökar under perioder med ökad arbetslöshet.³³ Om vuxnas psykiska hälsa försämras riskerar det alltså i sin tur att påverka barns hälsa.

"Hela mitt sommarlov har varit ganska ensamt. Det gör mig ensam inombords att mina kompisar får träffas och ha roligt när jag inte får det. Det känns som att alla har glömt bort mig."

²⁷ Riskfaktorer är omständigheter som ökar risken för att utveckla ohälsa. Skyddsfaktorer är faktorer som ökar en persons motståndskraft mot påfrestningar och kan förhindra eller dämpa effekten av riskfaktorer. Både risk- och skyddsfaktorer finns på flera nivåer: hos barnet själv, i familjen och i närmiljön. Ett barn som utsätts för stora påfrestningar kan med kompenserande skyddsfaktorer klara sig ifrån att utveckla ohälsa.

²⁸ Folkhälsomyndigheten, 2019.

²⁹ Bris rapport 2020:02, *De säger att vi inte rör på oss*, 2020.

³⁰ SCB, *Arbetsmarknaden visar motståndskraft*, 2021-01-28.

³¹ Socialstyrelsen, 2020c.

³² Nikolova & Nikolaev, 2018; Moustgaard et al., 2018.

³³ Frاسquilho et al., 2016.

EN FÖRÄNDRAD SKOLSITUATION

En central förändring i barns liv 2020 handlar om hur skolundervisningen har organiserats under pandemin. Att förskolor och skolor har stängts i de flesta länder och att barns möjligheter att röra sig fritt och träffa kamrater har begränsats har haft avsevärda negativa konsekvenser för barn.³⁴ Här finns det mycket som pekar på att myndigheter i Sverige haft ett brett perspektiv på barns hälsa vid beslut om skolan under året. Ett tecken på det är att Folkhälsomyndigheten tagit hänsyn till den vetenskapliga litteraturen som tydligt visar att skolstängningar endast haft obetydlig effekt på spridningen av Covid-19³⁵ och återkommande betonat vikten av att barn fortsatt kan gå till skolan och har tillgång till exempelvis barn- och ungdomsidrott.

I Sverige hölls grundskolor som regel öppna under 2020, med strikta regler om sjukfrånvaro vid minsta förkylningssymtom, fram till de sista veckorna på året då lokala rekommendationer om distansundervisning för högstadelever infördes.³⁶ I grundskolan fanns under året en påtagligt högre skolfrånvaro bland barn och elever under pandemin.³⁷

Under stora delar av våren och slutet av hösten

fick dock landets gymnasieelever ställa om till distansundervisning. Det medförde stora utmaningar för en del äldre barn, och i Bris stödlinje var skolan ett av de vanligaste ämnena som barn pratade om i relation till pandemin. Skolomställningen ledde till en känsla av kontrollförlust, ökad stress över skolarbetet, minskat socialt umgänge med klasskamrater och innebar att en viktig fristad försvann för de barn som upplever problem och utsatthet i hemmet.

”Jag kan inte gå till skolan längre, utan har distansundervisning vilket jag tycker är jättejobbigt för då kan jag inte träffa mina vänner fysiskt. Sedan är jag väldigt paranoid över att själv bli smittad och smitta dem runtomkring mig, så jag håller mig hemma för det mesta och träffar nästan ingen förutom min familj. Hela världen ligger i kaos och jag vet att jag inte är ensam men det gör inte det bättre.”

I en samlad lägesbild från svenska kommuner i oktober 2020 rapporterade flera kommuner om en ökad psykisk ohälsa hos gymnasieelever kopplat till vårens distansundervisning och en ökning av besök hos skolsköterskor och skolkuratorer,

Foto: Shutterstock

För många barn har det varit svårt att få till rutiner vid hemmastudier.

³⁴ Wang et al., 2020.

³⁵ Viner, R. M., Russell, S. J., Croker, H., Packer, J., Ward, J., Stansfield, C., Mytton, O., Bonell, C., & Booy, R., 2020.; Xu, W., Li, X., Dozier, M., He, Y., Kirolos, A., Lang, Z., Mathews, C., Siegfried, N., & Theodoratou, E., 2020.; Iwata, K., Doi, A., & Miyakoshi, C., 2020.; Folkhälsomyndigheten, 2020b.

³⁶ Region Stockholm, 2020-12-11.

³⁷ Sjögren, A., Engdahl, M., Halld, C., Holmlunde, H., Lundin, M., Mühlradg, H., & Öckerth, B., IFAU, 2021.

1. Den förändrade vardagen och barns mående

"Jag har haft problem med psykisk ohälsa hela mitt liv men innan skolan stängde mårde jag rätt bra. Men jag tycker det är riktigt jobbigt att inte träffa människor varje dag. Skolan och mitt privatliv blandas också ihop för jag är i mitt hus hela tiden. Skolan var det enda trygga stället där jag kunde vara ifred."

främst bland flickor.³⁸ Utebliven social samvaro och kontakt med studiekamrater pekades ut som en viktig anledning. Det konstaterades att de mest utsatta grupperna drabbades redan tidigt under våren, men att den psykiska ohälsan där efter ökade bland flera grupper, bland annat hos barn och unga, samt att socioekonomi var en tydlig faktor som bidragit till särskild utsatthet och ohälsa.

"I och med corona så har vår skola nu stängt ner och det betyder att vi måste plugga hemma på distans. Det här ger mig verkligen extrem ångest som jag inte kan prata om med någon. När jag går till skolan blir jag på sätt och vis tvingad att vara med kompisar men nu när man ska sköta skolan hemifrån så blir det extremt jobbigt för mig då jag egentligen bara vill isolera mig från allt och alla."

I Sverige har många barn velat att skolorna hålls öppna under pandemin. Enligt en Sifo-undersökning från maj ansåg sex av tio barn i åldrarna 8–18 år att skolorna i Sverige inte borde stängas för att minska smittspridningen.³⁹ Bland de yngre barnen var det sju av tio som ville att skolorna skulle förbli öppna.

Studier som undersökt vad skolstängningar inneburit för barn i andra länder än Sverige visar att förekomsten av depression och självmordsförsök ökar.⁴⁰ En systematisk litteraturöversikt, som behandlat tio olika studier, visade att skolstängningar i kombination med restriktioner om att inte röra sig fritt utanför hemmet ökade stresstillstånd, beteendeproblem och post-traumatiskt stressyndrom PTSD.⁴¹

Skolan är en viktig social arena för barn och att klara av skolarbetet är en skyddsfaktor mot psykisk ohälsa. Exempelvis är risken för självmord i ung vuxen ålder sex gånger lägre bland pojkar som har höga betyg i årskurs 9 jämfört med pojkar som har ofullständiga betyg.⁴² Det är dock svårt att fastställa orsak och verkan eftersom både låga skolbetyg och risk för självmord kan vara en följd av underliggande problem, exempelvis utsatthet i familjen. Här ger den

vetenskapliga litteraturen en delvis motsägelsefull bild kring orsakssamband. En sammanställning av studier visar att goda skolprestationer ökar chanserna för att barn ska må bra⁴³ medan en annan sammanställning inte visar att skolprestationer skyddar mot depression.⁴⁴ Det är alltså möjligt att bättre skolprestationer kan förbättra psykisk hälsa hos barn men insatser i skolan är inte tillräckliga. Barn med psykiska problem har exempelvis ofta stor hjälp av att tala med vuxna. Därför är samtal med lärare och personal inom elevhälsan betydelsefulla. Studier visar att bättre skolprestationer kan främja psykisk hälsa främst för barn som är socialt utsatta.⁴⁵

"Skolan är ju rolig för att man får träffa sina kompisar och nu är det roliga borta och bara det stressande och jobbiga kvar."

Hos Bris har det under flera år varit uppenbart att många barn oroar sig över sina skolprestationer på ett sätt som går ut över deras välmående och att de saknar strategier för att hantera den upplevda stressen. När det inte går bra i

En skola på distans har lyft nya utmaningar i äldre barns liv.

Foto: Caspar Rae / Unsplash

³⁸ Länsstyrelsen Hallands Län, 2020.

³⁹ Sifo-undersökning, maj 2020, beställd av Bris.

⁴⁰ Zhang, L., Zhang, D., Fang, J., Wan, Y., Tao, F., & Sun, Y., 2020.

⁴¹ Imran et al., 2020.

⁴² Björkenstam et al., 2011.

⁴³ Bucker et al., 2018.

⁴⁴ Huang, 2015.

⁴⁵ Forsman et al., 2016; Durbeej & Hellner, 2017.

skolarbetet kan barns tilltro till sig själva påverkas, och att inte klara av skolan innebär negativa konsekvenser både på individnivå och på samhällsnivå. För många barn som redan var stressade över skolan blev distansstudierna ytterligare en faktor som ökade på känslan av att behöva prestera.

I samtalen till Bris var upplevelserna av distansundervisning delade bland barn. De som vanligtvis upplever otrygghet i skolan fick en frist i och med distansstudierna medan de som såg skolan som en trygg plats, eller som en paus från situationen i det egna hemmet, förlorade detta. För barn som lever med utsatthet i hemmet, exempelvis där det förekommer våld och psykisk ohälsa hos vuxna, blev distansundervisningen en påfrestande utmaning. Exempel på positiva erfarenheter som lyfts i samtal med Bris var högre betyg och bättre studieresultat. Samtidigt lyfte många negativa erfarenheter som tristess och en negativ påverkan på ens psykiska hälsa av att vara hemma så mycket och att inte hitta tillfällen för fysisk aktivitet.

För många barn var det svårt att skapa nya rutiner. Arbetsbördan upplevdes högre och i samtalen till Bris kände sig många kritiska till hur distansundervisningen hade lagts upp. Barn blev stressade av det nya, de beskrev känslan av att det förväntades mer av dem vid distansundervisning och att det saknades tillräckligt med tid för att hinna göra alla inlämningsuppgifter. Här pekade barn på brister hos vuxna som inte förstod vilket stort ansvar den nya förändringen medfört. I samtalen sökte barn stöd för hur de på egen hand skulle komma igång med skolarbetet hemma utan en lärare som pushade en att komma igång. Motivationen som krävdes för att upprätthålla studietakten var ofta svår att hitta. Nu försvann det sociala sammanhanget och kompisarna i skolan, och kvar var bara stressen över studierna.

”Jag har under de senaste veckorna känt att jag blivit mer nedstämd och bitter. Jag är konstant trött och har svårt att hålla ögonen öppna. När jag försöker bli glad eller pigga upp mig själv tar det bara stopp och jag känner mig bara bitter och arg igen. Jag har succesivt tappat kontrollen över skolan och skolarbetena. Nu när vi har distansundervisning har jag tappat allt. Att inte få gå till skolan tar kål på mig.”

För de yngre barnen var skolorna under året, till största del, öppna. I samtal med Bris var det inte alltid tydligt för barn varför föräldrar fick stanna hemma men barn ändå skulle till skolan. Många barn upplevde även de nya reglerna om sjukfrånvaro som otydliga. Barn efterfrågade svar på om föräldrar kunde tvinga en

”Jag har distansskola nu och jag mår skitdåligt av det. Vet inte vad jag ska göra för att få en 'rutin' eller vad man ska säga...”

att stanna hemma från skolan exempelvis om en förälder, syskon eller barnet själv är i riskgrupp. Att behöva vara hemma när man knappt var sjuk skapade en känsla av stark stress med tanke på allt som skulle behöva tas igen i skolarbetet.

Trots att skolorna i Sverige inte stängts har pandemin lett till ökad frånvaro. Den ökade frånvaron försämrar barns framtidsmöjligheter. På lång sikt beror därför både samhällets produktionsbortfall och skolans likvärdighet på hur väl utbildningssystemet i efterhand kompenserar för de kunskapsluckor som uppstått.⁴⁶

Förändringar i skolsituationen har uppenbart haft en negativ inverkan för många barn, men i Sverige har de åtgärder som vidtagits mot Covid-19 varit betydligt mindre omfattande än i andra jämförbara länder. Det innebär troligen att skadeverkningarna på barnen blivit avsevärt mindre. Under perioden mars till och med december 2020 har Sverige varit ett av de länder som i minst omfattning stängt ned skolorna.⁴⁷

Barns rörlighet har också begränsats i Sverige, i en annan omfattning än i andra länder. En indikator på att ingreppet varit mindre är att under våren 2020 hörde Sverige till den endast handfull stora grupp av länder i Europa där besök till livsmedelsbutiker ökat sedan början av år 2020 i motsats till de flesta andra länder där besöken minskat.⁴⁸ Detta talar för att barns situation i Sverige under pandemin påverkats i mindre utsträckning än i de flesta andra länder. Att myndigheterna tagit hänsyn till barns livssituation kan ha varit avgörande.

EN SAMHÄLLSKRIS UTAN TYDLIGT SLUT

Vad gör det med oss att vara mitt i en samhällskris? För många, både barn och vuxna, har känslan av kontroll försvunnit när dramatiska och oväntade utvecklingar påverkat hela vardagen. Det har blivit svårare att veta vad man kan förvänta sig i den närmaste framtiden och många barn har för Bris beskrivit en stark känsla av otrygghet.

Barns oro inför framtiden lyftes i Bris årsrapport 2019, utifrån ungas funderingar över hur det egna livet kommer att bli och med särskilt fokus på den oron många barn har kring hur klimatförändringarna påverkar samhället och barns framtida livschanser. För barn som redan innan kände sig rädda och maktlösa inför framtiden har oron över pandemins konsekvenser nu dessutom lagts till.

När barn i samtal med Bris har reflekterat över vad det gör med deras mående och hälsa att leva i en pågående pandemi har en vanlig känsla och reaktion varit att vara ledsen, nästan hjälplöst ledsen över hur hopplöst allt känns. Många har beskrivit känslan av kontrollförlust och

”Här hemma är jag alldeles ensam på dagtid, detta gör så att jag börjar tänka mycket. All denna stress över skolan och det känns som att allt bara går åt skogen hela tiden. Jag är bara så trött på att vara så stressad och ha så mycket att göra. Jag har hela mina dagar planerade och jag följer schemat som vanligt men vi får så mycket mer att göra. Nu känner jag mig så värdelös.”

⁴⁶ Sjögren, A., Engdahl, M., Halld, C., Holmlunde, H., Lundinf, M., Mühlradg, H., & Öckerth, B., IFAU, *Barn och unga under coronapandemin*, 2021.

⁴⁷ Our World in Data, 2021.

⁴⁸ Ibid.

1. Den förändrade vardagen och barns mående

Foto: Pataporn Kuanui / Shutterstock

Tomma butikshyllor och människor som bunkrade mat väckte under våren en stor oro bland en del barn.

en längtan efter att allt ska bli tryggt och som vanligt igen.

Under våren var den största orsaken till rädsla, i samtalen till Bris, hälsorelaterade frågor. Men från sommaren och framåt har många barn istället beskrivit en rädsla för att det alltid kommer att vara så här. Att inte kunna hitta något som ger tröst eller kan lugna ens känslor har varit vanligt. En bidragande faktor är att det inte gått att värja sig från att matas med information. Framförallt under våren beskrev barn att det blev för mycket som handlade om corona; löpsedlar, nyheter, lokal information från kommunen, information från skolan. Det blev svårt att få en paus. Samtidigt har det funnits en frustration över att ingen kan svara på vad som kommer att ske härnäst och hur länge situationen ska pågå.

Stora samhällskriser påverkar barns psykiska hälsa. Flera studier visar att risken för psykiska problem såsom exempelvis PTSD (posttraumatiskt stressyndrom) och depression ökar då barn varit med om en naturkatastrof.⁴⁹ Risken är större om någon i familjen har dött, om familjen haft ekonomiska problem före naturkatastrofen och om relationen mellan barn och föräldrar är dåliga. Alltså drabbas de barn som redan innan befann sig i en utsatt situation mest.⁵⁰

En systematisk översikt av 18 studier där effekter på barn analyserades vid dramatiska samhällshändelser (såsom skolskjutningar i USA, attacken på World Trade Center och även diskoteksbranden i Göteborg) visade på ökad förekomst av PTSD bland barn.⁵¹ En senare systematisk översikt, som omfattade 10 studier, visade att PTSD-symptomen bland barn minskade snabbt under de två första åren efter en katastrof men förloppet därefter är oklart.⁵² En tredje systematisk översikt visade på ökad förekomst av depression bland barn efter naturkatastrofer som jordbävningar, stormar, tsunamis och översvämningar.⁵³

Det är tveksamt om studier av naturkatastrofer är överförbara till effekterna av Covid-19-pandemin på barn i Sverige eftersom barns egna liv inte på samma sätt är i direkt fara som vid naturkatastrofer. För att i framtiden kunna förstå och bättre förutse hur barn påverkas av olika samhällsskeden är det angeläget att studera vilka långsiktiga konsekvenser pandemin får för barn.

Även om barn, som regel, inte direkt har varit utsatta för livsfara har pandemin och åtgärderna med fokus på att skydda människor från att insjukna i Covid-19 aktualiserat existentiella frågeställningar. Det har skapat ett ökat behov hos barn av att prata om döden. Allt från en konkret

"Jag tycker det är väldigt jobbigt nu för att man inte vet vad man får och inte får göra. Hur framtiden kommer se ut. Jag kan liksom inte göra några planer. Jag känner att jag har förlorat tryggheten då jag inte vet vad som kommer näst."

⁴⁹ Böldvardsdóttir et al., 2006; Tang et al., 2017.

⁵⁰ Tang et al., 2017.

⁵¹ Neria et al, 2008.

⁵² Terasaka et al, 2015.

⁵³ Tang et al, 2014.

"Jag mår så dåligt. Nu har corona gått upp, det kommer en ny muterad version, klimatförändringar som hotar hela min framtid. Det känns verkligen som världen håller på att gå under. Det känns som att det aldrig ska ta slut. Det är bara samma skit och jag väntar på en framtid som också ser ut som skit."

oro för att någon specifik person ska dö, erfarenhet av att någon har dött till funderingar på vad som händer med en själv ifall båda ens föräldrar nu skulle dö. Bris har sedan tidigare stor erfarenhet av att prata med barn om döden men en skillnad under 2020 var att mycket i samhället nu handlade om hur många som dött, hur stor risk det var att dö samt hur man kunde skydda sig själv och andra från döden. En aspekt i barns rädsla är att kunna ses som ansvarig för en annans sjukdom eller död och en påtaglig oro för vilka konsekvenser det skulle leda till. Oron kan ha sin grund i tankar och slutsatser som barnet dragit själv, men ibland har den uppstått av att en vuxen skrämt eller hotat genom att skuldbelägga barnet för att inte ha tagit tillräcklig hänsyn eller ansvar.

"Pappa frågar mig vad jag helst vill, att han ska dö eller att jag går i skolan. Han lyssnar mycket på paniken i media och har mycket ångest för situationen."

FÖRÄNDRADE MÖJLIGHETER ATT FÅ STÖD OCH VÅRD

Det är sedan tidigare klarlagt att det i Sverige finns likvärdighetsproblem med stöd- och vårdinstanser, där tillgången skiljer sig åt över landet. Det innebär att barn har olika tillgång till vård och stöd, beroende på var de bor, något Sverige återkommande kritiserats för av FN:s barnrättskommitté, som granskar hur Sverige lever upp till barnkonventionen.

Köerna hos BUP har länge varit långa och väntetiderna varierar mellan regionerna. Barn berättar för Bris att det är otydligt vilket stöd och vilken vård som finns och hur barnet ska få kontakt med den, och att de önskar mer lättillgängligt stöd i sin vardag. Den verksamhet som ska finnas som en första instans för barn i skolåldern som behöver stöd – elevhälsan – uppfattas ofta som otillgänglig och otillräcklig, samtidigt som specialistvården har höga trösklar. Bris dagliga kurativa stöd fyller därför en viktig funktion då behovet av ett tillgängligt samtalsstöd hos barn och unga i landet bevisligen är stort.

Under 2020 har Bris haft 3 713 kurativa samtal med barn där barnet sökt stöd utifrån en pågående eller önskad kontakt med en av samhällets stödinstanser – en ökning med 36 procent jämfört med 2019. Flest samtal har handlat om socialtjänsten, där ökningen av samtal är 40 procent, följt av BUP (+44 procent) och elevhälsan (+18 procent). Samtal om hälso- och sjukvård är en relativt liten kategori hos Bris, men

under 2020 ökade samtalen i denna kategori med 56 procent. Ökningen är inte konstig med tanke på det fokus på sjukdom som varit i samhället under året.

När samhällets stödinstanser ställde om för att anpassa verksamheten efter rådande restriktioner påverkades en del barn mycket. Under en period beskrev barn för Bris det som att "allt blev inställt" eller uppskjutet: pågående behandlingar, terapier, öppna mottagningar på ungdomsmottagningar och möten med elevhälsan. Det individuella barnets erfarenhet behöver dock inte ha gällt en hel verksamhet utan kan också ha handlat om enskilda fall, som att behandlare själva varit sjuka. Kommuner har under 2020 rapporterat att barn- och ungdomspsykiatrien på flera håll varit särskilt ansträngd på grund av just sjukdom bland personalen.⁵⁴

"Kuratorn jag pratat med lite on och off i typ ett år nu blev helt plötsligt tjänstledig pga. corona. Jag skulle träffa henne i fredags men hon var bara borta. Nu får jag reda på att hon ska vara ledig fram till augusti och då har jag slutat nian. Vi skulle precis börja 'jobba' på något viktigt och nu bara försvann hon. Jag förstår att hon måste skydda sig själv då hon är i riskgrupp men känner mig så besviken att hon inte sa något. Fick aldrig något avslut typ. Samhället befinner sig i kris men det suger att det ska bli såhär. Precis när jag börjat må bättre."

I samtal med Bris har barn berättat om förändrade mötesformer och om ökade svårigheter att komma iväg till fysiska möten. Barn som inte vill att föräldrarna ska känna till deras stödkontakt har tyckt att det har varit svårt när möten förutsätter att de lämnar hemmet och måste hitta på anledningar att göra det. Barn har oroat sig för hur förändringarna påverkar det egna måendet, och för syskon med särskilda behov av stöd, och vilka konsekvenser ett uteblivet stöd kan

Foto: Shutterstock

Under året blev munskydd och handsprit ett vardagsinslag.

⁵⁴ Länsstyrelsen Hallands Län, 2020.

1. Den förändrade vardagen och barns mående

innebära. Exempelvis har barn upplevt det svårare att tillgodogöra sig psykologiskt stöd över telefon istället för att kunna prata i ett fysiskt rum. Ett annat tema har varit att föräldrars rädsla för att någon skulle smittas av corona har lett till att föräldrar ibland avbokat barnets pågående behandling/utredning utifrån egen rädsla för corona. På samma sätt har barns egen rädsla för smittan ibland hindrat dem från att söka stöd hos någon som erbjuder fysiska möten.

Ännu finns ingen heltäckande bild av på vilket sätt tillgången till stöd och vård påverkats under 2020 för barn. För Bris har barn berättat att vård- och stödprocesser tillfälligt satts på paus, att verksamheter periodvis varit mindre tillgängliga än vanligt och att restriktionerna i samhället har försvårat för barn att hålla kontakt med stöd- och vårdaktörer på samma sätt som tidigare. Samtidigt beskriver en del barn en ökad tillgänglighet och flexibilitet som gjort det lättare att ta emot stöd, genom att elevhälsan exempelvis öppnat upp för stöd via chatt eller elevhälsopersonal som träffat elever för en promenad. Att pandemin tvingat verksamheter att ställa om och tänka nytt har lett till en del positiva förändringar och lärdomar. Det har exempelvis inneburit ökad samverkan mellan kommuner och olika myndigheter och även ett införande av nya digitala verktyg.⁵⁵ Utvecklingen kan alltså ha möjliggjort ett bredare och mer anpassat stöd för vissa.

Det finns ännu ingen kartläggning över hur elevhälsans arbete påverkats av pandemin under 2020. Skolverket har under året publicerat riktlinjer för skolans arbete med elevhälsa under coronapandemin då arbetet behövt anpassas till rådande omständigheter och barns behov av stöd kan förändras när undervisningen övergår till att bli digital.⁵⁶ Vad gäller resurser ligger ansvaret dock på enskilda kommuner att fördela dessa inom skolan, vilket innebär att arbetet och förutsättningarna har skilt sig i olika regioner. Barn som kontakter Bris har under flera år beskrivit elevhälsan som otillgänglig, och nu pågår en utredning som har i uppdrag att förtydliga vad som är en lägstanivå för tillgången till elevhälsa då den anses vara för låg på många skolor.⁵⁷

I en rapport från Socialstyrelsen, som kom i början av november, beskrivs utvecklingen av vård för barn och unga med psykiska problem under pandemin.⁵⁸ Där framgår att psykiatrin, fram till dess, på många håll i stort varit tillgänglig som vanligt under pandemin, samt att det

Foto: Shutterstock

Samhällsrestriktionerna har lett till färre skyddsfaktorer i många barns liv.

tillkommit ett ökat utbud av vård på distans. Däremot har det skett en minskning av inrapportering av nya fall av psykiatriska tillstånd under pandemin. Det återspeglas i minskade nya förskrivningar av antidepressiv medicin som sannolikt beror på att personer i mindre utsträckning än annars sökt vård under pandemin. Två aspekter som Socialstyrelsen tar upp vad gäller möjliga långsiktiga konsekvenser, och som behöver följas upp noggrant, är att pandemin kan innebära att fler individer får nedsatt psykisk hälsa och därför i förlängningen kan komma att behöva psykiatrisk vård, samt att en del individer som redan hade ett vårdbehov kanske inte har sökt hjälp under pandemin.

Bris kan utifrån barns samtal under året konstatera att barns stödbehov har hamnat i skuggan av pandemin (som istället upptagit många vuxnas uppmärksamhet). Tillgängliga vuxna som kan erbjuda vardagligt stöd är en viktig skyddsfaktor för barn, och här har pandemin ibland kommit i vägen. Redan tidigt under våren sökte barn stöd hos Bris för utmaningar som barnet inte ville belasta vuxna i sin närhet med, eftersom barnet upplevde föräldrarna som mycket

"Jag mår inte så bra och jag är rädd för att jag är deprimerad, men jag är fast hemma. Jag bor inte så centralt och det går inte mycket bussar. Är även hemma för att jag har distansundervisning. Plus att jag egentligen vill prata med någon om mitt mående men jag vill inte att mina föräldrar ska få reda på det och jag har ingen bra anledning att åka hemifrån."

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Skolverket, *Skolans arbete med elevhälsa under coronapandemin*, 2020-12-07.

⁵⁷ Tilläggsdirektiv till *Utredningen om elevers möjligheter att nå kunskapskraven* (U 2017:07), Dir. 2020:18

⁵⁸ Socialstyrelsen, 2020b.

stressade över samhällsläget. Kanske hade en förälder precis förlorat jobbet eller var orolig över privatekonomin. Att barn inte velat lyfta sina egna stödbehov kan ha inneburit hinder för barn att få hjälp och ytterligare stöd och vård när det kan ha behövts.

HAR SAMHÄLLET EN VÅRD- OCH OMSORGSSKULD TILL BARN OCH UNGA NU?

I början av Covid-19-pandemin befarades att olika insatser för barn skulle reduceras, exempelvis i form av färre hembesök från vård- och omsorgsgivare.⁵⁹ Så verkar det inte ha blivit. I oktober 2020 publicerade Socialstyrelsen en genomgång av verksamheten vid BVC där antalet hembesök i utsatta områden tvärtom har ökat.⁶⁰ Enligt de riktlinjer som Socialstyrelsen publicerat har socialtjänstens stöd till barn modifierats för att minska smittspridning men förändringarna har ännu inte varit så betydande att en vårdskuld uppstått.⁶¹

Andelen barn i åldern 0–17 år som besökt en somatisk akutmottagning under januari–oktober 2020 minskade med cirka 20 procent jämfört med motsvande period 2017–2019. De besök som genomfördes tycks ha handlat om allvarigare tillstånd eftersom andelen som skrivits in i slutenvård ökade med cirka 7 procent. Väntetiderna på akutmottagningarna minskade. En sannolik förklaring till utvecklingen är att fler konsultationer för lindriga tillstånd har genomförts som videosamtal istället för besök på en akutmottagning.⁶²

Pandemin har medfört att vissa åtgärder inom sjukvården för vuxna inte kunnat genomföras.⁶³ Däremot har vård för barn inte ställts in i liknande omfattning. Sedan länge finns dock betydande värdköer till BUP.⁶⁴ Det finns ännu inga rapporter om att situationen förändrats under pandemin.

Det är viktigt att myndigheter och beslutsfattare analyserar på vilket sätt en uppstådd vårdskuld till vuxna kan få effekt för barns liv i Sverige. Insatser för vuxna är viktiga för att indirekt stärka barns situation. Med tanke på de ökade riskfaktorer som pandemin inneburit; den arbetslöshet och försämring av psykisk ohälsa bland vuxna som detta kan medföra, och den fortsatta isoleringen bör samhället ta höjd för att förändringarna kan komma att ge långsiktiga effekter på barns välbefinnande. Särskilt vad gäller barn som redan innan pandemin befann sig i en utsatt situation, eller barn som på grund av en förändrad ekonomi och på grund av hur föräldrar påverkas av pandemin riskerar att hamna i en utsatt livssituation.

SLUTSATSER

■ Pandemin har skapat oro och rädsla hos många barn. Det kan förstås som rimliga reaktioner hos både barn och vuxna som står inför en ny och oförutsägbart situation.

■ Under året har kontakterna till Bris kring psykiska besvär, såsom ångest, ökat markant. Barn har beskrivit hur avsaknaden av distraktioner och social samvaro lett till att ens dåliga mående tagit större plats och att tidigare psykisk ohälsa gjort sig påmind. Då samhällskrisen upptagit många vuxnas uppmärksamhet, har barns stödbehov ibland hamnat i skuggan av pandemin.

■ Pandemin har lett till ökade påfrestningar för barn vilket påverkat deras hälsa. Distansundervisning har bidragit till ökad psykisk ohälsa enligt kommuner och samtalen till Bris om psykiska besvär, såsom ångest, har ökat markant. Internationella studier pekar på att skolstängningar och begränsningar att röra sig i samhället har lett till ökade psykiska problem bland barn.

■ Mycket talar för att beslutsfattare tagit hänsyn till barns hälsa ur ett brett perspektiv vid beslut som påverkar barn, för att i möjligaste mån bibehålla normalitet i barns liv. Förändringar i barns skolgång har dock inneburit stora utmaningar för många barn. Det har bland annat lett till stress över studier, känslor av kontrollförlust och minskade sociala relationer. Skolors efterlevnad av riktlinjer, information till elever och förmåga att snabbt ställa om har varierat i landet.

■ Pandemin har inneburit förändringar i samhällets stöd till barn. Restriktionerna har försvårat för barn att ha samma kontakt med vård och stödaktörer som tidigare. Samtidigt har en större samverkan mellan olika aktörer och ökad digitalisering möjliggjort nya former för stöd. ♦

Bris rekommenderar

➔ Att stat, regioner och kommuner tar höjd för ett ökat vård- och stödbehov som kan uppstå bland barn och unga vars mående har försämrats under året, genom att tillsätta resurser för en sådan utveckling.

➔ Att tillgången till nära samtalsstöd för barn ökas, i hela landet. Vardagligt samtalsstöd är en mycket viktig insats för att rusta barns förmåga att förstå och hantera utmaningar i livet.

➔ Att huvudmän säkerställer skolors beredskapsförmåga vid kriser. Skolans verksamhet måste

bland annat garantera varje barns tillgång till en god undervisning, en närvarande elevhälsa, lunchmat och digital teknik.

➔ Att Folkhälsomyndigheten ges i uppdrag att följa upp hur de stora samhällsförändringarna under pandemin har påverkat barns psykiska hälsa. För att inhämta nödvändig kunskap i arbetet med att främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa, såväl under framtida pandemier som under mer normala samhällstillstånd.

⁵⁹ Brolin et al., 2020.

⁶⁰ Socialstyrelsen, 2020d.

⁶¹ Socialstyrelsen, 2020e.

⁶² Socialstyrelsen, 2020f.

⁶³ Socialstyrelsen, 2020g.

⁶⁴ Socialstyrelsen, 2020g.

Social distansering och barns utsatthet

SAMTALSUTVECKLINGEN KRING VÅLD, ÖVERGREPP OCH KRÄNKNINGAR

Våld, övergrepp och kränkningar⁶⁵ var redan innan pandemin det tredje vanligaste ämnet när ett barn söker stöd hos Bris och fortsatte vara det under 2020. Här ingår samtal som handlar om bland annat fysiskt och psykiskt våld, försummelse, sexuella övergrepp och mobbning. Under året har Bris sammantaget tagit emot fler samtal från barn än någonsin tidigare – samtalen om våld och utsatthet har dock procentuellt ökat mer än den totala samtalsökningen.

Utvecklingen av mängden samtal till Bris om våld och utsatthet har varit oroande under flera år. Över en femårsperiod har barns samtal om fysiskt våld, sexuella övergrepp och psykiskt våld fördubblats i respektive samtalskategori. Det är allvarligt och pekar på att våld förekommer i många barns liv och är en utbredd företeelse i samhället – i hemmet, på nätet, på offentliga platser och i skolan.

Under 2020 noterar Bris fortsatta ökningsar av samtal om våld. Jämfört med 2019 ökade samtalen till Bris om fysiskt våld med 28 procent, samtal om psykiskt våld med 32 procent, sexuella övergrepp med 26 procent och samtal om omsorgsbrist med 33 procent.

PANDEMEN INNEBÄR ÖKAD RISK FÖR UTSATTHET BLAND BARN

Bris, och många andra, har under året sett med oro på utvecklingen där pandemin och restriktionerna i samhället bidragit till att faktorer som ökar risken för våld mot barn har ökat, samtidigt som tillgången till skyddande faktorer har minskat. Under 2020 har skyddsfaktorer som sociala relationer med trygga vuxna utanför hemmet begränsats och

ARTIKEL 19 – BARNETS RÄTT ATT SKYDDAS MOT VÅLD

FN:s konvention om barnets rättigheter, artikel 19, slår fast att varje barn ska skyddas *”mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, innefattande sexuella övergrepp, medan barnet är i föräldrarnas eller den ena förälderns, vårdnadshavarens eller annan persons vård”*.

Sverige är dessutom ett vägvisarland för världens länder för att eliminera alla former av våld mot barn, inom ramen för det globala partnerskapet i FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling.

riskfaktorerna för att barn ska fara illa ökat; föräldrars mående har påverkats, många vuxna har förlorat sitt arbete och ekonomiska förändringar inom familjer har uppstått till följd av pandemin.

”Jag skulle vilja prata om att behöva vara hemma nu. Tycker det är jobbigt. I vanliga fall brukar jag inte vara hemma så mycket, och känslan av att inte kunna gå någonstans gör mig stressad. Jag har liksom tappat hoppet och känner mig ganska deprimerad. Det har alltid varit bråkigt hemma, och det har bara blivit värre nu när alla är hemma.”

När gymnasieskolor stängdes, undervisningen ställdes om till att ges på distans, fritidsaktiviteter ställdes in och förskolor inte tog emot barn med förkylningssymptom fick många barn tillbringa mer tid ensamma tillsammans med föräldrar som själva inte mår bra eller som var våldsamma. Till Bris har barn berättat om hur vuxnas rädsla för viruset och samhällsläget har påverkat de vuxnas beteende, att det blivit en grund för nya konflikter och att detta har eskalerat bråk hemma mellan barn och föräldrar.

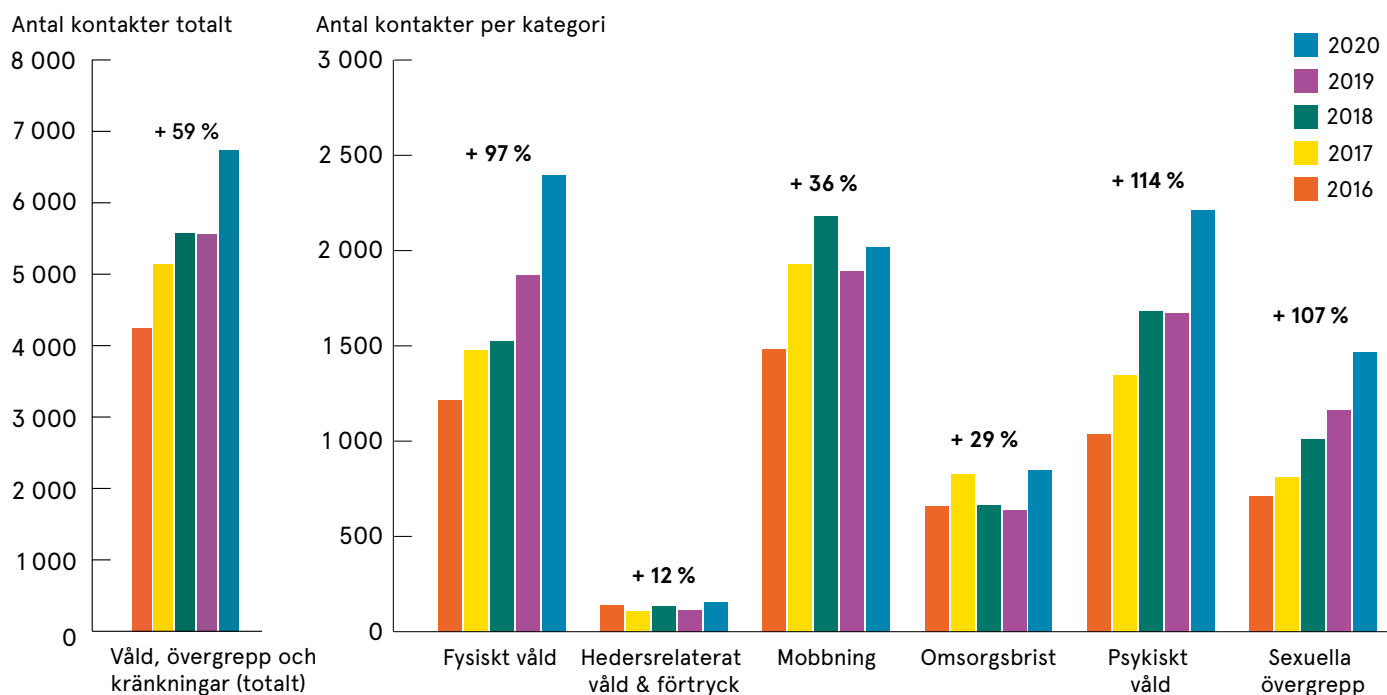
I samtal med Bris har barn vittnat om att våldet hemma mellan vuxna har ökat under pandemin i och med att båda föräldrarna nu varit hemma en stor del av tiden. Våld mot en förälder är indirekt våld mot barnet, och kan få stora psykologiska konsekvenser hos barnet.⁶⁶ Dessutom finns ofta en överlappning av olika former av våld, barn som upplevt våld mot en förälder är oftare själva utsatta för fysiskt våld, psykiskt våld, försummelse och sexuella övergrepp från vuxna än vad andra barn är.⁶⁷

⁶⁵ Bris våldsdefinition utgår från FN:s barnrättskommittés allmänna kommentar nr 13, *Barnets rätt till frihet från alla former av våld* där olika handlingar och utövare inbegrips, 2013.

⁶⁶ Kitzmann et al. 2003.

⁶⁷ Stiftelsen Allmänna barnhuset, 2017.

→ Förändringar i barns samtal om våld, övergrepp och kränkningar 2016–2020

Den sociala isoleringen har utan tvekan inneburit en påfrestning för många familjer. I samtal med Bris har barn beskrivit hur konflikterna hemma har ökat eller blivit mer påtagliga under isoleringen. 2020 ökade samtalen till Bris om familjekonflikter med hela 43 procent jämfört med 2019 och redan under våren märktes en markant ökning av samtalen, i takt med att många barn börjat umgås tätt med föräldrar och syskon under en längre period. Denna trend har hållit i sig under året. Att umgänget inom familjen har blivit mer konfliktfyllt till följd av långvarigt isolerat umgänge och att livssituationen har blivit mer påfrestande för många vuxna är något som har ökat risken för att barn ska fara illa.

För de flesta barn som sökte stöd hos Bris var utsattheten de berättade om något som redan existerade i barnets vardag. Det var sällan våldet eller kränkningarna hade uppkommit för allra första gången, men pandemin och restriktionerna blev en försvårande omständighet. Det gjorde det svårare för barn att komma ifrån hemmet och påverkade föräldrars mående och omsorgsförmåga negativt. Mer tid i hemmet har inneburit fler tillfällen att uppleva eller bevittna våld mellan exempelvis föräldrar och våldet har blivit mer närvarande hos en del barn.

”Pappa är hemma hela tiden nu och mamma är hemma tiden nu. Pappa kan vara dum mot mamma hela tiden nu. Han skriker dumma ord. Slår. Är arg på henne. Han kan ju göra det hela tiden nu när han inte är på jobbet.”

När barn berättar för Bris om våld och utsatthet i hemmet har det ofta pågått en tid. Det rör sig nästan aldrig om en enskild händelse – även om det också förekommer – utan våldet beskrivs ofta som ett av många problem i familjen, som kan ha varat länge och snarare nu har eskalerat. I samtal till Bris har en del barn tenderat att förklara pandemin, restriktionerna och det täta umgänget hemma som ytterligare en omständighet eller anledning för föräldrar att använda våld mot antingen den andra föräldern eller mot barnet i fråga.

”Jag har problem hemma. Jag tycker att mina föräldrar är lite överbeskyddande och att de skyddar mig från att göra det jag älskar. Och sen hotar de ibland att slå mig. Jag får inte gå ut för att de är rädd att jag ska få corona och smitta dem.”

ÖKADE UTSATTHETEN?

Enligt data från Child Helpline International, som samlar hjälplinjer för barn världen över, har trycket ökat dramatiskt under pandemin. Vad gäller våldsutsatthet har samtalen från barn ökat i vissa länder och minskat i andra.⁶⁸

Det kan ofta vara svårt för ett barn att berätta om utsatthet för våld inom den egna familjen, och det kan vara enklare att göra när barnet har möjlighet att vara anonym. Bris har under 2020

”Alltså min mamma och pappa bråkar hela tiden och jag tycker inte det är kul. De skriker på varandra. Jag blir rädd och jätteledsen. Jag är rädd att de ska slåss och göra varandra illa som de gjort förut.”

⁶⁸ N. Petrowski, 2020.

"Jag och mina kompisar är oroliga att en annan kompis blir slagen hemma. Nu under corona får hon inte ens lämna sitt rum. Förut fick hon träffa oss ibland. En gång berättade hon att hon blivit slagen i ansiktet av sin mamma."

haft väsentligt fler samtal från barn om våld. Samtal om psykiskt våld har ökat med 32 procent och samtal om fysiskt våld med 28 procent, jämfört med 2019. Mörkertalet av barn som utsätts för olika former av våld är svårt att bedöma, men utvecklingen av samtal till Bris ger en indikation om att förekomsten av våld mot barn i Sverige kan ha ökat under året.

Internationella studier visar att pandemin haft en starkt negativ effekt på barns livssituation och att risken för att som barn utsättas för våld i hemmet har ökat, bland annat till följd av ökad arbetslöshet.⁶⁹ Detta är oroande eftersom arbetslösheten har ökat i de flesta länder till följd av pandemin. Hur stora effekterna blir hänger dock samman med hur väl de sociala skyddsnäten är utvecklade.

Pandemin har aktualiserat frågan om barns utsatthet i Sverige och på ett sätt kastat nytt ljus på det faktum att en del barn far illa i det egna hemmet. Hur barn och unga påverkas av åtgärder för att minska smittspridningen, med konsekvenser som en hög grad av isolering i samhället och en minskad insyn i många familjers liv, har återkommande lyfts och debatterats i offentligheten under 2020. Som en reaktion på pandemin har myndigheter arbetat aktivt med informationssatsningar, kunskapsutbyten och kampanjer för att uppmärksamma risken för ökad utsatthet.⁷⁰ Det kan ha bidragit till att öka medvetenheten hos en bred allmänhet kring barns situation och vikten av att agera vid misstanke eller oro om att ett barn i ens närhet far illa.

Orosanmälningar till socialtjänsten om barn som far illa har ökat med 5 procent under

pandemin, visar en ny studie av Socialstyrelsen som undersökt hur pandemin påverkat arbetet med orosanmälningar i 56 kommuner och stadsdelar.⁷¹ Eftersom de lokala variationerna är så stora är det svårt att avgöra om det beror på faktisk ökad utsatthet, men en aspekt som lyfts är att anmälningsbenägenheten troligtvis har ökat tack vare mer kunskap om barnets rättigheter och bättre rutiner i verksamheter. I studien framkom att drygt 4 av 10 anmälningar handlade om en förälders eller vårdnadshavares problem såsom psykisk ohälsa, missbruk, omsorgssvikt eller försummelse. De anmälningar som direkt kopplas till pandemin berör barn i redan utsatta familjer och barn i socioekonomiskt utsatta områden. En ny typ av anmälan som dök upp under våren 2020 gällde barn med hög frånvaro från skolan, där orsaken varit att föräldrar och vårdnadshavare hållit sina barn hemma på grund av rädsla för smitta eller för att någon i familjen var i riskgrupp.

ISOLERINGENS KONSEKVENSER

Restriktionerna som infördes i samband med att pandemin bröt ut har inneburit att många barn och föräldrar tillbringat betydligt mer tid än vanligt tillsammans i hemmet. Hemarbete och färre sociala åtaganden kan ha gjort att många vuxna under perioder känt mindre vardagsstress och haft mer tid för familjen, en vinst för många barn. Plötsligt har föräldrar haft tid att hämta tidigare, hjälpa till med läxor och umgås.

Men för vissa barn har isoleringen med familjen och avsaknaden av sociala kontakter utanför hemmet fått helt andra konsekvenser. Den sociala isoleringen har tärt på både vuxna och barn och problem som fanns i familjer innan pandemin har förstärkts till följd av samhällsförändringarna. Påfrestningar som lyfts i Bris vuxenstödlinje i relation till restriktioner är utebliven avlastning från egna nätverket, vanligen mor- och farföräldrar som tidigare funnits som en buffert när föräldrarnas förutsättningar medfört behov av avlastning i omsorg om barn i vardagen. Utöver det har stress och oro kopplad till exempelvis förlorade jobb och inkomster tillkommit hos vuxna. Sådana omständigheter ökar risken för att barn ska fara illa. Tidigare kända riskfaktorer för våld mot barn är exempelvis svag ekonomi hos föräldrar, ekonomisk ojämlikhet i ett land, låg social status och osund social miljö.⁷²

"Min mamma är rädd för att hon ska få corona. Hon vill inte att jag ska lämna lägenheten alls. När jag inte lyssnade på henne slog hon mig och drog mig i håret."**"**

De vuxnas möjligheter att röra sig fritt har, enligt utländska studier, till följd av pandemin begränsats vilket har lett till arbetslöshet,

⁶⁹ Lawson et al., 2020.

⁷⁰ Jämställdhetsmyndigheten, 2020-11-23.

⁷¹ Socialstyrelsen, 2021.

⁷² Gilbert, Kemp, et al., 2009.

Yttre påfrestningar under lång tid kan påverka rutinerna hemma.

Att få vara ifred eller kunna hålla sig undan har blivit svårare för barn som lever med utsatthet i familjen, när restriktioner gjort att man umgåtts tätt under långa perioder under året.

försörjningsproblem och ökade risker för konflikter och våld i hemmet.⁷³ Sedan tidigare har studier visat att barn i ekonomiskt utsatta familjer utsätts för våld i hemmet i mycket högre utsträckning än barn med god familjeekonomi.⁷⁴ En systematisk översikt visar dessutom att risken för psykiska problem bland vuxna ökar under perioder av ökad arbetslöshet.⁷⁵ Samhällskrisen och restriktionerna riskerar att slå hårt mot barn i vissa samhällsgrupper – de som redan innan var trångbodda och hade familjer med knappa ekonomiska marginaler. Föräldrar med osäkra anställningsformer, som redan är drabbade av sjuklighet och som saknar ett socialt nätverk, har sämre förutsättningar att klara påfrestningar både materiellt och psykologiskt än andra.

Barn som har en förälder med psykisk ohälsa som till exempel ångest, stark oro och depression har i samtal med Bris beskrivit hur föräldrars mående och beteende har förändrats och försämrats under pandemin. Oron har tagit sig nya uttryck i rädsla för viruset och en del föräldrar har fokuserat på faran på ett sätt som blivit skrämmande och obehagligt för barnet. Barn har berättat om föräldrar som bunkrat mat och hotat

med apokalyps. Föräldrars oro har gjort att vissa barn har blivit helt isolerade, och vare sig har fått gå till skolan eller träffa jämnåriga, ibland till och med blivit hindrade med våld från att gå utanför dörren. Barn som kanske själva har haft en egen stark oro har behövt förhålla sig till föräldrarnas rädsla också. Ibland har oron kopplats till att någon i familjen tillhör en riskgrupp eller att föräldrarna inte får bli smittade för att de behövs på sina arbeten.

”Det började med att han bara var orolig och pratade om det. Sen började han bunkra mat i typ januari, jag har själv inte varit så orolig för det men han började prata om det konstant varje dag och det började bli väldigt jobbigt. Jag bad honom att sluta för att jag inte orkade något mer, och han blev arg på mig och började skrika för att han inte tyckte jag tog det seriöst nog. Jag har alltid varit tvungen att trippa på tå runt honom för att han lätt blir arg. Nu vågar jag inte säga något till honom alls. Han har till och med börjat tvinga oss äta mindre portioner så att vi ska börja vänja oss.”

”Jag blir arg på mamma. Hon har varit rädd för sjukdomar innan. Jag vill bara leva livet som en normal jävla människa och inte gömma mig. Ingen av oss är ju i riskgruppen. Vi bråkar ofta, innan också men mer nu.”

⁷³ Chu et al., 2020.

⁷⁴ Stiftelsen Allmänna barnhuset, 2017.

⁷⁵ Frasilheiro et al., 2016.

2. Social distansering och barns utsatthet

Foto: Kyle de Guise/Unsplash

Under året har många barns tillgång till sociala aktiviteter begränsats. Ensamhet har varit ett tydligt tema i barns samtal till Bris.

Isoleringen får olika följder för barn beroende på hur livet för barnet ser ut i övrigt. Barn som har mindre tillgång till sociala nätverk i vanliga fall, som har få vänner och svårare att ta nya kontakter, riskerar att bli än mer ensamma. Det gör även barn som har funktionsnedsättningar som gör att de behöver vuxnas assistans för att få tillgång till sociala mötesplatser. Små barn, sjuka barn och barn med föräldrar som lider av egen psykisk eller fysisk ohälsa eller har ett litet eller obefintligt socialt nätverk, får tillbringa mycket tid ensamma med sina föräldrar under pandemin. De barnen tillhör också grupper som studier visar löper en ökad risk att utsättas för våld i hemmet.⁷⁶

””Ju mer tid jag inte är hemma desto mindre chans att det blir bråk ju. Håller jag mig upptagen så behöver jag inte tänka på det så mycket.”

Många barn som isolerades av sina föräldrar redan tidigare är ännu mer ensamma just nu. För föräldrar som har ett intresse av att hålla sina barn hemma, till exempel för att kunna kontrollera barnets sociala umgänge, har restriktionerna

”Jag har i många år haft det svårt med att bo hemma och nu klarar jag inte av att bo hemma längre, speciellt inte nu när det är distansundervisning. Jag blir psykiskt trakasserad och känner att jag rent ut sagt vill dö, jag orkar inte bo med dessa personer.”

inneburit nya möjligheter. Hos Bris har samtalen om hedersrelaterat våld och förtryck under 2020 ökat jämfört med 2019.

NÄR SKOLAN SOM FRISTAD FÖRSVANN

Det är väl känt inom forskningen att skolan är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för ett barn. Utbildning är en mänsklig rättighet, men skolan är också en viktig plats för barnets trygghet och utveckling. När strukturen kring skolan drastiskt förändrades under 2020 fick barn färre sociala mötesplatser, färre trygga vuxna och mindre möjlighet att komma hemifrån. Tillsammans med barn- och mödravård, förskola, elevhälsa och tandhälsovård, är skolan en av de viktigaste platserna där barn som far illa och utsätts för våld i hemmet kan upptäckas.

Pandemins inverkan på barns skolgång har varit påtaglig. Oavsett om barn omfattats av

⁷⁶ Stiftelsen Allmänna barnhuset, 2017.

beslut om distansundervisning eller inte har många barn framfört åsikter, tankar och frågor kopplade till skolgången. Olika perspektiv har rymts i barns samtal till Bris; oro för att skolan ska stänga och oro för vad som händer om den inte stänger. För äldre barn som fick ställa om till distansundervisning var upplevelsen till stor del beroende av hemsituationen och barnets eget mående.

””Mina föräldrar låter mig inte gå till skolan på grund av att de är rädda att jag ska smittas med corona. Jag tycker att det är orättvist och har försökt prata med dom. Dom fattar inte att jag måste få gå, det jag missar nu avgör mitt betyg.”

För vissa barn är skolan en otrygg plats, där barnet utsätts för kränkningar, hot, och fysiskt våld. I samtalen till Bris finns ingen indikation på att mobbning har minskat under 2020 utan samtalsnivån har legat ganska konstant. För andra barn är skolan en fristad där de kan få en paus från det som sker i hemmet, och för Bris beskrev barn att det andrummet nu försvann och att konfliktnivåerna hemma ökade. Bråk och svårigheter att få studiero om man delade rum med syskon eller var trångbodd gjorde det svårt att studera. Extra utmanande blev det när föräldrar också var hemma på dagarna, antingen för att de nu jobbade hemifrån eller för att föräldern inte hade något jobb eller var sjukskriven.

””Mamma har sjukanmält mig och skrikit på lärarna om de försökt ge mig skoluppgifter att göra hemma. Så jag har inte fått några. Jag har inte varit sjuk. Inte ens förkyld men hon säger att det är enda sättet eftersom regeringen inte förstått hur allvarligt det är. Jag kan inte säga som det är till lärarna. Jag kan inte svika mamma.”

Det är inte bara beslut om restriktioner och distansundervisning som påverkat barns förutsättningar att tillgodogöra sig sin utbildning. Utöver myndighetsbeslut kopplade till skolan har barn också behövt förhålla sig till föräldrars inställning till barnets skolgång och tolkning av restriktioner. För de barn som berättade om att föräldrar hindrade dem från att gå till skolan, genom att exempelvis sjukanmäla dem fastän de var friska, fanns en stress över missad skolgång och funderingar kring hur betyg och prestationer i skolan skulle påverkas av föräldrars beslut – men också konkreta frågor om föräldrar har rätt att göra så. I de flesta av dessa samtal beskrev barnet att föräldern även innan pandemin varit orolig i andra situationer och inte alltid hade reagerat som andra föräldrar i barnets närhet.

⁷⁷ Ibid.

⁷⁸ Socialstyrelsen, 2019.

⁷⁹ Socialstyrelsen, 2021.

⁸⁰ Gilbert, Kemp, et al., 2009.

⁸¹ Stiftelsen Allmänna barnhuset, 2017.

VÅLD OCH UTSATTHET FANNS INNAN

Att barn upplever våld och utsatthet i hemmet är inte ett nytt samhällsproblem. En svensk kartläggning från 2016 som undersökte förekomsten av våld mot barn visade att totalt 36 procent av eleverna som blev tillfrågade hade varit utsatt för någon typ av misshandel av föräldrar (inklusive styvföräldrar och familjehemsföräldrar). 14 procent hade upplevt våld mellan vuxna i familjen, då en förälder utövade fysiskt eller psykiskt våld mot en annan förälder.⁷⁷

2019 gjorde Socialstyrelsen sin första nationella kartläggning av orosanmälningar. Den visade att det under 2018 gjordes 331 000 anmälningar av oro för barn och att 180 000 barn på det sättet kom till socialtjänstens kännedom. Det rör sig alltså om ungefär 1000 anmälningar om dagen och handlar om 8 procent av barnen i Sverige. Kartläggningen visade att 2 av 3 orosanmälningar rörde barn yngre än 12 år och 40 procent var relaterade till föräldrars eller vårdnadshavares problematik.⁷⁸

Eftersom förändringarna i samhället under 2020 innebär ökade risker för barn att fara illa finns anledning att tro att barns utsatthet har förvärrats under pandemin. Socialstyrelsens senaste undersökning av situationen i 56 kommuner och stadsdelar under några månader år 2020 visade att orosanmälningarna ökat med 5 procent jämfört med samma period 2019.⁷⁹

Våld mot barn är ett underrapporterat och dolt problem i samhället eftersom det sällan avslöjas eller upptäcks.⁸⁰ Det är ofta svårt för barn att berätta om och mörkertalet av utsatta barn kan därför vara stort. Små barn utsätts i högre utsträckning för våld.⁸¹ Samtidigt är de helt beroende av vuxnas agerande för att få skydd. Tillförlitliga data kring barns våldsutsatthet förutsätter att varje barns utsatthet upptäcks, identifieras och dokumenteras vilket kräver kunskap och rutiner hos dem som i sin vardag möter barn.

SKYDDSAKTORER MOT VÅLD OCH UTSATTHET

Restriktionerna för att hejda smittspridningen har uppmanat till social distans, att i möjligaste mån undvika att träffas, eftersom det är så samhället kan skydda riskgrupper mot viruset. Samtidigt är det just isoleringen som utgjort och fortsätter att utgöra en riskfaktor för många, inte minst för de barn som saknar trygghet och omsorg i sina hem.

Den ökade isoleringen innebär att många barn under året har mött färre vuxna än vanligt och därmed haft färre vuxna som ser och kan agera för att skydda dem. Vuxna utanför hemmet är den viktigaste skyddsfaktorn för ett barn som blir utsatt för våld av föräldrar eller vuxna

”Mamma har inget jobb, hon är sjukskriven. Hon har liksom sådana där psykiska grejer. Jag kommer inte pälla flera månader av att vara hemma. Jag känner mig så trött redan nu. Men jag förstår att det är farligt, men andra barn får ju vara ute. Mina kompisar går i skolan. Men jag är bara hemma. Jag har inte fått gå till skolan.”

2. Social distansering och barns utsatthet

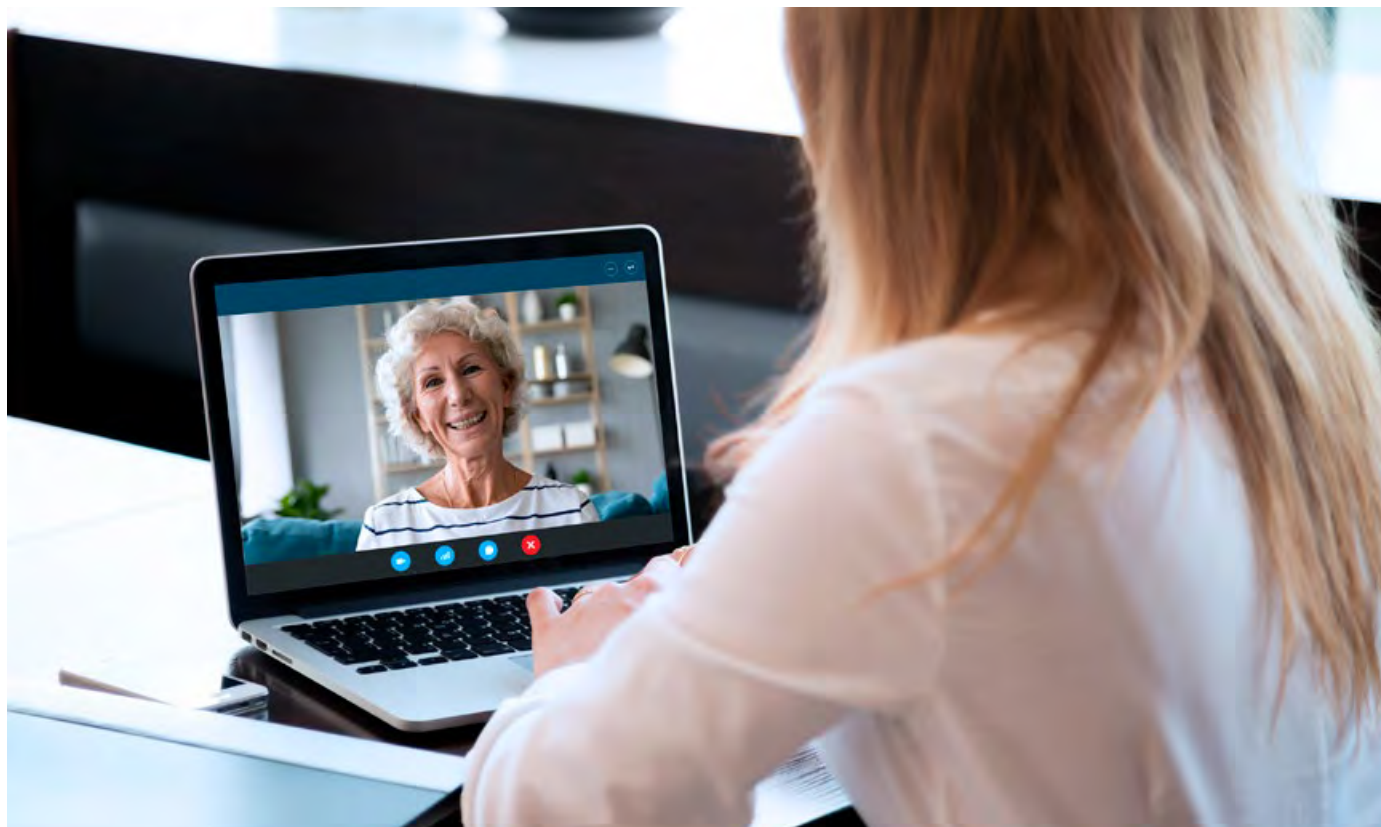

Foto: Shutterstock

Släktingar kan fylla en viktig funktion som trygga vuxna för barn. Under året har umgänget mellan generationerna begränsats kraftigt.

i föräldrars ställe. Förskole- och fritidspersonal, lärare, tränare och andra som möter ett barn regelbundet har stora möjligheter att upptäcka om barnet inte mår bra. Dessa har en skyldighet att agera genom att anmäla sin oro till socialtjänsten och så att barnet kan få skydd och stöd.

Närmare 60 procent av orosanmälningarna som kommer in till socialtjänsten görs av polisen, skolan/förskolan, och hälso-, sjuk-, och tandvården⁸² Under pandemin har fördelningen sett likadan ut, samtidigt som anmälningarna ökat något.⁸³ Enligt en publikation från Socialstyrelsen som undersökt verksamheten vid barnhälsovården, BVC, har antalet hembesök i utsatta områden under pandemin ökat.⁸⁴ Socialstyrelsens undersökning av arbetet med orosanmälningar ute i kommunerna lyfter dock att både barn och vårdnadshavare, men framförallt yngre barn, i vissa områden, har kommit tills tals i mindre utsträckning under förhandsbedömningar under året på grund av färre fysiska möten, vilket inneburit utmaningar med att säkerställa barns delaktighet.⁸⁵ Att se till att barn har möjlighet att komma till tals är viktigt eftersom barn som görs delaktiga till exempel genom egna samtal med socialtjänsthandläggare har större möjlighet att berätta om utsatthet

som kanske inte skulle ha uppmärksammats på annat sätt.

Tillgång till vuxna, till exempel i förskola och skola, som har kunskap om riskfaktorer för och signaler på våld mot barn och som kan upptäcka och agera kan alltså vara avgörande för att ett barn som utsätts för våld ska få hjälp. Även andra vuxna som finns runt ett barn kan vara viktiga för att barnet ska få hjälp. Släktingar, grannar och bekanta som uppmärksammar och griper in när de ser tecken på att ett barn kan fara illa kan ha en avgörande betydelse för barnet. Var tionde orosanmälan gjordes enligt Socialstyrelsen kartläggning 2019 av privatpersoner.⁸⁶

Förskolan och skolan, läxhjälpen och träningen är sammanhang som kan kompensera där föräldrar inte räcker till. Relationen med trygga vuxna och jämnåriga, en egen plats i gruppen, välbekanta rutiner, aktiviteter som man är bra på eller mår bra av, är exempel på sådant som gör att barn kan klara sig bra trots brister i hemmet.

Släktingar utanför familjen, som far- och morföräldrar, fyller ofta en funktion som trygg vuxen för barn. Nu tillhör många av dem riskgrupper för smitta och den minskade kontakten med släktingar har gjort att barn hade sämre tillgång till det som kan vara viktiga skyddande faktorer.

"Jag är orolig över hur det blir om skolan stänger för då kommer jag behöva vara hemma mer och inte kunna åka iväg så mycket heller. Om jag är hemma så mycket kommer det bli mer bråk. Jag orkar inte det för det kommer bli jättejobbigt."

⁸² Socialstyrelsen, 2019.

⁸³ Socialstyrelsen, 2021.

⁸⁴ Socialstyrelsen, 2020d.

⁸⁵ Socialstyrelsen, 2021.

⁸⁶ Socialstyrelsen, 2019.

Enligt en studie från Uppsala universitet, där barn i åldern 4–18 tillfrågats om corona, var en av de vanligaste negativa förändringarna socialt under våren att inte kunna träffa sina mor- och farföräldrar eller äldre släktingar.⁸⁷

HUR KAN SAMHÄLLET SKYDDA BARN FRÅN VÅLD?

Sveriges arbete för att motverka våld mot barn har historiskt utmärkt sig. Men för att säkerställa varje barns rätt att leva fritt från våld, och garantera tillgången till skydd, krävs fortsatta insatser. Pandemin har gjort frågan om barns utsatthet ännu mer angelägen och aktuell.

Samhällskrisen under året har inneburit nya påfrestningar för många vuxna och därmed potentiellt en mer utsatt situation för många barn. Människor i särskilt utsatta livssituationer har fått det sämre och vuxnas svårigheter påverkar i allra högsta grad barn i deras närhet. Under samhällskrisen har nya risker för barns utsatthet skapats. Detta måste samhället ta i beaktning för att ytterligare prioritera arbetet med att skydda barn från våld och särskilt motverka de långsiktiga effekterna och ekonomiska klyftorna som kan ha förvärrats i samhället till följd av pandemin.

En förutsättning för att kunna följa utvecklingen över tid är kontinuerliga kartläggningar av förekomsten av våld mot barn i Sverige. Den senaste kartläggningen av våld mot barn gjordes 2016 och nästa undersökning väntas bli klar först 2022.

Just nu pågår arbetet för att ta fram en nationell handlingsplan mot våld mot barn – detta har Bris efterfrågat länge och behovet har blivit än mer angeläget under pandemin. För att skydda barn mot våld och för att garantera våldsutsatta barn skydd och stöd krävs att samhället tar ett helhetsgrepp och har en långsiktig strategi. Det behövs ett förebyggande arbete för att minska riskfaktorerna för våld mot barn och stärka de skyddande faktorerna.

Barns utsatthet för våld har inte uppstått med coronapandemin, även om många barns situation har förvärrats.

SLUTSATSER

■ Samtal till Bris om fysiskt och psykiskt våld har ökat markant under 2020 och Bris konstaterar att pandemin förstärkt utsattheten för barn som redan innan levde med våld i hemmet. I barns samtal framgår att isoleringen under pandemin inneburit fler tillfällen för barn att utsättas för våld riktat mot dem själva eller mot en annan förälder i hemmet, och att det varit svårare att hålla sig undan.

■ Under 2020 har barns tillgång till skyddsfaktorer som trygga sociala sammanhang och sociala relationer med jämnåriga och med trygga vuxna utanför hemmet begränsats. Samtidigt har riskfaktorerna för utsatthet ökat genom att många föräldrar förlorat sina arbeten eller på andra sätt drabbats av en försämrad och osäker ekonomisk situation till följd av pandemin.

■ Internationella studier visar att risk för våld mot barn har ökat till följd av pandemin. Utvecklingen av samtal till Bris ger en indikation om att förekomsten av våld mot barn kan ha ökat i Sverige.

■ Restriktionerna som lett till social distansering har inneburit påfrestningar för många familjer och många barn har vittnat om att familjekonflikter har ökat. För barn vars föräldrar har psykisk ohälsa har utsattheten blivit extra påtaglig. Till Bris har barn beskrivit att pandemin har försämrat många vuxnas mående. Det har skapat en mycket svår och oförutsägbart tillvaro för en del barn.

■ Pandemin har ställt frågan om barns utsatthet och samhällets förmåga att skydda barn som utsätts för våld på sin spets. Att den svenska regeringen valde att inte stänga grundskolorna har varit viktigt eftersom skolan utgör en viktig skyddsfaktor för barn som lever i utsatthet. Dels som en fristad för barn från hemmet och en plats där barn kan få socialt stöd och träffa kompisar. Dels som en viktig plats där barns utsatthet kan upptäckas av vuxna. ♦

⁸⁷ Uppsala universitet, 2020.

Bris rekommenderar

- ➔ Att en utredning genomförs för att kartlägga hur pandemin och följande samhällsåtgärder har påverkat barns utsatthet, med särskilt fokus på våld. Genom att dra lärdomar kan det våldspreventiva arbetet stärkas framåt.
- ➔ Att kommuner i större utsträckning än idag erbjuder förebyggande och tillgängligt föräldraskapsstöd för att ge föräldrar goda förutsättningar att kunna hantera oro och konflikter som uppstår inom familjen.

- ➔ Att barn i utsatta situationer ges ökade möjligheter att på egen hand söka stöd inklusive tillgång till insatser som inte förutsätter vårdnadshavares medgivande. Det är av stor vikt för barn som växer upp med föräldrar med psykisk ohälsa, missbruksproblematik eller våld i hemmet.

Vikten av information till barn i en samhällskris

Många barn upplever just nu framtiden som påfallande oviss och skrämmande. Det är angeläget att barn får ärlig och saklig information om den risk som Covid-19-pandemin innebär.⁸⁸ I medier har framställningen av Covid-19 ofta varit alarmistisk, med stort fokus på dagliga dödstal till följd av pandemin.

BARN HAR RÄTT TILL INFORMATION

Barn har olika behov av information, men alla barn har rätt till grundläggande information om det som sker och om förändringar som påverkar barnet. Att få information bidrar till trygghet och till en känsla av kontroll hos både vuxna och barn. Barn behöver få tillräcklig information för att kunna förstå vad som händer och vad som kommer att hända, men kan även behöva hjälp från vuxna för att kunna värdera informationen, på ett sätt som är hjälpsamt för barnet.

En Sifo-undersökning visar att under våren fick barn främst information om pandemin från

sin familj (föräldrar, syskon, nära släktingar), från skolan (lärare, rektorer, fritidspedagoger) och via nyheter (såsom tv, tidningar och deras digitala plattformar). Två tredjedelar av de som uppgav att de i hög grad var oroliga på grund av corona hade främst fått information om viruset och pandemin via nyheterna.⁸⁹

Under 2020 har många barn vänt sig till Bris för att få samhällsinformation. Bris har under året samverkat med myndigheter och beslutsfattare för att lyfta behovet av information till barn, och bidragit till information som rör barn på Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps samlingssida krisinformation.se.

Barn har rätt till information men det tog tid innan officiell information riktades direkt till barn. Den 20 april hölls första pressträffen riktad till barn med anledning av Covid-19-pandemin, vilket följdes upp 13 maj med en pressträff om förändringar i skolundervisningen. Detta är betydelsefullt eftersom det signalerar att beslutsfattare behandlar barn som samhällsmedborgare och aktivt agerar för att leva upp till barnets rättigheter genom att föra fram viktig samhällsinformation till barn på ett sätt som barn kan ta till sig. Information riktad till barn om pandemin, och till vuxna om barn, lades även upp via myndigheters olika plattformar under våren.

Mot slutet av året blev det tydligt i Bris stöddlinje att både barn och vuxna efterfrågade aktuell samhällsinformation kring det som är relevant för barn att känna till såsom nya restriktioner för skolan och fritidsaktiviteter, eller information om vaccin till barn. Samtidigt saknades uppdaterad information till barn på myndigheters hemsidor under hösten.

⁸⁸ Dalton et al., 2020.

⁸⁹ Sifo-undersökning, maj 2020, beställd av Bris.

20 april hölls den första pressträffen riktad till barn med anledning av pandemin – av dåvarande jämställdhetsminister med ansvar för barnrättsfrågor, Åsa Lindhagen, tillsammans med myndigheter och Bris.

HUR KAN BARN TRYGGAS?

Myndigheter och beslutsfattare behöver säkerställa att barn fortsatt nås av aktuell och relevant barnanpassad samhällsinformation, såväl i skolan som i andra kanaler där barn kan välja att själva ta del av ytterligare bekräftad information om pandemin.

Som vuxen nära barn behöver man vara lyhörd inför vad barnet behöver för information för att kunna bli trygg. Lika viktigt är det att hjälpa barn att inte överösas av information, som just nu finns i överflöd, samt att erbjuda hjälp att hantera eller bearbeta den information barnet nås av.

SLUTSATSER

■ Information riktad till barn från myndigheter om smittspridningen och riktlinjer som påverkar barn har varit otillräcklig. Hos Bris har barn efterfrågat samhällsinformation och stöd för att kunna förstå och hantera vad som händer. ◆

Bris rekommenderar

- Att myndigheter säkerställer och aktivt sprider aktuell och relevant barnanpassad information om det som påverkar barn, såväl under pågående som framtida samhällskriser.

BARN BEHÖVER FÅ

- Grundläggande samhällsinformation anpassat till barn om beslut som påverkar barn och vilka konsekvenser det får, såsom ändringar kring skolan, träning, socialt umgänge osv.
- Information om förändringar som direkt berör barnet och om saker som barnet kan oroa sig för. Som vuxen är det viktigt att fråga barn för att ta reda på vad det kan vara.
- Tillgång till barnanpassad information om viruset och bekämpningen av pandemin som barn själva kan fördjupa sig i. Exempelvis svar på frågor som: Har viruset förändrats och blivit farligare? Vem kommer att få vaccin? När är pandemin över?
- Kunskap om reaktioner som kan uppstå i kroppen eller i måendet, för att kunna känna igen och hantera känslor. Samt tips om hur barnet kan ta hand om sig själv för att må så bra som möjligt.
- Tydlig information om var barnet själv kan få stöd och hjälp om hen behöver någon att prata med eller befinner sig i en utsatt situation.

OM BRIS

Vårt uppdrag och verksamhet – ett bättre samhälle för barn

Sedan 1971 har Bris kämpat för att göra livet bättre för barn i utsatthet, och drivit förändring för ett bättre samhälle för alla barn i Sverige. Bris erbjuder professionellt stöd till alla barn under 18 år utifrån barnets behov, direkt via chatt, mejl, telefon och i riktade stödsatser till barn och familjer i särskilt utsatta situationer.

Bris vision är ett samhälle där barnets rättigheter tillgodoses och där varje barn känner till sina rättigheter. Bris arbete bedrivs utifrån den barnsyn som uttrycks i barnkonventionen. Det innebär att varje barn erkänns, respekteras och skyddas som rättighetsbärare. Varje barn har en individuell personlighet, egna behov, intressen och en personlig integritet. Bris bemöter barnet som kompetent och kapabelt.

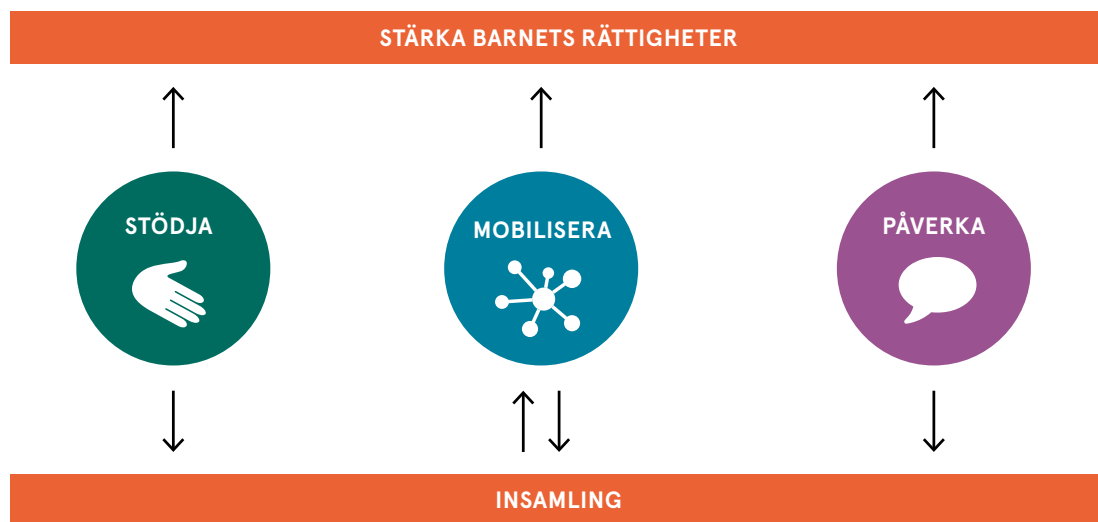
Arbetet har tre verksamhetsben: stödja, mobilisera och påverka.

Verksamheten finansieras via insamling från privatpersoner, företag, stöd från kommuner och olika stiftelser samt medlemsavgifter. Bris möjlighet att stötta barn och att arbeta för att stärka barnets rättigheter står i direkt relation till de insamlade medlen och varje krona gör skillnad i verksamheten.

STÖDJA

Bris är Sveriges nationella stödlinje för barn och unga, och erbjuder professionellt samtalsstöd via chatt, mejl och telefon varje dag, året runt. Numret till Bris stödlinje för barn, 116 111, är ett EU-harmoniserat nummer som reserveras till hjälplinjer i de europeiska länderna med kunskaper och resurser att ge barn stöd. Varje barn som kontaktar Bris får professionellt stöd av en utbildad kurator.

Under 2020 har Bris hänvisat till vidare hjälp för barnet i cirka 26 procent av de kurativa kontakterna. Av dessa handlade 50 procent om psykisk ohälsa och 37 procent om utsatthet för våld, övergrepp och kränkningar. I vissa kontakter tar Bris kuratorer på sig, på uppdrag av barnet, att exempelvis upprätta anmälningar (oftast till socialtjänsten), eller att företräda barnet i kontakt med olika myndigheter.

Bris vision är ett samhälle där barnets rättigheter tillgodoses och där varje barn känner till sina rättigheter.

*Bris stöttar barn
varje dag, året om.*

Bris arbetar nära och stödjer barn och familjer i särskilt utsatta situationer genom stödprogram. Stödet bedrivs i nära samarbete med forskning och anpassas till respektive målgrupp. Idag erbjuder Bris gruppstöd till barn och familjer där en förälder begått självmord, till familjehemsplacerade barn, barn med erfarenhet av flykt, och barn till föräldrar med psykisk ohälsa eller aktivt missbruk. Bris arbetar även för att kunna erbjuda ett nära och riktat stöd till barn och familjer i särskilt utsatta situationer, och till barn i behov av fördjupat stöd eller guidning i myndighetskontakter.

Bris erbjuder ett indirekt stöd till barn via vuxna, både genom information på bris.se, i sociala medier, i böcker och i rapporter. På vardagar kan vuxna som är oroliga för ett barn i sin närhet ringa Bris vuxentelefon – om barn. Både privatpersoner och professionella kontakter Bris vuxenstöd. Sedan 2019 erbjuder Bris även en stödlinje på arabiska för vuxna med frågor om barn i sin närhet.

MOBILISERA

Bris mobiliserar samhället för barnets rättigheter, alltifrån medlemmar till kommuner, organisationer och andra samhällsaktörer. Bris medlemmar och volontärer sprider information och kunskap om barnets rättigheter i hela Sverige.

I Bris nätverk samlas omkring 6 000 professio-

nella från olika delar av samhället och landet – den ideella, privata och offentliga sektorn. Bris nätverk möjliggör möten, dialog och samverkan och är en källa till inspiration och erfarenhetsutbyte i barnrättsarbetet.

Via Brisakademin ger Bris utbildningar om barnrätt och om metoder för att stödja barn och familjer, såväl öppna utbildningar som uppdragsutbildningar i hela landet. Bris erbjuder grundutbildningar om barnkonventionen, metodutbildning och workshops om barns delaktighet. Bris har även metodutbildningar och gruppleddarutbildningar, bland annat för gruppverksamhet för nyanlända föräldrar, för nyanlända barn, och för barn till separerade föräldrar.

PÅVERKA

Bris påverkar beslutsfattare för ett bättre samhälle för barn. Bris bedriver ett strategiskt opinions- och påverkansarbete med fokus på beslutsfattare och myndigheter, och arbetar för att nå ut till allmänheten för att hela samhället ska ha bättre kunskap om barnets rättigheter och kunna bidra till att de tillgodoses. Bris deltar i referensgrupper och politikermöten, skriver remisser och bidrar med expertis. Genom att göra barns röster hörda, samt bidra med analys och åtgärdsförslag, arbetar Bris för att stärka barnets rättigheter på alla samhällets arenor. ♦

AGENDA 2030

Bris och de globala målen för hållbar utveckling

Att barns rättigheter tillgodoses är avgörande för hållbara och fredliga samhällen. Om världens länder ska ha en chans att nå de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 är en förutsättning att beslutsfattare lyssnar till och involverar grupper i särskilt utsatta situationer, däribland barn, som saknar rösträtt och som är beroende av att vuxna tillgodoser barnets mänskliga rättigheter.

På ett toppmöte i FN i New York i september antog världens stats- och regeringschefer överenskommelsen "Förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling". Agendan som gäller från januari 2016 till 2030 innehåller en handlingsplan med 17 mål och 169 delmål som ska leda världen mot en hållbar framtid. Målen är universella, odelbara och gäller alla länder.

De globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030 är den mest ambitiösa agendan som världens länder någonsin har enats om. Målen handlar om att verka för hållbarhet på tre stora plan: ekonomiskt, miljömässigt och socialt.

HÅLLBARHET FÖRUTSÄTTER BARNRÄTT

Inom många områden går utvecklingen framåt, men världen står fortfarande inför enorma utmaningar. Målen som ska ha uppnåtts inom bara tio år handlar bland annat om att främja fredliga samhällen, att minska våldet, att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla åldrar, att säkra en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet, att utjämna ojämlikhet i samhället, att bekämpa klimatförändringarna och att skapa ett mer inkluderande och representativt beslutsfattande.

Genomförandet av de globala målen i Agenda 2030 förutsätter att mänskliga rättigheter respekteras och tillgodoses. På så vis hänger barnrätt tätt ihop med arbetet för en mer hållbar värld. Att barn involveras och görs delaktiga är en central del i det arbetet. Genom att stärka

barnets mänskliga rättigheter stärks också många av målen satta för Agenda 2030.

BRIS ARBETE BIDRAR

Hjälplinjer för barn spelar en viktig roll i att belysa barns utsatthet och föra fram barns livssituation. Bris bidrar på olika sätt till måluppfyllelsen av Agenda 2030 både i Sverige och globalt, genom den internationella paraplyorganisationen Child Helpline International (CHI), för att säkerställa att varje barn får sina rättigheter tillgodosedda och att marginaliserade barns röster blir hörda i samhället.

Bris bidrar till att stärka barns röster och pekar på ohållbara uppväxtvillkor för barn.

Även om målen i Agenda 2030, liksom artiklarna i barnkonventionen, är odelbara och utgör en helhet, kan särskilt nämnas att Bris verksamhet bidrar aktivt till måluppfyllandet av vissa mål. Det gäller bland annat mål 3 om att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande i alla åldrar, genom att belysa hur barn mår idag och lyfta fram viktiga skyddsfaktorer för barns psykiska hälsa, samt mål 16 om att främja fredliga och inkluderande samhällen. Delmål 16.2 om att eliminera alla former av våld mot barn är ett prioriterat delmål för Bris som organisation, liksom för Sverige som stat, som ett av världens vägvisarländer i arbetet med att skydda barn mot våld. Här bidrar Bris med viktig kunskap om barns utsatthet och om brister i samhällets arbete för att garantera barnets rätt till skydd mot våld. ♦

Kontaktinnehåll i barns samtal

Förändringar kontaktinnehåll	Antal 2016	Antal 2017	Antal 2018	Antal 2019	Antal 2020	Totalt 2016-2020	Skillnad % 2016-2020
Psyisk ohälsa	9 493	9 402	9 770	9 877	12 839	51 381	35 %
Depression	1 038	1 007	1 005	906	1 030	4 986	-1 %
Diagnoser	497	632	660	583	681	3 053	37 %
Nedstämdhet	5 771	4 165	3 601	3 612	5 586	22 735	-3 %
Självdestruktivitet	1 575	1 993	2 580	2 446	2 713	11 307	72 %
Självmod	1 345	1 742	2 239	2 524	2 478	10 328	84 %
Ångest	2 168	2 868	2 978	2 691	4 321	15 026	99 %
Ätstörningar	769	1 033	1 133	1 140	1 395	5 470	81 %
Familj och familjekonflikter	6 216	6 924	6 681	6 535	9 114	35 470	47 %
Familjekonflikter	3 246	3 005	2 789	2 685	3 843	15 568	18 %
Familjen	3 699	4 581	4 342	4 293	6 070	22 985	64 %
Våld, övergrepp och kränkningar	4 244	5 145	5 575	5 565	6 743	27 272	59 %
Fysiskt våld	1 217	1 475	1 527	1 870	2 397	8 486	97 %
Hedersrelaterat våld & förtryck	137	108	132	114	153	644	12 %
Mobbning	1 480	1 930	2 183	1 892	2 019	9 504	36 %
Omsorgsbrist	658	829	666	640	850	3 643	29 %
Psykiskt våld	1 034	1 347	1 683	1 670	2 212	7 946	114 %
Sexuella övergrepp	710	813	1 012	1 165	1 469	5 169	107 %
Skolan	4 245	5 278	5 325	4 819	5 603	25 270	32 %
Vänner	4 702	5 635	5 156	4 526	5 345	25 364	14 %
Att vara ung*	-	4 531	3 779	3 765	4 871	23 117	8 %
Samhällets stödinstanser	2 418	2 328	3 297	2 734	3 713	14 490	54 %
Andra vuxna i skolan	235	225	470	291	394	1 615	68 %
Annat	35	28	66	42	74	245	111 %
Behandlingshem	85	81	90	82	113	451	33 %
BUP	624	690	860	615	885	3 674	42 %
Elevhälsa	511	600	964	652	771	3 498	51 %
Familjehem	332	331	337	355	553	1 908	67 %
Hälsö- och sjukvård	126	149	231	181	283	970	125 %
Migrationsverket	11	37	22	11	10	91	-9 %
Rättsväsendet	110	77	128	135	178	628	62 %
Socialtjänsten	822	722	1 014	867	1 215	4 640	48 %
Ungdomsmottagning	187	113	295	199	294	1 088	57 %
Kärlek	3 157	2 941	2 917	2 670	2 860	14 545	-9 %
Vuxnas svårigheter	1 470	1 536	1 310	1 583	1 796	7 695	22 %
Vuxnas funktionsnedsättningar	14	7	8	11	29	69	107 %
Vuxnas fysiska ohälsa	167	186	166	166	261	946	56 %
Vuxnas kriminalitet	197	160	114	124	137	732	-30 %
Vuxnas missbruk/riskbruk	721	813	713	959	985	4 191	37 %
Vuxnas psykiska ohälsa	550	574	450	574	641	2 789	17 %
Stress**	2 066	2 137	2 279	1 418	1 914	9 814	-7 %
Övriga kategorier							
Bris	510	475	437	474	445	2 341	-13 %
Diskriminering	105	147	78	97	183	610	74 %
Ekonomisk utsatthet	161	175	167	169	178	850	11 %
Fritid	699	657	556	576	761	3 249	9 %
Funktionsnedsättning	313	253	316	391	576	1 849	84 %
Fysisk hälsa & ohälsa	521	621	643	726	910	3 421	75 %
Juridiska frågor	240	335	294	490	686	2 045	186 %
Kriminalitet	116	140	149	154	206	765	78 %
Kropp & utseende	1 234	1 105	1 111	1 086	1 294	5 830	5 %
Mens & graviditet	703	620	590	567	707	3 187	1 %
Missbruk/riskbruk	242	285	317	421	474	1 739	96 %
Normativa begränsningar	313	272	145	267	447	1 444	43 %
Onlinerelaterade frågor	578	607	738	879	1 083	3 885	87 %
Oro för annan	1 464	1 092	1 302	1 223	1 394	6 475	-5 %
Sex	895	733	792	815	882	4 117	-1 %
Sexualitet & könsidentitet	465	500	566	506	707	2 744	52 %
Skilda föräldrar	995	1 221	1 049	1 067	1 243	5 575	25 %
Sorg & kris	678	916	1 080	978	1 095	4 747	62 %

* Definitionen Att vara ung har förändrats mellan åren 2016 och 2017 och en jämförelse kan därför endast göras från 2017.

** Under 2019 förändrades arbetssättet kring dokumentationen av Stress, varför en jämförelse mellan åren innan ej är möjlig.

DEFINITIONER

Bris dokumenterar varje samtal i 54 kontaktområden. Ett samtal kan handla om flera ämnen, och i snitt dokumenteras 2,5 kontaktområden per kurativ kontakt.

Att vara ung

Vägledande är att barnet har varit hjälpsökande kring exempelvis känsloliv kopplat till tonåren, identitet, existentiella frågor, självförtroende, att passa in, puberteten, framtiden, ledsen utan specifik orsak etc. och att problemen inte är en konsekvens av en annan svårighet/omständighet i barnets situation.

Andra vuxna i skolan

Barnet är hjälpsökande kring en pågående eller önskad kontakt med annan vuxen i skolan än elevhälsa i stödjande syfte – ej undervisning. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Annan professionell

Barnet är hjälpsökande kring en pågående eller önskad kontakt med annan professionell än de alternativ som finns att välja bland i samlingskategorin Samhällets stödinstanser. Anges i fritext. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Behandlingshem

Barnet är hjälpsökande utifrån pågående placering vid HVB-hem/SiS. Kontakter från barn som önskar bli placerade eller är orolig för en kommande placering återfinns under kategorin Socialtjänsten. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Bris

Fakta och informationsfrågor som rör Bris stödverksamhet, hur det fungerar, anonymitet, öppettider etc.

BUP

Barnet är hjälpsökande utifrån en pågående eller önskad kontakt med Barn- och ungdomspsykiatri. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Depression

Barnet är orolig/hjälpsökande utifrån en depression, såväl diagnostiserade som funderingar. Ingår i samlingskategorin Psykisk ohälsa.

Diagnoser

Barnet är hjälpsökande utifrån att hen har en diagnos, eller vill/ska utredas utifrån en tanke om eventuell diagnos (ej neuropsykiatriska, se funktionsnedsättning). Ingår i samlingskategorin Psykisk ohälsa.

Diskriminering

Barnet är hjälpsökande utifrån all form av diskriminering, både i familjen, skolan, andra arenor.

Ekonomisk utsatthet

Barnet är hjälpsökande utifrån sin upplevelse av familjens/sin egen ekonomi.

Elevhälsa

Barnet är hjälpsökande kring en pågående eller önskad kontakt med elevhälsan, inkluderar hela elevhälsovårdsteamet. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Familjehem

Barnet är hjälpsökande utifrån en pågående eller beslutad placering i familjehem. Kontakter där barnet önskar bli eller är orolig att bli familjehemsplacerad återfinns inom kategorin socialtjänsten. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Familjekonflikter

Barnet är hjälpsökande utifrån sin familjesituation som är konfliktfylld men utan inslag av våld eller hot. Barnet kan både vara delaktig i eller ha bevittnat konflikter mellan vuxna och barn, vuxna och vuxna eller barn och barn. Ingår i samlingskategorin Familj & familjekonflikter.

Familjen

Barnet är hjälpsökande kring sin familjesituation med fokus på relationer, saknad, boende men ej konflikter eller skilsmässa som är egna kategorier. Ingår i samlingskategorin Familj & familjekonflikter.

Fritid

Barnet är hjälpsökande utifrån frågor och funderingar som rör barnets fritid, tiden utanför skolan som t.ex. fester, fritidsaktiviteter etc.

Funktionsnedsättning

Barnet är hjälpsökande utifrån diagnostiserade eller önskad utredning av fysiska/neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som påverkar barnets vardag och liv.

Fysisk hälsa & ohälsa

Barnet är hjälpsökande utifrån hälsorelaterade frågor som rör kroppen, t.ex. sjukvårdsfrågor, sjukdomar, svåra sömnproblem etc.

Fysiskt våld

Barnet är/har blivit utsatt för, bevittnat, utsatt annan eller är rädd för fysiskt våld, både inom familjen och i andra sammanhang. Ingår i samlingskategorin Våld, övergrepp & kränkningar.

Hedersrelaterat våld & förtryck

Barnet är/har blivit utsatt för, bevittnat, utsatt annan eller är rädd för hedersrelaterat våld och förtryck. Ingår i samlingskategorin Våld, övergrepp & kränkningar.

Hälsö- och sjukvård

Barnet är hjälpsökande utifrån en pågående eller önskad kontakt med hälso- och sjukvården, både utifrån egen hälsa eller nätverkets hälsa. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Juridiska frågor

Barnet är hjälpsökande utifrån frågeställningar kopplat till lagar och rättigheter, t.ex. vad en får och inte får göra utifrån ålder, vad som krävs för att få göra en viss sak eller när en har rätt att flytta hemifrån.

Kriminalitet

Barnet är hjälpsökande utifrån egen eller andra barns kriminalitet. Barnet kan vara förövare, offer eller vittne.

Kropp & utseende

Barnet är hjälpsökande utifrån funderingar om kropp och utseende, t.ex. vikt, bröst, finnar etc.

Kärlek

Barnet är hjälpsökande utifrån kärlek i relation till en/flera specifika personer i barnets närhet, såväl online som offline.

Mens & graviditet

Barnet är hjälpsökande utifrån funderingar rörande mens, graviditet etc. Ofta faktafrågor.

Migrationsverket

Barnet är hjälpsökande utifrån en pågående eller önskad kontakt med Migrationsverket, såväl egna kontakter som familjens kontakt. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Missbruk/riskbruk

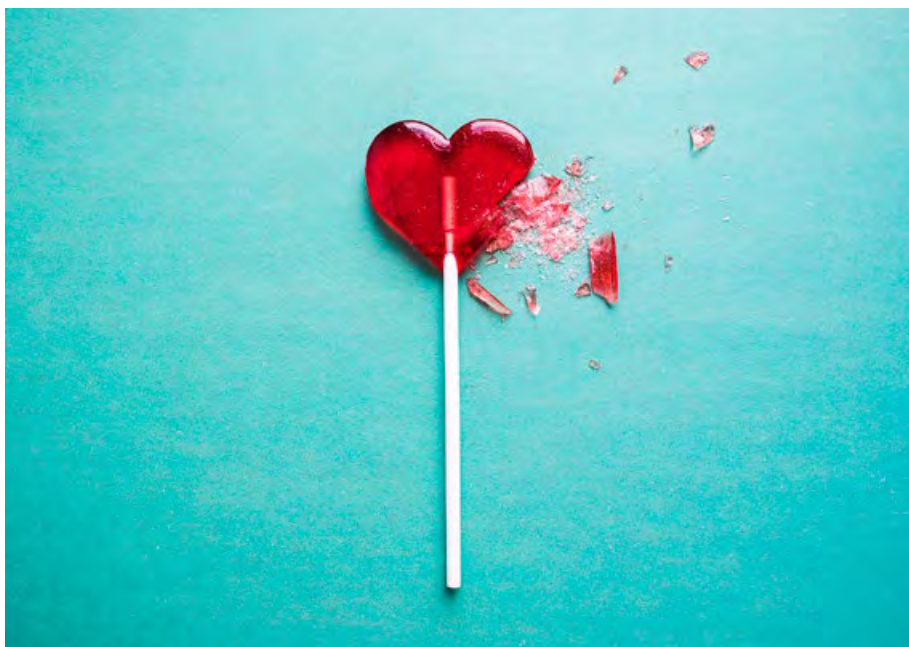
Barnet är hjälpsökande kring eget eller andra barns missbruk/riskbruk av alkohol, droger, receptbelagda läkemedel, spel, sex, datorspel etc.

Mobbning

Barnet är hjälpsökande utifrån mobbning. Kan vara utsatt, utsätta andra eller bevittna. Gäller all form av mobbning oavsett arena. Ingår i samlingskategorin Våld, övergrepp & kränkningar.

Nedstämdhet

Barnet är orolig/hjälpsökande kring sitt mående och beskriver sig som ledsen/nedstämd. Ska ej förväxlas med att barn kan vara ledsna utifrån en svår livssituation eller yttre omständighet. Ingår i samlingskategorin Psykisk ohälsa.

Normativa begränsningar

Barnet är hjälpsökande utifrån att barnets liv/valmöjligheter begränsas utifrån egna, samhällets, kulturella eller religiösa normer.

Omsorgsbrist

Barnet är hjälpsökande utifrån att barnets omsorgspersoner brister i sin omsorg av barnet. Ingår i samlingskategorin Våld, övergrepp & kränkningar.

Onlinerelaterade frågor

Barnet är hjälpsökande utifrån utsatthet/aktiviteter/relationer som uttalat sker online. Barnet kan ha bevittnat, blivit utsatt eller själv ha utsatt andra.

Oro för annan

Anges om kontakten enbart handlat om oro för annan, och inte något alls om kontaktarens situation, gäller främst i mejlen eller vid fakta/information.

Psykiskt våld

Barnet är/har blivit utsatt för, bevittnat eller utsatt någon annan för psykiskt våld, både inom familjen och i andra sammanhang. Ingår i samlingskategorin Våld, övergrepp & kränkningar.

Rättsväsendet

Barnet är hjälpsökande kring en pågående eller önskad kontakt, såväl egen som indirekt genom exempelvis föräldrars kontakt med t.ex. polis, åklagare och domstol. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstitutioner.

Sex

Kontakter där barnet sökt hjälp utifrån funderingar om sex, skydd, onani, porr etc. Ej sexuella övergrepp.

Sexualitet & könsidentitet

Kontakter där barnet söker hjälp utifrån funderingar om ens egen sexualitet och/eller könsidentitet.

Sexuella övergrepp

Barnet är/har blivit utsatt för, bevittnat, är rädd för att utsättas för sexuella övergrepp, både inom familjen och i andra sammanhang eller har själv utsatt någon annan. Inkluderar sexuella trakasserier, grooming och sexuellt ofredande. Ingår i samlingskategorin Våld, övergrepp & kränkningar.

Självd destruktivitet

Barnet är hjälpsökande utifrån eget eller annat barns självd destruktivitet. Ingår i samlingskategorin Psykisk ohälsa.

Självmord

Barnet är hjälpsökande utifrån egna eller annat barns funderingar på självmord, suicidförsök eller förlust i suicid. Ingår i kategorin Psykisk ohälsa.

Skilda föräldrar

Barnet är hjälpsökande utifrån positiva eller negativa känslor/påverkan utifrån föräldrars skilsmässa, t.ex. bonusföräldrar, vårdnad, boende, umgänge etc.

Skolan

Barnet är hjälpsökande på grund av sin skolsituation. Inkluderar alla frågor/funderingar som rör skolan, som undervisning, arbetsmiljö, betyg etc.

Socialtjänsten

Barnet är hjälpsökande utifrån en pågående eller önskad kontakt med socialtjänstens samtliga enheter, även familjerätten och

vuxenenheter som föräldrar har kontakt med. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstitutioner.

Sorg & kris

Barnet är hjälpsökande utifrån sorg- & krisreaktioner, exempelvis utifrån förlust/dödsfall/sjukdom/skilsmässa i familjen eller nätverket.

Stress

Barnet är hjälpsökande utifrån en upplevd stress som påverkar måendet.

Ungdomsmottagning

Barnet är hjälpsökande utifrån en pågående eller önskad kontakt med Ungdomsmottagningen. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstitutioner.

Vuxnas funktionsnedsättningar

Barnet är hjälpsökande utifrån en upplevelse av en vuxens funktionsnedsättningar. Ingår i samlingskategorin Vuxnas svårigheter.

Vuxnas fysiska ohälsa

Barnet är hjälpsökande utifrån en upplevelse av en vuxens fysiska ohälsa, t.ex. cancer eller hjärt- och kärlsjukdomar. Ingår i samlingskategorin Vuxnas svårigheter.

Vuxnas kriminalitet

Barnet är hjälpsökande utifrån en upplevelse av en vuxens kriminalitet, t.ex. föräldrar som sitter i fängelse eller har begått brott. Ingår i samlingskategorin Vuxnas svårigheter.

Vuxnas missbruk/riskbruk

Barnet är hjälpsökande utifrån en upplevelse av en vuxens missbruk/riskbruk av alkohol, droger, spel etc. Ingår i samlingskategorin Vuxnas svårigheter.

Vuxnas psykiska ohälsa

Barnet är hjälpsökande utifrån en upplevelse av en vuxens psykiska ohälsa, t.ex. depression, åtstörningar, suicidtankar/försök. Ingår i samlingskategorin Vuxnas svårigheter.

Vänner

Barnet är hjälpsökande utifrån sina vänskapsrelationer, såväl online som offline som påverkar barnets mående, främst negativt som t.ex. konflikter och ensamhet.

Ångest

Barnet är hjälpsökande utifrån egen eller annat barns ångest/panikångest. Ingår i samlingskategorin Psykisk ohälsa.

Åtstörningar

Barnet är hjälpsökande utifrån egna eller annat barns åtstörningar, såväl diagnostisera- de som funderingar. Ingår i samlingskategorin Psykisk ohälsa.

Källor

VETENSKAPLIG LITTERATUR

Björkenstam, C., Weitoft, G. R., Hjern, A., Nordström, P., Hallqvist, J., & Ljung, R. (2011). *School grades, parental education and suicide – a national register-based cohort study*. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 65(11), 993–998.

Bremberg, S., & Fernell, E. Ett flertal diagnoser hos barn var lika vanliga 1990 som i dag. *Läkartidningen*, 2020(117), 20166.

Bücker, S., Nuraydin, S., Simonsmeier, B. A., Schneider, M., & Luhmann, M. (2018). *Subjective well-being and academic achievement: A meta-analysis*. *Journal of Research in Personality*, 74, 83–94.

Böddvarsdóttir, Í., Elklit, A., & Gudmundsdóttir, D. B. (2006). *Post-traumatic Stress Reactions in Children after two large Earthquakes in Iceland*. *Nordic Psychology*, 58(2), 91–107.

Chu, I. Y., Alam, P., Larson, H., & Lin, L. (2020). *Social consequences of mass quarantine during epidemics: a systematic review with implications for the COVID-19 response*. *Journal of Travel Medicine*. <https://academic.oup.com/jtm/article/27/7/taaa192/5922349>

Dalton, L., Rapa, E., & Stein, A. (2020). *Protecting the psychological health of children through effective communication about COVID-19*. *The Lancet. Child & Adolescent Health*, 4(5), 346–347.

Durbeej, N., & Hellner, C. (2017). *Improving school performance among Swedish foster children: A quasi-experimental study exploring outcomes of the Skolfam model*. *Children and Youth Services Review*, 82, 466–476.

Forsman, H., Brännström, L., Vinnerljung, B., & Hjern, A. (2016). *Does poor school performance cause later psychosocial problems among children in foster care? Evidence from national longitudinal registry data*. *Child Abuse & Neglect*, 57, 61–71.

Frasquilho, D., Matos, M. G., Salonna, F., Guerreiro, D., Storti, C. C., Gaspar, T., & Caldas-de-Almeida, J. M. (2016). *Mental health outcomes in times of economic recession: a systematic literature review*. *BMC Public Health*, 16, 115.

Gassman-Pines, A., Ananat, E. O., & Fitz-Henley, J. 2nd. (2020). *COVID-19 and Parent-Child Psychological Well-being*. *Pediatrics*, 146(4).

Gilbert, R., Kemp, A., Thoburn, J., Sidebotham, P., Radford, L., Glaser, D., & Macmillan, H. L. (2009). *Recognising and responding to child maltreatment*. *The Lancet*, 373(9658), 167–180.

Guessoum, S. B., Lachal, J., Radjack, R., Carretier, E., Minassian, S., Benoit, L., & Moro, M. R. (2020). *Adolescent psychiatric disorders during the COVID-19 pandemic and lockdown*. *Psychiatry Research*, 291, 113264.

Foto: Shutterstock

Huang, C. (2015). *Academic Achievement and Subsequent Depression: A Meta-analysis of Longitudinal Studies*. *Journal of Child and Family Studies*, 24(2), 434–442.

Imran, N., Aamer, I., Sharif, M. I., Bodla, Z. H., & Naveed, S. (2020). *Psychological burden of quarantine in children and adolescents: A rapid systematic review and proposed solutions*. *Pakistan Journal of Medical Sciences Quarterly*, 36(5), 1106–1116.

Iwata, K., Doi, A., & Miyakoshi, C. (2020). *Was school closure effective in mitigating coronavirus disease 2019 (COVID-19)? Time series analysis using Bayesian inference*. *International Journal of Infectious Diseases*, 99, 57–6.

Kitzmann, Katherine M., Gaylord, Noni K., Holt, Aimee R., & Kenny, Erin D. (2003) *Child witnesses to domestic violence: A meta-analytic review*. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. Vol. 71. No 2, 339–352.

Lawson, M., Piel, M. H., & Simon, M. (2020). *Child Maltreatment during the COVID-19 Pandemic: Consequences of Parental Job Loss on Psychological and Physical Abuse Towards Children*. *Child Abuse & Neglect*, 104709.

Moustgaard, H., Avendano, M., & Martikainen, P. (2018). *Parental Unemployment and Offspring Psychotropic Medication Purchases: A Longitudinal Fixed-Effects Analysis of 138,644 Adolescents*. *American Journal of Epidemiology*, 187(9), 1880–1888.

Neria, Y., Nandi, A., & Galea, S. (2008). *Post-traumatic stress disorder following disasters: a systematic review*. *Psychological Medicine*, 38(4), 467–480.

Nikolova, M., & Nikolaev, B. N. (2018). *Family matters: The effects of parental unemployment in early childhood and adolescence on subjective well-being later in life*. *Journal of Economic Behavior & Organization*.

Patrick, S. W., Henkhaus, L. E., Zickafoose, J. S., Lovell, K., Halvorson, A., Loch, S., Letterie, M., & Davis, M. M. (2020). *Well-being of Parents and Children During the COVID-19 Pandemic: A National Survey*. *Pediatrics*, 146(4).

Petrowski N., Child Abuse & Neglect, <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104757>, September 2020

Racine, N., Cooke, J. E., Eirich, R., Korczak, D. J., McArthur, B., & Madigan, S. (2020). *Child and adolescent mental illness during COVID-19: A rapid review [Review of Child and adolescent mental illness during COVID-19: A rapid review]*. *Psychiatry Research*, 292, 113307.

Roberton, T., Carter, E. D., Chou, V. B., Stegmuller, A. R., Jackson, B. D., Tam, Y., Sawadogo-Lewis, T., & Walker, N. (2020). *Early estimates of the indirect effects of the COVID-19 pandemic on maternal and child mortality in low-income and middle-income countries: a modelling study*. *The Lancet Global Health*.

Rück, C., Mataix-Cols, D., Malki, K., Adler, M., Flygare, O., Runeson, B., & Sidorchuk, A. (2020). *Will the COVID-19 pandemic lead to a tsunami of suicides? A Swedish nationwide analysis of historical and 2020 data*. In *bioRxiv. medRxiv*. <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.12.10.20244699v1>

Sjögren, A., Engdahl, M., Halld, C., Holmlunde, H., Lundinf, M., Mühlradg, H., & Öckerth, B. Barn och unga under coronapandemin. Lärdomar från forskning om uppväxtmiljö, skolgång, utbildning och arbetsmarknadsinträde. IFAU. Rapport 2021:2.

Tang, B., Liu, X., Liu, Y., Xue, C., & Zhang, L. (2014). A meta-analysis of risk factors for depression in adults and children after natural disasters. BMC Public Health, 14, 623.

Tang, W., Zhao, J., Lu, Y., Yan, T., Wang, L., Zhang, J., & Xu, J. (2017). Mental health problems among children and adolescents experiencing two major earthquakes in remote mountainous regions: A longitudinal study. Comprehensive Psychiatry, 72, 66–73.

Terasaka, A., Tachibana, Y., Okuyama, M., & Igarashi, T. (2015). Post-Traumatic Stress Disorder In Children Following Natural Disasters: A Systematic Review of the Long-term Follow-up Studies. International Journal of Child, Youth and Family Studies, 6(1), 111–133.

Viner, R. M., Russell, S. J., Croker, H., Packer, J., Ward, J., Stansfield, C., Mytton, O., Bonell, C., & Booy, R. (2020). School closure and management practices during coronavirus outbreaks including COVID-19: a rapid systematic review. The Lancet. Child & Adolescent Health, 4(5), 397–404.

Wang, G., Zhang, Y., Zhao, J., Zhang, J., & Jiang, F. (2020). Mitigate the effects of home confinement on children during the COVID-19 outbreak. The Lancet, 395(10228), 945–947.

Westrupp, E., Bennett, C., Berkowitz, T. S., Youssef, G. J., Toumbourou, J., Tucker, R., Andrews, F., Evans, S., Teague, S., Karantzas, G., & al., E. (2020). Child, parent, and family mental health and functioning in Australia during COVID-19: Comparison to pre-pandemic data.

Zhang, L., Zhang, D., Fang, J., Wan, Y., Tao, F., & Sun, Y. (2020). Assessment of Mental Health of Chinese Primary School Students Before and After School Closing and Opening During the COVID-19 Pandemic. JAMA Network Open, 3(9), e2021482.

Xu, W., Li, X., Dozier, M., He, Y., Kirolos, A., Lang, Z., Mathews, C., Siegfried, N., & Theodoratou, E. (2020). What is the evidence for transmission of COVID-19 by children in schools? A living systematic review. medRxiv. <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.10.11.20210658v1.abstract>

ÖVRIGA KÄLLOR

Bris (2020). De säger att vi inte rör på oss – Hur samhället kan ge barn bättre förutsättningar för fysisk aktivitet, rapport 2020:02.

Brolin, P., Laurell, L., Rantfors, J., & Kastbom, Å. (2020–04–15). Vi ser att många barn drabbas hårt av pandemins följder. <https://lakartidningen.se/opinion/debatt/2020/04/vi-ser-att-manga-barn-drabbas-hart-av-pandemins-foljder/>

Folkhälsomyndigheten (2021-02-14). Covid-19-pandemin och befolkningens psykiska hälsa.

Folkhälsomyndigheten (2020a). Påverkar Covid-19-pandemin befolkningen psykiska hälsa?

Folkhälsomyndigheten (2020b). Covid-19 in schoolchildren – A comparison between Finland and Sweden.

Folkhälsomyndigheten (2019). Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017/18 – grundrapport.

FN:s barnrättskommittés allmänna kommentar nr 13, Barnets rätt till frihet från alla former av våld, 2013.

Jämställdhetsmyndigheten (2020-11-23). Rikstäckande kampanj för att stärka arbetet mot våld under covid-19, <https://www.jamstalldetsmyndigheten.se/pressrum/rikstackande-kampanj-for-att-starka-arbetet-mot-vald-under-covid-19>

Kantar Sifo, webbundersökning, 1 000 personer 8–18 år, maj 2020.

Länsstyrelsen Hallands Län (2020). Rapportering 2 avseende uppdrag ”Lägesbilder och åtgärder i kommunerna för att förebygga social problematik och utsatthet med anledning av covid-19”.

Our World in Data (2021-01-30). Data om skolstängningar och besök till livsmedelsbutiker, <https://ourworldindata.org/>

Region Stockholm (2020-12-11). Rekommendation om distansundervisning för högstadiet, <https://www.sll.se/verksamhet/halsa-och-varld/nyheter-halsa-och-varld/2020/12/rekommendation-fran-smittskyddslakaren-om-distansundervisning-for-hogstadiet/>

Socialstyrelsen (2015). Att utveckla grunddata och indikatorer. För barn och unga med psykisk ohälsa och personer med omfattande eller komplicerad psykiatrisk problematik.

Socialstyrelsen (2019). Anmälningar om barn som far illa eller misstänks fara illa, Nationell kartläggning 2018.

Socialstyrelsen (2020a). Fler barn och unga får vård och behandling för psykisk ohälsa. <https://www.socialstyrelsen.se/om-socialstyrelsen/pressrum/press/fler-barn-och-unga-far-varld-och-behandling-for-psykisk-ohalsa/>

Socialstyrelsen (2020b). Psykiatriska tillstånd och psykofarmaka under coronapandemin. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2020-10-6975.pdf>

Socialstyrelsen (2020c). Utvecklingen av ekonomiskt bistånd i spåren av covid-19 – faktablad 2. 2020-11-05.

Socialstyrelsen. (2020d). Överenskomelserna om ökad tillgänglighet i barnhälsovården. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2020-10-6890.pdf>

Socialstyrelsen. (2020e). Information för socialsekreterare och handläggare inom socialtjänst och LSS med anledning av covid-19. <https://www.socialstyrelsen.se/coronavirus-covid-19/stod-till-personal-inom-socialtjansten/socialsekreterare-och-handlaggare/>

Socialstyrelsen. (2020f). Analys av hur patienter besöker somatiska akutmottagningar under och efter första covid-19-vågen. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2020-12-7089.pdf>

Socialstyrelsen. (2020g). Analys av första covid-19-vågen – produktion, köer och väntetider i vården, <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2020-11-7065.pdf>

Socialstyrelsen (2021) Effekter av covid-19 på anmälningar gällande barn till socialtjänsten. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2021-1-7155.pdf>

Skolverket (hämtad senast 2021-01-26) Skolans arbete med elevhälsa under coronapandemin, <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/skolans-arbete-med-elev-halsa-under-coronapandemin>

Statistiska centralbyrån (2020-12-14), Sverige har återigen överdödlighet – äldre hårdast drabbade. <https://www.scb.se/om-scb/nyheter-och-pressmeddelanden/sverige-har-aterigen-overdodlighet--aldre-hardast-drabbade/>

Statistiska centralbyrån (2021-01-28). Arbetsmarknaden visar motståndskraft. Arbetskraftsundersökningarna (AKU), december 2020. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/arbetskraftsundersokningar/arbetskraftsundersokningarna-aku/pong/statistiknyhet/arbetskraftsundersokningarna-aku-december-2020/>

Stiftelsen Allmänna barnhuset (2017). Vård mot barn 2016. En Nationell kartläggning.

Uppsala universitet (2020). Barn och ungas röster om corona. Ansvarig forskare: Anna Sarkadi. https://www.pubcare.uu.se/digitalAssets/865/c_865168-l_3-k_final-barn-och-unga-om-corona_juli_2020.pdf

Tilläggsdirektiv till Utredningen om elevers möjligheter att nå kunskapskraven (U 2017:07), Dir. 2020:18

WHO, Preamble to the Constitution of WHO as adopted by the International Health Conference, New York, 19 June–22 July 1946; signed on 22 July 1946 by the representatives of 61 States (Official Records of WHO, no. 2, p. 100) and entered into force on 7 April. International Health Conference; 1948; New York.

OM BRIS

Bris, Barnens rätt i samhället, är en av Sveriges ledande barnrättsorganisationer som varje dag kämpar för ett bättre samhälle för barn. Folkrörelsen Bris startade 1971 och bidrog till att Sverige fick världens första förbud mot barnaga.

Bris är den nationella stödlinjen för barn och unga upp till 18 år. Från mars 2021 har stödlinjen öppet dygnet runt.

För barn och unga

Telefon 116 111, eller chatt och mejl via [bris.se](https://www.bris.se)

För vuxna med frågor om barn

Telefon 077-150 50 50, vardagar kl. 9-12

Stödlinje för arabisktalande vuxna

Telefon 077-448 09 00, tisdag-torsdag kl. 9-12

Arenavägen 61
122 77 Johanneshov
Box 101 47, 121 28 Stockholm
Telefon: 08-598 888 00
www.bris.se

Swish: 9015041

BRIS

RESULTATRÄKNING (TSEK)	Utfall 2019	Prognos 2020	Budget 2021	Prognos 2022
Medlemsavgifter	2 090	2 158	2 304	2 410
Gåvor				
Gåvor från allmänheten	26 018	24 720	24 713	26 196
Gåvor från företag och företagssamarbeten	22 013	27 690	29 983	31 782
Postkodlotteriet basstöd	9 000	10 000	11 000	9 000
Stiftelser/organisationer	1 189	2 700	4 348	3 800
Summa gåvor	58 220	65 110	70 044	70 778
Bidrag				
Verksamhetsbidrag Socialstyrelsen	4 300	4 300	5 000	5 050
Övriga statliga bidrag	3 934	6 800	2 302	2 100
Projektbidrag stiftelser och föreningar	11 570	3 300	11 930	8 752
Bidrag från kommuner/regioner	6 809	7 200	6 902	6 100
Summa bidrag	26 613	21 600	26 134	22 002
Nettoomsättning	805	1 500	903	950
Övriga intäkter	0	0	0	0
Finansiella intäkter	665	1 030	0	350
TOTALA INTÄKTER	88 393	91 398	99 385	96 490

KOSTNADER	Utfall 2019	Prognos 2020	Budget 2021	Prognos 2022
Enhetsskostnader exkl. internfördelningar				
Direkta verksamhetskostnader				
Stöd- och regional verksamhet, Kommunikation/Opinion/Påverkan	-57 117	-54 355	-58 119	-61 606
Insamling	-14 554	-16 756	-16 217	-16 866
Administration	-2 018	-2 100	-2 342	-2 412
Totala direkta verksamhetskostnader	-73 689	-73 211	-76 678	-80 884
Kostnader för fördelning till verksamheten				
Ekonomi/HR/IT/Stab	-12 806	-11 648	-16 409	-16 901
Gemensamma kostnader BRIS	-3 512	-3 265	-3 678	-3 788
Direkta verksamhetskostnader	-16 318	-14 913	-20 087	-20 690
TOTALA KOSTNADER	-90 007	-88 124	-96 765	-101 574

RESULTAT**	-1 614	3 274	2 620	-5 084
-------------------	---------------	--------------	--------------	---------------

*Bokslut publiceras i april 2021.

BRIS

ÅRSBERÄTTELSE 2020

BRIS 116 111

Under pandemiåret 2020 har barn som redan levde i utsatta situationer fått det ännu svårare. Bris har växlat upp och ställt om verksamheten. Vi har stöttat fler barn än någonsin, stärkt folkrörelsen och drivit påverkan för viktig förändring.

BRIS

bris.se

info@bris.se

Swish: 9015041

Pg: 901504-1

Redaktör: Johanna Lagerfors, OTW

Text: Johanna Lagerfors, OTW

Formgivare: Andrea Brandin, OTW

Illustrationer: Fideli Sundqvist

(foto: Hannes Anderzén)

Tryck: Lenanders Grafiska

Barnen på bilderna på sidorna 2, 12, 18, 37, 44, 46 och 53 har ingen koppling till innehållet i texterna.

INNEHÅLL

SIDA 4

INLEDNING

Bris engagerar, 4
 Det här är Bris, 6
 Vi ställde inte in, vi ställde om, 8
 Bris långsiktiga plan 2017-2021, 10
 Bris arbete, 15
 Första året med barnkonventionslagen, 16

SIDA 18

STÖDJA

Intro, 18
 Onlinestöd dygnet runt, 21
 Att prata med barn om svåra saker, 22
 Mindre ensamma tillsammans, 24
 Stöd till barn - via vuxna, 26

SIDA 28

MOBILISERA

Intro, 28
 Intervju med Emma Tibell, volontär, 30
 Bris - en internationell aktör, 32
 Nya skolmaterial från Bris, 34
 - Hedersrelaterat våld, 34
 - Mobbning, 36
 Nytt samarbete med Tim Bergling
 Foundation, 38
 Intervju med två Brismedlemmar, 40

SIDA 42

PÅVERKA

Intro, 42
 "Min tur att berätta", 44
 Hållbara liv - Bris årsrapport 2019, 46
 "De säger att vi inte rör på oss", 47
 Rapporter, 48

SIDA 50

INSAMLING

Intro, 50
 Bris nya partner: Telia, 52

ÅRSREDOVISNING

Förvaltningsberättelse
 Revisionsberättelse

EFFEKTRAPPORT

TACK TILL ER SOM HJÄLPER OSS GÖRA SKILLNAD

För fem år sedan fattade en enhällig kongress beslut om Bris långsiktiga plan *Tio steg mot ett samhälle där barnets rättigheter respekteras*. Kongressens beslut gjorde att Bris fick en tydlig och expansiv riktning framåt som har lett till att organisationen kunnat göra fantastiska

förflyttningar under den här perioden.

Vi har brutit ny mark både genom att utveckla vår stödverksamhet, utveckla folkrörelsen Bris och genom att ha drivit fram stora samhällsförändringar som det historiska beslutet att göra barnkonventionen till lag.

Bris har stöttat fler barn än någonsin under de här åren. Vi har växlat upp och utvecklat det digitala stödet, successivt utökat tillgängligheten och öppettiderna i stödverksamheten och driver nu Sveriges dygnet runt-öppna nationella stödlinje för barn och unga.

Samtidigt har vi utvecklat nya former av nära och riktad stöd till barn och familjer i särskilt utsatta situationer, nya gruppstödserbjudanden och under våren 2021 öppnar våra första Bris-mottagningar.

Folkrörelsen Bris har vuxit under strategiperioden. Vi är över 6500 medlemmar i Bris, och samlar snart lika många professionella i Bris nätverk, mötesplatsen för alla som jobbar med barn och vill ha ett forum för dialog om barnets rättigheter. Fler privatpersoner än någonsin är också delaktiga i kampen för en bättre barndom genom att varje månad stödja Bris arbete, och engagemanget för Bris bland företagspartners är stort.

År 2020 blev barnkonventionen lag i Sverige, en fråga som Bris drivit under många år. Det är en av flera viktiga politiska segrar där Bris varit med och gjort skillnad i samhället. Bris har stärkt sin position som en viktig och relevant samtalspartner för beslutsfattare, vi har suttit med som experter i flera viktiga utredningar och drivit på för förändring. Att ha många människors engagemang i ryggen, och att kunna samla ihop och analysera all den kunskap vi får varje dag från de barn som kontaktar oss,

gör att Bris har fantastiska möjligheter att kunna göra skillnad.

Den sista årsberättelsen för den långsiktiga planen sätter också punkt för ett väldigt speciellt år – det första året med coronapandemin som fortfarande pågår. Det har varit ett år då många människor dött och då oron i världen varit stor. Pandemin har försämrat barns livssituation globalt och även i Sverige har barns utsatthet ökat. Bris har kunnat möta barns ökade stödbehov genom att utöka såväl bemanning som öppettider. Det blev tydligt att Bris stödlinje fyller en samhällsviktig funktion, och engagemanget från privatpersoner, företag, myndigheter och beslutsfattare har varit fantastiskt under året som gått.

När vi nu summerar de senaste åren kan vi med stolthet konstatera att Bris position som en av Sveriges viktigaste barnrättsorganisationer stärkts ytterligare. Tack alla ni som är en del av kampen för barnets rättigheter varje dag – medlemmar, förtroendevalda och anställda som bidrar till att Bris kan fortsätta göra skillnad! Och ett stort tack till alla givare och partners som valt att ta en aktiv ställning för ett bättre samhälle för barn genom att stötta Bris verksamhet.

Annabella Kraft

Annabella Kraft,
ordförande Bris

Magnus Jägerskog

Magnus Jägerskog,
generalsekreterare Bris

Bris fick årets 112-pris

För sjätte året i rad delades 112-priset ut till aktörer som under året gjort betydande samhällsinsatser i samband med en kris eller händelse. 2020 fick Bris priset, tillsammans med Mind, Suicide Zero och Svenska kyrkan/Jourhavande präst, för insatser mot psykisk ohälsa.

– 2020 har varit ett tufft år. För många har tillvaron blivit än svårare och den psykiska ohälsan bland våra medmänniskor har ökat. Genom årets 112-pris vill uppmärksamma och hylla några av de organisationer som gjort ovärderliga insatser i arbetet att stödja människor i behov och förebygga psykisk ohälsa och suicid, säger Maria Khorsand, VD på SOS Alarm.

Motiveringen slår bland annat fast att vinnarnas insatser, genom både civila och professionella aktörer, "präglats av enorm empati och medmänsklighet som gör stor skillnad för många människor i vårt samhälle".

Bakom priset står SOS Alarm.

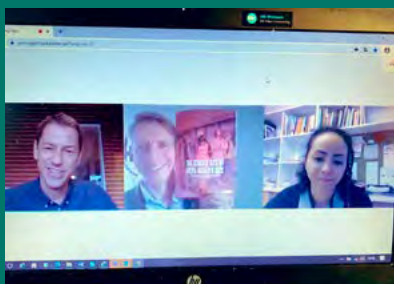
31 497

Under 2020 har Bris haft 31 497 kurativa kontakter med barn upp till 18 år över chatt, telefon och mejl – fler än någonsin tidigare.

13%

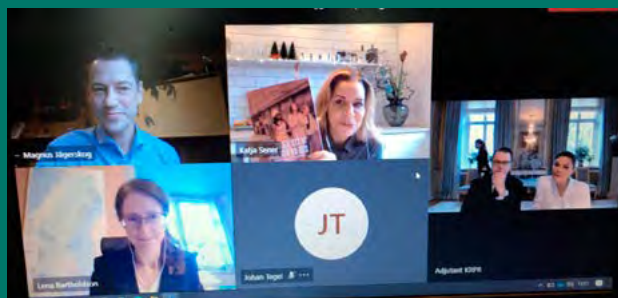
Många ville bidra

Stödbehovet bland barn var stort redan innan pandemin, men samhällsläget har bidragit till att öka medvetenheten om barns livsvillkor och fler än någonsin valde att bidra till Bris verksamhet. I slutet av året överträffades Bris samlingsbudget med 13 procent.

Bris arbete har skötts hemifrån

När pandemin var ett faktum under våren 2020 var Bris snabba med att ställa om till hemarbete för de anställda. På så sätt ökade vi säkerheten för våra medarbetare och minskade risken för sjukskrivningar. 2020 bestod Bris medarbetares dagar av samarbete genom digitala samtal. Arbetet för att skapa ett bättre samhälle för barn har pågått oavbrutet, men från betydligt fler platser än vanligt!

DET HÄR ÄR BRIS!

Bris är en av landets ledande barnrättsorganisationer. I ett halvt sekel har vi kämpat för ett bättre samhälle för barn. Vi stöttar barn i utsatta situationer, mobiliserar samhället och påverkar beslutsfattare genom att göra barns röster hörda i Sverige – varje dag, året om.

HISTORIK

Bris (Barnens Rätt i Samhället) grundas den 1 september 1971. Det sker efter att en treårig flicka i en förort till Stockholm blivit ihjälslagen av sin styvpappa. Händelsen väcker starka reaktioner och barnboksförfattaren Gunnel Linde och journalisten Berit Hedeby ber engagerade vuxna om stöd för att stärka barns rättigheter.

Bris första mål är att Sverige ska få ett förbud mot barnaga. Organisationen bemannas inledningsvis av frivilliga "fallmammor" och börjar tidigt agera mellanhand gentemot sociala myndigheter och rättsväsende.

1979 får Sverige en lag mot barnaga. Den är världsunik.

1980 startar barnens hjälptelefon som ett direkt stöd till barn och unga.

1989 får Bris ett gemensamt nationellt nummer som är anonymt och gratis för barn att ringa till.

1989 börjar också FN:s barnkonvention att gälla, den 20 november.

Bris vision är att varje barn känner till sina rättigheter och lever i ett samhälle där barnets rättigheter tillgodoses. Vi lovar varje barn:

Att stödja, lyssna och ta varje barns upplevelse på allvar.
Att den som kontaktar Bris får vara anonym om hen vill det.

Att alla är välkomna.

Att arbeta för att fler barn ska kunna få stöd av Bris.

Att föra fram rättigheterna i barnkonventionen till politiker, beslutsfattare och andra vuxna.

Att vi berättar när barns rättigheter kränks för att det inte ska hända igen.

2001 börjar allt fler barn mejla Bris kansli – Brismejlen startar för att möta behovet.

2004, efter flodvågskatastrofen, startar Bris stödgrupper för barn och unga som drabbats. Det blir startskottet för utvecklingen av Bris gruppstöd till barn i särskilt utsatta situationer.

2007 startar Brischatten.

2003 är Bris en av grundarna till CHI, Child Helpline International, som är en internationell paraplyorganisation för stödlinjer runtom i världen.

2016 startar Bris nätverk – mötesplatsen för barnets rättigheter. Det samlar professionella som jobbar med barn och ger möjlighet till kunskapsspridning och erfarenhetsutbyte.

2010 döps Barnens hjälptelefon om till Bris 116 111. Europakommissionen reserverar numret för organisationer med kunskap och resurser att ge barn professionellt stöd.

2021 är ett historiskt år för Bris: folkrörelsen fyller 50 år och samtidigt utökar Bris till dygnet runt-öppet i stödlinjen och utvecklar ett nära stöd via Bris-mottagningar.

2020 blir barnkonventionen svensk lag.

"VI STÄLLDE INTE IN, VI STÄLLDE OM"

Vid alla kriser påverkas barn på olika sätt. Bris har en viktig samhällsbärande funktion och har under pandemiåret 2020 växlat upp sin verksamhet för att kunna stödja fler barn och unga. Dessutom har Bris haft en informerande och rådgivande roll i beslut som påverkar barn.

Under våren 2020 blev det tydligt att vi alla behövde distansera oss ifrån varandra för att minska smittspridningen av covid-19. Bris identifierade tidigt att den ökade isoleringen skulle innebära ökade riskfaktorer för många barn, som i och med isoleringen inte får samma kontakt med vuxna utanför den närmaste familjen.

– Vi vet att utsattheten i hem där det redan finns någon form av problematik, riskerar att förstärkas i en sådan här situation, säger Magnus Jägerskog, Bris generalsekreterare.

Bris fattade tidigt under pandemin fyra viktiga beslut:

1. Att säkerställa möjligheterna att kunna nå ut med stöd till så många barn som möjligt.
2. Att nå ut med information om hur barns situation kan påverkas av pandemin.
3. Att säkra finansieringen, trots den allmänna osäkerheten kring ekonomin i samhället – en förutsättning för att kunna uppfylla punkt ett och två.
4. Att värna den egna personalen.
Initialt för att minska risken för smitta, men med tiden ett mer långsiktigt arbete.

Utifrån dessa punkter ställde Bris snabbt om sin verksamhet. Samtliga anställda började arbeta hemifrån.

– Det var väldigt viktigt att bibehålla vår kapacitet för att kunna upprätthålla, och utöka, vår stödverksamhet. Vi var tidigt ute med hemarbete och hade nödvändiga

system på plats. Det har varit en nyckel för att kunna upprätthålla en hög tillgänglighet, säger Magnus Jägerskog.

Extra personal rekryterades för att stärka bemanningen och den 17 mars utökade Bris öppettiderna i telefon och chatt för barn. I mars 2021 kommer Bris chatt och telefon att ha öppet dygnet runt.

– Det är en historisk satsning som vi arbetat för länge och som jag tycker känns extra angelägen efter året som gått.

Med facit i hand kan vi konstatera att Bris under 2020 stöttat fler barn än någonsin tidigare. Under året hade Bris 31 497 kurativa kontakter med barn.

– Varje samtal gör skillnad och just därför känns det extra viktigt att vi har kunnat mobilisera och kunnat ge stöd till fler barn än någonsin under ett år som varit tufft för många barn. Jag känner en stor tacksamhet för allt hårt arbete som lagts ned i organisationen och som möjliggjort det.

Som den nationella stöddinjen för barn och unga har Bris haft ett stort ansvar i att informera om hur barn påverkas av såväl pandemin som av de restriktioner som följde. En Sifo-undersökning bland barn mellan 8 och 18 år som Bris genomförde i maj 2020, visade att det viktigaste för många barn är att skolan fortsätter att vara öppen. Restriktionerna får konsekvenser för alla barn men slår väldigt ojämnt.

– Det har varit viktigt för oss att nå ut med kunskap om barns livssituation under pandemin genom

Magnus Jägerskog, generalsekreterare Bris.

lägesbilder, i dialog med beslutsfattare och genom att finnas till hjälp för nätverket runt barnet genom exempelvis råd till föräldrar. Under 2020 syntes vi mer än någonsin tidigare, vårt deltagande i media ökade med 37 procent vilket är exceptionellt, säger Magnus Jägerskog.

Under året har Bris deltagit i en lång rad samverkansgrupper hos aktörer som Folkhälsomyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Sveriges Kommuner och Regioner, och fört dialog med statsministern, partiledare, ministrar och kungahuset, för att lyfta barnets perspektiv i frågor som rör pandemin. Bris har medverkat i paneler, föreläst och haft en central funktion när det kommer till att föra fram vad barn berättar i samtal, och att sprida kunskap om hur barn påverkas i kriser.

Under året har också viljan att stötta Bris ökat kraftigt, både bland privatpersoner, företag och från den offentliga sektorn.

– Initialt under våren 2020 bedömde vi att det fanns en stor risk för minskat finansiellt stöd som en effekt av pandemin. Men under året har många, privatpersoner, företag och myndigheter insett hur avgörande Bris verksamhet är för många barn och att vi behöver resurser för att kunna hjälpa. Det tillsammans med ett enastående

insamlingsarbete gjorde att vi för första gången passerade 100 miljoner i totala intäkter.

Pandemin har blottlagt frågan om barns utsatthet och är långt ifrån över. Magnus Jägerskog betonar att 2020 var pandemins första år, och hur viktigt det är med fortsatt stöd för att kunna upprätthålla en långsiktighet i stödverksamheten.

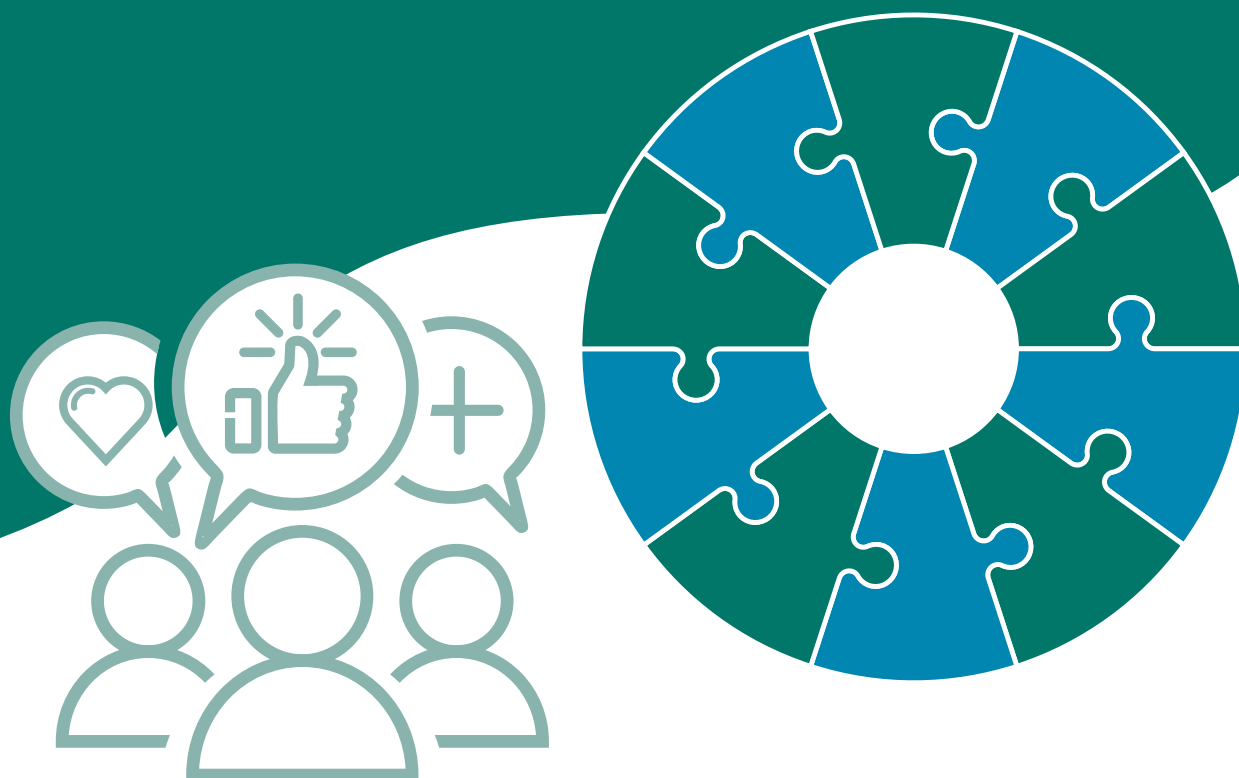
– Det är viktigt att förstå att barns behov är stora och att utsattheten är omfattande. Ett år som 2020 vill många bidra, men det höga samtalstrycket och efterfrågan på Bris verksamhet kommer att fortsätta. Det finns behov av många insatser för att stärka barnets rättigheter och förbättra livssituationen för barn, säger Magnus Jägerskog.

För barn som befinner sig i utsatta situationer kan Bris bli bryggan till kontakt med

myndigheter och samhälle. Samtalen om våld har ökat under många år, och under 2020 märktes en lavinartad ökning av samtal som rör psykisk ohälsa och ångest.

– För många barn som redan innan pandemin befann sig i en utsatt situation har läget förvärrats. Det här året har för mig personligen gett en starkt insikt i hur angeläget det är att vi finns till för barn, i samtal och för att kunna hjälpa vidare, alla tider på dygnet.

”Med facit i hand kan vi konstatera att Bris under 2020 stöttat fler barn än någonsin tidigare. Under året hade Bris 31 497 kurativa kontakter med barn.”

TIO STEG MOT ETT BÄTTRE SAMHÄLLE FÖR BARN

2021 markerar slutåret för den långsiktiga strategiplan Bris arbetat utifrån sedan 2017. Bris har stöttat fler barn än någonsin, stärkt folkrörelsen och privatpersoners engagemang och drivit påverkan för viktig förändring.

Tio steg mot ett bättre samhälle för barn, den långsiktiga planen 2017-2021, antogs på Bris kongress i Norrköping 2017. Planen har varit vägledande för hur Bris bedrivit sin verksamhet under denna period. De tio stegen har sedan planen antogs lagt grunden för Bris årliga verksamhetsplaner och i hög grad påverkat alla delar av verksamheten.

– Bris organisation har gjort fantastiska förflyttningar inom en rad viktiga områden under de här åren, och

det är med stolthet vi kan blicka tillbaka på allt som åstadkommits, säger Annabella Kraft, Bris ordförande.

Nu pågår arbetet med att ta fram en ny femårsplan, som ska läggas fram av styrelsen under Bris kongress 2021.

– Det sker genom dialog med barn, förtroendevalda, medlemmar och medarbetare, som får samtala om vad som är de viktiga frågorna framåt. Det är en inspirerande process som det bor väldigt mycket kraft i, säger Magnus Jägerskog, Bris generalsekretare.

1.

Bris ska bredda stödverksamheten och göra den mer attraktiv för en större mångfald av barn.

Kontakterna till Bris har ökat under hela femårsperioden och Bris har ökat tillgängligheten i stödverksamheten. 2020 gav Bris stöd till fler barn än någonsin tidigare. I mars 2021 kommer Bris stödlinje i telefon och chatt att ha öppet dygnet runt, vilket är möjligt tack vare våra partners. Bris har växlat upp och utvecklat det digitala stödet i dialog med barn och unga. Under våren 2021 öppnar också de första Bris-mottagningarna, där Bris kommer kunna ge ett nära och riktat stöd till barn och familjer i särskilt utsatta situationer, och till barn i behov av fördjupat stöd eller guidning i myndighetskontakter.

2.

Bris ska arbeta förebyggande genom stöd till vuxna som ett indirekt stöd till barn. Vuxna som ser och agerar för barnets bästa är en skyddsfaktor.

Bris vuxenstöd har vuxit och utvecklats de senaste åren. Idag har vi tre stödlinjer för vuxna: Bris vuxentelefon, Bris vuxentelefon på arabiska och Bris stödlinje för idrottsledare. Dessutom finns en bred variation av stöd och råd på bris.se för vuxna, både snabba tips och fördjupat stöd. Bris har utvecklat sin utbildningsverksamhet och erbjuder öppna utbildningar, uppdragsutbildningar, metodutbildningar och gruppleدارutbildningar i hela landet.

3.

Genom kommunikation, opinionsbildning och påverkansarbete ska Bris påvisa samhällets brister när det gäller att tillgodose barnets rättigheter. Bris ska kräva åtgärder från beslutfattare på nationell och regional nivå för att stärka barnets rättigheter.

Under perioden har Bris stärkt sin position som opinionsbildare och aktivt drivit politisk påverkan för ett bättre samhälle för barn. Synligheten i media har varit hög under hela perioden och under 2020 var Bris den mest synliga barnrättsorganisationen i Sverige. En av de viktigaste strategiska frågorna under femårsperioden har varit att stärka barnkonventionens rättsliga ställning genom att göra den till svensk lag. Det historiska beslutet fattades i juni 2018. Under perioden har Bris också byggt upp en tydlig struktur för våra rapporter, där Bris årsrapport belyser barns samtal till Bris stödlinje, och vi årligen släpper ett antal rapporter med fördjupning i vissa ämnen. Rapporterna bidrar till kunskap och krav på samhällsförändring och sprids i Bris nätverk, till allmänheten och till beslutsfattare och myndigheter.

4.

En stark medlemsorganisation ger kraft och engagemang för barnets rättigheter. Det är prioriterat att öka antalet medlemmar och att stärka medlemsinflytandet i Bris. Kopplat till principen om delaktighet i Agenda 2030 och artikel 12 i barnkonventionen ska Bris stärka barns möjlighet till inflytande i Bris.

Folkrörelsen Bris har stärkts under strategiperioden. Medlemstalet har ökat med cirka 50 procent, och antalet medlemmar som aktivt engagerar sig i Bris och formar verksamheten har ökat. Det regionala arbetet har vuxit.

Bris generalsekreterare har inrättat ett rådgivande barnråd, och 2019 sänkte Bris kongress medlemsavgiften för barn för att möjliggöra för fler barn att kunna bli medlemmar och påverka Bris arbete.

5.

Bris ska aktivt bidra till måluppfyllelse av målen i Agenda 2030, lokalt, regionalt, nationellt och globalt.

Kärnan i Bris verksamhet handlar om social hållbarhet och här har Bris bidragit till målen i Agenda 2030 under strategiperioden. Vi arbetar både för att barnets rättigheter ska tillgodoses här och nu, och att barn ska få förutsättningar att må bra och fungera bra som vuxna – centralt för Agenda 2030:s målsättning om hållbara och fredliga samhällen. Vårt bidrag till hållbar utveckling handlar främst om att stödja barn utifrån barnets behov, mobilisera samhället och påverka beslutsfattare genom att göra barns röster hörda. På så sätt skapas ett hållbart samhälle för alla.

Bris tar socialt ansvar genom att stärka barnets rättigheter. Vi tar ekonomiskt ansvar genom att varje krona används effektivt för att göra skillnad för barn. Vi tar miljömässigt ansvar genom att ständigt värdera det vi gör utifrån klimat- och miljöpåverkan.

7.

Bris ska genom Bris nätverk öka kunskapen om barns livsvillkor, stärka samverkan nationellt och regionalt för att mobilisera samhället i arbetet med att stärka barnets rättigheter.

Bris nätverk startades i september 2016 och har i dag nästan 6000 medlemmar och är Sveriges största nätverk för barnrättsfrågor. Bris nätverksträffar arrangeras i Bris fem regioner och är mycket välbesökta. Nätverksträffarna är både ett tillfälle att få ny kunskap och en möjlighet till dialog och erfarenhetsutbyte. För att öka kunskapen om barns livsvillkor i Sverige har vi gjort en uppsjö av insatser, bland annat är Bris idag ansvariga för den nationella spridningen av en utbildning för föräldrar som är nya i Sverige, FÖS, och har tillsammans med Prinsparets Stiftelse gett ut Handbok för nätföräldrar som skickats ut till alla elvaåringars föräldrar. Bris har också tagit fram en handbok för att arbeta med barns delaktighet och inflytande genom metoden Expertgrupp barn, och utbildat i metoden.

6.

Bris ska särskilt fokusera på att bryta trenden med den ökande psykiska ohälsan hos barn och unga, stödja barn som flytt och arbeta för varje barns rätt att slippa våld.

Psykisk ohälsa har varit en kärnfråga för Bris under flera år, och är det är den vanligaste orsaken till att barn kontaktar Bris. Åtskilliga rapporter, debatter och artiklar har belyst vikten av barns rätt till stöd för att må bra. Bris har stärkt verksamheten regionalt i hela landet och flyttat fram positionerna. Frågan om varje barns rätt att må bra har hamnat högre på den politiska dagordningen och Bris har varit en aktiv aktör i att driva på för reformer och ökade resurser. Bris har under alla år arbetat för barns rätt att slippa alla former av våld. Det var också orsaken till att Bris en gång i tiden startade. Vi har under strategiperioden arbetat för en nationell handlingsplan

mot våld mot barn, ett arbete som sjösattes under hösten 2020. Det är en av de viktigaste påverkansframgångarna kopplat till våldsområdet på ett strukturellt plan. Vi har också utvecklat ny verksamhet för barn som upplevt våld hemma.

Barn som flytt är en grupp Bris satt fokus på de senaste åren, bland har vi skrivit ett antal rapporter och varit en aktiv röst i debatten genom att belysa den här gruppens behov av stöd. Vi har också byggt upp utbildningar i TRT, Teaching Recovery Techniques, som handlar om trauma-
edukation, och själva hållit i stödgruppsverksamhet för barn som flytt.

8.

Bris ska stärka sin internationella samverkan. Genom samarbete med omvärlden ökar förutsättningarna för att stärka barnets rättigheter i Sverige, såväl som i andra länder.

Bris är en av grundarna till Child Helpline International, CHI, ett globalt nätverk med 183 hjälplinjer i 142 länder.

Tillsammans tar nätverkets hjälplinjer emot mer än 14 miljoner kontakter per år för barn och unga som är i behov av stöd och skydd. Bris är den enda svenska organisationen med medlemskap i CHI. Bris engagemang i CHI har utvecklats och intensifierats, bland annat genom att Bris deltagit i ett arbete med teknikutveckling för alla

världens stöddlinjer, och genom att Bris generalsekreterare är Europas representant i CHI:s styrelse. Under strategiperioden har Bris och den nationella hjälplinjen i Tanzania, C-Sema, drivit ett samverkansprojekt för att dela kunskap och erfarenheter, kapacitetsutveckla verksamheten i Tanzania och bidra till ökad dialog och utveckling av arbetssätt och metoder för att motverka barntrafficking i Tanzania.

9.

En förutsättning för Bris verksamhet är finansiering genom insamling från privatpersoner, företag, stiftelser, kommuner, landsting och andra organisationer. Bris ska tydligt fokusera på insamling från privatpersoner.

Sedan 2016 har Bris ekonomi vuxit med ungefär 60 procent. Det skapar förutsättningar för att stödja fler barn, mobilisera samhället och driva barnrättsfrågor – helt enkelt att göra skillnad över tid. En viktig del har varit att öka det kontinuerliga månadsgivandet, som idag är en stabil grund för vår ekonomi. Antalet månadsgivare har under perioden ökat från 1500 till 7500 personer. Under 2020 nådde vi för första gången över 100 miljoner i totala intäkter, vilket gör att vi kan stödja fler barn än någonsin tidigare.

10.

Bris ska eftersträva hög medvetenhet kring den skillnad varje insamlad krona gör för verksamheten.

Det finns en hög medvetenhet såväl inom Bris organisation som hos våra givare om att varje krona används där den kan göra allra bäst skillnad för barn. Under strategiperioden har Bris blivit en mer digital organisation i alla delar vilket är viktigt ur hållbarhetssynpunkt. Bris ser kontinuerligt över inköp, samarbeten och vilka material vi producerar för att de medel som samlas in ska nyttjas på ett så effektivt sätt som möjligt. En hållbarhetsstrategi har antagits och policies och riktlinjer såsom uppförandekod för partners revideras kontinuerligt.

BRIS ARBETE

STÄRKA BARNETS RÄTTIGHETER

Vi stödjer

Alla barn kan vända sig till Bris kuratorer, som har lång erfarenhet och kunskap av att stötta barn. Det gäller barn som mår dåligt, är ensamma, mobbade, rädda, utsatta för övergrepp eller barn som bara behöver prata med en vuxen.

Bris stöttar barn på många olika sätt, till exempel genom telefon, chatt, mejl och webbforum, samt genom gruppstöd till barn och familjer. Genom vår vuxentelefon ger vi också stöd till vuxna – till exempel föräldrar, idrottsledare och professionella – i frågor som rör barn.

Vi mobiliserar

6500 medlemmar, nästan 250 volontärer och fem förtroendevalda regionråd är med i kampen för en bättre barndom.

Bris nätverk är Sveriges största mötesplats för barnrättsfrågor och möjliggör dialog, erfarenhetsutbyte och samverkan mellan professionella från olika delar av samhället. I slutet av 2020 samlade nätverket över 5800 personer, som deltar i nätverksträffar och delar kunskap och erfarenheter i våra fem regioner.

Vi påverkar

Bris påverkar samhället! Alla barn har rätt att få sina röster hörda. En av Bris viktigaste uppgifter är att lyssna på varje barn och förmedla barns åsikter till politiker och beslutsfattare, för att de ska kunna fatta beslut för ett bättre samhälle för barn.

Vi fungerar också som remissinstans för lagförslag som påverkar barn och unga, och ingår i nätverk tillsammans med andra barnrättsorganisationer.

INSAMLING

För att kunna bedriva vår verksamhet och vårt arbete för varje barn är vi beroende av ekonomiskt stöd. Bris är en politiskt oberoende, ideell organisation som finansieras genom insamling från företag och privatpersoner.

FÖRSTA ÅRET MED BARNKONVENTIONSLAGEN

Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen lag i Sverige. Ett år senare ser vi att det har gjort viktig skillnad för barns rättigheter. Men vi är långt ifrån i mål – arbetet står fortfarande i startgroparna.

Aнна Dorrian Werner är barnrättsjurist på Bris. Hon säger att vi nu kan se att barnkonventionslagen lett till förändring på flera plan.

– Det handlar dels om att lagstiftningen kommer att anpassas utifrån barnkonventionen och barnets rättigheter. Flera lagstiftningsprocesser pågår redan, exempelvis om förändringar i LVU (lagen om vård av unga) och för barn som bor på skyddade boenden. Men vi ser också att lagen kommer leda till ny praxis, genom beslut från domstolar.

I förlängningen handlar det om ett paradigmskifte som förändrar barnsynen i samhället. Barn har egna rättigheter, och det gäller alla barn.

– Detta synsätt måste genomsyra all offentlig verksamhet. Barn ska ses som aktiva aktörer i frågor som rör till exempel samhällsplanering, sjukvård och socialtjänst men även i relation till sina egna vårdnadshavare.

Pandemiåret 2020 utgör ett bra exempel på en förändring i barnsyn, som barnkonventionen bidragit till. Under året har vi sett ett tydligt fokus på vilka konsekvenser statens smittskyddsåtgärder får för barn.

– Det har funnits en tydlig linje: man har pratat om barns rättigheter på ett nytt sätt och beaktat barnrättsperspektivet i många beslut, exempelvis i frågan om skol-

stängning. Där tror vi att den nya barnkonventionslagen varit starkt bidragande, säger Anna Dorrian Werner.

Att barnkonventionen blev lag gör med andra ord skillnad på ett övergripande plan. Barnkonventionen har redan fått ett tydligare genomslag än tidigare, då man beaktade men inte konkret tillämpade den. Men arbetet med att implementera den nya lagen har bara börjat, och det finns idag stora regionala skillnader. Sveriges kommuner bär ett stort ansvar för att omsätta lagen i praktiken och oroväckande många saknar en strategi för hur det arbetet ska gå till, enligt en enkätundersökning som Bris har gjort.

– Av de 168 kommuner som svarat uppger ungefär hälften att de har en strategi. Det är ganska nedslående siffror. En strategi är avgörande för att ett lyckat resultat – tillämpningen av lagen kan och ska inte vara upp till enskilda eldsjälar.

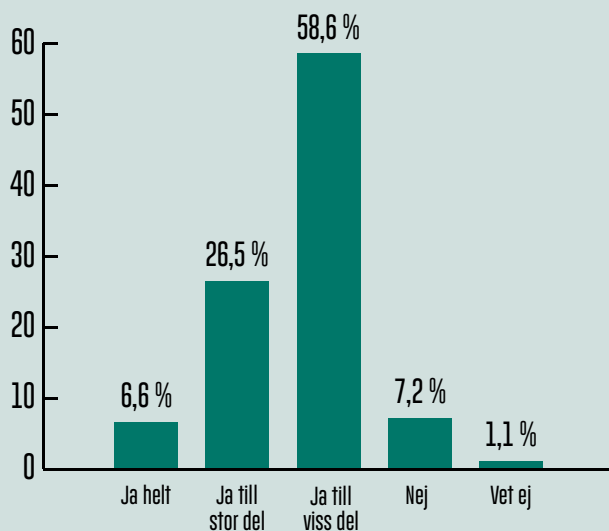
Fyra av tio kommuner ser resursbrist som en stor eller väldigt stor utmaning, och mer än sju av tio upplever en viss, stor eller mycket stor utmaning med politisk prioritering i högsta instans. Andra hinder som rapporterats är kunskapsbrist och avsaknad av rutiner och praxis.

Anna Dorrian Werner menar att det är viktigt att se barnkonventionslagen som startskottet på ett långsiktigt

IMPLEMENTERING AV BARNKONVENTIONEN

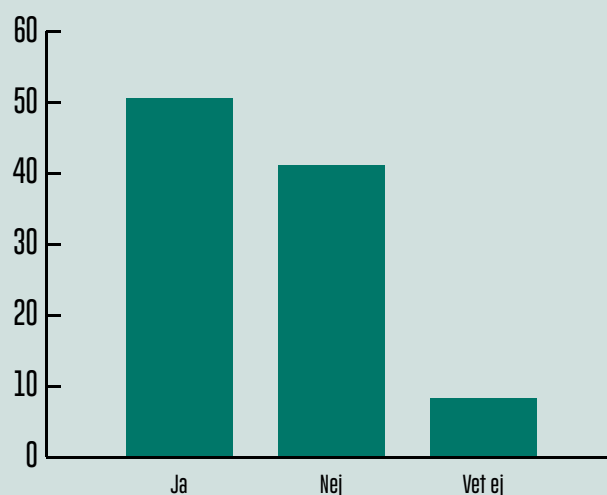
Har kommunen implementerat barnkonventionen i sina verksamheter?

Antal svar: 181

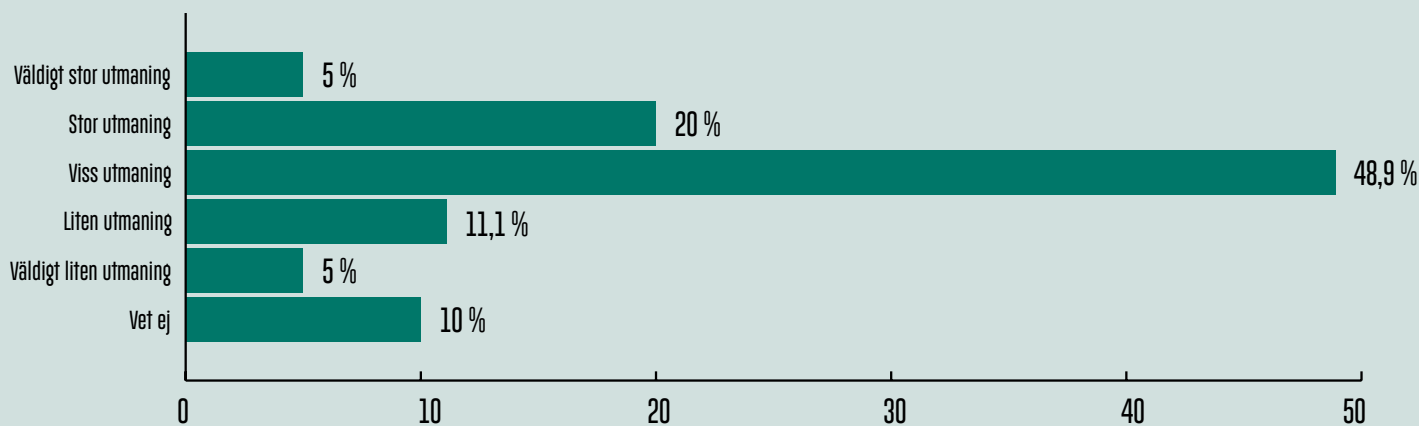
Har kommunen en strategi för att implementera barnkonventionen?

Antal svar: 168

Gradera utmaningen med prioritering i högsta politiska instans

Antal svar: 180

arbete. Flera händelser som under året som fått stort medialt genomslag har satt fokus på barnrättsfrågan. Det gäller bland annat flickan som kallats "Lilla hjärtat", som hittades död i familjens hem.

– Det finns idag en bredare politisk enighet än tidigare om att vi måste förbättra situationen för de allra mest utsatta barnen. Men det är viktigt att synliggöra att de mest utsatta barnen finns på många olika ställen, som SiS-hem och skyddade boenden.

Rättigheter för barn är rättigheter för alla barn, även stora barn som begår brott eller utmanar på andra sätt. I den frågan råder det inte lika bred konsensus.

– Efter ett år med barnkonventionslagen ser vi att det på en strukturell nivå har hänt saker, det finns en tydligare ambition av att utgå ifrån barnets rättigheter. Nu är det upp till bevis att också omsätta rättigheterna i praktiken. De uppmärksammade händelserna under 2020 visar väldigt tydligt att vi fortfarande har en lång väg att gå.

STÖDJA

BRIS STÖTTAR BARN I UTSÄTTA SITUATIONER. GENOM EN BRED STÖDVERKSAMHET ERBJUDER VI PROFESSIONELLT STÖD PÅ BARNNS VILLKOR.

Att ge stöd till barn, unga och vuxna i utsatta situationer kräver kunskap och kompetens. Därför jobbar uteslutande professionella kuratorer på Bris. De lyssnar, stöttar och stärker barn i att hantera sin situation – och att få vidare hjälp om det behövs. Vår stödverksamhet är uppdelad i tre delar:

Stöd online till barn

Genom Bris telefonlinje 116 111, Bris-mejlen och Bris-chatten kan barn och unga upp till 18 år tryggt, anonymt och gratis mejla, chatta eller ringa till en kurator på Bris. Om kuratorn bedömer att barnet behöver vidare stöd lotsar hen barnet vidare till andra samhälleliga stödinsatser.

Riktat stöd till barn och familjer

Bris arbetar nära och stödjer barn och familjer i särskilt utsatta situationer genom riktade stödinsatser, stödprogram och gruppstöd.

Telefonstöd för vuxna

Genom Bris vuxentelefon, Bris vuxentelefon på arabiska och Bris stöddlinje för idrottsledare kan vuxna som har frågor, funderingar eller oro för ett barn få samtalsstöd.

Bris stöttar föräldrar som är nya i Sverige

Bris har under året arbetat med ett samhällsorienterat grupprogram för nyanlända och utrikesfödda föräldrar till barn mellan 0 och 18 år. Programmet är ett exempel på hur civilsamhället och det offentliga, i detta fall Stockholms kommun och Länsstyrelsen i Stockholms län, kan samarbeta för att stärka vuxna i deras föräldraroll. Under året har 170 gruppleddare utbildats i föräldraskapsstöd och med Bris hjälp sprids programmet över landet.

– Innehållet är baserat på FN:s barnkonvention, forskning, lagstiftning och kartlagda behov hos nyanlända föräldrar, berättar Therese Ahlstedt, socionom på Bris region Syd.

Syftet är att föräldrarna ska få information om områden som är viktiga för familjelivet i Sverige, och möjlighet att samtala med andra i gruppdiskussioner.

– Det tar upp hur det är att vara familj i ett nytt land, jämställdhetsfrågor, vilka rättigheter och skyldigheter föräldrar har och hur vård, förskola och skola fungerar.

Programmet passar för olika verksamheter som kommer i kontakt med utrikesfödda föräldrar, såsom förskola, BVC, SFI och förebyggande enheter inom socialtjänsten, medborgarkontor och civilsamhälle.

Digitala julvärdar lyste upp julen

Julafton förknippas ofta med umgänge med nära och kära, men för många barn är det ännu en dag att tillbringa i ensamhet eller utsatthet. För att lysa upp tillvaron för dem som vänder sig till datorn för social tillhörighet lät Bris och Svenska E-sportförbundet några välkända gamers vara digitala julvärdar.

– Vi ville påminna om att vuxenvärlden finns som ett stöd för unga, på ett sätt som blir lustfyllt och i en kontext där många av barnen redan befinner sig, säger Anna Holmqvist, kommunikationschef på Bris.

Julen ska vara en trygg och rolig tid för alla barn och unga, men den traditionella julen är inte rätt för alla.

– För oss är det viktigt att utgå ifrån barnens intressen och på alla vis vi kan bidra till en jul för alla, säger Jonas Öberg, talesperson för Svenska E-sportförbundet.

Årets digitala julvärdar var Fortnite-spelaren Kevzter, World of Warcraft-mormorn Jenyfeare och Roblox-streamern Tomu. Arrangemanget togs emot väl och över 46 000 tittare följde de olika livesändningarna.

30%

Psykisk ohälsa är den vanligaste samtalsämnet när barn och unga kontakter Bris. Samtal som rör psykisk ohälsa ökade med 30 procent från 2019 till 2020. Näst vanligaste kontaktsak är familj och familjekonflikter, som ökade med 39 procent under samma period.

ONLINESTÖD DYGNET RUNT

Under hela 2020 har Bris arbetat med förberedelser inför att stödlinjen öppnar dygnet runt i mars 2021. Det är en historisk satsning som Bris arbetat för länge, och som blir extra viktig i kristider när trycket är högt i Bris stödlinje.

Bris är Sveriges nationella stödlinje för barn och unga, som erbjuder professionellt samtalsstöd via chatt, mejl och telefon varje dag, året runt. 116111 är ett EU-harmoniserat nummer som reserveras till hjälplinjer i de europeiska länderna med kunskaper och resurser att ge barn professionellt stöd.

Behovet av stöd är stort, antalet kontakter barn tar med Bris ökar för varje år. Barn har under lång tid önskat ökade öppettider hos Bris. De beskriver hur känslorna är tyngre, problemen allvarigare och ensamheten svårare på natten. Dessutom har många barn berättat för Bris att det är på natten de har en chans att ringa och prata ostört.

– Att Sverige saknat en dygnet runt-öppen stödlinje har kritiserats av bland annat FN:s barnrättskommitté. Nu kommer vi kunna stödja barn under tider då många behöver det som bäst, och vid behov se till att de kom-

mer i kontakt med rätt hjälpinstans, såsom Socialjouren, SOS Alarm eller BUP-akuten, säger Hanna Gröndahl, Bris utvecklingsstrateg.

I en enkätundersökning på bris.se har 547 barn i åldrarna 6-18 år svarat på frågor angående nattöppet stöd hos Bris. Just tillgänglighet återkommer som viktigt i svaren – att kunna få stöd när det behövs som mest.

Den 15:e mars 2021 öppnar Bris telefonstödet dygnet runt. Nio nattkuratorer kommer turas om att i grupper

om tre bemanna chatt och telefon nattetid, utöver de 20-tal kuratorer som arbetar på dagen och kvällen. Behoven hos de unga som hör av sig varierar – ofta räcker det med ett stödjande samtal och/eller guidning i regelverk och rättigheter som berör barnet. I de fall där barnet behöver fördjupat stöd fungerar kuratorn som en brygga mellan Bris och olika samhällsinstanser. Det kan till exempel handla om att upprätta anmälningar eller att guida barnet i kontakt med olika myndigheter.

– Under året har vi, utöver rekrytering och schemaläggning, fokuserat på att förbereda för öppningen genom att utveckla vår teknik och vår metod, så att vi på ett så bra sätt som möjligt ska kunna möta de barn som hör av sig till oss på nätterna, säger Hanna Gröndahl.

Just nu är trycket extra högt då många barn är oroliga med anledning av pande-

min, både för viruset och för samhällsutvecklingen. När vardagen är osäker, delar av samhället stänger ner och många är hemma från stängda skolor ökar utsattheten för barn som har en otrygg situation i hemmet.

– Arbetet kommer att kräva insatser på lång sikt. Att stärka skyddet för barn i utsatta situationer är en fråga om social hållbarhet, och om hur vi tillsammans skapar hållbara samhällen.

Utökningen på natten finansieras med stöd av Allmänna Arvsfonden, och flera företag och stiftelser är med och finansierar utökningen till dygnet runt-öppet.

"På dagarna håller man ihop, och på nätterna när ingen ser bryter man ihop. Tror många hade behövt någon då."

ATT PRATA MED BARN OM SVÅRA SAKER

Under 2020 har Bris haft fler kontakter med barn och unga än någonsin tidigare – kontakterna har ökat med 16 procent bara jämfört med 2019. Karolina Jackson Alvage som är kurator på Bris berättar om hur du som vuxen kan prata med barn om pandemin, och om andra ämnen som är svåra och inte alltid har ett tydligt svar.

Vad pratar barn och unga om när de kontakter Bris?
– Barn hör av sig om allt som hör livet till. Alltifrån relationer, vänskap, kärlek och kroppen, till utanförskap, psykisk ohälsa, stress, missbruk, konflikter och våld. Under pandemin har vi sett en ökning främst kring ämnen som ångest, nedstämdhet och konflikter i familjen. Samtal om fysiskt och psykiskt våld har ökat. Det hänger också ihop med vad barn sökt om på nätet när de hittat till Bris.

Hur har pandemiåret 2020 påverkat barn?

– Hela samhället har påverkats av pandemin, och självklart även barnen. En del har fått distansundervisning i skolan och inställda fritidsaktiviteter. För vissa har det lett till en större ensamhet, oro och ångest. En del som varit utsatta för mobbning i skolan upplever en minskad social stress av att vara hemma mer, men på ett generellt plan ser vi att barn som redan tidigare befann sig i utsatta situationer på olika sätt, har blivit mer utsatta på grund av pandemin. Deras utsatthet är alltså inte nödvändigtvis ny, utan en del av ett stort samhällsproblem som redan fanns.

På vilket sätt ökar utsattheten?

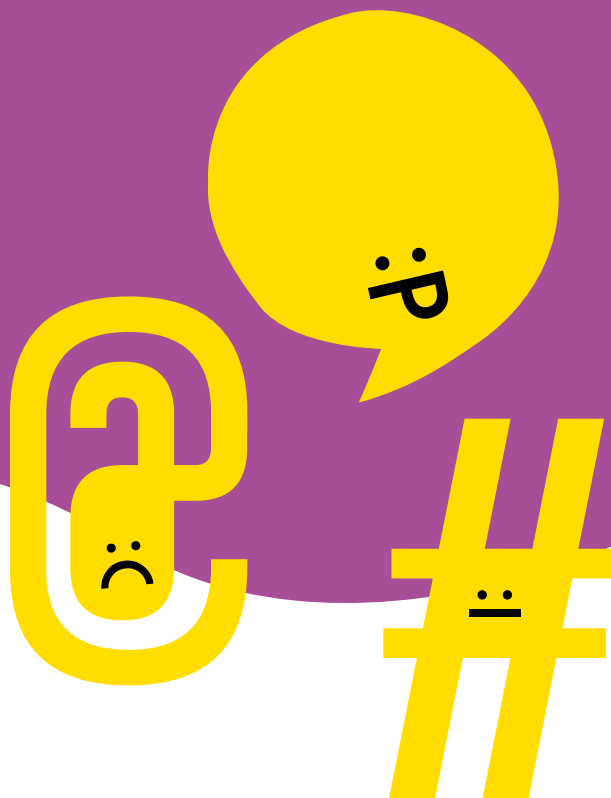
– Det kan handla om otrygghet eller våld hemma som

eskalerat i den nya tillvaron, eller om ekonomisk utsatthet och föräldrar som förlorat jobbet. Det kan också handla om den psykiska hälsan hos barn och deras nära. Många barn som ringer berättar om familjekonflikter som ibland förvärrats av att alla är hemma mer än vanligt. Att konflikterna blir fler behöver naturligtvis i sig inte betyda att man blir utsatt för våld, det är logiskt att konflikter ökar när konfliktytorna blir fler. Men för en del barn har "det nya normala" inneburit ökad fara för både mående och säkerhet.

Vilka frågor ställer barn om pandemin?

– Jag tror att i princip alla, barn som vuxna, under det senaste året har upplevt någon form av oro över det som sker. En del barn som ringer uttrycker rädsla över att stå inför något nytt som de aldrig upplevt tidigare. De undrar vad som kommer hända,

hur de kommer påverkas och när det kommer ta slut. Frågor det inte finns några självklara svar på.

Hur ska man som vuxen prata med barn om den osäkerheten?

– Det viktigaste är att trygga och lugna, stärka barnets känsla av kontroll. Alla barn är olika och reagerar på olika sätt. Som vuxen måste du ta hänsyn till barnets ålder, mående och vad som händer i livet i övrigt: barnet har kanske tidigare erfarenheter av exempelvis sjukdom? För att ta reda på vad just det här barnet behöver kan du ställa frågor: Vad vet du redan, och vad undrar du? Frågorna visar att du som vuxen gärna vill prata om det här, trots att det är svårt och trots att det inte finns några tydliga svar. På så sätt gör du ämnet pratbart för barnet.

Hur mycket ska man berätta om sådant som kan otäckt?

– Som vuxen måste du hjälpa till att tolka, värdera och sortera information. Det kan vara svårt för barn. En del mår dåligt av att bli överösta av information, det är därför du ska följa barnet och känna in vad hen faktiskt undrar. Berätta ärligt om det hen vill veta, men ge inte en massa information som hen inte efterfrågat. Det är också viktigt att tänka på att i en krissituation inte överföra sin egen oro. En pandemi kan skapa rädslor kring både hälsa, ekonomi och sociala aspekter hos oss vuxna, men då gäller det att ta hjälp av andra vuxna, inte prata om sin oro med barnen. Visa att du som vuxen tar ansvar och tar hand om situationen. Dock är det förstås bra att bekräfta barnens känslor och prata tillsammans om vad ni kan göra för att må bra, både barn och vuxna.

Hur kan barn bli hjälpta av att kontakta Bris?

– Många gånger är Bris den första kontakten ett barn tar med en hjälpinstans. Möjligheten att vara anonym är ofta avgörande. Min erfarenhet av samtal med barn är att de ofta tar väldigt mycket ansvar som inte är deras. De kan befinna sig i svåra situationer, som att någon i familjen mår dåligt fysiskt eller psykiskt. Många vill inte berätta för föräldrarna som redan har så mycket. Vi på Bris jobbar mycket med att förklara för barn att de har rätt att få stöd från vuxna, och att vuxna kan hantera deras känslor. När barn behöver hjälp tar de hjälp av vuxna, och när vuxna behöver stöd får de det av andra vuxna. Bris kan ge barn stöd genom att låta dem berätta om hur de mår för en vuxen som lyssnar och bekräftar deras känslor och upplevelser. Det kan hjälpa till att avlasta skamkänslor. Vi ger barnet kunskap kring vad hen har rätt till, peppar och hjälper till att göra en plan för att skapa förändring.

Hur kan man som vuxen stötta barn i den pandemisituation som pågår nu?

– Som vuxen medmänniska kan du stötta barn på många sätt. Försök gärna se ett vidare perspektiv: du kanske kan hjälpa en vuxen bekant med barnpassning eller hjälp att handla mat, och på så sätt indirekt hjälpa hans barn? Det finns många sätt att stötta och det är bra att lyfta blicken. En viktig aspekt är att kontaktytorna begränsats för många människor under pandemin. Detta påverkar barn. Färre vuxna ser varje barn, och färre kan reagera om någon far illa. Därför är det viktigare än någonsin att du, om du känner oro för ett barn, faktiskt agerar och orosanmäler. Det är bättre att göra en orosanmälan för mycket än en för lite.

MINDRE ENSAMMA TILLSAMMANS

En av Bris gruppstödsverksamheter riktar sig till barn som bor i familjehem. Det sker både genom stödhelger där barnen träffas under tre dagar, och genom onlinegrupper där barnen möts digitalt.

Bris stödhelger för barn som lever i familjehem är upplagda enligt ett tredagarsprogram, med deltagare från hela landet. Barnens åldrar kan variera, men de flesta är mellan XX och 18 år. Under helgerna får barnen och ungdomarna träffa varandra, dela erfarenheter och fördjupa sina kunskaper om känslor och barns rättigheter. En viktig fråga är familjebegreppet, att prata om vad en familj kan vara och bredda definitionen.

– Barnens känslor är det centrala. Många tampas med frågor som rör tillhörighet, som "Vem tycker om mig?" och "Var ska jag bo sen?". Mycket av det vi tar upp handlar om det som kallas psykoedukation: att lära sig hur kroppen fungerar och varför. Vilka känslor har vi, hur upplever vi dem, och hur kan vi hantera dem?

Det säger socionomerna Anneli Öhrling och Catarina Nylund som arbetar med Bris gruppstöd.

Deltagarna har vitt skilda bakgrunder och har placerats i familjehem av olika orsaker. En del har starka minnen från sina ursprungsfamiljer medan andra bott i familjehemmen sedan de var väldigt små. Vissa längtar efter att få flytta hem igen och en del vill absolut stanna i familjehemmet. Oavsett hur situationen ser ut är det viktigt att prata om orsaken till placeringen, och vad en har varit med om.

– På så sätt gör vi alla ämnen talbara. Vi berättar för barnen att de har rätt att få hjälp och att bli lyssnade på. Det brukar vara lättare att själv berätta när man får höra att andra också kämpar med exempelvis sorg och saknad, säger Catarina Nylund.

För många barn blir gruppen ett unikt forum, där de kan lyfta sådant som är svårt att tala om med kompisar som inte bor i familjehem, eller med familjehemssyskon som inte har samma bakgrund. Samtalen rör inte bara det som är jobbigt, utan också sådant som barnen gillar

och mår bra av. Barn och unga som själva bor i familjehem har varit med och utformat de teman som lyfts.

– Tanken är att stödhelgerna ska hjälpa här och nu, men också blir ett startskott som kan underlätta för fortsatta samtal hemma.

Under 2020 har pandemin gjort det svårare att genomföra de fysiska stödhelgerna som vanligt på grund av restriktionerna. Bris inställning är att inte ställa in något stöd till barn, och förhoppningen är att de barn som inte kunnat delta i grupper under 2020 kan få komma senare istället. Samtidigt har Bris växlat upp arbetet med onlinegrupper.

– De riktar sig främst till de lite äldre barnen, eftersom det krävs att de samtala och ta instruktioner via text, säger Anneli Öhrling.

Onlinegrupperna utgår ifrån samma teman som stödhelgerna, men sker via ett chattforum. Ibland är det lättare att nå ut till fler när tröskeln för deltagande sänks.

– Äldre ungdomar har ofta mycket på sin agenda och prioriterar inte alltid att komma till oss under flera dagar, speciellt inte om stödgruppen träffas i en annan stad än där de bor. Det kan också kännas läskigt eller nervöst att delta i en fysisk grupp. Då är onlinestödet ett jättebra alternativ.

De flesta barn som deltar är positiva efter sitt deltagande i en stödgrupp. Vad de uppskattar mest varierar: en del tycker att det är roligt att leka och träffa nya kompisar som lever i en liknande situation som de själva. Andra uppskattar att ha fått lära sig nya saker och prata om sådant de vanligtvis håller inom sig.

– Vi ser hur barnen lär känna varandra, delar med sig, ställer frågor och stöttar varandra. Igenkänningen förenklar – här sticker barnen inte ut för att de varit med om något svårt, utan tvärtom, säger Anneli Öhrling.

En av styrkorna är kombinationen av att vuxna berättar om viktiga saker, och att barnen får interagera med varandra och styra innehållet.

– De hinner få vara i alla sina roller: inte bara en familjehemsplacerad person utan också fotbollsspelare, melloälskare och kompis.

Catarina Nylund

Bris arrangerar gruppstöd med fyra olika inriktningar.

- För barn som bor i familjehem.
- För barn som flytt.
- För barn till föräldrar med psykisk ohälsa eller missbruk.
- För barn som har en förälder som tagit sitt liv.

Familjehemsplacerade barn är en heterogen grupp barn i olika åldrar och med olika sätt att se på sin situation. Men gemensamt är att de löper mycket högre risk än andra att drabbas av psykisk ohälsa, att misslyckas i skolan och fara illa som vuxna.

– De har generellt sett sämre möjligheter i livet än andra barn. Det är viktigt att förebygga dessa risker genom tidigt stöd. Det betalar sig i längden och är dessutom varje barns rätt, säger Anneli Öhrling.

Att det handlar om en utsatt grupp tar sig ibland väldigt konkreta uttryck: som exempelvis att barn i familjehem har sämre tandhälsa och mer sällan går på sin årliga kontroll.

– Om stödet vi ger skapar en god erfarenhet hos barnet ökar chansen att hen själv söker den hjälp hen behöver i framtiden. Under gruppstödet får barnen både lära sig att stöd finns, och att våga ta emot det.

Situationen för familjehemsplacerade barn fått stort medialt fokus under 2020. Det sedan treåriga Esmeralda, kallad Lilla hjärtat i medierna, dog i sina biologiska föräldrars vårdnad sedan hon flyttats tillbaka till dem efter att ha bott i ett familjehem. Det skapade stor debatt kring vems behov som ska styra besluten.

– Det som hände ställer många juridiska frågor på sin spets. Myndigheterna har ett långtgående ansvar att se till att ett barn har det bra där hen är, oavsett om det är hos föräldrarna eller i ett familjehem. Lilla hjärtat var ett

extremt fall, men alla barn vi möter har med sig någon form av otrygghetskänsla, säger Catarina Nylund.

En del barn flyttar många gånger mellan flera olika hem.

– De kan aldrig vara hundra procent säkra på var de får vara, och hur länge. Oron är många gånger befogad och påverkar självklart ett barn som redan i grunden är utsatt.

Gemensamt för familjehemsplacerade barn är att de haft vuxna i sin närhet som inte kunnat tillgodose deras behov av trygghet. Stödgruppen kan aldrig kompensera för det, men genom att sätta ord på det man varit med om blir det lättare att ta emot hjälp.

– Vi kan bidra till att lägga ett pussel, få barnet att förstå sina egna reaktioner och hjälpa hen att känna sig lite tryggare, säger Anneli Öhrling.

Förhoppningen är att kunna utveckla verksamheten framåt. Bris arbetar för att kunna erbjuda gruppstöd i fler städer och öka kunskap och kompetens om den här gruppen barn, både hos familjehemsföräldrar, socialtjänst och samhälle.

Anneli Öhrling

STÖD TILL BARN – VIA VUXNA

En av de viktigaste skyddsfaktorerna för barn och unga är trygga vuxna. Bris erbjuder därför professionellt stöd till vuxna, både via telefon och på bris.se.

Efter nära 50 års verksamhet har Bris byggt upp en unik kunskapsbank om barn och ungas livsvillkor i Sverige. Varje enskild kontakt med ett barn är oerhört värdefull och viktig. Främst för att Bris kuratorer kan ge direktstöd till det enskilda barnet – men också för att barnet ger Bris viktig kunskap om hur vuxenvärlden bör agera för att barn ska må bra. Denna kunskap förmedlar sedan Bris vidare till såväl föräldrar och andra viktiga vuxna som till professionella och beslutsfattare.

Vuxna i behov av stöd och råd kring barn kan kontakta Bris anonymt via någon av våra tre vuxenlinjer – Bris vuxentelefon, Bris vuxentelefon på arabiska och Bris stödlinje för idrottsledare.

Vuxna hör av sig till Bris om alla möjliga frågor kopplade till barn och unga, till exempel dilemman kring vårdnadstvister, problem i skolan eller bråk inom familjen.

Men trots att Bris ordinarie vuxentelefon har funnits sedan 1994 är Bris i allmänhetens ögon fortfarande synonynt med direktstöd till barn och unga.

– Vi gjorde nyligen en Novus-undersökning som visade att vuxna har väldigt låg kännedom om att Bris också ger stöd till föräldrar. Få kände till Bris vuxentelefon trots att den har funnits i flera år. Det framkom också att föräldrar och andra vuxna har ett stort behov av stöd kring barn och unga från en källa med hög trovärdighet, vilket Bris är, säger Anna Vorne som är projektledare och kommunikatör på Bris.

Behovet av föräldraskapstöd märks även hos vuxna

med annat modersmål än svenska, en målgrupp som vuxit snabbt under de senaste åren. Här efterfrågas inte bara råd och stöd kring frågor kopplade till barn och unga utan även allmän kunskap om hur det svenska samhället fungerar.

Bris arbetar kontinuerligt för att vara relevanta på de plattformar där barn och unga befinner sig – detsamma gäller i vår kommunikation till vuxna. Under år 2020 tog vi därför ett steg framåt genom att utveckla och b

reda vårt digitala vuxenstöd. Alla som besöker bris.se för vuxna ska enkelt kunna ta del av Bris kunskap och stöd. Den som vill ha snabb, översiktlig information kring olika ämnen hittar sådan under kategorin Bris Guidar. Här finns stöd och råd i både text och rörligt format. Vill du fördjupa dig inom ett område klickar du dig vidare till kategorin Stöd och råd. Här har vi samlat de vanligaste frågorna och

svaren på olika föräldrelaterade ämnen. På sidan finns också exempel på frågor som vuxna ställer i Bris vuxentelefon.

På Bris Instagram erbjuder vi nu enklare stöd till vuxna i främst rörligt format.

För att nå ut ännu bredare har Bris även ett samarbete med Bonnier-magasinet Tara, vars målgrupp är föräldrar i åldrarna 40 år och uppåt. Samarbetet innebär att Gunilla Bergsten, chef för Bris stöd online, svarar på tonårsrelaterade frågor i varje nummer. Under året har Bris även producerat flera reportage kopplade till frågor om barn och unga.

”Barn ger Bris viktig kunskap om hur vuxenvärlden bör agera för att barn ska må bra. Denna kunskap förmedlar Bris sedan vidare.”

Se även
bris.se/for-vuxna
 Bris Instagram
 @Bris116111

Bris vuxentelefon
 erbjuder stöd, vägledning och information till vuxna som känner oro över ett barns livssituation. Samtalen utgår alltid från barnets perspektiv och rättigheter.

Telefonnummer:
 077-150 50 50,
 vardagar 9-12

Bris vuxentelefon på arabiska
 erbjuder arabisktalande vuxna stöd i frågor som rör barn. I Sverige finns en stor grupp invånare som pratar arabiska och tidigare har språket varit ett hinder för en del av dem i kontakten med Bris.

Telefonnummer:
 077-44 80 900,
 tisdag-torsdag 9-12

Bris stödlinje för idrottsledare
 är en stödlinje för tränare, ungdomsledare och andra vuxna som är engagerade inom idrotten.

Telefonnummer:
 077-440 00 42,
 vardagar 9-12

MOBILISERA

**BRIS MOBILISERAR SAMHÄLLET.
VI SAMLAR KUNSKAP, KOMPETENS OCH
ENGAGEMANG FÖR ATT GÖRA VÄRLDEN
TILL EN TRYGGARE PLATS.**

Sverige var först i världen med en lag mot barnaga och räknas som ett av de ledande länderna när det kommer till att leva upp till barns rättigheter. Ändå berättar barn ständigt för Bris att deras rättigheter kränks på olika sätt. Kunskapen om barns rättigheter varierar kraftigt bland beslutsfattare och professionella i Sverige. Situationen för barn kan också se väldigt olika ut i olika områden.

Därför finns Bris i hela landet. Från våra fem regionkontor (i Stockholm, Göteborg, Malmö, Linköping och Umeå) utbildar vi, sprider kunskap och påverkar beslutsfattare att stifta lagar och skapa trygga sammanhang och säkrare rättsprocesser för barn. En del av Bris arbete handlar om att se till att barnrättsfrågorna får det utrymme de förtjänar på alla nivåer i samhället. I Bris nätverk samlar

vi tusentals professionella som inom ramen för Bris kan samverka och utbyta erfarenheter. Vi anordnar lokala nätverksträffar för människor som arbetar med barn och frågor som rör barn, som idrottsledare och kommunanställda.

Under 2020 har Bris volontärer arbetat intensivt för att sprida kunskap om barns rättigheter. Många planerade aktiviteter har fått ställas om till digitalt arbete, på grund av pandemin. Bris devis har varit att ställa om, inte ställa in. Vi har idag 250 volontärer, fördelade på våra fem regioner, som gör ett ovärderligt arbete. Och vi vill gärna växa ännu mer! Ju fler vi är som mobiliserar för barns rättigheter, vare sig det är som förtroendevalda, medlemmar eller volontärer, desto mer kan vi påverka allmänhet och beslutsfattare och driva folkrörelsen framåt i den takt som krävs.

5800

människor ingår i Bris nätverk, som möjliggör möten, dialog och samverkan mellan personer som arbetar för och med barn. Nätverket är en källa till inspiration, kunskapspåfyllnad och erfarenhetsutbyten kring frågor som rör barns rättigheter.

Barnkonventionens födelsedag uppmärksammades

Den 20 november uppmärksammar varje år Bris barnkonventionens födelsedag. 2020 fick många aktiviteter runtom i landet bli digitala.

- Fråga, lyssna och agera. Det uppmanade Bris alla vuxna på barnkonventionens födelsedag. Alla vuxna kan göra skillnad, genom att lyssna på barn i sin närhet, på riktigt, och uppmuntra andra vuxna att göra detsamma. Tillsammans påminner vi omvärlden om att barns åsikter alltid är viktiga och att det är en mänsklig rättighet att få göra sin röst hörd.
- För att nå ut brett engagerades Bris medlemmar och volontärer, medlemmarna i Bris nätverk, och tjänstepersoner som spred information på sina jobb. Sammanlagt spreds kunskap om Bris, barnkonventionen och barnets rättigheter till över 11 000 personer.
- Bris genomförde sin årliga kommunenkät, där endast en av tre kommuner uppgav att de helt eller till stor del implementerat barnkonventionen i sina verksamheter och att fyra av tio kommuner saknar en strategi för implementeringen.
- Bris lanserade också sin nya plattform Unga röster som handlar om att ge barn möjlighet att uttrycka sina åsikter i frågor som handlar om dem. Här kommer Bris samla in röster från barn och unga, och ta svaren vidare till politiker och beslutsfattare.

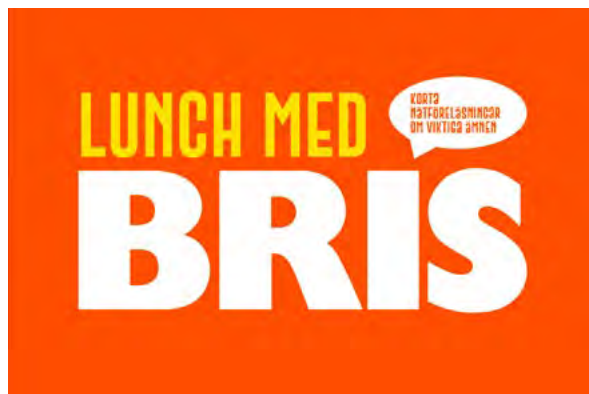

Nätverksträffarna blev digitala

När pandemin nådde Sverige i mars hade Bris precis inlett våren nätverksträffar. En träff hann hållas fysiskt i Stockholm innan resten fick skjutas upp på grund av den snabbt ökande smittspridningen.

Istället bjöd Bris in till fem digitala träffar i början av juni för att dels dela med sig av vår lägesbild av barns och ungas situation under våren, och dels lyssna in hur situationen såg ut i olika verksamheter ute i landet.

I oktober hölls en ny omgång nätverksträffar digitalt, där föreläsningarna och diskussionerna handlade om barn som upplevt våld hemma.

Lunch med Bris

I maj var det premiär för Lunch med Bris – ett koncept med halvtimmeslånga kostnadsfria föreläsningar om viktiga ämnen som riktar sig till personer som kommer i kontakt med barn i sin profession. Föreläsningarna hölls digitalt och behandlade ämnen som hur det är att växa upp med våld eller föräldrar som dricker för mycket, barnkonventionen och ungas vardag på nätet.

"DET ÄR MOTIVERANDE ATT SE VAD MAN KAN GÖRA TILLSAMMANS"

Emma Tibell har länge velat engagera sig för barns rättigheter och slog slag i saken under 2020, när hon blev Bris-volontär i region Öst. Hon tycker att alla kan bidra för att göra samhället till en bra plats för barn – i stort som smått.

Varför är du volontär?

– Det började med att jag läste en kurs i mänskliga rättigheter under ett utbytesår i Australien. Den handlade mycket om barnkonventionen och om barn i flyktingläger. Det kom så nära för mig, jag har alltid haft ett stort engagemang för barnrättsfrågor även om jag kommit in på ett annat spår i mitt jobb som jurist. Tankar om att engagera mig ideellt för en organisation som lyfter barnrättsfrågor har därför funnits länge!

Vad fick dig att välja just Bris?

– Jag har alltid känt till Bris och ju mer jag läste på, desto mer insåg jag vilket stort arbete Bris faktiskt gör. Samtidigt kom 2020. Barnkonventionen blev svensk lag och jag läste om att psykisk ohälsa hos unga bara ökar. Dessutom slog pandemin till i en vardag som redan är tuff för många barn och unga, som kanske saknar en trygg vuxen person att prata med. Då kändes det extra viktigt att ta tag i saken. På den vägen är det!

Vad tycker du kännetecknar 2020?

– Hur tydligt det är att många barn behöver stöd. Det har känts viktigare än någonsin att organisationer som Bris finns i den situation som råder. Jag vet hur pandemin påverkat mig själv med nedstängningar, social distansering och karantän, och tänker på de barn och unga som redan innan pandemin levde i någon form av social utsatthet. Samtalen till Bris ökade med 40 procent under jullovet 2020 jämfört med året innan, det säger en del.

Berätta lite om dina uppdrag som volontär!

– Av naturliga skäl har det blivit mycket digitalt än så länge. Jag har jobbat med att sprida kunskap och information, dels till barnen själva om deras rättigheter, dels om Bris verksamhet och behov av stöd för att kunna möta det höga trycket. Pandemiläget har även gjort att vi behövt ställa om en hel del planerade uppdrag, men

jag tycker Bris har varit förträffliga med att göra det bästa av situationen. Exempelvis ställde vi om alla fysiska aktiviteter till digitala uppdrag när vi skulle uppmärksamma Barnkonventionens födelsedag. Vi spred information med extra fokus på barnets rätt till inflytande och delaktighet. Under julen jobbade vi för att synliggöra att julhelgen kan vara en extra jobbig tid för många barn, för att i förlängningen bidra till att fler barn får möjlighet att berätta.

Vad motiverar dig i ditt volontärskap?

– Jag får ut extremt mycket på ett personligt plan och känner att jag gör vad jag kan för att göra skillnad för andra. Jag brinner även för frågor om psykisk ohälsa, och där Bris är ett extremt viktigt stöd för unga. Om all information som delas eller aktiviteter som genomförs leder till att ett enda barn som behöver stöd inser att Bris finns, är det värt all tid i världen. Det är motiverande att se vad man kan göra tillsammans. Att det går att åstadkomma en förändring, påverka allmänheten och beslutsfattande för att barn ska få en bättre ställning i samhället.

Hur ser du på Bris samhällsroll?

– Bris är en viktig organisation av så många anledningar! Först och främst tycker jag Bris har en sund och bra barnsyn, där de också inkluderar barn i organisationen, som medskapare av organisationen. För mig är det också viktigt att vi arbetar regionalt. Bris verkar på flera olika plan, vilket många kanske inte känner till. Utöver telefonstödlinjen som kanske är mest känd finns ju Bris Nätverk som öppnar upp för dialog och kunskapsutbyte mellan personer som arbetar med och för barn – vilket är jätteviktigt! Så barn får även stöd indirekt genom att det bedrivs påverkansarbete i samhället. Det är en väldigt fin organisation att vara engagerad i, som ständigt visar tacksamhet till bland annat sina volontärer.

Vad vill du skicka med den som läser?

– Alla kan göra något för att förbättra barns situation i samhället. Oavsett om du är månadsgivare, bidrar med din tid som volontär, eller belyser och sprider information. Alla barn har rätt till en trygg uppväxt och vi måste alla göra vad vi kan för att uppnå det, litet som stort.

Emma Tibell

Alder: 27

Bor: Linköping

Gör: Jobbar till vardags som jurist på en immaterialrättsbyrå

Familj: Sambo Henrik och vår golden retriever Vida

BRIS – EN INTERNATIONELL AKTÖR

Bris arbetar varje dag för att skapa ett bättre samhälle för barn i Sverige. Men vi har också en global verksamhet och samverkar med nationella stödlinjer i 142 länder världen över. Under pandemiåret 2020 har det globala samarbetet intensifierats.

Varje år har nationella stödlinjer i världen över 20 miljoner kontakter med barn och unga som behöver stöd. Hjälpplinjerna är samlade under paraplyorganisationen Child Helpline International, CHI, som Bris varit med och grundat.

CHI blev en viktig kanal för samtal och erfarenhetsutbyte under 2020, när pandemin drabbade hela världen. Det berättar Bris generalsekreterare Magnus Jägerskog. Han representerar de europeiska hjälpplinjerna i CHI:s styrelse.

– Väldigt tidigt under pandemin blev det tydligt hur barn påverkades på olika sätt. Vi regionala representanter delade nulägesbilder av utvecklingen med varandra och samtalade tidigt om vad vi bedömde som viktigt. Mycket var gemensamt för alla länder, men en del saker skiljde sig också åt, säger han.

I länder som stängt ner samhället i högre grad än Sverige hade vissa hjälpplinjor problem med att upprätthålla sin verksamhet, eftersom de inte hade en digital infrastruktur på plats. I en del länder har ekonomin påverkats kraftigt, vilket också spilt över på hjälp-

linjernas möjligheter att bedriva sitt arbete. Tidigt i dialogen mellan de nationella organisationerna blev det tydligt att pandemin slår olika på olika platser, men en röd tråd för många är att frågor som rör familjekonflikter, psykisk ohälsa och våld i hemmet tilltagit under pandemin.

– Situationen har satt fingret på hur viktigt det internationella sammanhanget är för att vi ska ta lärdom av varandra, dela erfarenheter och stötta varandra. Vi behöver gemensamt trycka på för att påverka i viktiga frågor, mot regeringar, och säkerställa god tillgänglighet för alla hjälpplinjor.

I nätverket samarbetar man också kring frågor som rör teknisk utveckling, hur dokumentationssystem kan utvecklas och förbättras och vilka kanaler som är relevanta. Det är kostsamt att upprätthålla bra system, och då blir samverkan en viktig nyckel.

– Det internationella perspektivet är helt nödvändigt i den kontext vi lever i, för att kunna upprätthålla en verksamhet som barn vill söka upp och få hjälp ifrån, säger Magnus Jägerskog.

FÖRDJUPAT SAMARBETE I TANZANIA

I Tanzania är barntrafficking ett stort och utbrett problem. Många barn arbetar som hemhjälp hos familjer i större städer och far illa på olika sätt. Bris arbetar tätt tillsammans med den nationella hjälplinjen, för att kapacitetsutveckla verksamheten och bidra till ökad dialog kring dessa frågor.

Bris och C-Sema, den nationella stöddinjen i Tanzania, arbetar tillsammans med att sprida information, skapa god samverkan med lokala myndigheter och upprätthålla en stöddinje dit barn och familjer kan vända sig för hjälp.

– Vi deltar i ett projekt i Singida-regionen, där vi under 2020 bland annat har arbetat med att nå ut med information i skolor och fört dialog med socialarbetare och myndighetsföreträdare. Det har ökat kunskapen om samverkan och hur man kan arbeta tätare kring frågan om barntrafficking, säger Magnus Jägerskog, Bris generalsekreterare.

Informationskampanjen handlar bland annat om att nå ut brett till allmänheten med budskap om vad barntrafficking innebär. Många familjer i Tanzania ser möjligheten att låta barnen arbeta som ett sätt att bidra

till familjens försörjning, och vet inte alltid vilka risker det kan innebära för barnet. Projektet är fortfarande i en utvecklingsfas, men gör verkligen skillnad. Samtalen till C-Sema har ökat under den här perioden.

– Vi har sett flera konkreta fall där hjälplinjen mottagit ett samtal, och sedan i dialog med myndigheter kunnat avvärja när ett barn varit på väg in i en farlig situation. Redan nu ser vi alltså exempel på vad samverkan leder till, och hur stödstrukturen kan vara helt livsavgörande för barn, säger Magnus Jägerskog.

Att uppmärksamma framstegen blir viktigt för att kunna utveckla verksamheten ännu mer.

– Vi jobbar för att ta fram arbetssätt och metoder för det här arbetet, som vi kan sprida till andra länder och områden. Att vi på Bris kan ha den rollen och vara med och skapa förändring globalt känns väldigt angeläget.

NYA SKOLMATERIAL FRÅN BRIS

Efter motioner från medlemmar till Bris kongress 2019 har Bris haft särskilt fokus på barn som utsätts för hedersrelaterat våld och barn som utsätts för mobbning. Nu finns två nya material som riktar sig till personer som arbetar i förskola och skola, för att de ska kunna göra skillnad för barn de möter.

BARNS SAMTAL OM HEDERSRELATERAT VÅLD ÖKAR

När ett barn tvingas göra eller avstå ifrån saker för att inte skada familjens och släktens heder, kallas det hedersrelaterat förtryck. Hedersrelaterat våld är när föräldrar, syskon eller andra släktingar använder våld i någon form, i samma syfte. Vuxnas våld mot barn är ett av världens stora samhällsproblem.

Hedersrelaterat våld och förtryck kan ta sig uttryck på många olika sätt och det kan vara svårt för en utomstående att se och förstå att ett barn utsätts för begränsningar, till exempel rörande klädval eller vilka personer hen får umgås med.

– Många barn hör av sig till Bris om våld i olika former. Ibland handlar det om begränsningar, hot och förtryck som en del av en hedersrelaterad situation. Bris kurativa kontakter med barn kring just våld och hedersrelaterat våld och förtryck ökade under 2020 i jämförelse med tidigare år, säger Alka Khanna som är regionombud för Bris region Syd.

Hon har arbetat med att ta fram informationsmaterialet som ska ge yrkespersoner som arbetar med barn inom förskola och skola vägledning i hur de kan göra skillnad för barn de möter. Materialet lyfter flera konkreta berättelser från barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.

– Genom att vara en trygg punkt kan du som arbetar med barn och unga bidra till att fånga upp dem som far illa, och tillgodosätta deras rätt att slippa alla former av våld, säger Alka Khanna.

När ett barn blir utsatt för våld och förtryck innebär det att barnets rättigheter kränks. I majoriteten av världens länder är det fortfarande tillåtet att slå barn i uppfostrings-syfte, men i Sverige är alla former av våld mot barn olagliga och varje barn har samma rätt att slippa våld. Oav-

sett vad barnet har gjort eller sagt får ingen göra barnet illa. Om ett barn blir begränsat eller isolerat, eller utsätts för våld, hot om våld eller kränkningar i sitt hem – ska barnet veta att det aldrig är okej och att hen har rätt till stöd och hjälp.

– Bris ska finnas till för alla barn och inom det här området upplevde Bris medlemmar att organisationen kan göra mer, med förhoppning om att nå fler barn. Beslutet om att ta fram information riktad till förskola och skola röstades enhälligt igenom av medlemmarna på kongressen 2019.

Bris har sedan dess utvecklat sitt arbete på flera sätt inom det här området, både internt och externt.

– Vi har till exempel varit remissinstans för lagförslag, lyft frågan tydligare än tidigare i Bris årsrapporter, föreläst för kommuner, arrangerat en livechatt för barn och unga och deltagit i samverkans- och expertgrupper för att synliggöra barns röster till Bris om hedersrelaterat våld och förtryck.

MÅNGA BARN UTSÄTTS FÖR MOBBNING I SKOLAN

Mobbning påverkar barn negativt, det skapar en känsla av otrygghet och kan orsaka psykisk ohälsa. Dessutom riskerar mobbning att leda till livslånga men. Psykisk sjukdom, sänkt självförtroende och senare introduktion på arbetsmarknaden är bara några av effekterna barn som utsätts för mobbning kan drabbas av.

In femtedel av alla stödjande samtal med Bris pratar barnet om skolan. Tyvärr handlar de samtalen alltför ofta om att allt inte är som det ska vara. Berättelserna ger sammantaget en beskrivning av en miljö i skolan där många barn blir slagna, knuffade, får höra elaka kommentarer eller blir utfrysta. Många beskriver hur de känner sig otrygga i korridoren, matsalen eller klassrummet.

– Mellan 2016 och 2018 hände något oroväckande. Samtalen till Bris om mobbning började öka markant. Samma ökning syntes dessutom i andra mätningar, berättar Olle Pallin Cox, som är regionombud för Bris region Mitt.

Bland annat visade Folkhälsomyndighetens rapport om skolbarns hälsovanor i Sverige att barn landet runt i allt högre grad rapporterar att de utsätts för mobbning.

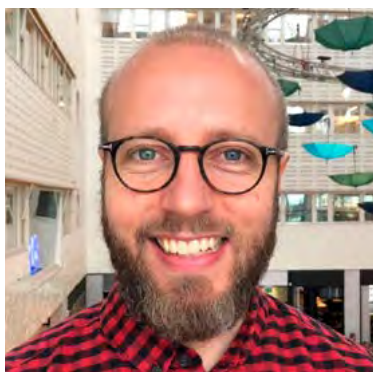
Mobbning är en form av våld, och en fråga där Bris driver ett aktivt arbete med att föra dialog med beslutsfattare, till exempel för att få på plats en nationell handlingsplan mot våld. Bris uppdrag är också att sprida kunskap, och som ett led i det har det nya materialet om mobbning tagits fram.

– Med hjälp av materialet lyfter vi problemet och hoppas bidra till varje barns rätt till en trygg skola. Det gör vi med utgångspunkt i barnens egna röster och deras rättigheter i barnkonventionen. Alltför ofta berättar barn för oss att vuxna inte tar hänsyn till det barnen säger, eller ens pratar med dem, säger Olle Pallin Cox.

Det gör att barnens perspektiv ofta saknas i beslut som

rör dem. För Bris som barnrättsorganisation är det viktigt att materialet tydligt utgår ifrån, och låter materialet vara centrerat runt, barnens egna röster.

870 barn delade med sig av sina egna perspektiv på trygghet i skolan i en enkät på bris.se. Deras svar ligger till grund för det här materialet, som ska bidra med fler verktyg i arbetet för en trygg skola för skolpersonal, elevhälsa och beslutsfattare. På så sätt kan de bättre bidra till att skapa en trygg skola i enlighet med barnets rättigheter i barnkonventionen.

NYTT SAMARBETE MED TIM BERGLING FOUNDATION

Tim Bergling Foundation har trätt in som samarbetspartner och med finansiellt stöd till Bris, för att bidra till att Sverige får en nationell stödlinje för barn som är öppen dygnet runt. Stiftelsen grundades av föräldrarna till Tim Bergling, känd världen över som Avicii, efter att han tog sitt liv 2018.

Inget kan förbereda en förälder på att förlora ett barn. Det säger Klas Bergling, pappa till Tim Bergling. Tim hade en snabbt eskalerande och framgångsrik karriär som DJ och musikskapare och hans tragiska bortgång 2018 väckte starka reaktioner bland fans över hela världen.

– Efter hans självmord hörde enormt många av sig till oss. Oerhört fina brev, mail och kommentarer strömmade in från jordens alla hörn, ofta med personliga berättelser från människor som också förlorat någon på det sättet eller var drabbade av psykisk ohälsa. Vi förstod snart hur utbredd problematiken är och att det här är något vi delar med många andra, säger Klas Bergling.

Klas och Tims mamma Anki Lidén beslutade att arvet efter Tim skulle gå till insatser för att motverka psykisk ohälsa och självmord bland barn, unga och unga vuxna, och till frågor som Tim brann för, som att rädda klimatet och jobba för att stötta människor i utsatthet. Det blev startskottet för stiftelsen i Tims namn.

När Klas och Anki kom i kontakt med Bris kände de direkt att de ville stötta Bris verksamhet. Bris har under en längre tid sökt samarbetspartners och långsiktig finansiering för att säkerställa att Sverige får en nationell stödlinje för barn som har öppet dygnet runt.

– Vi hörde om Bris strävan och tycker att de gör ett fantastiskt fint arbete. Utifrån den kunskap vi har är det här en satsning vi verkligen tror kan göra skillnad.

Stiftelsen beslutade därför att skänka två miljoner kronor årligen under tre år, vilket bidragit till att Bris kan erbjuda barn ett professionellt samtalsstöd under dygnets alla timmar från och med mitten av mars 2021.

– Det kommer att hjälpa många. Men det behövs fler och långsiktigt välplanerade insatser. Precis som Bris är jag övertygad om att samhällets måste rikta fokus på tidiga förebyggande insatser, så att barn i riskzonen kan fångas upp långt innan problemen växt sig större och blivit svårare att hantera. Det är ett omfattande förändringsarbete som kräver politiskt mod och ett successivt skifte i synsätt. En viktig början på en förändringsprocess är att minska det stigma och tabu som finns kring psykisk ohälsa och självmord, tror Klas Bergling.

– Vi har förstått att det skulle hjälpa väldigt mycket om det blir ett ämne som är lättare att prata om på ett naturligt sätt. Det medmänskliga samtalet betyder oerhört mycket.

De sista åren av sitt liv bodde Tim i Los Angeles, men hade ofta långa samtal med föräldrarna hemma i Sverige. Ofta började samtalen med vardagliga ämnen, men övergick många gånger i mer personliga frågor om livet. Tim

”Vi har förstått att det skulle hjälpa väldigt mycket om det blir ett ämne som är lättare att prata om på ett naturligt sätt. Det medmänskliga samtalet betyder oerhört mycket.”

var en känslig person och tänkare och även i sin ungdom hade han en period där han kände ett visst utanförskap och hade funderingar om sin identitet.

– Jag var inte främmande för det eftersom jag själv upplevde samma jobbiga känslor och problem som ung. Men precis som för många andra föräldrar var det här ändå en svår bit: hur börjar man prata om de här sakerna? Hur gör man för att öppna dörren, skapa förtroende och komma åt känslornas kärna, utan att skrämma bort? Jag önskar att samhället blir mer öppet i dessa frågor. Redan i skolan behöver vi få verktyg för att hantera livets upp- och nedgångar på ett naturligt sätt.

Bris arbetar varje dag för ett bättre samhälle för barn, och erbjuder vägledning till föräldrar och andra vuxna i hur de kan stötta och hjälpa barn i sin omgivning. Att våga ta i de här frågorna är en förutsättning för att göra skillnad. Tim var en person som var öppen med att pressen som framgången förde med sig inte bara var positiv för honom.

– Vi förstår att han berört många väldigt djupt, genom sin person, musik, ungdom, sitt tidiga genombrott och sin öppenhet. Han var blyg men hade ändå en förmåga att komma människor nära, säger han.

Fortfarande får han brev från unga som beskriver hur Tims historia inneburit en vändpunkt för dem, och i vissa fall räddat deras liv.

– Tim planerade själv för ett annat liv, en lugnare framtid, men fick aldrig den chansen. Det är därför vi vill bidra till att andra som mår dåligt fångas upp och får hjälp, i tid. Där tror vi att Bris har en viktig roll.

”

”Jag upptäckte, när jag började tjäna pengar, att jag inte behövde dem. När du har ett överflöd av pengar du inte behöver är det mest rimliga, humana och fullkomligt uppenbara att ge till dem som behöver.”

Tim “Avicii” Bergling

"BRIS LYFTER BARNENS RÖST"

Leif Johansson som bor i Eskilstuna blev Brismedlem under 2020. Som nybliven pensionär vill han engagera sig för ett bättre samhälle för barn och unga.

Hur kom det sig att du blev Bris-medlem?
– Jag har alltid varit intresserad av samhällsfrågor och vikten av alla människors rätt att leva ett bra och humant liv. I mitt arbetsliv har jag arbetat som ombudsman inom en fackförening, och steget till att bli medlem i Bris var inte så stort för mig. Framför allt vill jag att alla barn och ungdomar som far illa ska få den hjälp de behöver, så att de får en bra uppväxt. Som barn är man beroende av sin omgivning, både inom familjen och bland kompisar. Därför tycker jag att Bris är ett bra alternativ för den som vill vara med och påverka och hjälpa barn och ungdomar.

Varför ser du Bris som en viktig samhällsaktör?

– Bris ser till att lyfta fram barnens röst och framför allt finns de tillgängliga för alla barn och ungdomar som behöver stöd och hjälp. Det tycker jag är viktigt.

Vad har du fått ut av ditt medlemskap?

– Jag har bara varit medlem en kort period än så länge men vill vara med och stödja Bris aktivt. Jag kommer att kontakta min region för att se vilka aktiviteter jag kan delta i framöver, och ser fram emot det.

”

”Framför allt vill jag att alla barn och ungdomar som far illa ska få den hjälp de behöver.”

"VARJE PERSON SOM BIDRAR ÄR VIKTIG"

16-åriga Heba Soualem bor i Västra Hisingen i Göteborg och har nybliven blivit medlem i Bris. Hon ser det som en chans att påverka hur barn och unga har det.

Varför blev du medlem i Bris?
– Jag är ordförande för Göteborgs ungdomsfullmäktiges arbetsgrupp om barns rättigheter, och har därför arbetat mycket med barnrättsfrågor det senaste året. Jag blev introducerad till Bris genom ett frukostwebbinarium om barnrätt och arbetslivet, och blev fascinerad över Bris arbete. Det kändes precis som den slags organisation som vi i Sverige behöver för att kunna säkerställa att barn får sina rättigheter tillgodosedda. Det kändes som en självklarhet att gå med, jag tyckte att det var ett bra sätt att få chans att påverka mer.

Vad tror du Bris kan göra för skillnad för barn och unga?

– Tyvärr finns det brister i Sveriges arbete med barnrätt och det finns stora skillnader i hur barn har det. Det är inte heller alla barn som får det stöd de behöver, har någon att prata med eller har en trygg plats att vara på efter skolan. Bris ger det stödet vilket jag tycker är fantastiskt. Inom Bris kan barn få någon att prata med, göra roliga aktiviteter på sin fritid och extra stöd när det behövs. Att kunna ge barn den här typen av stöd är otroligt viktigt och gör skillnad.

Vad vill du säga till andra som funderar på att gå med?

– Bli medlem! Det är en bra möjlighet att påverka och se till att barnkonventionen följs. Som medlem i Bris får du kunskap och inspiration. Barn är en lika stor del av samhället som vuxna och för att säkerställa att de har det bra måste vi jobba tillsammans. Då är varje person som bidrar viktig.

”

”Det kändes som en självklarhet att gå med, jag tyckte att det var ett bra sätt att få chans att påverka mer.”

PÅVERKA

BRIS GÖR BARNNS RÖSTER HÖRDA GENOM ATT
PÅVERKA BESLUTSFATTARE SÅ ATT BARNNS
RÄTTIGHETER STÄRKS OCH PRIORITERAS.

Alla barn har rätt att få sina röster hörda. En av Bris viktigaste uppgifter är att lyssna på varje barn och förmedla barns åsikter till politiker och beslutsfattare, så att de får effekt för beslut som rör barns liv. Detta har blivit extra viktigt under pandemin, då Bris i en mängd olika instanser lyft fram hur barn påverkas av restriktionerna, och vad de berättar om i samtal med Bris.

Vi jobbar ständigt intensivt med att sprida kunskap och väcka opinion och engagemang kring barnrättsfrågor, både hos vuxna och barn. Målet är att förändra strukturer och beteenden som påverkar barns situation i samhället, nu och i framtiden.

Att regeringen fattade det historiska beslutet att göra barnkonventionen till lag är ett exempel på vårt mångåriga påverkansarbete. Lagen började gälla den 1 januari 2020. Under året har vi också arbetat tillsammans med

regeringen i utredningen för en sammanhållen och god nära vård för barn och unga. Bris har sedan länge uppmärksammat och påtalat behovet av en reformerad, sammanhållen vårdkedja för barn och unga, för att de ska kunna få ett lättillgängligt och effektivt stöd utifrån sina individuella behov. Att minska den psykiska ohälsan hos barn och unga är en prioriterad fråga. Medan självmorden minskar i samhället i stort finns det grupper av unga där de ökar. Många unga har ångest eller känner sig deprimerade.

Bris bidrar med kunskap till allmänheten och till professionella, för att barns rättigheter bättre ska mötas och tillgodoses. Vi deltar i referensgrupper och bidrar med expertis i många olika sammanhang. Genom att göra barns röster hörda, samt bidra med analys och åtgärdsförslag, arbetar Bris för att stärka barnets rättigheter på alla samhällets arenor.

Metod för barns inflytande

Barns delaktighet och inflytande i frågor som rör dem är en förutsättning för att leva upp till barnkonventionen. Bris har tagit fram metoden Expertgrupp barn, och i början av året släpptes Bris metodhandbok för alla som vill arbeta med barns inflytande på ett barnrättssäkert sätt. Bris har under året samarbetat med den statliga utredningen "En sammanhållen god och nära vård för barn och unga" för att säkra barns och ungas inflytande i utredningen.

37%

Bris synlighet i media ökade med 37 procent under pandemiåret 2020.

#forabetterday

I december 2020 startade Sveriges största insamling av ungas idéer, tankar, erfarenheter och förslag om vad som måste göras för att minska den psykiska ohälsan. Stiftelsen Tim Bergling Foundation är initiativtagare och har genomfört satsningen tillsammans med Bris och organisationerna Mind och Suicide Zero. Barn och unga uppmanas att berätta om sina upplevelser och vad de anser måste förändras för att inget barn ska behöva ha en klump i magen, brottas med jobbiga tankar eller känna sig ensam. Svaren kommer att föras vidare till Sveriges regering och följas upp.

Syftet med satsningen är att främja barns och ungas psykiska hälsa, så att ingen någonsin ska känna att självmord är enda utvägen. Tim Bergling Foundation grundades av familjen efter Tim "Avicii" Berglings bortgång 2018. Stiftelsen har också varit med och finansierat öppnandet av Bris dygnet runt-stöd i telefon och chatt. (Läs mer om det i intervjun med Klas Bergling på sida 48.)

Det som inte fick hända

1971 grundades Bris efter ett mycket uppmärksammat fall då en treårig flicka misshandlades till döds av sin styvfar. I början av 2020 hände det som inte fick hända igen. Treåriga Esmeralda hittades död i sin mammas lägenhet, dit hon flyttats efter att ha bott i familjehem sedan födseln.

Bris är generellt mycket restriktiva med att kommentera enskilda fall men här såg vi sådana tydliga strukturella brister som skyndsamt behöver åtgärdas.

I DN Debatt presenterades Bris krav på förändringar i LVU och sakkunskap om barn i rättssväsenhet. Bris hade möten med såväl Socialdepartementet som Justitiedepartementet och fortsätter att aktivt driva frågan om stärkt skydd för långvarigt placerade barn.

Sveriges barnrättsarbete granskas av FN

Vart femte år granskar FN:s Barnrättskommitté hur Sverige lever upp till barnkonventionen. Kommittén ger rekommendationer om hur Sverige kan stärka sitt arbete för barns rättigheter. Under 2020 har Bris tillsammans med flera andra barnrättsorganisationer formulerat vilka frågor barnrätts-Sverige tycker att det är allra viktigast att regeringen svarar på. Den listan skickades till barnrättskommittén som valde ut ett antal frågor som regeringen nu under 2021 får formulera sina svar på.

Bris deltar i arbetet med civilsamhällets skuggrapport. Vilka rekommendationer som FN:s barnrättskommitté slutligen landar i kan ha stor betydelse för Sveriges barnrättspolitik de kommande åren och det är viktigt att ge inspel hela vägen i processen.

"MIN TUR ATT BERÄTTA"

Drygt 6000 barn befinner sig varje år på ett skyddat boende med sin ena förälder, på flykt undan det livsfarliga våldet. Hur påverkas barnets liv av våldet och av att tvingas bryta upp från sin vardag? I rapporten "Min tur att berätta" lyfts barns egna röster och erfarenheter.

Varje barn har rätt att skyddas från våld. Barn som utsatts för våld har rätt till stöd och behandling anpassad efter individuella behov och förutsättningar. I ett samarbetsprojekt arbetar Bris tillsammans med Sveriges Stadsmissioner för att utveckla skyddade boenden med barnrättsperspektiv.

I rapporten "Min tur att berätta" delar 20 barn med sig av sina erfarenheter av att bo på ett skyddat boende. Intervjuerna i rapporten har genomförts av Malin Rekke, en erfaren barnpsykolog på Bris, med syfte att ta reda på vad som är viktigt att tänka på för att ett skyddat boende ska vara bra för barn.

– Jag mötte barn i åldrarna 3–16 år. Samtliga berättade att de inte hade fått något stöd eller tillräcklig information och att vuxna inte har lyssnat på dem. Barnen har pratat med vuxna, men upplevde att de vuxna inte lyssnat och inte heller ställt frågor eller visat intresse för barnets egna upplevelser av våldet och vad hen varit med om. Detta var genomgående, och är väldigt anmärkningsvärt med tanke på att detta handlar om barn som är kända för socialtjänsten och för de skyddade boenden där de bor, säger Malin Rekke.

Många av barnen visste inte var de bott och vilka de träffat, eller vad som kommer att hända framåt. De hade mängder av frågor om när de skulle få gå tillbaka till skolan, få träffa sina kompisar eller se sina husdjur igen.

– Bland många av tonåringarna var det tydligt att de inte heller hade fått stöd eller information om hur man kan må när man blivit traumatiserad, exempelvis av våld i hemmet. De trodde att det var något fel på dem själva och hade inte kopplat ihop sitt mående med vad de varit med om.

I vissa samtal kom det fram att barnen själva hade utsatts för våld eller sexuella övergrepp, vilket inte hade

uppmärksammats eller dokumenterats.

– Det mest slående var att barnen var så angelägna om att få berätta, och ändå har ingen lyssnat på dem eller möjliggjort det. Jag upplever att de blivit direkt försummade, säger Malin Rekke.

20 barns berättelser kan inte generaliseras till att gälla alla barn som lever på skyddade boenden. Men de ger en väldigt viktig fingervisning om vad vuxna behöver tänka på i mötet med barn som upplevt våld hemma.

Barnkonventionen är svensk lag, och för att den ska få fullt genomslag krävs aktiv handling, där exempelvis efterlevnad av varje barns rätt till information och delaktighet i alla processer och beslut som rör barnet stärks. Det kräver också att politiker och andra beslutsfattare prioriterar och tillför resurser för att barnrättssäkra de processer och miljöer där barn idag redan befinner sig.

Det barnen berättat för Bris i arbetet med rapporten har förts fram till politiker. Under hösten 2020 träffade Bris och Sveriges Stadsmissioner bland andra Åsa Lindhagen, dåvarande minister med ansvar för barns rättigheter, och socialutskottet i riksdagen för att berätta vad barnen lyft fram som viktigt.

– Det fanns ett stort intresse, vilket är positivt. Men vi såg också att det saknas kunskap.

Regeringen tillsatte 2016 en utredning om ett stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende (SOU 2017:112). Flera lagförslag bereds nu i syfte att stärka barnrättsperspektivet för barn som vistas i skyddat boende tillsammans med en vårdnadshavare.

– Nu behöver regeringen agera skyndsamt. Förhoppningsvis kan rapporten Min tur att berätta och det som de 20 barnen lyfter fram sätta frågan ännu tydligare på agendan.

HÅLLBARA LIV – BRIS ÅRSRAPPORT FÖR 2019

Många barn oroar sig för hur det egna livet ska utveckla sig i framtiden. Den oron kan ses som en reaktion på ett samhälle som inte förmått skapa goda framtidsförutsättningar. Ett hållbart samhälle för barn är ett samhälle som möjliggör ett tryggt liv där varje barn kan utvecklas som människa.

Många avseenden är Sverige ett bra land att växa upp och vara barn i. Men inte för alla barn, och inte överallt. För att skapa en hållbar livssituation för barn behövs reformer inom flera olika områden, och i Bris rapport "Hållbara liv" ges förslag för förändring. Utifrån barns samtal till Bris, och forskning kring barns livssituation, analyserar Bris hur samhället påverkar barn.

Psykisk ohälsa är det vanligaste ämnet när barn söker stöd hos Bris. Under de senaste åren har barns samtal till Bris om självmord nästintill fördubblats. Förskrivningen av psykofarmaka eskalerar och alltfler barn uppvisar sömnsvarigheter. Återkommande i barns samtal till Bris är hur barnet förväntas prestera på livets alla områden;

i skolan, socialt, utseendemässigt och idrottsligt. För en del barn krävs akut stöd

här och nu, men i många fall handlar den psykiska ohälsan om symptom på en ohållbar livssituation.

Vuxna har ansvar att skapa förutsättningar för hållbara uppväxtvillkor för varje barn. På pappret har barnets rättigheter aldrig varit starkare.

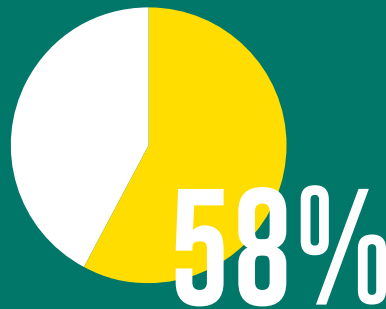
Barnkonventionen är svensk lag och det är nu som Sveriges arbete med att leva upp till barnets mänskliga rättigheter sätts på prov.

7 av 10

Sju av tio barn säger att de känner sig piggare och/eller mår bättre om de rör på sig.

tycker att vuxna borde göra mer för att få fler barn i rörelse.

"DE SÄGER ATT VI INTE RÖR PÅ OSS"

Världshälsoorganisationen, WHO, rekommenderar att barn ska vara fysiskt aktiva minst en timme om dagen. Kopplingen mellan psykisk hälsa, välbefinnande och fysisk aktivitet har belysts i många vetenskapliga artiklar och rapporter. Men idag är det många barn som inte når upp till denna rekommendation.

Bris rapport "De säger att vi inte rör på oss" belyser områden där fysisk aktivitet idag begränsas för barn, exempelvis på fritiden, i skolan inom idrottsaktiviteter och utifrån boendemiljö. Vi vet att

barn är mest fysiskt aktiva när de är utomhus, både i förskolan och i skolan och 2018 gjordes för första gången en nationell kartläggning av barnens dagliga utemiljö. Den visade att skolgårdarna krymper och att barn har allt mindre ytor att röra sig på utomhus. Att komma tillrätta med barns möjligheter att röra på sig handlar inte bara om barnets rätt till sin hälsa, utan också om hållbarhet för hela samhället.

Rapporten, som tagits fram med stöd av Astrazeneca, tar

avstamp i tre faktorer för att främja fysisk aktivitet; att barn har möjlighet att röra sig på ett fritt, rättighetsbaserat och jämlikt sätt. Rapporten utgår från barns egna röster om vad de anser är viktigt för att de ska få förutsättningar att röra på sig mer, samt från aktuell forskning och rapporter inom området.

Att främja fysisk aktivitet för barn och unga är en central folkhälsofråga. Enligt barnkonventionen har barn rätt till bästa

möjliga uppnåeliga hälsa och centralt för barns hälsa är förutsättningar för rörelse. Vinsterna är många, såväl för den enskilde som för samhället i stort. En central framtidsfråga blir därmed vad samhället behöver göra för att främja och skapa goda förutsättningar för barns och ungas fysiska aktivitet.

"I min nya skola där jag ska börja får man mest vara inne för de har inte så stor skolgård."

RAPPORTER

Bris rapporter bygger på barns egna röster, Bris kunskap om barns livssituation och på aktuell forskning och omvärldsanalys. Bris samarbetar alltid med forskare inom den aktuella rapportens område.

I den långsiktiga planen för 2017-2021 är tre viktiga fokusområden psykisk ohälsa bland barn och unga, stöd till barn och unga som flytt och barns rätt att slippa våld och övergrepp. Bris har släppt totalt tio rapporter under perioden. Du hittar alla rapporter på bris.se.

Barns psykiska ohälsa

- det är dags att bryta trenden

Den psykiska ohälsan bland barn och unga har ökat från 1980 och fram till idag. Rapportens övergripande slutsats, från genomgången av forskning och barns samtal till Bris, är att samhället misslyckats att före- bygga barn och ungas psykiska ohälsa. En tydlig slutsats är även att samhället i flera avseenden brister i att tillgodose barnets rätt till stöd för sitt mående.

Sexuella övergrepp inom idrotten

- om barnets rätt till en trygg idrott

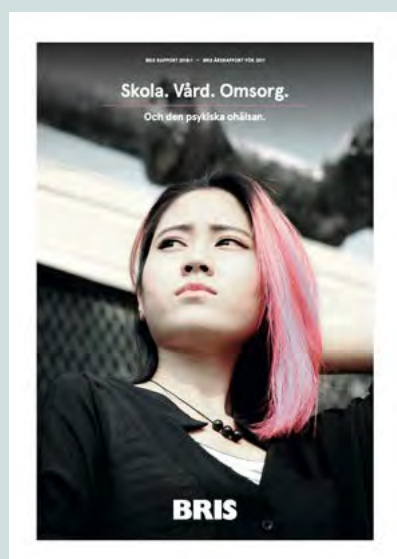
I denna rapport pekar Bris på vikten av att på riktigt implementera och levandegöra ett barnrättsperspektiv inom idrotten för att säkra en trygg idrott för varje barn. Idag finns brister både i idrottens förebyggande arbete mot övergrepp, och i hur man agerar när övergrepp skett.

Barn som flytt

- en riskgrupp för psykisk ohälsa

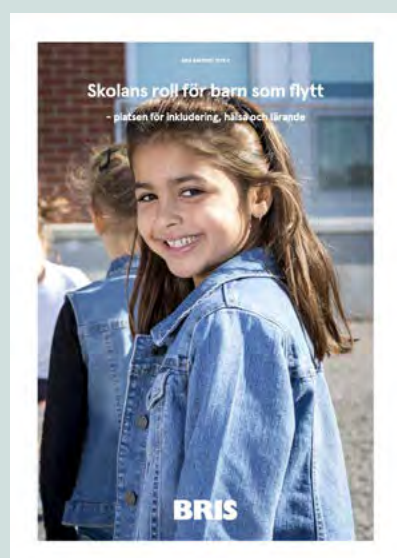
Varje barn i Sverige har enligt barnkonventionen rätt till bästa uppnåeliga hälsa. Forskning visar att psykisk ohälsa är vanligt förekommande bland barn som flytt. Rapportens övergripande slutsats är att Sverige brister i sitt åtagande att ge stöd till asylsökande och ny-anlända barn och måste göra mer för att stärka den psykiska hälsan hos barn som flytt till Sverige.

Skola. Vård. Omsorg.

Och den psykiska ohälsan

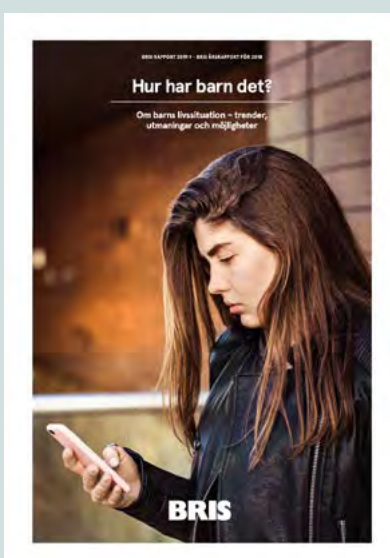
Denna rapport visar att barns livsvillkor behöver förändras för att bryta trenden med den ökande psykiska ohälsan bland barn och unga i Sverige. Det handlar om att utforma en skola som främjar psykisk hälsa, att skapa förutsättningar för en omsorg som sluter upp och ger tidiga insatser för barn där behoven är stora, och en vård som sätter in rätt insatser i rätt tid när barn mår dåligt.

Skolans roll för barn som flytt

- platsen för inkludering, hälsa och lärande

Det är avgörande, både för det enskilda barnet och för samhället i stort, att barn som flytt till Sverige får en god start i sitt nya land. Denna rapport ger kunskap om hur skolan kan vara platsen där nyanlända elever kan få förutsättningar att må bra, inkluderas och utveckla kunskap.

Hur har barn det?

Barns livssituation och samhällets ansvar

- Om barns livssituation - trender, utmaningar och möjligheter. Rapporten bygger på 77 500 kontakter från barn och unga till Bris under de senaste tre åren, samt aktuell forskning. I rapporten tar vi upp de 10 vanligaste ämnena som barn och unga söker stöd för och föreslår insatser för att samhällets stöd ska bli bättre. Den är ett vittnesmål om om hur det är att vara barn i Sverige idag.

Bra från början

Förskolans roll för barn som flytt

Bris rapport "Bra från början" är en sammanställning av forskning och röster från barn, föräldrar och professionella som ger en aktuell bild av vad tillgång till förskola i ett nytt land betyder för barns hälsa och lärande. Den viktigaste slutsatsen i rapporten är att förutsättningarna för svensk förskola skiljer sig alldeles för mycket i olika delar av landet, mellan olika kommuner och mellan områden och stadsdelar inom kommuner.

INSAMLING

FÖR ATT KUNNA ERBJUDA BARN STÖD OCH PÅVERKA BESLUTSFATTARE ÄR BRIS BEROENDE AV EKONOMISKT STÖD.

Hur mycket stöd till barn Bris kan erbjuda, och hur hårt vi kan driva barnrättsfrågor, står i direkt relation till det ekonomiska stöd vi får. Vår verksamhet bygger till största delen på intäkter från företag, privatpersoner, fonder och stiftelser. På grund av vår roll som väletablerad organisation tror många att vi är en statlig myndighet, men endast en sjättedel av vår finansiering kommer från staten.

En stor del av insamlingsarbetet handlar om att berätta om allt vi gör för att få människor att förstå att vi behöver pengar för att kunna bibehålla vår bredd i stödet till barn och unga – alltifrån onlinestöd via telefon, chatt och mejl till gruppstöd och telefonstöd till vuxna. Även påverkansarbetet, allt vi gör för att påverka politikerna som fattar beslut, kostar pengar. Genom att skapa engagemang kan vi få in resurser att utveckla verksamheten med. Vi söker

därför alltid efter nya givare och samarbetspartners som vill ta socialt ansvar och som delar Bris värderingar.

Företag har en kärnroll i att skapa hållbar social samhällsnytta. Bris genererar samhällsnytta på riktigt. Genom strategiska samarbeten med Bris bidrar näringslivet med att skapa nyttoeffekter som gynnar barn, inte bara på kort sikt utan även på lång sikt, vilket i sin tur ökar kundlojaliteten och bidrar till ökad intern stolthet. Det vinner alla på.

Under pandemiåret 2020 har många, både företag och privatpersoner, fått upp ögonen för Bris arbete och samhällsbärande funktion. Många barn som lever i utsatta situationer har fått det ännu svårare under pandemin. Därför är vi extra tacksamma för stödet, som varit rekordstort i år och som behövs mer än någonsin. 2020 var Bris totala intäkter för första gången över 100 miljoner kronor.

Circle K samlade in rekordbelopp till Bris

Genom sina kampanjer Bris-tvätten, Bris-kaffet och Bris-panten har Circle K samlat in hela 4 594 410 kronor till Bris under 2020.

– Vi på Circle K är mycket stolta och glada över att kunna bidra till Bris viktiga arbete. Jag vill passa på att rikta ett varmt tack till alla våra kunder som besökt våra stationer under året, det är de som har gjort detta möjligt, säger Maria Philipson, marknads- och kommunikationschef på Circle K.

Under kampanjperioden sålde Circle K bland annat 107 086 Bristvättar, vilket är nytt rekord. Det genererade 2 677 150 kronor, vilket gör att det tidigare rekordet från 2016 slogs.

Coops mjölk för Bris

Matvarukedjan Coop har inlett ett långsiktigt samarbete med Bris för att vara med och bidra till Bris dygnet runt-öppna stöd för barn och unga. Bris garanteras genom samarbetet en intäkt på minst 1,5 miljoner kronor, och projektet finansieras i huvudsak genom försäljning av Coops egen mjölk.

Bris rekryterade

2054

nya månadsgivare under 2020.

Redan tidigt under året hade Bris många olika aktiviteter igång för att rekrytera nya månadsgivare. De innefattade såväl dörr-till-dörr-kampanjande som digital annonsering och ett arbete för att locka nya givare till att registrera sig som månadsgivare. När pandemin bröt ut blev det extra tydligt för allmänheten att Bris fyller en samhällsviktig funktion, vilket gjorde att vi snabbt såg ett väldigt bra resultat. Vi hade också möjlighet att bearbeta fler givare än vad som låg i planen från början, eftersom vi fick en positiv respons och allmänheten visade stor vilja att vara med och stötta, säger Helene Tibblin, Bris insamlingschef.

Årsmålet för antalet nya månadsgivare slogs med 16 procent, och budgetsiffran med 27 procent.

Stor ökning för Swishgåvor

Givandet via Swish ökar rejält både för Bris och för branschen i stort. Nästan nio av tio privatpersoner som gav en gåva till Bris på bris.se under november och december betalade med Swish. Under andra halvåret står Swishbidragen för 42 procent av gåvorna från privatpersoner.

"BRIS GÖR ETT OERHÖRT VIKTIGT ARBETE"

Telia är en av Bris nyaste partners och inledde sitt sponsorskap under 2020, i samband med covid-19-pandemin. Anna Augustson är hållbarhetschef på Telia Sverige.

Varför väljer ni att samarbeta med Bris?
 – Telia har i flera år stöttat och arbetat nära flera barnrättsorganisationer som arbetar med att stärka barns rättigheter. Företaget stödjer Barnrättsprinciperna för företag som arbetats fram av UN Global Compact, Unicef och Rädda Barnen. En av principerna handlar om att stödja samhälls- och regeringsinsatser för att skydda och tillgodose barns rättigheter. Bris gör ett oerhört viktigt och fantastiskt arbete med avseende på detta. Vi vill bidra till att säkerställa alla barns tillgång till professionellt samtalsstöd som behövs i kristider, när vuxenvärlden brister och inte lyckas erbjuda den trygghet och omsorg som barn har rätt till. Dessutom ligger Bris verksamhet nära vår egen kärnverksamhet, nämligen att tillhandahålla kommunikationslösningar. Så det känns naturligt och logiskt för oss att stötta Bris.

Hur ser sponsorskapet ut?

– Vi stöttar upp med resurser till Bris kommunikationslösningar. Telia donerar tre miljoner kronor över tre år, så att ännu fler barn kan komma i kontakt med och få hjälp av Bris. Donationen möjliggör för Bris kan genomföra en uppgradering av sin kommunikationslösning och bidrar därmed till att alla barn som kontaktar Bris kan göra det gratis och anonymt. Vi har en viktig roll i Bris arbete som vi är väldigt stolta över att få ha.

Hur vill ni utveckla samarbetet framåt?

– Under det kommande året hoppas vi kunna sprida information och kunskap om Bris till våra kunder och deras barn.

Vad vill du förmedla till andra företag som funderar på att öka sitt samhällsengagemang?

– Använd både hjärna och hjärta vid utvärdering av möjliga samhällsengagemang. Välj något som ligger nära kärnverksamheten och företagets värderingar. Då engageras både anställda och kunder vilket ger mer spridning och ökat värde för alla parter.

”

”Under det kommande året hoppas vi kunna sprida information och kunskap om Bris till våra kunder och deras barn.”

BRIS
ÅRSREDOVISNING
2020

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Organisationsnummer 802013-3420

Styrelsen och generalsekreteraren för Bris - Barnens rätt i samhället
avger härmed årsredovisning för räkenskapsåret 2020.

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN

Bris vision är att varje barn känner till sina rättigheter och lever i ett samhälle där rättigheterna tillgodoses.

Vårt syfte

Barnens rätt i samhället (Bris) är en barnrättsorganisation som syftar till att stärka barnets rättigheter genom att stödja barn utifrån barnets behov, mobilisera samhället och påverka beslutsfattare genom att göra barns röster hörda. Bris främsta målgrupp är barn och unga under 18 år. Utgångspunkten för Bris arbete är att stå upp för varje barns mänskliga rättigheter. Bris ska vara tillgängligt för varje barn som uttrycker ett behov av hjälp och särskilt bistå barn och unga i utsatta situationer.

Bris är en ideell medlemsorganisation som är politiskt och religiöst obunden. All verksamhet utgår från FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och barnsynen i denna.

Vår verksamhet och verksamhetsidé

Sedan 1971 har Bris varje dag kämpat för att barnets rättigheter ska efterlevas i samhället. Det första målet var att införa ett förbud mot barnaga i Sverige, vilket blev verklighet 1979. Sedan dess har Bris outtröttligt arbetat för att ge stöd till barn och unga, mobilisera människor, organisationer och företag, samt påverkat politiker och beslutsfattare att stå upp för barnets rättigheter.

Bris erbjuder stöd till barn under 18 år, varje dag året runt utifrån barnets behov, i den nationella stödlinjen 116 111 (chatt, mejl och telefon). Bris arbetar också med ett direkt riktat stöd till barn i särskilt utsatta situationer, exempelvis barn som bor i familjehem, barn som drabbats av självmord i familjen och barn som har föräldrar som dricker för mycket eller lider av psykisk ohälsa. Vi stödjer viktiga vuxna runt barn genom Bris vuxentelefon, föräldraskapsprogram, samt genom föreläsningar och material om vad du som vuxen kan göra för att vara ett stöd för barn.

För att stärka barnets rättigheter krävs att civilsamhället, kommuner och myndigheter arbetar tillsammans. Hösten 2016 startade Bris nätverk, en mötesplats där professionella vuxna runt barn utbyter erfarenheter och tar del av ny forskning och kunskap. Nätverket

samlar nu 5 845 medlemmar. Under 2020 och coronapandemin har Bris också stärkt samarbetet med flera viktiga myndigheter som Folkhälsomyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Barnombudsmannen och andra.

Bris bedriver förändring och gör barndomen och samhället bättre för alla. Bris påverkansarbete handlar om att stärka barnets rättigheter juridiskt och i praktiken. Vi lyfter barns röster till politiker och beslutsfattare. Det vanligaste samtalet till Bris handlar om psykisk ohälsa, alltifrån oro och nedstämdhet till tankar om att inte vilja leva längre. Att bryta trenden med den ökande psykiska ohälsan är därför en av Bris viktigaste påverkansfrågor.

Bris är en medlemsorganisation. Antalet medlemmar är nu 6 512. Kongressen är Bris högsta beslutande organ som bland annat fattar beslut om Bris långsiktiga plan och utser styrelse. Bris verksamhet möjliggörs genom medlemskap och gåvor och bidrag från privatpersoner, företag och andra organisationer, samt av bidrag från stat, kommun och landsting. 2020 var det sista året i arbetet med Bris långsiktiga plan "Tio steg mot ett samhälle där barnets rättigheter tillgodoses". En ny strategisk plan kommer antas av kongressen i maj 2021.

Genom att arbeta för en förbättrad hälsa för barn och unga bidrar Bris också till FN:s mål om en hållbar och fredlig utveckling, Agenda 2030.

116 111 & CHI

116 111 är den nationella stödlinjen i Sverige för barn och unga.

Numret "116 111" är ett internationellt stödnummer inom Europa för barn som behöver stöd och skydd. Numret går till en organisation i varje land som har resurser och kunskap att hjälpa barn. Numret ska vara gratis och barnet ska kunna få vara anonymt om hen vill. Bris är Sveriges officiella 116 111-linje.

Bris är medlem i CHI (Child Helpline International), som är ett globalt nätverk med stödlinjer över hela världen som omfattar 168 hjälplinjer för barn i 139 länder. Tillsammans tar nätverkets hjälplinjer emot över 20 miljoner samtal från barn och unga som är i behov av vård och skydd varje år. Bris var med och startade nätverket 2003 och är den enda svenska barnrättsorganisationen med medlemskap i CHI.

MÅL- OCH ÄNDAMÅLSUPPFYLLELSE

Bris arbetar för att skapa ett hållbart och bättre samhälle genom att stödja barn, mobilisera samhället och påverka beslutsfattare genom att göra barns röster hörda. Det är Bris tre ben som syftar till att stärka barnets mänskliga rättigheter.

Stödja – så skapar det ett bättre samhälle

Bris har aldrig stöttat fler barn än under 2020. Antalet samtal har ökat under flera år, men aldrig varit så stort som i år. Under 2020 hade Bris 31 497 kurativa kontakter med barn och unga, en ökning på 16 procent jämfört med året innan (27 143, 2019). En anledning var att Bris under året utökade öppettiderna i stödlinjen och anställde fler kuratorer för att kunna ta emot fler samtal. Trycket på Bris är alltid högt. Den pågående coronapandemin har gjort att det är ännu högre. I samband med att pandemin blev känd under april och maj ökade samtalen till Bris med 20 procent. Under sommarlovet tog Bris emot hela 37 procent fler samtal med barn jämfört med förra sommarlovet. Ovanligt många samtal, ett av fem, under sommaren handlade om nedstämdhet (jämfört med ett av tio samtal förra sommaren).

Alla samtal till Bris besvaras av utbildade kuratorer som lyssnar, stöttar och stärker barnet, och hjälper barnet vidare när det behövs. Barnet är alltid anonymt om hen vill. Samtal till 116 111 är gratis och syns inte på telefonräkningen.

Samtalen syftar till att ge barnet möjlighet att hantera och förstå sin situation. Ett annat syfte är att ge barnet en positiv erfarenhet av att söka stöd hos en vuxen, vilket ofta saknas. När barnet befinner sig i en utsatt situation kan Bris kuratorer hjälpa vidare till andra stödfunktioner i samhället. Under 2020 har Bris hänvisat barn till vidare hjälp i en fjärdedel av de kurativa kontakterna. I några av samtalen får Bris kuratorer uppdrag av barnet att företräda barnet i kontakt med olika myndigheter (oftast socialtjänsten). På detta sätt kan ett samtal till Bris vara början på en långsiktig förändring av ett barns livssituation.

Bris har också ett riktat gruppstöd till barn som befinner sig i en särskild utsatthet. I gruppstödet får barn träffa andra barn i liknande situationer, lyssna och dela egna tankar och erfarenhet. En viktig del är att varje barn som deltar ska se att hen inte är ensam. Allt gruppstöd på Bris leds av professionella gruppleddare och bygger på beprövade metoder.

Trygga vuxna är det viktigaste skyddsnätet för barn

som har det svårt. Bris vuxentelefon – om barn, finns för att ge råd och stötta vuxna i barns närhet. Under 2020 besvarades nästan tre tusen samtal. I Bris digitala kanaler finns även information och råd till vuxna. Bris har också föräldraskapsprogram riktade till vuxna.

Ett samtal gör skillnad

Varje samtal gör skillnad för det enskilda barnet. Bris kuratorer använder samtalsmetodik som bygger på forskning och beprövad erfarenhet. Syftet med samtalen är hjälpa barnet att kunna förstå och hantera sin situation, samt att informera om barnets rättigheter. Samtalen syftar till att öka barnets känsla för sitt sammanhang (KASAM) genom att bidra till begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet. Den yttersta konsekvensen av psykisk ohälsa är självmord. Internationella studier har visat att krislinjer som Bris 116 111 och det gruppstöd Bris bedriver reducerar risken för självmord.

Bris gruppstöd för barn i utsatta situationer innebär att barnet får möjlighet att dela och ta emot stöd från andra barn med liknande erfarenheter under trygga omständigheter. Fokus i arbetet är att barnen som deltar ska få ökad kunskap och förståelse för sin livssituation samt verktyg för att hantera sitt liv på kort och lång sikt. Det är ett sätt att långsiktigt tillgodose varje barns rätt till psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa över tid.

Varje barn har rätt till en vuxen som ser, förstår och agerar för barnets bästa. Bris arbetar därför för att vuxna runt barn får kunskap om angelägna frågor för att kunna agera för barnets bästa. Vi föreläser för vuxna i miljöer där barn vistas, som lärare, skolkuratorer, socialsekreterare och andra professionella i hur man kan samtala med barn och unga. Under 2020 har Bris tillsammans med Stockholm stad och Länsstyrelsen i Stockholms län tagit fram programmet Föräldraskap i Sverige och utbildar nu gruppleddare i verksamheter som möter nyanlända och utrikesfödda föräldrar.

Mobilisera – så förändrar det samhället

Bris har ett unikt högt förtroende bland både barn och vuxna. Drygt 9 av 10 känner till Bris. Den nationella stödlinjen 116 111 är känd och de flesta vet också att Bris är en ideell organisation (6 av 10).

Bris är en växande medlemsrörelse och hade 6512 medlemmar (31 december 2020). Bris medlemmar delar våra värderingar och står upp för barnets rättigheter i sin vardag. Som medlem kan du också få förtroendeuppdrag

¹ "Samtal med barn och ungdomar", Iwarsson Gothia förlag 2007. "Samtal i skolan", Iwarsson Gothia förlag 2014, "Du behövs som vuxen" Iwarsson Gothia förlag 2016.

och vara volontär. Bris volontärer har under året fokuserat en stor del av sitt arbete på att berätta om Bris och om barns rättigheter för barn och vuxna. Tillsammans arbetar vi för ett mer hållbart samhälle för barn.

Bris är också en rörelse som samlar andra organisationer, professionella och allmänhet i arbetet med att stå upp för barnets rättigheter. Bris nätverk är en samlingsplats för professionella om barnets rättigheter som idag samlar 5 845 personer. Under året har nätverket haft elva nätverksträffar, varav en träff skedde fysiskt och tio digitalt. En långsiktig målsättning är att genom nätverket sprida kunskap om barnrätt och vuxnas handlingsberedskap när ett barn far illa eller på annat sätt behöver stöd.

Påverka – så stärker det barnets rättigheter

1971 föddes Bris i revolt och protest mot barnaga. Tack vare att en grupp människor slöt upp bakom kampen för barnets rättigheter, blev Sverige först i världen med ett förbud åtta år senare. Vi är lika outtröttliga, nu som då. Vi arbetar varje dag för ett hållbart samhälle genom att förmedla barns röster till politiker och andra beslutsfattare som har möjlighet att förbättra barns livsvillkor.

En milstolpe 2020 är att barnkonventionen blev svensk lag. Bris är en av flera barnrättsorganisationer som drivit detta under flera år. Att barnkonventionen nu är inkorporerad i den nationella lagstiftningen innebär att den juridiska statusen för barnkonventionen stärks. Bris förhoppning är också att kunskapen om barnets mänskliga rättigheter kommer att öka i och med den nya lagen.

Under året släppte Bris tre rapporter som bygger på barns röster och aktuell forskning, bland annat *Min tur att berätta* om situationen för barn som bor på skyddade boenden med sin ena förälder efter att ha upplevt våld i hemmet. Omkring 6000 barn befinner sig varje år på skyddade boenden. Bris släppte också rapporten *De säger att vi inte rör på oss* om kopplingen mellan barns psykiska hälsa och rörelse. Trots att det är väl känt att fysisk aktivitet är en förutsättning för barns hälsa, så begränsas idag barns möjligheter till rörelse. Samtidigt som barn själva uppger att de vill röra på sig mer än de gör idag.

Under 2020 var Bris mer synligt i den politiska debatten än någonsin tidigare. Bris omnämndes också 4 562 gånger i media (3 336, 2019). Genom att vara en stark röst och genom långsiktigt påverkansarbete säkerställer vi barnets rättigheter i praktiken.

VÄSENTLIGA HÄNDELSE UNDER RÄKENSKAPSÅRET

2020 har präglats av den pågående coronapandemin.

Vi ser konsekvenserna av pandemin tydligt i samtalen till Bris. Under våren fick vi en del samtal om själva viruset, men för de allra flesta barn är det framförallt följderna av pandemin som samtalen handlar om. Vi ser exempelvis en stor ökning av samtal kring nedstämdhet, samtal om familjekonflikter när fler arbetar hemma och en ökad press att klara skolan när undervisningen sker på distans. Ett mönster i samtalen är att pandemin slår hårdast mot grupper av barn som redan innan befann sig i utsatthet.

Bris har också satsat stort på att sprida information i digitala kanaler om den nationella stöddinjen till vuxna och barn, som inlett samarbeten med flera myndigheter då stöddinjen 116 111 fått en allt viktigare samhällsbärande funktion.

Under året har Bris vid två tillfällen utökat öppettiderna i 116 111, samt resursförstärkt med flera nya kuratorer.

Bris verksamhetsutveckling drivs i stor utsträckning i projektform. Under hösten 2019 beviljade Allmänna arvsfonden 11,8 mkr för projektet *Trygg på natten* som syftar till att metodutveckla och öppna upp Bris stödkanaler för barn på natten. Projektet är treårigt. I mars 2021 kommer stödet att vara öppet dygnet runt.

Innovationsmyndigheten Vinnova finansierade 2020 ett projekt om digitala innovationer. I projektet kartlade Bris förutsättningarna för en digital utveckling av Brisbot och stödet online, där vi ställde frågor till barn, kuratorer och utvecklare för att kartlägga var vi skulle kunna göra störst skillnad. En fortsatt digital utveckling är prioriterad under 2021.

Under 2020 har Bris också fortsatt att driva projekt. Postkodlotteriet finansierar ett projekt där Sveriges stadsmissioner och Bris tillsammans ska utveckla skyddade boenden med barnperspektiv. Projektet löper till maj 2021. Erling Perssons stiftelse finansierar projekt Bris mottagningar där Bris utvecklar stödverksamhet med mottagningar lokalt med fokus på barn i särskilt utsatta livssituationer. Stenastiftelsen har beviljat medel för utvecklingen av "Bris barnrättshubbar" som är samlingsplatser för arbetet med barnets rättigheter regionalt. Den första barnrättshubben är planerad att öppna i Göteborg under hösten 2021.

Som en del i att öka den internationella samverkan har Bris under året genomfört ett projekt tillsammans med organisationen C-SEMA som driver en nationell hjälptelefon för barn i Tanzania. Projektet har finansierats dels med egna insamlade medel, dels med medel från ForumCiv.

Bris har även fått stöd av Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten för att stärka stödverksamheten kopplat till coronapandemin.

Företagssamarbeten

Svenska Postkodlotteriet är en av Bris viktiga samarbetspartners. Postkodlotteriet har sedan 2007 gett ett stöd till verksamheten på över 194 miljoner kronor. Bris har också flera samarbeten med företag som stödjer verksamheten, som Circle K, Coop, IKEA, Telia, Trygg Hansa och Volkswagen.

Tack vare projekt, företagssamarbeten, gåvor samt bidrag som Bris har fått under 2020 har Bris kunnat nå fler barn och utbildat viktiga vuxna runt barn. Varje gåva och bidrag är viktiga för det fortsatta arbetet med att stödja, mobilisera och påverka för att stärka barnets rättigheter.

MEDLEMMAR

Allt fler privatpersoner väljer att stödja Bris genom att gå med som medlemmar eller bli månadsgivare. Bris har sedan 2017 ökat sitt medlemsantal och hade 6 512 medlemmar den sista december 2020. Drygt 7 400 (ca 6 400, 2019) personer valde att stödja Bris med en gåva varje månad.

Medlemsavgiften är 360 kronor per år. För barn kan medlemskap tecknas mot en engångsavgift på 100 kronor som gäller till och med det året som barnet fyller 18 år.

HÅLLBARHETSUPPLYSNINGAR

Bris är en barnrättsorganisation vars grundläggande syfte är att stärka barnets rättigheter och förbättra barn och ungas livssituation. Bris verksamhet handlar om social hållbarhet. Bris arbetar för att barnets rättigheter ska tillgodoses, att varje barn ska få må bra och få så bra förutsättningar som möjligt inför vuxenlivet. Vårt bidrag till hållbar utveckling handlar främst om att stödja barn utifrån barnets behov, mobilisera samhället och påverka beslutsfattare genom att göra barns röster hörda. På så sätt skapas ett hållbart samhälle för alla.

Bris hållbarhetsstrategi innehåller tre delar; Bris tar socialt ansvar genom att stärka barnets rättigheter. Bris tar ekonomiskt ansvar genom att varje krona används effektivt för att göra skillnad för barn. Bris tar miljömässigt ansvar genom att ständigt värdera det vi gör utifrån dess klimat- och miljöpåverkan.

Medarbetare

På Bris arbetar cirka 90 personer. De flesta är kvinnor och arbetar på kansliet i Stockholm. Bris har under 2020 varit medlem i IDEA. Från och med den 1 januari 2021 har IDEA gått samman med KFO och bildat arbetsgivarorganisationen Fremia vilken Bris nu är medlem i och tecknar kollektivavtal för samtliga anställda. Bris arbetar aktivt

med att skapa en hållbar arbetsmiljö och följer löpande upp arbetsmiljön på individ-, team- och organisationsnivå. Det sker genom dialog med medarbetarna och genom löpande frågor som ställs till organisationen. Bris arbetar även aktivt med att kompetensutveckla våra medarbetare och gör årligen en kompetensutvecklingsplan i samband med vår verksamhetsplanering. Nyckeltal kopplade till personalfrågor analyseras löpande under året.

BRIS STYRANDE ORGAN:

- Kongress
- Styrelse
- Generalsekreterare

BRIS KONTROLLERANDE ORGAN:

- Auktoriserade revisorer
- Granskningsutskott

BRIS STYRELSE

Sedan maj 2019 består Bris styrelse av nedanstående ledamöter:

Ordförande:

Annabella Kraft (tidigare seniorchef och ledarskapsutvecklare Södertälje kommun)

Ledamöter:

Anders Lindmark (Utvecklingssamordnare på Grundskoleförvaltningen i Malmö).

Ann Rask Samuelsson (Jurist), vice ordförande

Carin Grundberg Sandel (Grundare av scouternas Trygga Möten)

Dietmar Mölk (Entreprenör, Universitetsadjunkt Linköpings universitet).

Helén Strömberg (Fil dr och universitetslektor Umeå universitet)

Henrik Saxborn (VD Castellum)

Rosie Linder (Grundare av Peppy Pals)

Sofie Edberg (Koordinator i nationellt nätverk för ledning och styrning av hälso- och sjukvård).

Torbjörn Blomhage (Egenföretagare inom personlig utveckling, stress och krishantering).

Åsa Ekman (Konsult inom barnets rättigheter).

FÖRVALTNING, STYRNING OCH LEDNING

Organisation

Kongressen som hålls vartannat år är Bris högsta beslutande organ. Styrelsen är organisationens verkställande organ mellan kongresserna. Den dagliga verksamheten leds av en generalsekreterare som utses av styrelsen. Sedan den 9 mars 2016 är Magnus Jägerskog Bris generalsekreterare.

Bris är indelat i regioner. Det år som Bris har kongress hålls ett medlemsmöte i varje region. Nästa kongressmöte hålls under 2021. På medlemsmötet väljs bland annat kongressombud som närvarar och har rösträtt på kongressen. På medlemsmötet väljs även representant till Bris nationella valberedning vars uppgift är att föreslå ledamöter till styrelsen samt att föreslå val av revisorer och representant till Bris granskningsutskott (nedan). Varje region har även ett regionråd som vars uppgift är att stötta regionchefen med kunskap om regionen. Representanter till regionrådet väljs också vid medlemsmötet. Totalt finns det drygt 100 förtroendeposter i Bris.

Bris kansli är förlagt till Stockholm och fem regionala kontor, i Göteborg, Malmö, Linköping, Umeå samt Stockholm. Bris och styrelsen har sitt säte i Stockholms kommun.

Granskning

Kongressen utser två revisorer för att granska Bris räkenskaper och förvaltning. Valda revisorer för innevarande kongressperiod är Ulrika Granholm Dahl och Therese Hedberg, auktoriserade revisorer från PwC.

Kongressen utser även representanter till Bris granskningsutskott som har till uppgift att granska att Bris stadgar efterlevs samt att beslut som fattas på kongressen genomförs av styrelsen. Granskningsutskottet består av en representant från varje region.

Giva Sveriges kvalitetskod

Bris är medlem i Giva Sverige (branschförening som arbetar för tryggt givande) och tillämpar dess etiska

kvalitetskod där nyckelorden är respekt, öppenhet, trovärdighet och kvalitet. Vartannat år ska en extern revisor granska och intyga att organisationen efterlever koden. Bris följer Giva Sveriges uppdaterade kvalitetskod och Bris auktoriserade revisor har i september 2020 granskat och intygat att Bris efterlever koden. Bris senaste effektrapport finns publicerad på Bris hemsida.

Svensk Insamlingskontroll

Bris plusgiro 901504-1, 900708-9, 900710-5 och 900709-7 kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll vars syfte är att övervaka så att insamlingar från allmänhet sker under betryggande kontroll och att insamlingar inte belastas med oskäligen kostnader samt att goda marknadsföringsmetoder används.

ANVÄNDNING AV FINANSIELLA INSTRUMENT

Det övergripande målet i Bris kapitalförvaltningspolicy är att Bris ska placera sina tillgångar på ett etiskt för-svarbart sätt med möjlighet till en god avkastning på lång sikt och till en så låg kostnad som möjligt. Bris ska placera sina tillgångar i värdepapper och fonder med låg risk, policyn tillåter endast placeringar i aktiefonder och räntebärande värdepapper. Aktier eller andelar som erhålls genom testamente eller gåva och som inte uppfyller kraven på placering enligt policyn ska avyttras inom tolv månader.

Kapitalförvaltningspolicyen i sin helhet finns publicerad på bris.se.

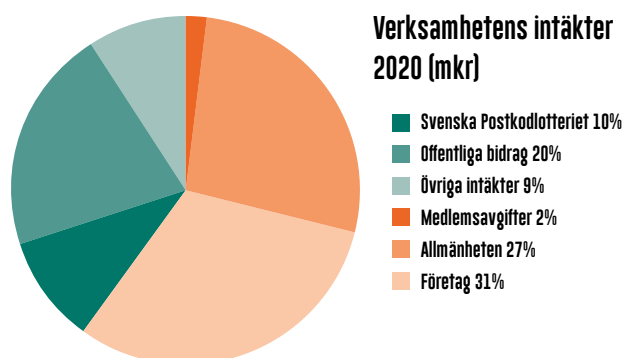
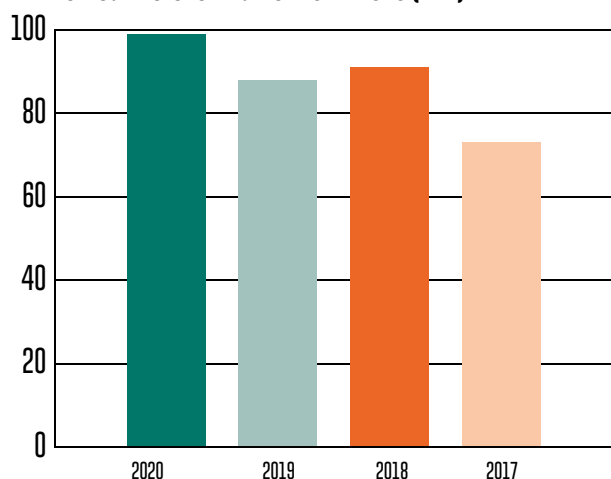
För närvarande hanterar Bris sina placeringar med rådgivning.

Bris riktlinje för eget kapital är att kapitalet ska motsvara minst 6 månaders fasta kostnader och som mest 1 års fasta kostnader.

RESULTAT OCH STÄLLNING

Årets verksamhetsintäkter uppgår till 98,8 mkr (87,7 mkr, 2019). Ökningen beror främst på ökade gåvor från allmänheten och företag under året.

Verksamhetens intäkter 2017-2020 (mkr)

Insamling från allmänheten är 26,6 mkr (25,3, 2019). Intäktsökningen har skett brett, spontana gåvor och månadsgivandet från privatpersoner har haft en mycket positiv utveckling. Företagsgåvor och företagssamarbeten uppgår till 30,9 mkr (22,0 mkr, 2019). Svenska Postkodlotteriets basstöd är 10,0 mkr år 2020, vilket är en ökning med 1 mkr jämfört med 2019.

Bidrag uppgår till 23,6 mkr (26,6, 2019) och avser främst offentliga bidrag i form av kommunala verksamhetsbidrag, statsbidrag via Socialstyrelsen och bidrag från Folkhälsomyndigheten. Bris har fått extra offentliga bidrag från Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten med anledning av utbrottet av covid-19. Bland dessa bidrag finns även projekt, som till exempel Trygg på Natten som finansieras av Allmänna Arvsfonden.

Ändamålskostnaderna uppgick till 67,0 miljoner kronor vilket är 76 procent (78 procent, 2019) av den totala kostnadsmassan. Det största verksamhetsområdet är Bris stödverksamhet, följt av Kommunikation, Opinion och Påverkan.

Årets administrations- och insamlingskostnader i relation till de totala kostnaderna uppgick till 24 procent (22 procent, 2019).

Årets överskott uppgår till 12,6 mkr. Det budgeterades

för ett underskott på -4,3 mkr 2020. Utfallet är bättre tack vare att intressenter har responderat och valt att stödja Bris samhällsfunktion under det första året med pandemin. Bris har också prioriterat kostnader för att säkerställa Bris stödverksamhet och information under året. Överskottet är betydelsefullt utifrån att Bris under 2021 står inför stora utökningar av stödverksamheten för barn.

Förändring av eget kapital

Eget kapital uppgår vid årets slut till 48,6 miljoner kronor (36,1 miljoner kronor, 2019). Målet med det balanserade kapitalet är att det ska motsvara cirka 6 till 12 månaders fasta kostnader. Vid året slut motsvarade det 10,1 månad (8,1 månad, 2019).

Tkr	Balanserat eget kapital	Totalt eget kapital
Ingående balans 2020	36 059	36 059
Årets resultat	12 559	12 559
Utgående balans 2020	48 618	48 618

FÖRVÄNTAD FRAMTIDA UTVECKLING

Coronapandemin har på många sätt präglat 2020. Psykisk ohälsa är fortsatt det vanligaste skälet till att barn kontaktar Bris. Under året har samtal om nedstämdhet och ångest varit särskilt många, kopplat till pandemin. Vi ser också att situationen för barn som befinner sig i utsatthet har förvärrats. Ett övergripande mål för Bris åren 2017–2021 är bidra till att trenden med den växande psykiska ohälsan bland barn och unga bryts. Det kommer fortsatt att vara ett viktigt fokus, liksom att fortsätta erbjuda stöd till grupper av barn där stödet från samhället brister.

2020 nådde Bris fler barn än någonsin tidigare. Under året har Bris också påbörjat flera satsningar för att utveckla stödverksamheten. I mars 2021 öppnar Bris 116 111 dygnet runt. Under det kommande året kommer Bris även att etablera de första Bris-mottagningarna för ett individuellt nära stöd utifrån barnets behov. Vi gör också en satsning digitalt för att fortsätta vara relevanta och på sikt kunna nå fler barn.

Året har också inneburit att Bris ytterligare etablerat sig som en viktig samhällsbärande funktion med nära samarbete med flera myndigheter. Det arbetet

kommer att fortsätta. I de frågor vi arbetar med har vi syns mer än någon annan barnrättsorganisation. Det är värdefullt för ett fortsatt starkt påverkansarbete, bland annat för att stärka barnets demokratiska rättigheter i samhället.

Bris har också ökat sin insamling under året. Pandemin har inneburit att fler sett till den utsatthet många barn befinner sig i. Bris verksamhet är helt beroende av gåvor från privatpersoner, företag och andra organisationer. Det är tack vare dessa gåvor som Bris kan erbjuda barn och unga stöd varje dag, året runt, och bedriva ett starkt opinions- och påverkansarbete. De finansiella effekterna av covid-19 är svåra att bedöma. De kortsiktiga effekterna har varit positiva. På sikt kan dock pandemin leda till en större finansiell osäkerhet. De myndigheter som bidragit med extrastöd har också varit kortsiktigt med fokus på att klara en tillfällig omställning. Bris ser dock att konsekvenserna för barn kommer att vara långsiktiga – med en ökad oro och utsatthet som följd – och med det ett fortsatt stort behov av ett professionellt tillgängligt stöd.

Fokus i Bris arbete framåt är att arbeta för ett samhälle där barnets rättigheter tillgodoses – och att finnas för alla barn alltid.

Flerårsöversikt

	2020	2019	2018	2017	2016
Antal medlemmar	6 512	6 100	6 229	5 868	4 865
Antal stödjande kontakter inkl Bris Vuxentelefon	34 345	29 869	29 072	28 415	26 996
Verksamhetens intäkter (tkr)	98 826	87 728	90 944	72 984	62 173
Årets resultat efter fördelning till/från ändamålsbestämda medel (tkr)	12 559	-1 614	11 399	1 820	2 047
Balanserat eget kapital (tkr)	48 618	36 059	37 674	26 275	24 455
Medelantal anställda	73	68	67	60	57

Resultaträkning, tkr

	Not	2020	2019
Verksamhetsintäkter			
Medlemsavgifter		2 109	2 090
Gåvor	3	71 556	58 220
Bidrag	3	23 609	26 613
Nettoomsättning		1 380	805
Övriga intäkter		172	0
Summa verksamhetsintäkter		98 826	87 728
Verksamhetskostnader	4,5		
Ändamålskostnader		-67 025	-69 781
Insamlingskostnader		-15 691	-14 928
Administrationskostnader		-5 014	-5 291
Summa verksamhetskostnader		-87 730	-90 000
Verksamhetsresultat		11 096	-2 271
Resultat från finansiella investeringar			
Övriga räntintäkter och liknande resultatposter	6	1 551	665
Räntekostnader och liknande resultatposter	7	-88	-8
Summa resultat från finansiella investeringar		1 463	657
Årets resultat		12 559	-1 614

Kassaflödesanalys

	Not	2020	2019
Den löpande verksamheten			
Verksamhetsresultat		12 559	-1 614
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet			
- Avskrivningar och nedskrivningar		511	681
- Erhållna värdepapper genom arv		-2 651	-2 116
- Realisationsresultat från kortfristiga värdepapper		-1 148	-497
- Realisationsresultat från värdepapper genom arv		-284	-71
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av verksamhetskapital		8 987	-3 618
Förändringar i verksamhetskapital:			
- Förändring av kortfristiga fordringar		1 096	-860
- Förändringar av kortfristiga skulder		6 696	-1 763
Kassaflöde från den löpande verksamheten		16 779	-6 241
Investeringsverksamheten			
- Förvärv värdepapper		-13 456	-13 843
- Försäljning värdepapper		15 116	12 644
- Försäljning av värdepapper som erhållits genom arv		2 790	2 285
- Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-55	-
- Försäljning av BfI erhållen genom arv		-	1 200
Kassaflöde från investeringsverksamheten		4 395	2 286
Årets kassaflöde		21 174	-3 955
Likvida medel vid årets början		17 314	21 268
Likvida medel vid årets slut		38 487	17 314

Balansräkning, tkr

	Not	2020-12-31	2019-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter	8	577	1 041
Summa imm anläggningstillgångar		577	1 041
Materiella anläggningstillgångar			
Inventarier	9	109	101
Summa matrl anläggningstillgångar		109	101
Finansiella anläggningstillgångar			
Andra långfristiga fordringar	10	51	51
Summa fin anläggningstillgångar		51	51
Summa anläggningstillgångar		737	1 193
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		26	413
Övriga fordringar	11	232	1 585
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	12	3 075	2 430
Summa kortfristiga fordringar		3 333	4 428
Kortfristiga placeringar	13	25 288	25 655
Kassa och bank		38 487	17 314
Summa omsättningstillgångar		67 108	47 397
Summa tillgångar		67 845	48 590
Eget kapital och skulder			
Eget kapital			
Balanserat resultat		48 618	36 059
Summa eget kapital		48 618	36 059
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		6 979	3 120
Skuld erhållna ej nyttjade bidrag	14	7 053	3 473
Övriga skulder		773	762
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	15	4 421	5 174
Summa kortfristiga skulder		19 227	12 529
Summa eget kapital och skulder		67 845	48 590

NOTER

Not 1 Redovisningsprinciper

Bris redovisnings- och värderingsprinciper överensstämmer med årsredovisningslagen, BFNAR 2012:1 (K3), och Giva Sveriges styrande riktlinjer för årsredovisning. Redovisningsprinciperna är oförändrade mot föregående år.

RESULTATRÄKNINGEN

Verksamhetsintäkter

Gåvor redovisas som huvudregel som intäkt när de erhålls. Bidrag redovisas som intäkt när villkoren för att erhålla bidraget har uppfyllts. Erhållna bidrag redovisas som skuld till dess villkoren för att erhålla bidraget uppfylls. Bidrag som erhållits för att täcka vissa kostnader redovisas samma räkenskapsår som den kostnad bidraget är avsett att täcka.

När Bris tar emot en tillgång eller en tjänst som har ett värde utan att ge tillbaka motsvarande värde i utbyte är det en gåva eller ett erhållet bidrag. Om tillgången eller tjänsten erhålls därför att Bris uppfyllt eller kommer att uppfylla vissa villkor och om Bris har en skyldighet att återbetala till motparten om villkoren inte uppfylls är det ett erhållet bidrag. Är det inget bidrag är det en gåva.

Gåvor som utgörs av annat än kontanta medel värderas till marknadsvärdet vid gåvotillfället. Erhållna gåvor redovisas netto, det vill säga efter avdrag för de direkta kostnader som kan uppkomma vid försäljning av en tillgång.

Medlemsintäkter avser inbetalning av medlemsavgift från organisationens medlemmar. Avgiften periodiseras inte, utan intäktsförs vid inbetalning. Medlemsavgiften bestäms av kongressen. Intäkter under rubriken "Nettoomsättning" avser i första hand kurs- och konferensavgifter vid utbildningar som organisationen anordnar, som är en del av ändamålet med verksamheten att sprida kunskap och information.

Verksamhetskostnader

Kostnaderna för verksamheten har delats upp i enlighet med Giva Sveriges styrande riktlinjer för årsredovisning i ändamåls-, insamlings- och administrationskostnader.

Ändamålskostnader avser kostnader som har direkt samband med att uppfylla Bris ändamål enligt dess stadgar. Det omfattar kostnader för stödverksamheten, projekt, kommunikation/opinion/påverkan samt kunskapsspridning.

Insamlingskostnader är sådana kostnader vars syfte är att generera externa intäkter i form av insamlade medel

och gåvor från privatpersoner och företag.

Administrationskostnader omfattar revision, samt kostnader förknippade med förtroendemannaorganisationen, till exempel kongressen samt central administration och ledning för hela organisationen. Arbete med bidrags- och projektansökningar ingår också i administrationskostnaderna.

Gemensamma kostnader för bland annat data, telefoni och viss administration har fördelats ut på de olika delarna i förhållande till antalet anställda inom respektive verksamhetsområde samt resursutnyttjande.

Alla organisationens leasingavtal redovisas som operationella, det vill säga leasingavgiften redovisas linjärt över leasingperioden.

Löpande ersättningar till anställda i form av löner, sociala avgifter och liknande kostnadsförs i takt med att de anställda utför tjänster.

BALANSRÄKNINGEN

Eget kapital

I de fall när givare eller donator bestämt att medel ska användas till särskilda ändamål, eller styrelsen beslutat att medel ska användas på ett särskilt sätt, klassificeras dessa som ändamålsbestämda medel. Dessa redovisas som en del av eget kapital i balansräkningen. När organisationen belastas med kostnader för ändamålet redovisas dessa i resultaträkningen. Upplösning sker därefter av för ändamålet avsatta medel under eget kapital med motsvarande belopp.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar

Materiella och immateriella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar enligt plan. Bidrag som hänför sig till en anskaffning av en anläggningstillgång minskar anskaffningsvärdet. Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Balanserade utgifter för programvara och hemsida, samt inventarier, skrivs av under fem år. Inköp av datorer kostnadsförs direkt.

Omsättningstillgångar

Fordringar upptas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. Kortfristiga innehav i aktier och andelar redovisas till det lägsta av anskaffningsvärdet eller marknadsvärdet vid balansdagen. Vid värderingen tillämpas portföljmetoden (kollektiv värdering).

Övrigt

Om inte annat anges är alla belopp angivna i tusentals kronor.

Not 2 Uppskattningar och bedömningar

Det finns inga bedömningar som har betydande effekt på de redovisade beloppen i årsredovisningen. Det finns heller ingen osäkerhet i uppskattningarna som innebär en betydande risk för väsentliga justeringar av värden i balansräkningen under nästa år.

Not 3 Insamlade medel Gåvor som inte redovisats i resultaträkningen

Det är svårt att värdera vissa gåvor. Det gäller till exempel annonsutrymme och konsulttjänster. Nedan har vi uppskattat värdet av gåvor som inte redovisats i resultaträkningen.

	2020	2019
Gåvor som redovisats i resultaträkningen		
Insamlade medel		
Allmänheten	26 617	25 288
Företag*	30 910	22 013
Postkodlotteriet	10 000	9 000
Andra organisationer	1	5
Externa stiftelser och fonder	4 028	1 914
Summa	71 556	58 220
*) Erhållna tjänster från Comwig/Tele2 har redovisats som en intäkt i resultaträkningen till ett värde om totalt 236 tkr (1 634 tkr)		

	2020	2019
Insamlade medel (uppskattade belopp)		
Annonser och byråarvoden	3 610	3 390
Övrigt	570	530
Summa insamlade medel	4 180	3 920

	2020	2019
Bidrag som redovisats som intäkt		
Insamlade medel		
Familjen Erling Perssons stiftelse	1217	6187
Projektbidrag från Postkodlotteriet	1419	1053
Andra organisationer	87	3564
Summa insamlade medel	2 723	10 804
Offentliga bidrag		
Allmänna Arvsfonden	701	766
Socialstyrelsen	7 474	4 300
Folkhälsomyndigheten	2 500	1 245
Övriga statliga bidrag	2 116	2 689
Kommuner	6 158	5 457
Landsting/regioner/länsstyrelser	1 937	1 352
Summa offentliga bidrag	20 886	15 809
Summa bidrag	23 609	26 613

	2020	2019
Totala insamlade medel består av följande:		
Gåvor som redovisats i resultaträkningen	71 556	58 220
Gåvor som inte redovisats i resultaträkningen	4 180	3 920
Bidrag som redovisats som intäkt	2 723	10 804
Summa insamlade medel	78 459	72 944

Not 4 Medelantalet anställda, personalkostnader och arvoden till styrelsen

Medelantalet anställda	2020		2019	
	Totalt	Varav män	Totalt	Varav män
Antal anställda	73	13	68	14

	2020		2019	
Könsfördelning bland styrelseledamöter och ledande befattningshavare	Antal på balansdagen	Varav män	Antal på balansdagen	Varav män
Styrelseledamöter	11	4	11	4
Generalsekreterare och ledningsgrupp	8	1	8	1

Uppgift om styrelsens deltagande på styrelsemöten under året	Antal möten		
Styrelsen fr.o.m kongressen 2019	Närvarande	Ej närvarande	Totalt
Annabella Kraft (ordförande)	5	0	5
Anders Lindmark	4	1	5
Ann Rask Samuelsson	5	0	5
Carin Grundberg Sandell	5	0	5
Dietmar Molk	3	2	5
Helén Strömberg	3	2	5
Henrik Saxborn	3	2	5
Rosie Linder	4	1	5
Sofie Edberg	4	1	5
Torbjörn Blomhage	4	1	5
Åsa Ekman	5	0	5

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader	2020	2019
Löner och andra ersättningar:		
Styrelse	21	26
Generalsekreterare	997	1 001
Övriga anställda och uppdragstagare	34 483	33 026
Totala löner och ersättningar	35 501	34 053
Sociala kostnader	14 489	14 354
Varav pensionskostnader generalsekreteraren	229	241
Varav pensionskostnader övriga anställda	2 695	2 885

Ideellt arbete

Bris har under 2020 haft cirka 100 förtroendeposter, bland annat styrelseledamot, suppleanter, valberedning och regionråd. Utöver dessa förtroendeposter har ca 240 volontärer (ca 180, 2019) tillsammans med regionråden ideellt bidragit med informationsspridning vid olika events runt om i landet, administrativa volontäruppdrag samt uppdrag med insamlingsyfte. Arvode och ersättning för förlorad arbetsinkomst har utbetalts till styrelsen om totalt 21 tkr (26 tkr, 2019). Värde av övriga ideella insatser har inte redovisats i resultaträkningen.

Avtal om avgångsvederlag

Generalsekreteraren omfattas inte av lagen om anställningsskydd. Bris har träffat ett avtal med nuvarande generalsekreterare om en uppsägningstid på 6 månader vid uppsägning från arbetsgivarens sida.

Not 5 Leasing

Bris leasar framför allt fem stycken kontorslokaler samt kontorsmaskiner. Kostnadsförda leasingavgifter uppgår till 3 958 tkr (3 880 tkr, 2019).

Framtida leasingavgifter förfaller enligt följande:

	2020	2019
Inom 1 år	3999	3817
1-5 år	920	947
Senare än 5 år	0	0
Summa	13 289	4 763

Avtalen om lokalhyror har olika slutdatum och sträcker sig som längst till 2024.

Not 6 Ränteintäkter och liknande resultatposter

	2020	2019
Utdelningar	10	1
Räntor	31	32
Realisationsresultat vid försäljningar av kortfristiga placeringar	1 509	574
Återföringar av nedskrivningar	0	58
Summa	1 551	665

Not 7 Räntekostnader och liknande resultatposter

	2020	2019
Räntekostnader	-10	-3
Realisationsresultat vid försäljning av värdepapper	-78	-5
Summa	-88	-8

Not 8 Immateriella anläggningstillgångar

Balanserade utgifter för webb och medlemsregister	2020	2019
Ingående anskaffningsvärde	2 690	2 690
Årets aktiverade utgifter	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	2 690	2 690
Ingående bidrag	-368	-368
Årets bidrag	0	0
Utgående ackumulerade bidrag	-368	-368
Netto anskaffningsvärde	2 322	2 322
Ingående avskrivningar	-1 280	-816
Årets avskrivning	-464	-464
Utgående ackumulerade avskrivningar	-1745	-1280
Utgående redovisat värde	576	1 041

Not 9 Materiella anläggningstillgångar

Inventarier och installationer	2020	2019
Ingående anskaffningsvärde	1 116	1 116
Inköp	55	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 171	1 116
Ingående avskrivningar	-1015	-799
Årets avskrivning	-47	-216
Utgående ackumulerade avskrivningar	-1062	-1015
Utgående redovisat värde	109	101

Not 10 Övriga långfristiga fordringar

Depositioner för hyreskontrakt	2020	2019
Ingående anskaffningsvärde	51	51
Inbetalt	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	51	51
Utgående redovisat värde	51	51

Not 11 Övriga fordringar

Övriga kortfristiga fordringar	2020	2019
Arv	0	1 500
Nedlagda projektkostnader	228	0
Övriga fordringar	4	85
Summa	232	1 585

Not 12 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2020	2019
Förutbetalda hyror	982	967
Upplupna intäkter	645	717
Övriga poster	1 448	747
Summa	3 075	2 430

Not 14 Skuld erhållna ej utnyttjade bidrag

	2020	2019
Familjen Erling-Perssons stiftelse, projektbidrag	3 000	1 060
Allmänna Arvsfonden, projektbidrag	655	394
Erhållna ej utnyttjade statliga bidrag	2 898	1 209
Övriga	501	811
Summa	7 053	3 473

Not 15 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2020	2019
Semesterlöner	1 230	983
Upplupna sociala avgifter	1 312	1 219
Förutbetalda kommun- och regionbidrag	56	344
Övriga poster	1 822	2 627
Summa	4 421	5 174

Not 16 Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut

Inga väsentliga händelser efter räkenskapsåret slut.

Not 13 Kortfristiga placeringar

	2020	2020	2019	2019
	Bokfört värde	Markn.värde	Bokfört värde	Markn.värde
Nordea Global Stars	1 671	2 631	2 655	3 943
Nordea Emerging Stars	316	503	928	1 192
Inst. Räntefonden långa placeringar	3 998	4 063		
Nordea Hållbarhetsfond Obl. Global Fund A growth	3 801	3 921		
Nordea Inst. Aktieförvaltning	1 000	1 082		
Nordea Hållbarhetsfond Aktier Global	1 321	1 302		
Nordea Bostadsobl.fond			1 897	1 901
Nordea Strategia ränta			6 243	6 474
Nordea Swedish Stars			913	1 067
SPP Obligationsfond	4 635	4 676	4 535	4 503
Swedbank Robur Ethica obl.fond	3 628	3 699	3 628	3 638
Swedbank Robur Räntefond kort	1 587	1 592	1 587	1 587
SPP Emerging markets	688	736	688	716
Swedbank Robur Access Europa	625	595	625	630
Swedbank Robur Access Japan	83	82	188	185
Swedbank Robur Access Sverige			438	448
Access Edge Sweden	460	503		
Swedbank Robur Access USA	375	396	375	376
Swedbank Robur global Impact	188	197	188	185
Swedbank Robur Transition Global	250	288	250	251
Swedbank Robur Transition Sweden	500	547	500	515
Brummer & Partners Multi- Strategy*	104	112		
SPP Aktieindexfond Sverige A*	19	25		
Skandia Cancerfonden*	40	56		
Handelsbanken A aktie*			-	-
Handelsbanken Asien Tema*			8	8
Handelsbanken Latinamerika Tema*			5	6
Handelsbanken Multi A*			4	4
Summa	25 288	27 005	25 655	27 629
*Aktier/fonder erhållna via arv.				

Stockholm, den dag som framgår av vår elektroniska underskrift

Årsredovisningen har fastställts vid styrelsemöte 14 april 2021 och därefter signerats av samtliga styrelseledamöter

Annabella Kraft, Ordförande

<i>Signerat med Svenskt BankID</i>	<i>2021-04-14 09:11:33 UTC</i>
Namn returnerat från Svenskt BankID: ANNA-BELLA KRAFT	Datum

Anders Lindmark

<i>Signerat med Svenskt BankID</i>	<i>2021-04-14 08:42:23 UTC</i>
Namn returnerat från Svenskt BankID: Anders Lindmark	Datum

Henrik Saxborn

<i>Signerat med Svenskt BankID</i>	<i>2021-04-14 09:11:15 UTC</i>
Namn returnerat från Svenskt BankID: John Henrik Saxborn	Datum

Carin Grundberg Sandell

<i>Signerat med Svenskt BankID</i>	<i>2021-04-14 09:12:00 UTC</i>
Namn returnerat från Svenskt BankID: CARIN GRUNDBERG SANDELL	Datum

Rosie Linder

<i>Signerat med Svenskt BankID</i>	<i>2021-04-14 09:07:56 UTC</i>
Namn returnerat från Svenskt BankID: Rosie Linder	Datum

Asa Ekman

<i>Signerat med Svenskt BankID</i>	<i>2021-04-14 09:11:21 UTC</i>
Namn returnerat från Svenskt BankID: ÅSA EKMAN	Datum

Ann Rask Samuelsson, Vice ordförande

<i>Signerat med Svenskt BankID</i>	<i>2021-04-14 08:44:16 UTC</i>
Namn returnerat från Svenskt BankID: ANN RASK SAMUELSSON	Datum

Sofie Edberg

<i>Signerat med Svenskt BankID</i>	<i>2021-04-14 08:40:31 UTC</i>
Namn returnerat från Svenskt BankID: SOFIE EDBERG	Datum

Torbjörn Blomhage

<i>Signerat med Svenskt BankID</i>	<i>2021-04-14 09:30:21 UTC</i>
Namn returnerat från Svenskt BankID: Torbjörn Blomhage	Datum

Helén Strömberg

<i>Signerat med Svenskt BankID</i>	<i>2021-04-14 08:43:36 UTC</i>
Namn returnerat från Svenskt BankID: HELEN STRÖMBERG	Datum

Dietmar Molk

<i>Signerat med Svenskt BankID</i>	<i>2021-04-14 09:15:14 UTC</i>
Namn returnerat från Svenskt BankID: DIETMAR MÖLK	Datum

Magnus Jägerskog, Generalsekreterare

<i>Signerat med Svenskt BankID</i>	<i>2021-04-14 09:11:19 UTC</i>
Namn returnerat från Svenskt BankID: MAGNUS JÄGERSKOG	Datum

Revisorerna har signerat årsredovisningen 15 april 2021

Ulrika Granholm Dahl, Auktoriserad revisor

<i>Signerat med Svenskt BankID</i>	<i>2021-04-15 09:34:47 UTC</i>
Namn returnerat från Svenskt BankID: ULRICA GRANHOLM DAHL	Datum

Therese Hedberg, Auktoriserad revisor

<i>Signerat med Svenskt BankID</i>	<i>2021-04-15 15:45:06 UTC</i>
Namn returnerat från Svenskt BankID: Therese Anna Josefina Hedberg	Datum

REVISIONSBERÄTTELSE

Till kongressen i Bris - Barnens rät i samhället, org.nr 802013-3420

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Bris - Barnens rät i samhället för år 2020.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av föreningens finansiella ställning per den 31 december 2020 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att kongressen fastställer resultaträkningen och balansräkningen för föreningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar.

Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Den andra informationen består av Verksamhetsberättelse 2020 som vi inhämtade före datumet för denna revisionsberättelse. Det är styrelsen och generalsekreteraren som har ansvaret för den andra informationen.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och generalsekreterarens ansvar

Det är styrelsen och generalsekreteraren som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och generalsekreteraren ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och generalsekreteraren för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och generalsekreteraren avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige.

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för

en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar vi oss en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och generalsekreterarens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och generalsekreteraren använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en förening inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Bris - Barnens rät i samhället för år 2020.

Vi tillstyrker att kongressen beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet **Revisorers ansvar**. Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen.

Revisorers ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot föreningen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot föreningen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Vår revisionsberättelse har lämnats den dag som framgår av våra elektroniska underskrifter

Ulrika Granholm Dahl, Auktoriserad revisor

Signerat med Svenskt BankID

2021-04-15 09:34:47 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: ULRIKA GRANHOLM DAHL

Datum

Therese Hedberg, Auktoriserad revisor

Signerat med Svenskt BankID

2021-04-15 15:45:06 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: Therese Anna Josefina Hedberg

Datum

BRIS EFFEKTRAPPORT 2020

HIT GÅR PENGARNA
VI SAMLAR IN

Barnens rätt i samhället (Bris) är en rörelse för barnets rättigheter som växer. I snart 50 år har vi kämpat för ett bättre samhälle för barn. Genom att stödja barn och unga, mobilisera samhället och påverka beslutsfattare arbetar vi för att stärka barnets rättigheter i praktiken.

2 020 blev ett år olikt alla andra, då vardagen förändrades för många barn när pandemin slog till. Bris samhällsviktiga funktion som den nationella stödlinjen har uppmärksammats och fler barn än någonsin tidigare har fått stöd i chatt, mejl och telefon, och i stödgrupper för barn och unga.

Bris verksamhet är helt beroende av gåvor från privatpersoner, företag, stiftelser och myndigheter. Bris möjlighet att stötta barn och att arbeta för att stärka barnets rättigheter står i direkt relation till de insamlade medlen och varje krona gör skillnad i verksamheten. Bris är politiskt och religiöst obunden. All vår verksamhet utgår från FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen.

Alla organisationer som samlar in pengar från allmänheten ska öppet redovisa vad pengarna används till. Därför gör Bris varje år en effektrapport som visar vilken nytta Bris gör. Bris följer de kvalitetskrav som Frivilligorganisationernas insamlingsråd (FRII) sätter upp. Enligt FRII ska effektrapporten vara tydlig, tillgänglig och öppen. Alla uppgifter ska vara verifierbara och kunna styrkas. Detta är Bris effektrapport för 2020.

Om du har frågor om något i rapporten kan du kontakta Bris via mejl: info@bris.se eller telefon: 08-598 888 00.

Om du är 18 år eller yngre och behöver någon att prata med kan du kontakta Bris på telefon 116 111 eller mejla och chatta via bris.se, alla dagar, dygnet runt.

Bris finns också på Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn och på Youtube. Följ oss gärna där!

VAD VILL BRIS UPPNÅ?

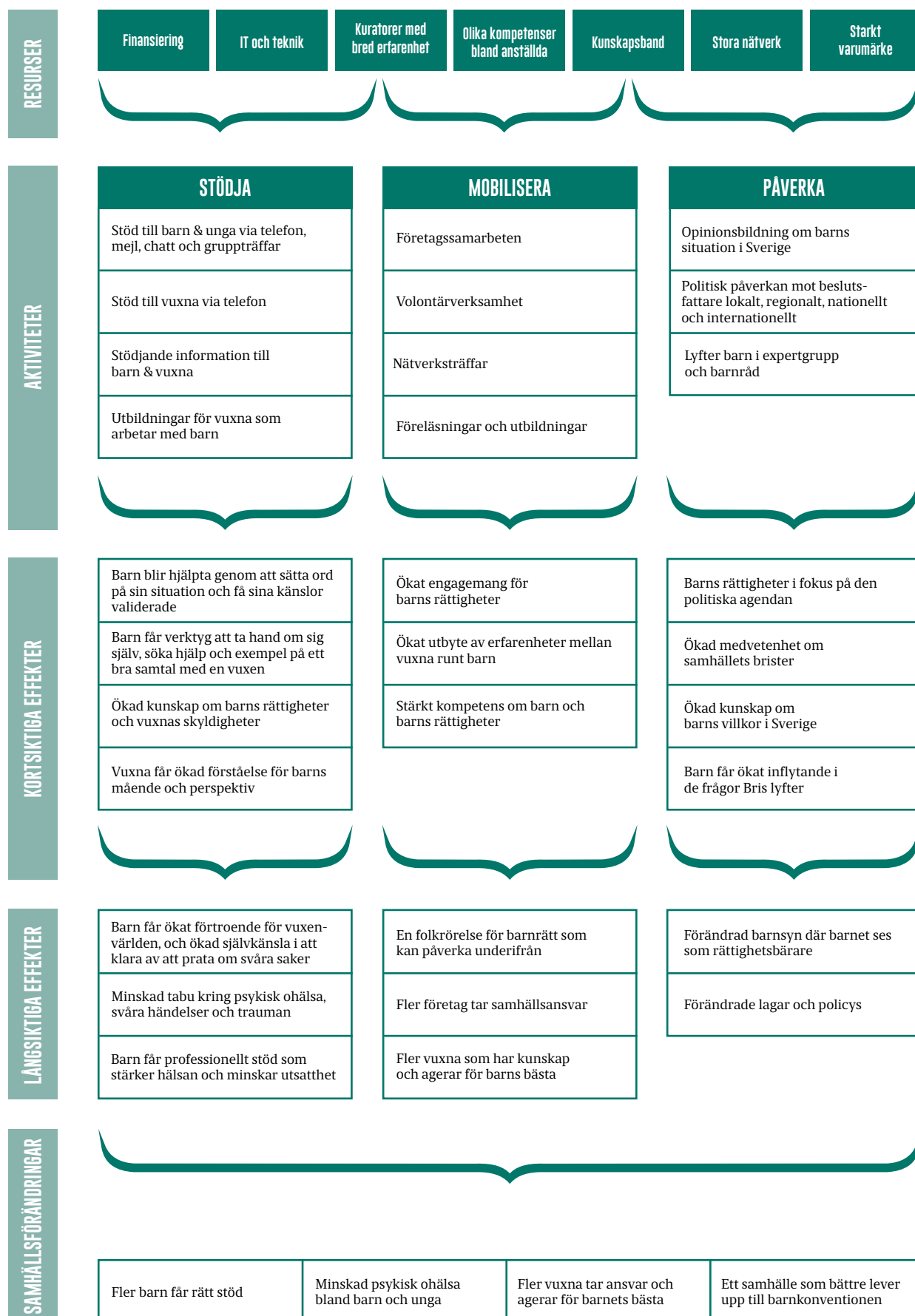
Bris syfte är att stärka barnets rättigheter genom att stödja barn utifrån barnets behov, mobilisera samhället och påverka beslutsfattare genom att göra barns röster hörda. På så sätt skapas ett bättre samhälle för alla, där

barn får rätt stöd och vuxna agerar för barnets bästa. Bris gör det genom att:

- Stödja barn och unga via chatt, mejl, telefon och i grupp. Samtalen kan lindra ensamhet, oro och ångest här och nu, och ge dem verktyg att ta hand om sig själva och söka vidare hjälp. Många gånger är det första gången barnen sätter ord på sin situation och har ett bra samtal med en vuxen om sina känslor, vilket i längden kan öka tilliten till vuxenvärlden.
- Stödja, utbilda och ge information till vuxna i barns närhet. På så sätt får vuxna en större förståelse för barnets mående och perspektiv och kunskapen om barns rättigheter och vuxnas skyldigheter ökar.
- Skapa en stark rörelse för barns rättigheter genom kunskapsspridning, nätverksträffar och volontärverksamhet där kunskap och erfarenheter utbyts. Även företagssamarbeten ökar engagemanget för barns rättigheter bland anställda och driver företagen att ta sitt samhällsansvar.
- Vara en modig och outtröttlig röst för att försvara och stärka barns rättigheter. Bris närmare 50 år långa erfarenhet av att lyssna på barn gör oss till en trovärdig budskapsbärare. Genom att sprida kunskap till beslutsfattare och skapa opinion kan vi på lång sikt skapa attitydförändringar i samhället, där barnet ses som en rättighetsbärare och lagar formas därefter.

All Bris verksamhet arbetar för att Bris vision är ett samhälle där barnets rättigheter tillgodoses (och att varje barn känner till sina rättigheter).

På bilden på nästa sida finns en översikt av hur Bris verksamhet arbetar med förändring i samhället, både på lång och kort sikt.

I VILKET ORGANISATORISKT SAMMANHANG VERKAR BRIS?

Bris är den ledande folkrörelsen för barns rättigheter i Sverige. I snart 50 år har vi kämpat för att förändra barns livssituation och förbättra samhället.

Bris historia börjar i mars 1971 när en treårig flicka dödas av sin styvpappa. Flickans död leder till starka reaktioner, bland annat görs en utställning på Kulturhuset i Stockholm med svartvita bilder på barn som utsatts för vuxnas våld. Barnboksförfattaren Gunnel Linde och journalisten Berit Hedeby, som tillsammans arrangerar utställningen, ber engagerade vuxna om stöd för att stärka barnets rättigheter. 1 september 1971 bildas så organisationen Bris (Barnens Rätt i Samhället). Resultatet blir en rörelse som plogar väg för det första förbudet mot barnaga i världen. 1980 startar Barnens hjälptelefon som ett direkt stöd till barn och unga som är ensamma eller upplever våld. Idag sker stödet framförallt via digitala kanaler, som chatt och mejl. Målet för organisationen är detsamma som vid starten 1971, att stärka barnets rättigheter.

STÖDJA

Bris är till för de barn som är mest utsatta i vårt samhälle. Vi arbetar för att varje barn ska kunna känna hopp inför framtiden och en tro på positiv förändring. Bris erbjuder professionellt stöd till alla barn under 18 år utifrån barnets behov, dygnet runt via chatt, telefon och mejl, och i riktade stödinsatser för barn i särskilt utsatta situationer. Bris ger också indirekt stöd till barn genom att stötta vuxna i frågor om barn och unga och föräldraskap.

116 111 – ETT EUROPEISKT HJÄLPNUMMER

Bris är Sveriges nationella stödlinje för barn och unga, och erbjuder professionellt samtalsstöd via chatt, mejl och telefon dygnet runt, året runt. 116 111 är ett europeiskt hjälpnummer som går till den organisation i varje land med kunskap och resurser att hjälpa barn som behöver

stöd. I Sverige är Bris den officiella 116 111-linjen. Bris erbjuder kurativa samtal via chatt, mejl och telefon. Barn som kontaktar Bris är anonyma om de vill och samtalet syns inte på telefonräkningen. Alla som svarar på samtal är utbildade kuratorer med erfarenhet av stödsamtal med barn och unga i kris.

Under 2020 hade Bris 31 497 kurativa samtal med barn och unga. Det vanligaste ämnet var psykisk ohälsa, följt av familj och familjekonflikter, samt våld, övergrepp och kränkningar. Mer statistik finns i Bris årsrapport, som hittas på bris.se.

Bris ingår i CHI (Child Helpline International), ett globalt nätverk med 173 hjälplinjer för barn i 142 länder. Bris är den enda svenska organisationen med medlemskap i CHI.

Riktade stödinsatser

Bris arbetar nära och stödjer barn och familjer i särskilt utsatta situationer genom riktade stödinsatser. Det innebär bland annat att barnet, tillsammans med andra i en liknande situation, kan dela erfarenheter och få stöd under trygga förhållanden. Ett syfte med stödet är att förebygga psykisk ohälsa på kort och på lång sikt. Bris använder metoder som är beprövade, som bygger på forskning och som fungerar.

Idag erbjuder Bris riktade stödinsatser till barn och familjer där en förälder begått självmord, till familjehemsplacerade barn, barn med erfarenhet av flykt, och barn till föräldrar med psykisk ohälsa eller aktivt missbruk. Under 2020 har Bris även erbjudit stödgrupper online för familjehemsplacerade barn och barn med vuxna som dricker för mycket eller mår psykiskt dåligt (Grubbel). Bris gruppstöd arbetar även för att stärka nätverken runt barnen, genom exempelvis familjeinriktade insatser där även föräldrar ges stöd, och genom information och föreläsningar till vuxna runt barnen i gruppstödet. Under 2021 utvecklar Bris möjligheten att ge ett nära och riktat stöd till barn i särskilt utsatta situationer där de kan få träffa en kurator och få ett fördjupat stöd.

MOBILISERA

Bris är en rörelse för barnets rättigheter. Vi arbetar ständigt för att förändra samhället så att barn kan växa upp i frihet och trygghet. 2020 har Bris hörts och synts och hörts i allt från internationella sammanhang till lokala möten på stan.

Folkrörelsen för ett bättre samhälle för barn

Bris är en växande medlemsorganisation med 6 500 medlemmar (december 2020). Medlemmarna är en viktig kraft för att sprida kunskap om Bris. Bris medlemmar och volontärer sprider information och kunskap om barns rättigheter i hela Sverige. Vartannat år hålls en kongress, som är Bris högsta beslutande organ där de viktigaste besluten tas. Kongressen väljer Bris styrelse som är ytterst ansvarig för verksamheten. Att vara medlem i Bris kostar bara 360 kronor och är ett sätt att stödja Bris verksamhet och ställa sig bakom arbetet att stärka barnets rättigheter.

Bris nätverk – mötesplatsen för barnets rättigheter

Bris nätverk är en samlingsplats för yrkesverksamma som idag samlar över 5 800 personer. Under 2020 hölls elva nätverksträffar för Bris 5 regioner med föreläsningar och erfarenhetsutbyte. Målsättningen är att genom nätverket sprida kunskap om barnrätt och vuxnas handlingsberedskap när ett barn far illa eller på annat sätt behöver stöd.

Utbildning för professionella

Via Brisakademin ger Bris utbildningar och föreläsningar till professionella om barnrätt och om metoder för att stödja barn och familjer, såväl öppna utbildningar som uppdragsutbildningar i hela landet. Bris erbjuder till exempel grundutbildningar om barnkonventionen, metodutbildning och workshops om barns delaktighet. Dessutom har Bris en rad metodutbildningar och gruppledarutbildningar, bland annat i stödgrupper riktade till nyanlända föräldrar, till barn till föräldrar som separerat, och till barn som flytt till Sverige.

PÅVERKA

Bris verksamhet handlar också om att påverka beslutsfattare för att på så sätt bidra till att stärka

barnets rättigheter. Bris bedriver ett strategiskt opinions- och påverkansarbete med fokus på beslutsfattare och myndigheter, och arbetar också för att nå ut till allmänheten för att hela samhället ska ha bättre kunskap om barnets rättigheter och kunna bidra till att de tillgodoses. Bris deltar i referensgrupper och politikermöten, skriver rapporter och remisser och bidrar med expertis. Genom att göra barns röster hörda, samt bidra med analys och åtgärdsförslag, arbetar Bris för att stärka barnets rättigheter på alla samhällets arenor. Ett stort fokus under 2020 har legat på att belysa pandemins och de medföljande restriktionernas konsekvenser för barns och ungas livssituation.

Bris långsiktiga plan – så vi vill nå våra mål

"Tio steg mot ett samhälle där barnets rättigheter respekteras" är Bris långsiktiga plan för åren 2017-2021.

De tio stegen är:

- Bris ska bredda stödverksamheten och göra den mer attraktivt för en större mångfald av barn.
- Bris ska arbeta förebyggande genom stöd till vuxna som ett indirekt stöd till barn. Vuxna som ser och agerar för barnets bästa är en skyddsfaktor.
- Genom kommunikation, opinionsbildning och påverkansarbete ska Bris påvisa samhällets brister när det gäller att tillgodose barnets rättigheter. Bris ska kräva åtgärder från beslutsfattare på nationell och regional nivå för en förbättring av barnets rättigheter.
- En stark medlemsorganisation ger kraft och engagemang för barnets rättigheter. Det är prioriterat att öka antalet medlemmar och att stärka medlemsinflytandet i Bris. Kopplat till principen om delaktighet i Agenda 2030 och artikel 12 i barnkonventionen ska Bris stärka barns möjlighet till inflytande i Bris.
- Bris ska aktivt bidra till måluppfyllelsen av målen i Agenda 2030, lokalt, regionalt, nationellt och globalt.
- Bris ska särskilt fokusera på att bryta trenden med den ökande psykiska ohälsan hos barn och unga, att stödja barn som flytt och att arbeta för varje barns rätt att slippa våld.
- Bris ska genom Bris nätverk öka kunskapen om barns livsvillkor, stärka samverkan nationellt och regionalt för att mobilisera samhället i arbetet med att stärka barnets rättigheter.

- Bris ska stärka sin internationella samverkan. Genom samverkan med omvärlden ökar förutsättningarna att stärka barnets rättigheter i Sverige, såväl som i andra länder.
- En förutsättning för Bris verksamhet, att stärka barnets rättigheter, är finansiering genom insamling från privatpersoner, företag, stiftelser, kommuner, landsting och andra organisationer. Bris ska tydligt fokusera på insamling från privatpersoner.
- Bris ska eftersträva hög medvetenhet kring den skillnad varje insamlad krona gör för verksamheten.

Den långsiktiga planen bryts ner i årliga verksamhetsplaner som beskriver hur målen för året ska uppnås. Uppföljning sker varje månad. Barn, medlemmar, förtroendevalda och anställda på Bris har varit delaktiga i arbetet. Det är kongressen som fattar beslut om Bris långsiktiga plan.

VILKEN KAPACITET OCH VILKET KUNNANDE HAR BRIS FÖR ATT UPPNÅ VÅRA MÅL?

Bris är en av Sveriges ledande barnrättsorganisationer med resurser att stödja barn, mobilisera samhället och påverka genom att göra barns röster hörda.

Högt kunnande

På Bris arbetar sakkunniga, stödgruppsledare, barnrättsjurister, kuratorer och andra med hög kompetens och stort kunnande om barns livssituation. Barn är experter på sina egna liv. Bris arbetar därför med barns delaktighet och inflytande i verksamheten och i Bris påverkansarbete, bland annat i så kallade "expertgrupper" med barn och unga.

Bris stödverksamhet bygger på beprövade samtalsmetoder och forskning. Samtliga kuratorer är socionomer eller psykologer och särskilt utbildade i samtalsmetodik via chatt, mejl och telefon. Bris har också samarbeten med Uppsala universitet, Gävle högskola

och Karolinska Institutet, kopplat till Bris stödgruppsverksamhet. Bland annat utvärderas den metod, Teaching Recovery Techniques (TRT), som används i stödgrupper för barn som flytt till Sverige.

Bris styrelse består av ledamöter med bred kompetens och stor erfarenhet från såväl människorättsarbete som ledarskap inom näringsliv och forskning. Ordförande för Bris styrelse är Annabella Kraft och generalsekreterare för organisationen är Magnus Jägerskog.

Ekonomiska resurser

Bris verksamhet finansieras av gåvor från privatpersoner och företag, samt från stiftelser och organisationer, som vill bidra till Bris arbete för långsiktig samhällsförändring. Det är tack vare detta stöd som Bris kan fortsätta att erbjuda stöd varje dag, dygnet runt, till barn som inte har någon annan vuxen att vända sig till, och arbeta för samhällsförändring.

Intäkter från företag står för 31 procent av Bris intäkter. Svenska Postkodlotteriet är Bris största finansiär, som stöttat med 194 miljoner kronor de senaste elva åren. Andra huvudpartners är Volkswagen, Circle K, Telia, Fastighetsbyrån, Trygg Hansa och KappAhl.

Cirka 7500 personer skänker pengar till Bris genom sitt månadsgivande. Snittgåvan ligger på ungefär 200 kronor. Under året har antalet månadsgivare ökat med 38 procent. Bidrag från allmänheten och medlemmar står tillsammans för 29 procent av den totala omsättningen. Stödet från stat, kommuner och landsting motsvarar 21 procent.

Hit går pengarna

Målet är att varje insamlad krona ska göra så stor skillnad som möjligt. Av hundra kronor som skänks till Bris går 76 kronor direkt till ändamålet med att stärka barnets rättigheter genom att stödja, mobilisera och påverka. 18 kronor går till insamling för att kunna fortsätta finansiera verksamheten långsiktigt, endast 6 kronor går till administration.

Bris är medlem i Svensk insamlingskontroll och har ett 90-konto, vilket säkerställer att insamlade pengar går till ändamålet.

Mer om Bris ekonomi finns beskrivet i Bris årsredovisning som hittas på Bris.se eller i Bris årsberättelse.

VAD HAR VI ÅSTADKOMMIT SÅ HÄR LÅNGT?

Bris vision är ett samhälle där varje barn känner till sina rättigheter och lever i ett samhälle där rättigheterna tillgodoses. Fortfarande är det fler barn som inte känner till barnkonventionen, än som gör det. Sverige var ett av de första länderna i världen som skrev under (ratificerade) barnkonventionen, och från den 1 januari 2020 är den svensk lag. Trots det lever inte Sverige upp till konventionens alla åtaganden. Det kan handla om att barn inte lyssnas till i beslut som rör dem, att vården inte är tillgänglig och ser olika ut för barn beroende på var barnet bor samt att skolan leder till en press och utslagning för många barn, vilket inte är förenligt med barnets bästa. Mest allvarligt är att barn som befinner sig i de mest utsatta situationerna är den gruppen barn som får sina rättigheter kränkta allra oftast.

Stödja barn – vad gör det för skillnad?

Bris gör skillnad för det enskilda barnet varje dag. Att våga ta steget mot ett bättre mående kan för många vara ett övermäktigt kliv. Bris kuratorer tar emot samtal från barn och unga, dygnet runt, året runt. Deras uppgift är att lyssna, stötta och stärka barnet, och hjälpa barnet vidare när det behövs. Forskning visar att stödjande samtal som Bris erbjuder har positiv effekt på barns mående. Bris ger stöd här och nu utifrån det enskilda barnets behov, men ger också stöd för barnet att vända sig till samhällets stödfunktioner för att få det stöd hen har rätt till.

Varje samtal utgår från barnets behov och sker på barnets villkor. Samtalen syftar till att barnet ska kunna hantera sin situation och få hopp om att en positiv förändring är möjlig. Bris vill också ge en positiv erfarenhet av att prata med en vuxen, då det är något som många barn som kontaktar Bris saknar. För en del barn är det första gången som barnet blir lyssnat på och taget på allvar. I närmare var fjärde samtal har Bris hänvisat barn vidare till hjälp av andra stödinstitutioner. I några fall har Bris kuratorer också företrätt barnet i kontakt med myndigheter i det Bris kallar uppdrag. Det kan exempelvis

handla om att ta kontakt med socialtjänsten på uppdrag av barn som behöver stöd och skydd. På så sätt kan vårt arbete vara början på en långsiktig förändring av ett barns livssituation.

I barns samtal under 2020 kan Bris konstatera att pandemin har på flera sätt förstärkt barns utsatthet. Bris kan se stora samtalsökningar om bland annat ångest, nedstämdhet, våld och konflikter i hemmet. Många barns behov av stöd har hamnat i skuggan av pandemin, samtidigt som samhällsläget har satt ljuset på vikten av att kunna få snabb professionell hjälp.

Kännedomen om Bris verksamhet bland barn och unga är hög, närmare 80 procent känner till Bris och att vi kan ge stöd i en jobbig situation. Bris stöd når också allt fler barn. Samtalen har ökat under fem år i rad. 2020 var ökningen 16 procent jämfört med året innan. För att möta stödbehovet har Bris under året utökat öppettiderna och stärkt bemanningen.

De flesta barn väljer att kontakta Bris via chatt. Det är ett kanalval som många barn känner sig bekväma med. Vissa frågor är också enklare att formulera i text än att prata om. Mejlen och chatten innebär också att barn kan skriva till Bris utan att det hörs. Bris har öppet när många andra stödfunktioner i samhället, som exempelvis ungdomsmottagning och elevhälsa, har stängt.

Vuxna som känner oro för ett barn i sin närhet kan kontakta Bris vuxentelefon – om barn. Sedan 2019 bedriver Bris även en stödlinje för arabisktalande vuxna som har frågor om barn och föräldraskap, och sedan tidigare en särskild stödlinje för idrottsledare.

Flera av Bris gruppstödserbjudanden ger också riktat stöd till föräldrar och andra vuxna runt barn, till exempel till familjer där en förälder har tagit sitt liv, och till nyanlända föräldrar. På Bris.se erbjuder Bris lättillgänglig information om vad du som vuxen kan göra för att stötta ett barn, och sidorna är välbesökta.

Mobilisera samhället – vad gör det för skillnad?

Bris startade som en protest mot våld mot barn. Idag är Bris en hel rörelse som varje dag för en outtröttlig kamp för att skapa ett bättre samhälle för barn och unga. Medlemsrörelsen är grunden för folkrörelsen Bris, och Bris medlemmar och volontärer sprider engagemang och information om barnets rättigheter i hela landet. Under 2020 har engagemanget för Bris arbete varit stort och antalet medlemmar såväl som antalet aktiva volontärer har ökat.

Bris nätverk är Sveriges största barnrättsnätverk för professionella som jobbar med barn. Genom att mobilisera vuxna som arbetar i barns vardag sprider Bris kunskap om barnets rättigheter, aktuell forskning och minskar avståndet mellan myndigheter, kommuner, organisationer och andra viktiga aktörer runt barn. Nätverket startade hösten 2016 och har idag över 5800 medlemmar (sista december 2020). Grunden i nätverket är tio nätverksträffar som genomförs årligen. Arbetet utgår från Bris regioner.

Nästan samtliga vuxna i Sverige (99,9 procent) känner till Bris och 9 av 10 känner till Bris mer än bara till namnet. Det är unika siffror och resultatet av ett långsiktigt arbete med att lyfta frågor om barn och ungas livsvillkor. Genom att bli månadsgivare eller medlem i Bris kan vem som helst stötta verksamheten och göra en viktig skillnad för barn. Allt fler gör det. Under 2020 ökade antalet månadsgivare med 38 procent. Genom att mobilisera fler som arbetar tillsammans för barnets rättigheter kan vi göra barndomen och samhället bättre för alla.

Bris tror att bättre samhälle för barn är möjligt. Gå med i kampen för en bättre barndom!

Göra barns röster hörda – vad gör det för skillnad?

Bris är örat mot marken. Vi lyssnar på varje barn. Vi tar berättelserna vidare och förvandlar dem till nya lagar, bättre utbildad barn- och ungdomspersonal, tryggare miljöer och säkrare rättsprocesser.

Från mars 2020 då det blev tydligt att coronapandemin berörde alla barn och unga i Sverige har Bris både utökat tillgängligheten i den nationella stöddlinjen och arbetat intensivt med kontakter med beslutsfattare, myndigheter, kommuner och regioner för att dela Bris lägesbild av pandemins konsekvenser för barn och unga och hur vi tillsammans kan lindra de negativa konsekvenserna.

I nästan fyra decennier har allt fler barn rapporterat att de mår sämre, är mer oroliga, har svårare att sova, oftare ont i magen. Vi har berättat om att allt fler unga skadar sig, har ångest och känner sig deprimerade. Medan självmorden minskar i samhället i stort minskar statistiken inte bland unga, tvärtom finns det grupper där antalet självmord ökar. Att bryta trenden med den psykiska ohälsan är en av Bris viktigaste frågor, och Bris har publicerat ett antal rapporter i ämnet. Under 2020 har Bris deltagit som experter i den statliga utredningen "En sammanhållen god och nära vård för barn och unga", och även samarbetat med utredningen för att möjliggöra barns och ungas deltagande i utredningen. Genom enkäter och expertgrupper har 700 barn kommit med sina erfarenheter och förslag.

Under 2020 har Bris i sitt opinions- och påverkansarbete fokuserat på barn i särskilt utsatta situationer där samhället har ett stort ansvar att tillgodose deras rättigheter och se till deras rätt till trygghet och omsorg. Det har dels handlat om situationen för barn som familjehemsplacerats, efter den fruktansvärda händelsen i Norrköping där treåriga Esmeralda hittades död i sina föräldrars lägenhet efter att familjehemsplacementen upphört. Bris skrev tidigt en debattartikel med konkreta krav på förändringar i såväl lagstiftning som kompetens i domstolarna, och vid årsskiftet 2020/2021 pågår flera utredningar för att skyndsamt stärka rättigheterna för barn som omhändertas enligt LVU, Lagen om vård av unga. Det har också handlat om barn som upplevt våld hemma, då Bris tillsammans med Sveriges Stadsmissioner släppte rapporten "Min tur att berätta", om situationen för barn som upplevt våld hemma och bott på skyddade boenden. Rapporten är en del av samarbetsprojektet "Barns rätt i skyddade boenden" som finansieras av Svenska Postkodlotteriet.

Bris genomförde också sin årliga kommunenkät som visade att endast 1 av 3 kommuner uppger

att de helt eller till stor del har implementerat barnkonventionen och 41 procent saknar en strategi för arbetet – trots att lagen gällt i snart ett år.

EFFEKTRAPPORT AVSLUTNING

Antalet kontakter till Bris ökar för varje år. Det vanligaste ämnet är psykisk ohälsa, men många samtal handlar också om våld, övergrepp och kränkningar, och om barnets vardag i familjen och skolan. Barns utsatthet i skolan ökar och många barn upplever att vuxna inte ser, lyssnar eller förmår stötta.

Bris har under 2020 bidragit till flera viktiga steg mot ett samhälle där fler barn känner till sina rättigheter och där rättigheterna tillgodoses:

- Bris har under 2020 stöttat fler barn, vuxna och familjer än någonsin i chatt, mejl, telefon, och i stödgrupper.
- Bris har utökat såväl öppettider som bemanning i den nationella stödlinjen för barn, för att kunna möta det höga trycket från barn som behöver någon att prata med.
- Bris roll som samhällsbärande funktion har blivit än tydligare under coronapandemin då många har hänvisat till Bris för att stötta barn och unga, och Bris har deltagit i nätverk och samverkansmöten med myndigheter, beslutsfattare och civilsamhälle för att ge en lägesbild av pandemins konsekvenser för barn och unga.
- Bris har särskilt mobiliserat och påverkat för att stärka rättigheterna för barn i särskilt utsatta situationer, som upplevt våld hemma och som tvingats fly och bo på skyddade boenden i skuggan av våldet mellan föräldrarna.
- Bris har mobiliserat, opinionsbildat och påverkat om vikten av att alla kommuner implementerar barnkonventionslagen.
- Bris nätverk har fortsatt att växa och är, med över 5800 medlemmar, Sveriges största mötesplats för barnrättsfrågor där vuxna som arbetar med barn stärks både nationellt och regionalt.
- Bris som folkrörelse har fortsatt stärkts med flera engagerade medlemmar och volontärer som kan sprida kunskapen om barns livsvillkor i Sverige.
- Bris har stärkt sin finansiering och Bris totala intäkter översteg för första gången 100 miljoner kronor. Och mycket mer.

Bris är helt beroende av gåvor från privatpersoner, företag och andra organisationer. Utan dessa bidrag kan vi inte bedriva den verksamhet vi gör idag. Vi lovar att göra största möjliga skillnad för varje insamlad krona. Det är vår förhoppning att den här rapporten ska ge en bild av vad de pengar som skänks till Bris gör för skillnad.

Det är tack vare er vi kan göra den skillnad vi gör!

BRIS

bris.se
givar-service@bris.se
08-59 88 88 00
Swish: 9015041
Pg: 901504-1
Facebook: facebook.se/BRIS
Twitter: @BRISpress
#bris

BRIS VILL TACKA SINA HUVUDPARTNERS

KappAhl

ALLMÄNNA
ARVSFONDEN

TIM
BERGLING
FOUNDATION

BRIS Nätverk.

Mötesplatsen
för barnets
rättigheter.

BRIS

Bris nätverk möjliggör möten, dialog och samverkan mellan professionella från olika delar av samhället, den ideella, privata eller offentliga sektorn.

Nätverket är en källa till inspiration, kunskapspåfyllnad och erfarenhetsutbyte. En plats där du får möjlighet att lyssna till föreläsningar, tar del av rapporter inom olika områden och där du får dela med dig av dina kunskaper och erfarenheter.

VEM KAN VARA MED?

Bris nätverk är till för dig som aktivt arbetar med och för barn. Du kan vara verksam inom den ideella, offentliga eller privata sektorn. Näringslivet är självklart också välkomna.

Nätverket vänder sig till dig, som precis som vi, anser att alla barn ska få sina rättigheter tillgodosedda.

Som deltagare i Bris nätverk bjuds du in till nätverksträffar två gånger per år. Några gånger per år får du också Bris nyhetsbrev med information om viktiga barnrättsfrågor. Allt kostandsfritt! **Vill du gå med eller har du frågor, mejla till natverk@bris.se**

Ekonomienheten

Jessica Jansson, 0591-64106

jessica.jansson@hellefors.se

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens internkontrollrapport 2021

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsens beslut 2020-12-15 § 216

Internkontrollrapport för kommunstyrelsen 2021, daterad 2021-12-03

Ärendet

Under året har arbetet med att förbättra och utveckla arbetet med internkontroll inom kommunstyrelsen fortgått. Internkontroll är en del av kommunens verksamhets- och ekonomistyrning. Den syftar till att påverka organisationens beslut och beteende i riktning mot önskat mål, vad gäller resultat, effektivitet och ekonomisk ställning. Syftet med internkontroll är att säkerställa att kommunstyrelsen upprätthåller en tillfredsställande intern kontroll, d v s de ska med rimlig grad av säkerhet säkerställa att följande mål uppnås:

- ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet
- tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten
- efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer mm

Begreppet *rimlig grad av säkerhet* innebär att kommunstyrelsen vid utformningen av rutiner ska göra en avvägning mellan kontrollkostnad och kontrollnytta. Vid bedömning av kontrollnytta ska inte endast ekonomiska faktorer vägas in, utan även vikten av att upprätthålla förtroendet för verksamheten hos olika intressenter.

Målet *ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet* innebär bl a att ha kontroll över ekonomi, prestationer och kvalitet samt att säkerställa att fattade beslut verkställs och följs upp i förhållande till fastställd verksamhetsidé och mål.

Målet *tillförlitlig rapportering och information om verksamheten* innebär att kommunstyrelsen samt de verksamhetsansvariga ska ha tillgång till rättvisande räkenskaper. Därutöver ingår en ändamålsenlig och tillförlitlig redovisning av verksamhetens prestationer avseende kvantitet och kvalitet samt övrig relevant information om verksamheten och dess resursanvändning.

Målet *efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer mm* innefattar lagstiftning såväl som kommunens interna regelverk samt ingångna avtal med olika parter.

Kommunförvaltningen har genomfört kontrollerna i enlighet med antagen plan år 2021 för intern kontroll.

Beskrivning av utförandet

Kommunförvaltningen kan konstatera att förvaltningen ännu inte fått en fullödig rutin på hanteringen av uppföljningen. Delar av kontrollerna har skett utan att det dokumenterats enligt de verktyg som är framtagna. Dock har fler kontroller skett i det verktyg som är beslutat att användas enligt antaget styrdokument.

Resultat av genomförda kontroller

Sammantaget kan förvaltningen konstatera att det finns en bra bild över de kontrollpunkter som kommunstyrelsen beslutat men att det finns ett utvecklingsarbete för att säkerställa att framtagna rutiner efterlevs och att dokumentation som ska ske verkligen genomförs.

Åtgärder som föreslås vidtas inklusive tidplan

De åtgärder som kommunförvaltningen föreslår, i samband med att kontrollerna skett under år 2021, kommer att påbörjas under år 2022 utifrån att aktuella rutiner inte fungerar optimalt och att dokumentation saknas. I och med att förvaltningen kommer att genomföra kontroller av samtliga riskområden enligt förvaltningens risk- och väsentlighetsplan för år 2022, enligt kommunchefs beslut, räknar förvaltningen med att kontrollerna under år 2022 kommer att påvisa att den interna styrningen och kontrollen förbättrats.

Social konsekvensanalys

Kommunstyrelsens förvaltning har inte gjort någon särskild analys utifrån detta perspektiv.

Miljömässig konsekvensanalys

Kommunstyrelsens förvaltning har inte gjort någon särskild analys utifrån detta perspektiv.

Ekonomisk konsekvensanalys

Kommunstyrelsens förvaltning har inte gjort någon särskild analys utifrån detta perspektiv.

Förvaltningens förslag till beslut

- Godkänna kommunstyrelsens internkontrollrapport år 2021.

Hans Åhnberg
Kommunchef

Jessica Jansson
Ekonomichef

Ekonomienheten

Jessica Jansson

Internkontrollrapport kommunstyrelsen 2021

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Övergripande interkontrollpunkter	3
2.1	Strategisk plan inklusive budget	3
2.2	Kvalitetssystem	3
2.3	Konsekvensbeskrivning	3
2.4	Stödfunktionerna HR, IT, ekonomi, kansli och fastighet	4
2.5	Fast egendom	4
2.6	Delegation, anmälan och rapportering	5
2.7	Politiska beslut	5
2.8	Politiska beslut	5
2.9	Ärendeprocess	5
2.10	Sjukfrånvaro	6
2.11	Lön	6
2.12	Rekrytering	6
2.13	Självservice	7
2.14	IT-verktyg	7
2.15	Kris och beredskap	8
2.16	Upphandling	8
2.17	Konsulttjänster	9
2.18	Statistik	9
3	Kontrollpunkter inom pedagogiska verksamheten	10
3.1	Behöriga lärare	10
4	Kontrollpunkter inom vård och omsorg	10
4.1	Biståndsbeslut	10
4.2	Biståndsbeslut	11
4.3	Hemtjänst	11
4.4	Externa placeringar	11

1 Sammanfattning

Nedan redovisas en sammanfattning av de rapporter som ansvariga enligt internkontrollplanen 2021 har redovisat och fakta som kommit fram i samband med genomgång av rapporten med kommunövergripande ledningsgruppen. Sammantaget kan förvaltningen konstatera att det finns en bra bild över de kontrollpunkter som kommunstyrelsen beslutat men att det finns ett utvecklingsarbete för att säkerställa att framtagna rutiner efterlevs och att dokumentation som ska ske verkligen genomförs.

2 Övergripande interkontrollpunkter

Kommunstyrelsen beslutade i december 2020 nedanstående 19 kontrollpunkter som är övergripande för hela kommunen.

2.1 Strategisk plan inklusive budget

Risk: Att ekonomiska mål inte nås

Kontrollansvarig: Kommunchef

Frekvens: 2 gånger per år

Under året har förvaltningen sammanställt en årsredovisning för verksamhetsåret 2020 samt en delårsrapport för åtta första månaderna under år 2021. Förvaltningen kan konstatera att måluppfyllelsen vad gäller ekonomin är god. Förvaltningen följer löpande utvecklingen och är beredd att vidta åtgärder för att möta målen om så erfordras.

2.2 Kvalitetssystem

Risk: Att kommunen inte har ett fungerande kvalitetssystem enligt beslutade styrdokument

Kontrollansvarig: HR-chef

Frekvens: 1 gång per år

En policy för styrande dokument inklusive ett kvalitetssystem antogs av Kommunfullmäktige 2011-04-05. Policyn reviderades 2012 och gäller fortfarande. Inom omsorgen används ett separat kvalitetssystem (QPR) och HR-enheten har samlat alla styrande dokument inom personalområdet i Chefshandboken och Personalhandboken (Draftit). Den struktur och dokumentförteckning som beslutades 2011 verkar endast tillämpas inom vissa delar av kommunens verksamhet, t ex ekonomienheten.

Handläggningen och tillämpningen av kommunens nuvarande kvalitetssystem behöver kartläggas och analyseras för att få fram ett adekvat beslutsunderlag om framtida användande av kvalitetssystem. Någon form av stöd av IT-verktyg som kan förenkla användande av kvalitetssystem behöver även undersökas.

2.3 Konsekvensbeskrivning

Risk: Att kommunen inte beskriver konsekvenser vid anpassningar, effektiviseringar, förändring av kvalitet

Kontrollansvarig: Kanslichef

Frekvens: 2 gånger per år

Ärendeprocesser är ett område som ständigt behöver utvecklas och förbättras. Förvaltningen har under året arbetat med att stärka och styra upp ärendeberedningen på tjänstepersonsnivå både genom tydligare uppdrag och en tydligare uppföljning av pågående ärenden. Beredningen har under året fortsatt att ytterligare fokusera på kommunens övergripande mål, så att det ska vara tydligt för beslutande på vilket sätt förslagen bidrar till måluppfyllelse. Granskningen har skett löpande i tät dialog med nämndsekreterare och kommunchef.

2.4 Stödfunktionerna HR, IT och kansli

Risk: Att det inte finns skriftliga gränsdragningar mellan verksamhet och stödfunktioner för att tydliggöra förväntningarna

Kontrollansvarig: Respektive enhetschef

Frekvens: 1 gång per år

Under året har gränsdragningen dels mot bostadsbolaget, där kanslienheten har ett avtal kring telefoni, prioriterats. Då en vikarierande nämndsekreterare jobbat mot myndighetsnämnden och skol- respektive socialchef har stödet till dessa funktioner delvis stärkts, men utan att detta formaliserats. Under året har kanslienheten lämnat ansvaret för webb, intranät, sociala medier och övrigt kommunikationsrelaterat till den nya näringslivs- och kommunikationsenheten. I samband med det gjordes en överlämning och revidering av kanslienhetens uppdragslista, men vissa gränsdragningsfrågor har uppstått under året och kommer säkert att fortsätta uppstå.

Ett sammanhållet dokument för gränsdragning saknas men i vissa riktlinjer och rutinbeskrivningar framgår om det är HR eller verksamheten som är ansvarig för utförandet. HR-enheten genomförde under hösten 2020 en enkätundersökning gällande chefernas förväntningar på stöd från stödfunktionen. Utifrån det kommer arbetet att fortsätta med att tydliggöra vad som ligger inom ramen för HR-enhetens uppdrag.

Inom IT-enheten reglerar dokumentet IT-säkerhetsinstruktioner: Förvaltning gränsdragningen i avsnitt 2 ”organisation, roller och ansvar”.

Kartläggningen behöver fortsätta gällande aktuella gränsdragningslistor mellan stödfunktioner och verksamheterna. I de fall det saknas gränsdragningslistor bör det upprättas. En ambition borde vara att samtliga gränsdragningslistor är likartade till sin form och finns att hitta under en rubrik som gör det enkelt att hitta.

Under slutet av året har kommunövergripande ledningsgruppen avsatt tid för att gå igenom stödfunktionernas roll och förväntningar för att tydliggöra för alla verksamheter vad alla chefer kan förvänta sig för stöd.

2.5 Fast egendom

Risk: Att försäljning av kommunens fasta egendom inte hanteras enligt fastställda riktlinjer

Kontrollansvarig: Samhällsstrateg

Frekvens: 1 gång per år

Förvaltningen kan konstatera att det nu finns framtaget en riktlinje för försäljning av mark som kommer att hanteras på kommunstyrelsens sammanträde i december. Det som kvarstår är nu en riktlinje för försäljning av övrig fast egendom.

2.6 Delegation, anmälan och rapportering

Risk: Brister i rutiner samt att rutiner inte efterlevs vad gäller återrapportering av delegationsbeslut

Kontrollansvarig: Kanslichef

Frekvens: 1 gång per år

Under året har kommunstyrelsens delegeringsordning reviderats. I samband med detta har flera möten hållits med kommunens olika ledningsgrupper vilket aktualiserat frågan om återrapportering. Det är tydligt att det fortfarande finns en viss gråzon där det råder oklarhet om återrapportering. Med det sagt, så är det tydligt att de delegeringsbeslut som återrapporteras är korrekt fattade med stöd i delegeringsordningen. Huruvida alla beslut återrapporteras eller ej är däremot svårt att avgöra, även om antalet fattade beslut med stöd av delegation troligen borde vara större än vad som framgår av återrapporteringen.

2.7 Politiska beslut

Risk: Att politiskt fattade beslut inte verkställs

Kontrollansvarig: Kanslichef

Frekvens: 1 gång per år

Under året har ett arbete med att ta fram en ny, övergripande balanslista pågått för att minska risken för att beslut ska ”tappas” och inte verkställas. Inom förvaltningen sker en avstämning månadsvis med kommunchef. Kanslienhetens uppfattning är att styrningen över ärendehantering inom förvaltningen har stärkts. Tanken är också att denna regelbundet ska redovisas för kommunstyrelsen.

2.8 Politiska beslut

Risk: Att större beslut av politisk karaktär fattas av tjänsteman

Kontrollansvarig: Kanslichef

Frekvens: 1 gång per år

Kanslichef har under året följt några av de större pågående ärendena i kommunen, kopplade till större byggprojekt. I ärendena finns stora summor och även beslut som har potential att påverka samhällsplanering. Givet de handlingar som finns registrerade i de aktuella ärendena tyder allt på att alla beslut har fattats på rätt nivå.

2.9 Ärendeprocess

Risk: Att det vid varje beslutsärende inte finns en tidsplanehantering så politikerna inte kan följa processen

Kontrollansvarig: Kanslichef

Frekvens: 2 gånger per år

Många beslutsärenden antas idag med en tidplan för återrapport eller motsvarande. I vissa ärendetyper, exempelvis där många olika parter är inblandade, är det mycket svårt att uppskatta hur tidskrävande beredningen kommer att vara. Tanken är att tryggöra uppdragsgivaren genom förstärkt balanslista och återrapportering enligt ovan.

2.10 Sjukfrånvaro

Risk: Att sjukfrånvaron ökar

Kontrollansvarig: HR-chef

Frekvens: 2 gånger per år

Sjukfrånvaro i procent av den totala arbetstiden redovisas för kommunstyrelse och kommunfullmäktige vid två tillfällen under året i samband med årsredovisningen. I personalbokslutet finns ett särskilt avsnitt innehållande information och statistik om sjukfrånvaro. En handlingsplan för sänkt sjukfrånvaro med tillhörande aktivitetsplan har tagits fram 2021 och reviderats inför 2022. Förvaltningen kan konstatera att statistiken över tid inte är jämförbar med anledning av den rådande pandemin. Under året har förvaltningen arbetat med rutiner för att trygga anställa tillbaka i arbete.

2.11 Lön

Kontrollmoment: Att uppföljningssamtal inte genomförs efter vikariat 200 dagar

Kontrollansvarig: HR-chef

Frekvens: 12 gånger per år

En rutin upprättades av HR-enheten 2020 som innebär att HR-konsult informerar cheferna var fjärde vecka i samband med LAS-bevakningsmöten om behovet av samtal med PRE-lasade vikarier. Vid mötet följs upp om samtalen har genomförts, alternativt lämnas en ifylld blankett in till HR-enheten vid annat tillfälle. Blanketten finns att hämta i Draftit, när den fyllts i av chef sparas den i pärm på HR-enheten.

Det konstateras att enligt den information som HR-enheten har tillgång till genomförs inte samtal i tillräcklig omfattning. En felkälla kan vara att chef haft samtal men inte haft tid att fylla i blanketten, alternativt att blanketten har fyllts i men inte lämnats in till HR-enheten. I sämsta fall har samtalet inte ägt rum.

2.12 Rekrytering

Kontrollmoment: Att kommunens rekryteringar inte hanteras enligt fastställda riktlinjer

Kontrollansvarig: HR-chef

Frekvens: 1 gång per år

Riktlinjer för rekrytering finns men i vissa delar är det svårt att följa upp huruvida de efterlevs. Vid rekrytering av chefer deltar alltid HR-konsult, vilket säkerställer att riktlinjerna följs i vissa delar, men det är alltid rekryterande chef som har ansvaret. Övergången till IT-verktyget för rekrytering, Varbi, har förenklat hanteringen för cheferna.

Stickprovskontroll har gjorts i Varbi 2021. Faktauppgifter har kontrollerats i ärendeloggen, t ex hur länge tjänsten legat ute (ansökningstidens längd) och var tjänsten har utannonserats. Under perioden januari-november 2021 har totalt 68 tjänster annonserats ut, omfattande totalt 145 lediga tjänster. Totalt har 1694 kandidater sökt dessa tjänster. I stickprovskontrollen konstateras att funktionerna i Varbi används i stor utsträckning. I samtliga kontrollerade tjänster har en avslutande statusrapport skickats till kandidaterna via Varbi. För några av rekryteringarna kan man följa hela processen, från urval med poängsättning, vilka kandidater som varit på intervju, när referenstagning har skett och vem som erbjuds tjänsten.

Riktlinjerna revideras i samband med att Chefshandboken i Draftit ses över. Förtydliganden och kompletteringar görs i de delar där det behövs. En rutin för uppföljning av riktlinjen behöver arbetas fram. Av rutinen behöver framgå vikten av att rekryterande chef använder IT-verktyget fullt ut. Uppföljningen kan bestå av enkät till berörd chef alternativt en personlig intervju för att få svar på frågor. En rutin behöver tas fram som säkerställer att tillsättningen återrapporteras till kommunstyrelsen som ett delegeringsbeslut. För att framstå som attraktiv arbetsgivare är det väsentligt att rekryterande chef alltid återkopplar till kandidaterna.

2.13 Självservice

Risk: Att medarbetare inte följer de rapporteringsrutiner som gäller för självservice i personalsystemet vad gäller frånvaro

Kontrollansvarig: HR-chef

Frekvens: 1 gång per år

Självservice bygger på ett stort eget ansvarstagande. Om medarbetare skulle missa att registrera avvikelsen, kan det uppdagas av en slump eller genom att arbetsplatsen har rutiner som gör att t ex administratör kontrollerar. Inom vissa enheter är rutinen att administratören registrerar medarbetarens frånvaro.

I samband med att anställningsavtalet skrivs på försäkrar medarbetaren att hen rapporterar in frånvaron:

☐ Jag som arbetstagare har blivit informerad om att jag ansvarar för att rapportera in min frånvaro i kommunens lönesystem.

Inför den månatliga lönebearbetningen kontrollerar HR-enhetens medarbetare registrerat löneunderlag, går igenom fellistor och kontrollistor. Sjukfrånvaro med och utan läkarintyg kontrolleras och åtgärdas vid behov.

Föräldraledigheter som rapporterats på ett felaktigt sätt kontrolleras och rättas vid behov. Kontroller görs gällande de medarbetare som lyder under flextidsavtal och gör sina registreringar i Tidsmodulen för flex. Eventuell frånvaro eller korrigeringar som inte är korrekta åtgärdas.

2.14 IT-verktyg

Risk: Att kommunen har IT-system som inte används

Kontrollansvarig: IT-chef

Frekvens: 1 gång per år

Stickprov har tagits på de större verksamhetssystemen att data genereras på serverna, och detta är en indikation på att systemet används. Det kan vara någon modul i systemet som av olika anledningar inte har används på ett tag men detta har inte IT-enheten möjlighet att kontrollera. Detta regleras i dokumentet IT-säkerhetsrutiner: Drift, avsnitt 2.5 Kontinuitetsplanering. Från och med år 2021 har förvaltningen flyttat det ekonomiska ansvaret för verksamhetssystem från IT-enheten till berörd verksamhet, vilket lett till en ökad kostnadsmedvetenhet och att system som inte använts har hanterats.

2.15 Kris och beredskap

Risk: Att kommunens IT-system inte fungerar

Kontrollansvarig: Kris och beredskapssamordnare, IT-chef

Frekvens: 1 gång per år

Redundans finns i verksamheterna vid systembrott. Verksamheternas normala dagliga drift fungerar utan IT-system. Vissa moment kommer ta längre tid. Verksamheterna påverkar dock vikten av backup i server och elsystem vid längre avbrott. Förvaltningen behöver ta fram ytterligare rutiner för hantering vid IT-bortfall. Viktigast inom vård och omsorg med tanke på patientsäkerhet där det finns rutiner för denna hantering som är i behov av att uppdateras. I samband med att socialchefs nya organisation införs inrättas en ny befattning kallad systemcontroller för att säkerställa organisationens verksamhetssystem.

2.16 Brandskydd

Risk: Att kommunen inte har en övergripande riktlinje utifrån fastställd brandskyddspolicy

Kontrollansvarig: Brandskyddsansvarig

Frekvens: Årlig genomgång av riktlinjer/stickprov

Brandskyddsarbetet inom kommunens verksamheter fungerar i utförande. Dock saknas gemensamma rutiner och arbetssätt kring det systematiska arbetet. Samtliga lokaler som kommunen använder föregås av besiktning av Bergslagens Räddningstjänst vilket säkerställer brandskyddet i det stora hela. Behov av att uppdatera nuvarande brandskyddspolicy finns och att sätta rutiner i det systematiska brandskyddsarbetet. Förvaltningen behöver bistå med hjälp till verksamheterna i arbetet och säkerställa genomförandet.

2.17 Upphandling

Risk: Att otillåten direktupphandling sker

Kontrollansvarig: Ekonomichef

Frekvens: 2 gånger per år

Otillåten direktupphandling uppstår vid affärer med värde över 615 312 kronor, och där LOU inte tillämpas. Från och med år 2017 har kommunförvaltningen infört ett systematiskt arbete med att samla in alla direktupphandlingar centralt för att kunna få en överblick om det eventuellt ska göras en annan form av upphandling då några enskilda direktupphandlingar inom samma område kan medföra att gränsen för direktupphandling överskrids.

Förvaltningen finner att otillåten direktupphandling förekommit under kontrollperioden 2 september 2020 till 1 juni 2021. Både LOU, och kommunens riktlinjer beskriver att direktupphandlingar med ett värde från 100 000 kronor till 615 312 kronor ska dokumenteras. Tre fall har påträffats där köp gjorts utan dokumentation men har inte överstigit gränsen för direktupphandling. Förvaltningen kommer att ha ett fortsatt systematiskt arbetssätt med att samla alla direktupphandlingar centralt samt återkommande informationsmöten och introduktion av nya chefer i direkt anslutning till anställningen. Checklista och informationsmöten för avtalsuppföljning ska upprättas så att alla avtalsägare/beställare får bättre kontroll över sina avtal och affärer.

2.18 Konsulttjänster

Risk: Att kommunen överutnyttjar konsulter i linjeorganisationen

Kontrollansvarig: Ekonomichef

Frekvens: 1 gång per år

Förvaltningen har inga skriftliga rutiner för när konsulter ska användas eller inte utan det beslutas från fall till fall. Totalt har kommunen under år 2020 haft 7,3 miljoner kronor i konsulttjänster och fram till sista oktober 2021 uppgår det till 2,7 miljoner kronor. Under de tre åren innan hade kommunen kostnader för konsulter på 3,1 miljoner kronor (2017), 3,0 miljoner kronor (2018) samt 4,9 miljoner kronor (2019).

Förvaltningen har en odokumenterad rutin att chef alltid stämmer av med kommunchef innan konsult anlitas och det förekommer alltid en diskussion om att låta redan anställd personal få en omprioritering i sin tjänst/uppdragsbeskrivning och få möjlighet att öka sin kunskap genom kompetensutveckling eller använda kunskap som redan finns. Fast i vissa fall krävs det spetskompetens för ett unikt uppdrag eller att kommunstyrelsen beslutat att uppdrag ska ske av extern konsult.

2.19 Statistik

Risk: Att kommunen inte följer givna mallar och rutiner vid inrapportering av statistik

Kontrollansvarig: Ansvarig chef

Frekvens: 1 gång per år

Från HR-enheten rapporteras HME-resultatet (Hållbart medarbetar-engagemang) och den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro in i Kolada i enlighet med de regler som gäller.

Ekonomienheten rapporterar in ekonomiska räkenskapssammandraget årligen till SCB efter avslutat verksamhetsår. Enheten följer de direktiv som SCB lämnar och det som framgår av underlaget i sammandraget. Hela kommunens slag och verksamhetstabell bygger på sammandraget och utgör grund för hur chefer konterar sina intäkter och kostnader under verksamhetsåret. Fel som uppmärksammas i samband med bokslut och sammandraget korrigeras av enheten.

IT- och fastighetsenheten rapporterar ingen statistik, utan använder bara statistik internt. Inom kultur och fritid lämnas statistik in som efterfrågas av KB samt statistik som efterfrågas av RF enligt givna direktiv. Dock kan kommuner tolka vissa frågeställningar olika vilket kan ge en snedvriden statistik. De siffror biblioteket får i verksamhetssystemet BOOK-IT förutsätter verksamheten är korrekta.

Misstänkta brister har hittats, bland annat i rapporteringen av andelen elever i förskola.

3 Kontrollpunkter inom pedagogiska verksamheten

Under verksamhetsåret 2021 har kommunstyrelsens beslutat om en kontrollpunkt inom pedagogiska verksamheten.

3.1 Behöriga lärare

Risk: Att verksamhetens kvalitet inte försämras för eleverna p g a brist på behöriga lärare

Kontrollansvarig: Rektor

Frekvens: 1 gång per år

I verksamhetsrapport finns beskrivet att rektorerna bedriver ett omfattande arbete både med att rekrytera behörig personal och att vidareutbilda obehörig. Rektorer arbetar också med att stödja verksamheten för de som är obehöriga.

4 Kontrollpunkter inom vård och omsorg

Under verksamhetsåret 2020 har kommunstyrelsens beslutat om fem kontrollpunkter inom verksamheten vård och omsorg.

4.1 Biståndsbeslut

Risk: Att beslut inte tas i rätt lagrum och med rätt utförare

Kontrollansvarig: Analysteam

Frekvens: 2 gånger per år

Under året har verksamheten arbetat med att säkerställa att rätt beslut tas i rätt lagrum och riktas mot rätt verksamhet på utförarsidan. I de stickprov som genomförts konstateras att handläggningen inom Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ofta har bristfällig dokumentation och handläggningen är eftersatt. Förvaltningen har därför initierat ett utvecklingsarbete där bemanningen förstärks under 2022 med en ytterligare medarbetare, där riktlinjer kommer att revideras och där arbetet med beställning och utförande av insatser kommer att revideras. Detta för att minska onödig administration och för att möjliggöra en högre kvalitet i myndighetsutövningen som samtidigt bedöms vara resurssparande för kommunen.

Vård vid livets slut, enligt riktlinje ska insatsen jämlikt Socialtjänstlagen (SoL) avslutas och övergå till att vara ett beslut jämlikt Hälso- och sjukvårdslag (HSL). Det överensstämmer i enlighet med stickprovskontroll utifrån sökord palliativ vård.

4.2 Biståndsbeslut

Risk: Att beslutade riktlinjer inte efterföljs

Kontrollansvarig: Enhetschef

Frekvens: 3 gånger per år

Genomgång av beslut har visat att handläggningen inte håller den kvalitet som kan förväntas. Bemanningen minskades 2018 från tre till två handläggare och detta har medfört att brister i såväl dokumentation som beslut identifierats i stickprov.

Den höga arbetsbelastningen för de två handläggarna i tjänst medför en stor risk för att följsamheten till riktlinjer brister. Förvaltningen har därför initierat ett utvecklingsarbete där bemanningen förstärks under 2022 med en ytterligare medarbetare, där riktlinjer kommer att revideras och där arbetet med beställning och utförande av insatser kommer att revideras. Detta för att minska onödig administration och för att möjliggöra en högre kvalitet i myndighetsutövningen som samtidigt bedöms vara resurssparande för kommunen.

Enligt riktlinjen ska inte både hemtjänst och boendestöd beviljas, utan en av nämnda utförare ska få uppdraget. I riktlinjen ska heller inte både trygghetslarm och tillsynsbesök beviljas. I dessa delar bedöms fortfarande brister föreligga. Dessa kommer att hanteras inom ramen för det planerade utvecklingsarbetet.

4.3 Hemtjänst

Risk: Att hemtjänsten inte är effektiv och hanteras utifrån IT-verktyg

Kontrollansvarig: Enhetschef

Frekvens: 3 gånger per år

Från oktober 2020 arbetar enheterna inom äldreomsorgen med ekonomiuppföljningsmodellen Jotib. I Jotib kan enheten hela tiden följa budgetföljsamhet och effektivitet och detta arbete har förbättrat effektiviteten i hemtjänsten under 2021. Under verksamhetsåret syns tydligt att verktyget inneburit effektivisering inom hemtjänsten, vilket varit målsättningen.

4.4 Externa placeringar

Risk: Att ärendegenomgång inte sker innan beslut i Myndighetsnämnd

Kontrollansvarig: Enhetschef

Frekvens: 3 gånger per år

Rutinen för externa placeringar bedöms fungera bra. Ärendegenomgångar har inte genomförts som planerat under 2021 på grund av pandemi. Dock har inga placeringar genomförts utan stark grund och utan att andra alternativa insatser prövats eller noga övervägts. Det som ändå påverkat är att komplexa placeringsärenden tillkommit under 2021 till följd av inflyttning till kommunen vilket leder till en kostnadsökning. Förvaltningen anser dock att denna kontrollpunkt inte ska hanteras inom kommunstyrelsen som driftsnämnd utan inom myndighetsnämnden som ansvarig.

4.5 Handlingsplan

Risk: Att deltagare i arbetsmarknadsenhet inte har en individuell plan

Kontrollansvarig: Enhetschef

Frekvens: 2 gånger per år

Arbetsmarknadsenhetens uppdrag idag är att dels anordna arbetsmarknadsåtgärder för kommunala platser på beställning av Arbetsförmedlingens handläggare (som också ansvarar för att bedöma, planera och följa upp de arbetsmarknadsinsatser som de beslutar) och dels att anordna platser för praktik mot försörjningsstöd, anvisade av försörjningsstödshandläggare. Utifrån detta ska individuella planer finnas upprättade hos respektive huvudman/beställare som sedan också följs upp av respektive huvudman/beställare. Samordnare på Hällefors kommuns arbetsmarknadsenhet ansvarar också för att planera och följa upp de beställda insatserna i individuella planer på arbetsmarknadsenheten.

Efter granskning konstaterar förvaltningen att individuella planer finns upprättade i alla fall från respektive beställare/huvudman samt att en stor majoritet av ärendena har en individuell plan vid kommunens arbetsmarknadsenhet. Det förekommer dock fall där plan ännu inte hunnit upprättas utifrån att beställning från arbetsförmedling är relativt ny. Det är dock praxis att alltid arbeta utifrån individuella planer på kommunens arbetsmarknadsenhet numera.

**HÄLLEFORS
KOMMUN**

Ekonomienheten 712 83 Hällefors
Besöksadress Sikforsvägen 7 Hällefors
Telefon 0591-641 00 vx
kommun@hellefors.se

Ekonomienheten

Jessica Jansson, 0591-64106

jessica.jansson@hellefors.se

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens internkontrollplan 2022

Beslutsunderlag

Förslag till internkontrollplan för kommunstyrelsen 2022 daterad 2021-12-03
Kommunförvaltningens risk- och väsentlighetsplan 2022, daterad 2021-11-29

Ärendet

Internkontroll är en del av kommunens verksamhets- och ekonomistyrning. Den syftar till att påverka organisationens beslut och beteende i riktning mot önskat mål, vad gäller resultat, effektivitet och ekonomisk ställning. Syftet med internkontroll är att säkerställa att kommunstyrelsen upprätthåller en tillfredsställande intern kontroll, d v s de ska med rimlig grad av säkerhet säkerställa att följande mål uppnås:

- ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet
- tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten
- efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer mm

Begreppet *rimlig grad av säkerhet* innebär att kommunstyrelsen vid utformningen av rutiner ska göra en avvägning mellan kontrollkostnad och kontrollnytta. Vid bedömning av kontrollnytta ska inte endast ekonomiska faktorer vägas in, utan även vikten av att upprätthålla förtroendet för verksamheten hos olika intressenter.

Målet *ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet* innebär bl a att ha kontroll över ekonomi, prestationer och kvalitet samt att säkerställa att fattade beslut verkställs och följs upp i förhållande till fastställd verksamhetsidé och mål.

Målet *tillförlitlig rapportering och information om verksamheten* innebär att kommunstyrelsen samt de verksamhetsansvariga ska ha tillgång till rättvisande räkenskaper. Därutöver ingår en ändamålsenlig och tillförlitlig redovisning av verksamhetens prestationer avseende kvantitet och kvalitet samt övrig relevant information om verksamheten och dess resursanvändning.

Målet *efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer mm* innefattar lagstiftning såväl som kommunens interna regelverk samt ingångna avtal med olika parter.

Kommunförvaltningen har upprättat en risk- och väsentlighetsplan för kommunstyrelsens förvaltning utifrån de processer som förvaltningen ser har en hög riskfaktor, enligt kommunens riktlinjer för verksamhets- och ekonomistyrningspolicyn. Alla kontrollpunkter kommer att kontrolleras inom förvaltningen under år 2022 och rapporteras till förvaltningschef tillika kommunchef för att säkerställa att förvaltningen har en god intern kontroll.

Ekonomiberedningen kan konstatera att alla partier utom vänsterpartiet varit representerade/delaktiga under ekonomiberedningen. Syftet med ekonomiberedningen är dels att det ska bygga på en bred förankring i politiken för att få till en ökat kunskapsnivå och en långsiktig stabilitet i de större frågorna och dels att kommunstyrelsens internkontrollplan ska arbetas fram inför kommunstyrelsens sammanträde.

Beredningen anser att processen med interkontrollen varit bra och lärorik och att det detta år skett en bättre återkoppling från förvaltningen. Beredningen upplever att underlaget är bättre genomarbetat. Förvaltningens uppdaterade risk- och väsentlighetsplan för verksamhetsåret 2022 har beredningen tagit del av genom att kommunchef och ekonomichef presenterat hela planen under beredningen. Kommunstyrelsen beslutade förra året att det var viktigt att förvaltningen besvarar tre frågeställningar vid 2021 års uppföljning för att beredningen ska kunna ta ställning till om kontrollpunkter ska kvarstå eller tas bort, vilket beredningen bedömer att förvaltningen har gjort.

Frågeställningarna är:

- Finns det dokumenterade rutiner för processen?
- Vad har framkommit av gjord kontroll för processen?
- Finns det eventuellt förslag på åtgärder för processen?

Utifrån presentationen av internkontrollrapporten av 2021 års interkontrollplan och diskussioner har ekonomiberedningen kommit fram till ett förslag till kommunstyrelsens internkontrollplan för verksamhetsåret 2022 som innebär 20 kontrollpunkter. Beredningen föreslår att delar av 2021 års kontrollpunkter kvarstår och att fem nya kontrollpunkter kompletteras. Planen kommer att följas upp under november månad 2022 enligt kommunens riktlinjer för verksamhets- och ekonomistyrningspolicyn.

Social konsekvensanalys

Kommunstyrelsens förvaltning har inte gjort någon särskild analys utifrån detta perspektiv.

Miljömässig konsekvensanalys

Kommunstyrelsens förvaltning har inte gjort någon särskild analys utifrån detta perspektiv.

Ekonomisk konsekvensanalys

Förslaget på internkontroll för verksamhetsåret 2022 bedöms inrymmas i den budget som kommunfullmäktige beslutat om vad gäller kommunstyrelsen.

Förvaltningens förslag till beslut

Ekonomiberedningen föreslår kommunstyrelsen att:

- Förslag till kommunstyrelsens internkontrollplan år 2022 fastställs.

Hans Åhnberg
Kommunchef

Jessica Jansson
Ekonomichef

INTERNKONTROLLPLAN FÖR: Kommunstyrelsen

ÅR: 2022

DATUM: 2021-12-03

Riskområde/ process	Risk	Ansvarig	Frekvens/Metod	Rapportering till	Väsentlighet och risk	När
---------------------	------	----------	----------------	-------------------	-----------------------	-----

ÖVERGRIPANDE

Konsekvensbeskrivning	Att kommunen inte beskriver konsekvenser vid anpassningar, effektiviseringar, förändring av kvalitet	Kanslichef	Alla beslutsärenden inför kommunstyrelse och utskottssammanträden.	Kommunchef	Kännbar/ Möjlig	juni december
Delegation, anmälan och rapportering	Brister i rutiner samt att rutiner inte efterlevs vad gäller återrapportering av delegationsbeslut	Kanslichef	Årlig genomgång av rutiner/stickprov	Kommunchef	Lindrig/ Sannolik	februari
Politiska beslut	Att politiskt fattade beslut inte verkställs	Kanslichef	Genomgång av politiska uppdrag en gång per år	Kommunchef	Kännbar/ Möjlig	februari
Politiska beslut	Att större beslut av politisk karaktär fattas av tjänsteman	Kanslichef	Urval av processer av större principiell eller ekonomisk betydelse under året en gång per år.	Kommunchef	Kännbar/ Möjlig	februari
Ärendeprocess	Att det vid varje beslutsärende inte finns en tidplanehantering så politikerna inte kan följa processen.	Kanslichef	Alla beslutsärenden inför kommunstyrelse och utskottssammanträden.	Kommunchef	Kännbar/ Möjlig	juni december
Medborgarförslag	Att medborgare som lämnar in medborgarförslag inte erhåller återkoppling och uppföljning	Kanslichef	Uppföljning via dokumenterad ärendelista	Kommunchef	Kännbar/ Möjlig	September
Sjukfrånvaro	Att sjukfrånvaron ökar	HR-chef	Uppföljning av personalstatistik tre gånger per år genom personalboksut, delårsrapport och årsredovisning	Kommunstyrelse Kommunfullmäktige	Lindrig/ Möjlig	september februari
Lön	Att uppföljningssamtal inte genomförs efter vikariat 200 dagar	HR-konsult	Alla utifrån aktuell LAS-lista månadsvis.	HR-chef	Kännbar/ Sannolik	oktober
Fast egendom	Att försäljning av kommunens fasta egendom inte hanteras enligt fastställda riktlinjer	Samhällsstrateg	Årlig genomgång av riktlinjer/stickprov	Kommunchef	Kännbar/ Sannolik	oktober
Kris och beredskap	Att kommunens IT-system inte fungerar	Kris och beredskapssamordnare. IT-chef	Att plan finns för en sådan extraordinär händelse	Kommunchef	Allvarlig/ Mindre sannolik	oktober
Brandskydd	Att kommunen inte har en övergripande riktlinje utifrån fastställd brandskyddspolicy	Brandskyddsansvarig	Årlig genomgång av riktlinjer/stickprov	Kommunchef	Allvarlig/ Mindre sannolik	oktober
Konsulttjänster	Att kommunen inte erhåller avtalade tjänster av konsulter i linjeorganisationen.	Ekonomichef	Stickprov	Kommunchef	Lindrig/ Möjlig	oktober
Fastställda planer	Att kommunen inte erhåller gemensamma organisationers fastställda internkontrollplaner och budgetplaner	Ekonomichef	Årlig genomgång av informationsärenden	Kommunchef	Kännbar/ Möjlig	februari
Energieffektivisering	Att kommunen inte har en energikartläggning för kommunens fastighetsbestånd	Fastighetschef	Årlig genomgång av kartläggning	Kommunchef	Kännbar/ Möjlig	oktober

PEDAGOGISK VERKSAMHET

Behöriga lärare	Att verksamhetens kvalitet inte försämras för eleven p g a brist på behöriga lärare.	Rektor	Verksamhetsrapport en gång per år	Skolchef	Kännbar/ Sannolik	september
-----------------	--	--------	-----------------------------------	----------	----------------------	-----------

VÅRD OCH OMSORG

Riskområde/ process	Risk	Ansvarig	Frekvens/Metod	Rapportering till	Väsentlighet och risk	När
Biståndsbeslut	Att beslutade riktlinjer inte efterföljs och inte beslutas i rätt lagrum och med rätt utförare	Enhetschef	Stickprov tre gånger per år	Socialchef	Kännbar/ Möjlig	mars september december
Hemtjänst	Att hemtjänsten är effektiv och hanteras utifrån IT-verktyg	Enhetschef	Stickprov tre gånger per år	Socialchef	Kännbar/ Möjlig	mars september december
Handlingsplan	Att deltagare i arbetsmarknadsenhet inte har en individuell plan	Enhetschef	Två gånger per år	Socialchef	Kännbar/ Möjlig	mars september
Organisation	Att organisationsförändringen inom äldreomsorgen försämrar brukarens kvalitet	Äldreomsorgschef/ Bitr socialchef	Verksamhetsrapport en gång per år	Socialchef	Kännbar/ Möjlig	Oktober
Utbildningsnivå	Att äldreomsorgen inte rekryterar utifrån fastställd utbildningsnivå och krav för respektive yrkesroll	Äldreomsorgschef/ Bitr socialchef	Verksamhetsrapport en gång per år	Socialchef	Kännbar/ Möjlig	Oktober

Finansdepartementet
Avdelningen för offentlig förvaltning,
Kommunenheten

103 33 Stockholm

Betänkandet En god kommunal hushållning (SOU 2021:75)
(dnr Fi2021/03100)

Hällefors kommun anser att förslaget att det ska skapas ett program för god kommunal hushållning med en tidperiod om 10 år är för långt. För Hällefors som en liten utflyttningsskommun handlar det både om den osäkerhet som finns med antalet invånare, social dumping som förekommer samt den administration som framtagandet innebär. Idag har kommunen en plan om fem år som innebär ett mer långsiktigt planerande än vad lagen idag kräver.

Förändring av balanskravet som föreslås kan slå hårt mot en kommun som Hällefors som har behov av att ställa om sin verksamhet till ett mindre antal invånare som vissa år kan betyda att engångskostnader uppstår så som exempelvis kostnader som uppstår vid en fastighetsrivning.

Kommunen ser en problematik med att delårsrapporten avskaffas då kommunen idag anser att syftet med rapporten är att i första hand stämma av kommunens balansräkning och få fram ett delårsresultat för att på så vis säkerställa att den helårsprognos som kommunen löpande tar fram under året verkligen ligger rätt. Dessutom anser kommunen att delårsresultatet är ett viktigt underlag till budgetarbete för nästkommande verksamhetsår.

I förslaget framgår det att den rapport som ska ersätta delårsrapporten enbart ska omfatta en helårsprognos som ska tas fram i början av året, vilket innebär att det kommer att ske samtidigt som kommunens budgetprocess pågår. Det blir inte optimalt med att arbeta fram en mer omfattande prognos i samband med budgetarbetet än vad som görs idag och dessutom att den enbart ska omfatta en resultaträkning och ingen avstämning av kommunens balanskonton. Kommunen anser att kvaliteten över kommunens ekonomiska avstämning försämrats och enbart kommer att ske en gång per år.

Det framgår också att det ska skapas en åtgärdsplan vid betydande avvikelser som ska antas av kommunfullmäktige, vilket gör att fullmäktige får ett mer operativt styrande under året än bara själva budgetbeslutet. Hällefors kommun har redan idag infört att varje nämnd som prognostiserar underskott ska anta en åtgärdsplan som delges fullmäktige. Kommunen anser att det är viktigt att nämnderna själva arbetar med sina eventuella underskott löpande under året och att det blir alldeles för lång ledtid om det ska hantera av fullmäktige.

Förslaget föreslås träda ikraft år 2023, vilket kommunen anser svårt att hantera då kommunen måste ställa om den ekonomiska styrningen både vad gäller politik- och tjänsteprocesser. Budgetarbetet för kommunen börjar redan i februari månad 2022 för att fullmäktige ska kunna anta kommunens femåriga plan för åren 2023-2027 enligt kommunens fastställda verksamhets- och ekonomistyrningspolicy.

Kommunen ser positivt på namnbytet från en god ekonomisk hushållning till en god kommunal hushållning då ekonomistyrning handlar om både ekonomi och verksamhet och ekonomin utgör gränsen för verksamheten. Dessutom är det positivt att olika begrepp definieras tydligare.

I detta ärende har Kommunstyrelsen beslutat. Jessica Jansson, ekonomichef, har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Hans Åhnberg, kommunchef, deltagit.

Hällefors kommun

**HÄLLEFORS
KOMMUN**

C-E-0432
okt 2012

RISK/VÄSENTLIGHTSLPLAN FÖR: Kommunförvaltningen

ÅR: 2022

DATUM: 2021-11-29

ÖVERGRIPANDE

	Riskområde/ process	Kontrollmoment	Kontrollansvarig	Frekvens	Metod	Rapportering till	Konsekvens/ Sannolikhet
1	Strategisk plan inklusive budget, verksamhetsplan	Att verksamhetsmässiga mål nås	Ekonomichef	Två gånger per år	Genom delårsrapport och årsredovisning	Kommunstyrelsen/ Kommunfullmäktige	Kännbar/ Möjlig
2	Kvalitetssystem	Att kommunen har ett fungerande kvalitetssystem enligt beslutade styrdokument	HR chef	En gång per år	Rapport	Kommunchef	Kännbar/ Möjlig
3	Styrdokument	Att nya chefer får information om väsentliga styrdokument för sitt uppdrag i samband med introduktion	HR chef	En gång per år	Rapport	Kommunchef	Kännbar/ Sannolik
4	Systematiskt arbetsmiljöarbete	Att synpunkter från skyddsrondsprotokoll åtgärdas.	Respektive chef	En gång per år	Skyddsron	Kommunchef	Kännbar/ sannolik
5	Stödfunktionerna HR, IT och kansli	Att det finns skriftliga gränsdragningar mellan verksamhet och stödfunktioner för att tydliggöra förväntningar	Respektive chef	En gång per år	Rapport	Kommunchef	Lindrig/ Möjlig
6	Funktionskort	Att kommunens funktionskort för tjänstemännen är aktuella enligt kommunens krisledningsplan.	Kris och Beredskapsansvarig	Två ggr per år	Genomgång av funktionskort	Kommunchef	Allvarig/ Sannolik

7	Krisledning	Att kommunens krisledningsorganstion är komplett och att löpande övningar sker	Kris och Beredskapsansvarig	En gång per år	Rapport	Kommunchef	Allvarig/ Möjlig
8	Säkerhetsskydd	Att kommunens säkerhetsskydd är komplett och att säkerhetsskyddsanalys och säkerhetsskyddsplan upprättas och uppdateras årligen	Säkerhetsskydds-ansvarig	En gång per år	Analys och plan	Kommunchef	Allvarig/ Möjlig
9	Hot och våld	Att kommunens verksamheter har handlingsplaner och rutiner för händelse av hot och våld	Säkerhetschef	En gång per år	Rapport	Kommunchef	Allvarig/ Möjlig

KANSLI

	Riskområde/ process	Kontrollmoment	Kontrollansvarig	Frekvens	Metod	Rapportering till	Konsekvens/ Sannolikhet
9	Politiska beslut	Att politiskt fattade beslut verkställs och efterlevs	Kanslichef	En gång per år	Genomgång av politiska uppdrag	Kommunchef	Kännbar/ Möjlig
10	Allmänna handlingar	Att hantering av mer komplexa handlingar, t ex säkerhetsklassat hanteras korrekt	Kanslichef	En gång per år	Stickprov	Kommunchef	Kännbar/ Möjlig
11	Allmänna handlingar	Att verksamheterna har aktuella dokumenthanteringsplaner	Kanslichef	En gång per år	Genomgång av gällande dok-umenthanteringsplaner	Kommunchef	Kännbar/ Möjlig
12	Arkivering	Att arkivhandlingar hanteras enligt gällande lagstiftning och fastställda rutiner.	Kanslichef	En gång per år	Stickprov i förhållande till gällande dokument-	Kommunchef	Kännbar/ Möjlig

13	Ärendehantering	Att säkerställa flöden i ärendehanteringssystemet public360	Kanslichef	En gång per år	Stickprov av pågående ärenden	Kommunchef	Kännbar/ Möjlig
----	-----------------	---	------------	----------------	-------------------------------	------------	--------------------

PERSONAL

	Riskområde/ process	Kontrollmoment	Kontrollansvarig	Frekvens	Metod	Rapportering till	Konsekvens/ Sannolikhet
14	Arbetsrätt	Att chefer har tillräckliga kunskaper inom de arbetsrättsliga processerna	HR-chef	Stickprov intervju	Stickprov	Kommunchef	Kännbar/ Möjlig
15	Lön	Att beslutsattesteranter inte attesterar närståendes utlägg och lön	HR-chef	Stickprov		Kommunchef	Kännbar/ Möjlig
16	Kompetensförsörjning	Att kommunen har en strategi för kompetensförsörjning i kommunen	HR-chef	En gång per år		Kommunstyrelsen	Kännbar/ Sannolik
17	Rekrytering	Att kommunens rekryteringar hanteras enligt fastställda riktlinjer	HR-chef	En gång per år	Stickprov intervju	Kommunchef	Kännbar/ Möjlig
18	Lön	Att brott inte begås mot ATL vad gäller dygns- och veckovila	HR-konsult	En gång per år	Stickprov	HR-chef	Kännbar/ Sannolik
19	Lön	Att rutinen för korttidsfrånvaro följs vad gäller samtal efter 4 frånvarotillfällen.	HR-konsult	Två gånger per år	Stickprov intervju	HR-chef	Kännbar/ Sannolik

EKONOMI

Riskområde/ process	Kontrollmoment	Kontrollansvarig	Frekvens	Metod	Rapportering till	Konsekvens/ Sannolikhet
---------------------	----------------	------------------	----------	-------	-------------------	----------------------------

20	Strategisk plan inklusive budget, verksamhetsplan	Att ekonomiska mål nås	Ekonomichef	Tre gånger per år	Genom månadsrapport, delårsrapport och årsredovisning	Kommunstyrelse/ Kommunfullmäktige	Kännbar/ Sannolik
21	Beslutsattester	Att beslutsattestant beslutattesterar "egna" kostnader	Ekonomiadministratör	En gång per år	Stickprov	Ekonomichef	Kännbar/ Möjlig
22	Utanordning	Att utanordningar betalas ut till rätt mottagare	Ekonomiadministratör	Två gånger per år	Stickprov	Ekonomichef	Kännbar/ Sannolik
23	Hantering av hand- och dagskassor	Att hand- och dagskassor redovisas och följer beslutade riktlinjer	Redovisningsekonom	Två gånger per år	Stickprov	Ekonomichef	Möjlig/ Kännbar
24	Tillgång till likvida medel	Att det finns likvida medel till kommande utbetalningar	Ekonomichef	Månadsvis	Uppföljning av likviditetsflödet	Kommunchef	Mindre sannolik/ Kännbar
25	Bonus	Att kommunen erhåller all avtalad bonus från avtalade leverantörer	Upphandlare	En gång per år	Uppföljning av avtalade inköp	Ekonomichef	Sannolik/ Lindrig
26	Upphandling	Att otillåten direktupphandling sker	Upphandlare	En gång per år	Uppföljning av samtliga fakturor över 100 tkr	Ekonomichef	Kännbar/ Möjlig

IT

	Riskområde/ process	Kontrollmoment	Kontrollansvarig	Frekvens	Metod	Rapportering till	Konsekvens/ Sannolikhet
27	IT-säkerhet	Att kommunens backup-rutiner och återläsning av system fungerar	IT-chef	En gång per år	Genomgång av rutiner/stickprov	Kommunchef	Kännbar / Mindre sannolik

28	IT-säkerhet	Att kommunen har fungerande brandvägg, kapacitet och funktion	IT-chef	En gång per år	Manuell kontroll av status	Kommunchef	Kännbar/ Mindre sannolik
29	IT-säkerhet	Att virussydd är uppdaterat för att skydda mot dataförlust	IT-chef	En gång per år	Manuell kontroll av status	Kommunchef	Kännbar/ Mindre sannolik
30	IT-säkerhet	Att motverka att användare inte klickar på skadliga länkar och svarar på spam-mail	IT-chef	En gång per år	Information på intranät eller mejl	Kommunchef	Kännbar/ Sannolik
31	IT-säkerhet	Att kommunens reservkraft fungerar	IT-chef	En gång per år	Drift eller provköring	Kommunchef	Allvarig/ Möjlig
32	IT-säkerhet	Att motverka att användare oavsiktligt sparar dokument på platser utan backupfunktion	IT-chef	En gång per år	Manuellt köra script för kontroll.	Kommunchef	Kännbar/ Sannolik

FASTIGHET

	Riskområde/ process	Kontrollmoment	Kontrollansvarig	Frekvens	Metod	Rapportering till	Konsekvens/ Sannolikhet
33	Elanläggning	Att jordfelsbrytare finns där det måste finnas.	Drifttekniker	En gång per år	Alla i upprättad sammanställning.	Fastighetschef	Allvarlig/ Möjlig

KULTUR OCH FRITID

	Riskområde/ process	Kontrollmoment	Kontrollansvarig	Frekvens	Metod	Rapportering till	Konsekvens/ Sannolikhet
34	Ensamarbete	Att kommunen minimerar risker i samband med ensamarbete på bibliotek	Bibliotekschef	En gång per år	Dokumentation årliga SAM	Kultur- och fritidschef	Kännbar/ Sannolik

35	Ensamarbete	Att kommunen minimerar risker i samband med ensamarbete i bowlinghall	Kultur- och fritidschef	En gång per år	Dokumentation årliga SAM	Kommunchef	Kännbar/ Sannolik
36	Föreningsbidrag	Att kommunen har en antagen riktlinje för föreningsbidrag och att bidragsbeslut sker enligt delegation	Ansvarig handläggare respektive bidrag	En till två gånger per år	Sammanställning sökta bidrag Lyfter ansökan med ”Forum för	Kommunchef	Kännbar/ Möjlig
37	Hot och våld	Att handlingsplaner för eventuellt hot o våld i biblioteksrummet finns	Bibliotekschef	En gång per år	Dokumentation årliga SAM och utbildningsinsats	Kultur- och fritidschef	Kännbar/ Möjlig
38	Brandskydd	Att checklista intern brandskyddskontroll genomförs på bowlinghallen	Bowlingpersonal	Två gånger per år	Dokumentation årliga SAM	Kultur- och fritidschef	Allvarlig/ Mindre sannolik
39	Brandskydd	Att checklista intern brandskyddskontroll genomförs på bibliotek	Bibliotekschef	Två gånger per år	Dokumentation årliga SAM	Kultur- och fritidschef	Allvarlig/ Mindre sannolik

PEDAGOGISK VERKSAMHET

	Riskområde/ process	Kontrollmoment	Kontrollansvarig	Frekvens	Metod	Rapportering till	Konsekvens/ Sannolikhet
40	Skolplikt	Att arbete med elever som är eller riskerar att inte uppfylla skolplikten utförs och rapporteras enligt riktlinje	Rektor	En gång per år	Verksamhetsrapport	Skolchef	Kännbar/ Möjlig
41	Beläggning förskola	Att förskoleplatser inte saknas	Skolchef	Månadsvis	Sammanställning och prognos av beläggning	Kommunstyrelse	Kännbar/ Möjlig
42	Meritvärde år 9	Att alla elever i år 9 uppnår måloppfyllelse	Rektor	En gång per år	Sammanställning av betygskatalog	Skolchef	Kännbar/ Sannolik

43	Simning	Att alla elever får förutsättningar att nå måluppfyllelse i simning utifrån respektive stadie	Rektor	En gång per år	Verksamhetsrapport	Skolchef	Kännbar/Sannolik
44	Uppföljningsansvaret	Ungdomar i ålder 16-20 år skolgång/sysselsättning är känt	Rektor	En gång per år	Sammantällning	Skolchef	Lindrig/Möjlig
45	Trygghet och studiero	Upplevd trygghet och studiero.	Rektor, elevhälsan.	En gång per år	ELSA	Skolchef	Kännbar/sannolik
46	Statsbidrag	Att verksamheten hanterar riktade statsbidrag för asylelever på ett korrekt sätt.	Rektor	En gång per år	Verksamhetsrapport	Skolchef	Kännbar/Möjlig

VÅRD OCH OMSORG

	Riskområde/ process	Kontrollmoment	Kontrollansvarig	Frekvens	Metod	Rapportering till	Konsekvens/Sannolikhet
47	Kompetensförsörjning	Att verksamhetens kvalitet inte försämras för brukaren p g a brist på rätt kompetens.	Enhetschef	En gång per år	Uppföljning av kompetenskrav/utbildningsplan	Socialchef	Kännbar/Möjlig
48	Biståndsbeslut	Att beslut tas i rätt lagrum och med rätt utförare	Analysteam	Två gånger per år	Granskning av dokumentation Stickprov	Socialchef	Kännbar/Möjlig
49	Vikariehantering	Att kommunen har en bra och effektiv vikariehantering	Enhetschef	Två gånger per år	Stickprov	Socialchef	Kännbar/Möjlig
50	Ekonomisk bistånd	Att beslut tas enligt norm och antagna riktlinjer	Enhetschef	Två gånger per år	Stickprov	Socialchef	Kännbar/Möjlig

Internkontrollplan kommunstyrelsen 2022

Innehåll

1	Internkontroll	3
2	Kontrollmiljö	3
3	Risikanalys	4
3.1	Externa risker:	4
3.2	Interna risker:	4
3.3	Verksamhetsrisker:	4
4	Genomförandet av en väsentlighets - och riskbedömning	5
5	Kontrollaktiviteter	6
6	Bilagor	6
6.1	Internkontrollplan för kommunstyrelsens 2020 Bilaga 1	6

1 Internkontroll

”Det är risken för att negativa konsekvenser av väsentlig betydelse kan uppstå som skall bedömas. Arbetet med intern kontroll bör därför prioritera väsentliga områden där det finns risk för allvarliga fel med stora konsekvenser.”

Intern kontroll är ett verktyg som ska användas för att säkerställa de, av fullmäktige, fastställda verksamhetsmässiga och ekonomiska målen. Internkontrollen omfattar såväl de politiska som de professionella systemen och rutinerna som används för att styra verksamhet och ekonomi.

En bra internkontroll kännetecknas av följande:

- Ändamålsenliga och väl dokumenterade system och rutiner för styrning.
- En rättvisande och tillförlitlig redovisning och information om verksamheten.
- Säkerställande av att lagar, policyer, reglementen m.m. tillämpas.
- Skydd mot förluster och/eller förstörelse av kommunens tillgångar.
- Eliminering och/eller upptäckt av allvarliga fel och brister.

Internkontrollen ska ses som ett hjälpmedel och inte ett mål eller rutin i sig själv. Internkontroll bör planeras och genomföras så att den uppfattas som en naturlig del i de olika verksamheterna. För att kunna genomföra och säkerställa en god internkontroll är det därför nödvändigt att varje verksamhet har dokumenterade rutiner som följs upp och revideras löpande enligt plan.

En fungerande internkontrollplan bör kontinuerligt utvecklas och förändras i takt med att verksamhets- och ekonomistyrningen förändras. Det är alltså ett dynamiskt verktyg som hela tiden är aktuellt parallellt med bland annat kommunens strategiska planer och verksamhetsplaner.

Det är viktigt att arbetet med internkontrollen dokumenteras och återrapporeras till beslutsfattarna. I de fall det görs stickprovskontroller ska dessa dokumenteras enligt en gemensamt framtagen mall och dokumentationsblankett. Hällefors kommuns arbete med internkontrollen bör alltså regelbundet redovisas enligt överenskommen tidplan.

2 Kontrollmiljö

- Hur samverkar vi?
- Har vi rätt kompetens?
- Hur ser de sociala relationerna ut?
- Hur fungerar dialogen om problem?
- Rapporteras och/eller åtgärdas dåligt fungerande rutiner/processer?

En väl fungerande kontrollmiljö utgör grunden för en bra internkontroll.

3 Riskanalys

En riskbedömning görs i tre steg:

1. Kartlägga vilka risker som finns
Vilka rutiner/processer får inte gå fel?
2. Uppskatta väsentlighetsgraden (konsekvenserna) och risken (sannolikheten) för relevanta rutiner/processer.
3. Beakta hur riskerna skall bearbetas, d v s vad måste vi ta itu med och på vilket sätt?

3.1 Externa risker:

- På vilket sätt sker bevakningen av omvärldsrisker, d.v.s. förändringar i ekonomi, politik, teknik och näringsliv?
- Hur vet vi att vi följer de lagar och föreskrifter som beslutats externt?
- Hur vet vi att vi lever efter, och uppfyller, de krav och mål som har fattats av Kommunstyrelsen respektive Kommunfullmäktige?
- Hur fungerar kontrollen av sekretesshanteringen?

3.2 Interna risker:

- Kan vi lita på den information vi har tillgång till?
- Hur ser tillgången till stödbegärliga tillgångar ut? (stödbegärliga tillgångar = t.ex. kontanter, bensin och inventarier)
- Hur upprätthåller vi personalens kompetens, entusiasm m.m.?
- På vilket sätt ser vi till att nyanställd personal lär sig processen kring den interna kontrollen?

3.3 Verksamhetsrisker:

- Hur vet vi att vi uppfyller befintliga mål?
- På vilket sätt mäter vi produktivitet respektive effektivitet?
- Hur vet vi att rätt personer gör rätt saker till "rätt" kostnad?
- Hur vet vi att våra system, såsom t.ex. ekonomisystemet, inte missbrukas av den personal som använder det? (Exempel på missbruk: Betalar egna räkningar via Kommunen, betalar försörjningsstöd till närstående etc.)

4 Genomförandet av en väsentlighets - och riskbedömning

1. Ta fram rutiner/processer som anses angelägna att bedöma.
2. Gradera rutinen/processen enligt följande matris:

Konsekvens	A	B	C	D
Mycket allvarlig	4	5	6	7
Allvarlig	3	4	5	6
Kännbar	2	3	4	5
Lindrig	1	2	3	4
Sannolikhet	Mindre sannolik	Möjlig	Sannolik	Mycket sannolik

Konsekvens

A: Är så stor att det helt enkelt inte får hända

B: Uppfattas som besvärande av alla berörda personer (int. & ext.)

C: Uppfattas som liten av alla berörda personer (int. & ext.)

D: Uppfattas som obetydlig av alla berörda personer (int. & ext.)

Sannolikhet

D: Det är mycket troligt att fel ska uppstå

C: Det finns en möjlig risk för att fel ska uppstå

B: Risken är mycket liten för att fel ska uppstå

A: Risken är praktiskt tagen obefintlig att fel ska uppstå

Riskbedömningen bör göras utifrån tre perspektiv; medborgaren, Hällefors kommun som helhet respektive den anställde. Dessa tre perspektiv bör vägas in för att få fram en samlad riskbedömning.

5 Kontrollaktiviteter

Kontrollaktiviteter är de konkreta åtgärder som vidtas för att motverka, minimera eller i vissa fall eliminera risker. De bör, så långt som möjligt, integreras i Kommunens ordinarie verksamhetsprocesser och således ingå som naturliga beståndsdelar som organisationen och ledningen behöver för att nå sina mål.

En mycket viktig beståndsdel i internkontrollstrukturen är att åstadkomma en kultur där var och en tar sitt ansvar för den interna kontrollen. En väl fungerande organisation förutsätter:

- en genomtänkt och dokumenterad ansvars- och befogenhetsfördelning
- tydliga och mätbara mål och regelverk
- dokumenterade rutinbeskrivningar
- en anpassad kompetensnivå, att berörd personal är väl insatt i rutiner, uppgifter och ansvar

6 Bilagor

6.1 Internkontrollplan för kommunstyrelsens 2022 Bilaga 1

**HÄLLEFORS
KOMMUN**

Ekonomienheten 712 83 Hällefors
Besöksadress Sikforsvägen 7 Hällefors
Telefon 0591-641 00 vx
kommun@hellefors.se

Ekonomienheten

Jessica Jansson, 0591-64106

jessica.jansson@hellefors.se

Kommunstyrelsen

Yttrande över Betänkandet En god kommunal hushållning (SOU 2021:75)

Beslutsunderlag

Finansdepartementets remissinbjudan på betänkande En god kommunal hushållning (SOU 2021:75)

Kommunens remissvar till Finansdepartementet, daterad 2021-11-24

Ärendet

Hällefors kommunen har från Finansdepartementet handlagt det slutbetänkande som beredningen överlämnat till regeringen. Kommunen har enligt regeringsformens 7 kap 2 § rätt att lämna synpunkter på förslaget och materialet i betänkandet. Remissvaret ska ha kommit in till departementet senast den 10 januari 2022.

Social konsekvensanalys

Kommunstyrelsens förvaltning har inte gjort någon särskild analys utifrån detta perspektiv.

Miljömässig konsekvensanalys

Kommunstyrelsens förvaltning har inte gjort någon särskild analys utifrån detta perspektiv.

Ekonomisk konsekvensanalys

Kommunförvaltningen har läst igenom beredningens slutbetänkande angående en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner. Utredningens förslag syftar till att hjälpa kommuner och regioner till en effektiv ekonomistyrning och hjälpa sektorn att nå ”en god kommunal hushållning”. Förslagna förändringar förslås införas från år 2023.

Utredningen föreslår att det nuvarande begreppet ”god ekonomisk hushållning” i kommunallagen ersätts med ”god kommunal hushållning”. God kommunal hushållning innebär att ekonomin ska förvaltas på ett säkert och långsiktigt hållbart sätt. Inom de gränser som ekonomin sätter ska verksamheten vara ändamålsenligt utformad och ha en hög effektivitet.

Vidare föreslås mer detaljerade krav på ett tioårigt rullande program för god kommunal hushållning där mål och riktlinjer för ekonomin sätts upp. De ekonomiska målens konsekvenser för verksamheten ska beskrivas. Programmet ska uppdateras minst vart fjärde år och de formella reglerna för programmet är mer detaljerade än dagens krav.

Utredningen föreslår vidare att regelverket kring balanskravet skärps, bland annat genom att möjligheten att åberopa synnerliga skäl för att inte återställa ett negativt balanskravsresultat tas bort. Vidare föreslår man ytterligare justeringsposter i balanskravsutredningen för effekter av ändrade beräkningsantaganden för pensioner samt intäkter från exploateringsverksamhet och kostnader med direkt koppling till sådana intäkter.

Ett annat förslag är en möjlighet att överskott, under vissa omständigheter, kan sparas i en så kallad resultatreserv för att användas under senare år.

Regelverket kring resultatutjämningsreserven (RUR) avvecklas och istället föreslås ett garantibidrag, en statligt finansierad inkomstgaranti vid djupare konjunktur nedgångar.

Mer detaljerade krav på budgetens innehåll föreslås i syfte att den ska bli ett mer effektivt styrinstrument. Mål och planer för ekonomi och verksamhet ska också utgå från inriktningen i det tioåriga programmet och i årsredovisningen ska en uppföljning göra av om resultatet är i överensstämmelse med den långsiktiga inriktningen.

Den obligatoriska delårsrapporten föreslås förenklas och tidigareläggas. Den ska överlämnas till fullmäktige före juni månads utgång. Ett krav på beslut i fullmäktige om en åtgärdsplan föreslås också vid betydande budgetavvikelser. Vad som är betydande budgetavvikelse bestämmer kommunen/regionen i programmet för god kommunal hushållning.

Bland övriga förslag kan nämnas att revisionen föreslås få i uppgift att granska efterlevnaden mot reglerna för den ekonomiska förvaltningen. Vidare föreslås ett krav på rättvisande räkenskaper för att fullmäktige ska kunna godkänna årsredovisningen.

För att stärka den nationella uppföljningen föreslås att en statlig myndighet ges i uppdrag att följa den ekonomiska utvecklingen i sektorn. Myndigheten ska också erbjuda kommuner och regioner vägledning och stöd i tillämpningen av reglerna för den ekonomiska förvaltningen.

Förvaltningens förslag till beslut

- Godkänna kommunförvaltningens förslag till remissvar till Finansdepartementet.

Hans Åhnberg
Kommunchef

Jessica Jansson
Ekonomichef

Yttrande över Maria Jansson Andersson (GL) och Wilhelm Thams (GL) motion om lokalt omhändertagande av Gyltboanläggningens lakvatten, dnr KS 20/00042

Beslutsunderlag

Maria Jansson Andersson (GL) och Wilhelm Thams (GL) motion inkom 2020-02-17
Sammanträdesprotokoll samhällsbyggnadsförbundet Bergslagen direktionen 2020-06-12 § 46

Ärendet

Motionärerna önskar att en utredning görs för att undersöka möjligheterna att lokalt omhänderta lakvatten vid Gyltbo återvinningsanläggning via biologisk rening. Detta i syfte att minska energianvändningen och miljöpåverkan. År 2019 pumpades totalt 11000 kubikmeter lakvatten till avloppsreningsanläggningen Fjällbo till en total kostnad om 1 100 000 kronor.

Samhällsbyggnadsförbundet Bergslagen har yttrat sig kring motionen och ser positivt på förslaget. I utredningen bör ett antal delar ingå så som provtagning av lakvatten, recipientvärdering, reningsmetoder, ekonomi och placering.

Social konsekvensanalys

Kommunförvaltningen har inte genomfört någon social konsekvensanalys.

Miljömässig konsekvensanalys

Kommunförvaltningen har inte genomfört någon djupare miljömässig konsekvensanalys. Men det är troligt att det finns stor potential till både stora energi- och miljövinster i förslaget.

Ekonomisk konsekvensanalys

Samhällsbyggnadsförbundet Bergslagen ser inte att utredning ryms inom befintlig budget utan önskar tilläggsbudgetering på 100 000 -130 000 kronor för driften år 2022 om detta ska genomföras. Beroende på vilken kostnad en annan typ av omhändertagande än dagens modell så finns det potential till kort återbetalningstid. Förvaltningen föreslår att förbundet lyfter behovet av medel i samband med kommunens budgetprocess för verksamhetsåret 2023 till att genomföra en utredning.

Förvaltningens förslag till beslut

- Samhällsbyggnadsförbundet Bergslagen får i uppdrag att lyfta behovet av medel för utredning av alternativ omhändertagande av lakvatten vid Gyltbo återvinningsanläggning i samband med kommunens budgetprocess 2023.
- Med ovanstående anses motionen besvarad.

Under allmänna utskottets behandling av ärendet föredrar samhällsstrateg Mikael Pulkkinen.

Ulrika Jonsson (M) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Ordförande Annalena Järnberg (S) ställer bifall mot avslag på förvaltningens förslag vilket bifalls.

Allmänna utskottet föreslår kommunstyrelsen

Samhällsbyggnadsförbundet Bergslagen får i uppdrag att lyfta behovet av medel för utredning av alternativ omhändertagande av lakvatten vid Gyltbo återvinningsanläggning i samband med kommunens budgetprocess 2023.

Med ovanstående anses motionen besvarad.

Motion angående lokalt omhändertagande av Gyltboanläggningens lakvatten.

Idag pumpas lakvattnet från den täckta Gyltbotippen via ledning till avloppsreningsanläggningen Fjällbo innan vattnet släpps ut i recipient (Svartälven). Detta innebär att lakvattnet renas från fosfor innan det släpps ut i recipienten. En del av föroreningarna i lakvattnet fastnar i slammet och kontaminerar detsamma. Hanteringen av lakvattnet betalas genom antalet kubikmeter som kommer från Gyltbo.

Grythyttelistan önskar att en utredning görs av Samhällsbyggnad Bergslagen i syfte att lokalt omhänderta lakvattnet på Gyltboanläggningen genom biologisk rening. Grythyttelistan vill på detta sätt minska energianvändningen (klimataspekten) och hindra slammet från avloppsreningsanläggningen i Fjällbo att kontamineras av miljöfarligt avfall.

Gryhyttan 17 februari 2020

Maria Jansson Andersson

Wilhelm Tham

Ledamöter i Kommunfullmäktige

Grythyttelistan

SBB2020-464

§ 46

Svar på motion, lokalt omhändertagande av Gyltboanläggningens lakvatten Hällefors kommun

Direktionens beslut

Beslutar att anta svar på motion om lokalt omhändertagande av Gyltboanläggningens lakvatten, Hällefors kommun.

Beskrivning av ärendet

Hällefors kommun önskar Samhällsbyggnadsförbundet Bergslagens yttrande gällande motion från Grythyttelistan om lokalt omhändertagande av lakvatten på Gyltbo avfallsanläggning.

Grythyttelistan önskar att en utredning görs av Samhällsbyggnadsförbundet Bergslagen i syfte att lokalt omhänderta lakvattnet på Gyltboanläggningen genom biologisk rening. Grythyttelistan vill på detta sätt minska energi-användningen (klimataspekten) och hindra slammet från avloppsreningsanläggningen i Fjällbo att kontamineras av miljöfarligt avfall.

I motionen skriver de vidare att idag pumpas lakvattnet från den täckta Gyltbo-tippen via ledning till avloppsreningsanläggningen Fjällbo, innan vattnet släpps ut i recipient (Svartälven). Detta innebär att lakvattnet renas från fosfor innan det släpps ut i recipienten. En del av föroreningarna i lakvattnet fastnar i slammet och kontaminerar detsamma. Hanteringen av lakvattnet betalas genom antalet kubikmeter som kommer från Gyltbo.

Yttrande från avfall och återvinning

Samhällsbyggnadsförbundet Bergslagen, avdelningen Avfall & Återvinning, har i sitt uppdrag att sköta Gyltbo avfallsanläggning och ombesörja egenkontrollen som rör återvinningscentralen och den sluttäckta deponin.

År 2019 pumpades ca 11 000 m³ lakvatten från Gyltbo till reningsverket i Fjällbo. Kostnad är 100 SEK per m³.

Gyltbo belastar reningsverket främst med så kallat ovidkommande vatten då BOD- och fosforhalterna är låga. Detta gör att reningsverket, som är dimensionerat för att rena BOD (organiskt biologiskt nedbrytbart material) och fosfor, renar mer vatten än vad som skulle behövas och sänker reningsverkets effektivitetsgrad. Gyltbos lakvatten tillför endast mindre mängder metaller,

Justerares sign

Utdragsbestyrkande

Protokollsutdrag till

vilka är under gränsvärden. Dock återfinns även metallen kadmium vilken enligt bilaga till nu gällande ABVA inte bör förekomma från verksamheter.

De nuvarande bestämmelserna för lakvattnets miljöbelastning på reningsverkets slam utgår ifrån ABVA (Allmänna Bestämmelser för Vatten- och Avloppsanläggningar), EG:s Ramdirektiv för vatten och de av riksdagen 16 fastställda miljökvalitetsmålen, samt de tillstånd om utsläppsnivåer som reningsverket har från tillsynsmyndighet.

På riksnivå pågår utredning om framtida slamhantering och användning av slam som resurs. Om slam från reningsverk ska Revaq-certifieras så får inte lakvatten från en avfallsanläggning vara kopplat till reningsverket, (Revaq är ett certifieringssystem med syfte att minska flödet av farliga ämnen till reningsverk, skapa en hållbar återföring av växtnäring samt att hantera riskerna på vägen dit). Kravet på renheten på slammet är därför av stor betydelse för fortsatt hantering av lakvattnet.

Förbundet ser positivt på en utredning angående lokalt omhändertagande av lakvatten genom biologisk rening på Gyltbo. För att genomföra detta kommer dock extra medel utöver budget att krävas.

Projektet att utreda lokalt omhändertagande av lakvatten på Gyltbos sluttäckta deponi i Hällefors kommun skulle behöva omfatta följande delar:

- Analys av genomförd provtagning på lakvattnet
- Recipientvärdering
- Reningsmetoder och rekommendation av vilken som är genomförbar
- Genomgång av ekonomi (både investeringar och drift) inkl jämförelse med nuvarande lösning
- Platsförutsättningar
- Förslag till beslut

Uppskattad projektkostnad enligt nuvarande ramavtal skulle hamna någonstans på mellan 100 000 och 130 000 SEK exkl moms.

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att anta svar på motion om lokalt omhändertagande av Gyltboanläggningens lakvatten, Hällefors kommun

Delges för åtgärd:
Hällefors kommun

Justerares sign			Protokollsutdrag till
Utdragsbestyrkande			

Yttrande över medborgarförslag om elcyklar till kommunanställda, dnr KS 20/00058

Beslutsunderlag

Medborgarförslag inkom 2020-02-25

KF 2020-04-21 § 58

KS 2020-05-20 § 113

Yttrande

Förslagsställaren vill att Hällefors kommun ska erbjuda elcyklar till kommunanställda. Motiveringen är att göra en insats för miljön samtidigt som personalen får frisk luft samt motion och att det i sin tur kan minska sjukskrivningar.

I den utredning som kommunförvaltningen genomfört omfattas alla typer av cyklar. Kontakt har tagits med andra kommuner i länet som har infört förmånen.

Enligt kommunstyrelsens verksamhetsplan är ett av målen att Hällefors kommun ska framstå som en attraktiv arbetsgivare. Inom ramen för uppdraget med attraktiv arbetsgivare arbetar förvaltningen med att identifiera och åtgärda faktorer som kan bidra till måluppfyllelsen. Ett fokusområde är arbetsmiljö, rehabilitering och friskvård ur främjande, förebyggande och åtgärdande perspektiv.

Förvaltning kommer i det pågående arbetet med attraktiv arbetsgivare att väga in personalvårdsförmåner som en del men anser att det i detta skede inte är möjligt att avgöra om detta är en av de åtgärder som behöver vidtas i syfte att framstå som en attraktiv arbetsgivare.

Social konsekvensanalys

Kommunförvaltningen har inte gjort någon social konsekvensanalys.

Miljömässig konsekvensanalys

Ett ökat cyklande skulle kunna minska miljöpåverkan om bilanvändandet minskar i omfattning. Kommunförvaltningen har inte genomfört någon miljömässig konsekvensanalys.

Ekonomisk konsekvensanalys

Förmånscykel med bruttolöneavdrag påverkar (minskar) medarbetarens lön och framtida pension. Finansieringen av förmånscyklar är kostnadsneutralt ur ett kommunekonomiskt perspektiv, ett genomförande skulle dock innebära hantering av förmånscyklar med bruttolönavdrag och öka såväl löne- som ekonomiadministration.

Facklig samverkan

Information och samverkan sker 30 november.

Förvaltningens förslag till beslut

Med denna skrivelse anses medborgarförslaget besvarat

Under allmänna utskottets behandling av ärendet föredrar HR-chef Ann Karlsson.

Katja Ollila (V) ställer fråga gällande tidplan för att ta fram en helhetsstrategi vilken delvis besvaras av HR-chef Ann Karlsson.

Margeurite Wase (C) ställer fråga gällande hur cyklar används i tjänsten vilken lämnas obesvarad.

Ulrika Jonsson (M) yttrar sig utan att yrka.

Ordförande Annalena Järnberg (S) ställer bifall mot avslag på förvaltningens förslag vilket bifalls.

Allmänna utskottet föreslår kommunstyrelsen

Med denna skrivelse anses medborgarförslaget besvarat.

Mitt medborgarförslag:

Kan inte Hällefors kommun göra som Örebro och erbjuda elcycklar till komunanställda

Min motivering:

(Varför förslaget ska genomföras och hur det ska kunna ske)

Man gör en insats för miljön

Personalen kommer ut i friska luften

Personalen får motion, och det blir följden att det blir mindre sjukskrivningar.

Hur det ska ske så kan ni ta kontakt med Örebro kommun och fråga hur de har gjort.

Namn: Fredrik Andersson/ Pihlskolan köket

Adress: Rymdvägen 5

Telenr: 0705357625

Underskrift: Fredrik Andersson

Du kan lämna eller skicka in ditt medborgarförslag till Hällefors kommun, kommunsekreteraren, 712 83 Hällefors eller lämna det direkt ett sammanträde med kommunfullmäktige.

Utskottsinitiativ gällande lördagsöppet på Lilla kvarn, dnr KS 21/00097

Beslutsunderlag

Välfärdsutskottet **Sammanträdesprotokoll** 2021-04-28 § 13, KS 20/000397
Kommunstyrelsen **Sammanträdesprotokoll** 2021-05-18 § 88, KS 20/000397
Kommunstyrelsens **Sammanträdesprotokoll**
Välfärdsutskottet **Sammanträdesprotokoll**
Utvärdering **Kulturskolan** Internt material

Ärendet

Utfra ett utskottsinitiativ från välfärdsutskottet beslutade kommunstyrelsen under sammanträde 2021-05-18 att lämna som uppdrag till förvaltningen att se över möjligheterna till lördagsöppet på kulturskolan/fritidsklubbarna.

Förvaltningen föreslog till sammanträde i välfärdsutskottet att en provperiod skulle genomföras under hösten 2021. Provperioden pågår under hela hösten, men förvaltningen behöver för sin fortsatta verksamhet få ett beslut kring en eventuell fortsättning.

Kulturskolan har följt åtgärden och har sammanställt en utvärdering. Utvärderingen visar att åtgärder genomförts enligt plan, med öppettiderna

måndag	stängt (samma som tidigare)
tisdag	18.15 – 21.00 (samma som tidigare)
onsdag	18.15 – 21.00 (samma som tidigare)
torsdag	18.15 – 21.00 (samma som tidigare)
fredag	18.15 – 23.00 (tidigare 18.30 - 00.00)
lördag	18.45 – 23.00 (nytt öppethållande)

Utvärderingen visar att ett snitt på omkring 30 ungdomar varit i verksamheten under fredagar och lördagar. Utvärderingen bedömer att antalet kommer att öka i takt med att pandemin avklingar. Både personal och ungdomar ser positivt på verksamheten. Ungdomarna anger som huvudskäl att det inte finns något annat att göra på lördagskvällar.

Utvärderingen bedömer att det finns flera justeringar att göra i schemat, bland annat går många hem runt 22.00, medan flera redan väntar vid öppning, varför tidigarelagd öppettid bör provas.

Social konsekvensanalys

Lördagsöppet bedöms ha stor inverkan på ungdomars hälsa, både på kort och lång sikt.

Miljömässig konsekvensanalys

Kommunförvaltningen har inte genomfört någon miljömässig konsekvensanalys.

Ekonomisk konsekvensanalys

Åtgärden finansierades under 2021 inom befintlig budgetram. Kostnaden för åtgärden bedömdes i underlaget till 125 tkr per år. Kostnaden för 2022 bedöms också finansieras inom skolchefs befintliga budgetram.

Förvaltningens förslag till beslut

- Öppettiderna enligt försöksperioden (lördagsöppet) fortsätter och injusteras under 2022.

Under välfärdsutskottets behandling av ärendet ställer Ulrika Jonsson (M) frågor gällande åldrar på besökande och målgrupper vilka besvaras utförligt av skolchef Tina Lanefjord.

Kent Grängstedt (S) och Tobias Nygren (C) yttrar sig utan att yrka.

Ordförande Johan Stolpen (V) sammanfattar överläggningarna och tilläggsyrkar att en utvärdering av lördagsverksamheten ska göras efter vårterminen 2022. Därefter ställer ordförande bifall mot avslag på förvaltningens förslag med det egna tillägget vilket bifalls.

Välfärdsutskottet föreslår kommunstyrelsen

Öppettiderna enligt försöksperioden (lördagsöppet) fortsätter och injusteras under 2022.

Lördagsöppet utvärderas efter vårterminen 2022.

Utskottsinitiativ gällande möjligheteten till utökning av gods- och virkesterminal, dnr KS 21/00233

Ordförande Annalena Järnberg (S) föredrar och yrkar enligt följande:

Hällefors kommuns geografiska läge, upprustning av järnvägen som skedde för några år sedan, samt att möjligheten över en utökning av kapacitet finns, så föreslår jag att förvaltningen får ett uppdrag att tillsammans med aktörer knutna till frågan, utreda följande.

Att utreda möjligheten att utvidga virkesterminalen kapacitet.

Att utreda möjligheten att skapa en lossning/lastnings terminal för allmänt gods

Samt att tillsammans med privata aktörer analysera om det finns en framtida potential utifrån ovan nämnda för att skapa och utveckla det lokala näringslivet samt nyetableringar?

Margeurite Wase (C) ställer fråga gällande kapaciteten idag vilken besvaras av ordförande Annalena Järnberg (S).

Ordförande ställer bifall mot avslag på det egna yrkandet vilket bifalls.

Allmänna utskottet föreslår kommunstyrelsen

Att utreda möjligheten att utvidga virkesterminalen kapacitet.

Att utreda möjligheten att skapa en lossning/lastnings terminal för allmänt gods

Samt att tillsammans med privata aktörer analysera om det finns en framtida potential utifrån ovan nämnda för att skapa och utveckla det lokala näringslivet samt nyetableringar.

Utskottsinitiativ kring studentbostäder i Grythyttan, dnr KS 21/00235

Ordförande Annalena Järnberg (S) föredrar och yrkar enligt följande:

I det fortsatta utvecklingsarbetet som nu sker kring RHS och Campus Grythyttan så är tillgängligheten till studentbostäder i Grythyttan, nu och i framtiden en viktig fråga. Grythyttan som plats för studentbostäder är viktig, då detta stärker studentmiljön i sin helhet. Utifrån detta så föreslår jag att förvaltningen får i uppdrag att:

Inventera och analysera det framtida behovet av studentbostäder i Grythyttan.

Samt att undersöka marknaden för möjlig nybyggnation av studentbostäder i Grythyttan.

Ordförande ställer därefter bifall mot avslag på det egna yrkandet vilket bifalls.

Allmänna utskottet föreslår kommunstyrelsen

Inventera och analysera det framtida behovet av studentbostäder i Grythyttan.

Samt att undersöka marknaden för möjlig nybyggnation av studentbostäder i Grythyttan.

Utskottsinitiativ gällande samlingsplats för motorburen ungdom, dnr KS 21/00241

Katja Ollila (V) föredrar och yrkar enligt följande:

I Hällefors har vi ett rikt föreningsliv, en fantastisk kulturskola och Lilla Kvarn, en samlingsplats som passar för våra yngre åldersgrupper.

Vi vill göra Hällefors till en kommun som visar också de äldre ungdomarna att de är önskvärda och viktiga för vår framtid. Vi tänker framförallt på vår motorburna ungdom som rör sig ute och samlas på kommunens offentliga parkeringsplatser och som ofta är föremål för klagomål från andra invånare. Vi tror att en samlingsplats som utformas i samråd med ungdomarna själva och i stor utsträckning också organiseras av dem, skulle vara en vinst för alla parter.

Därför vill vi ge förvaltningen i uppdrag:

Att undersöka om Hällefors kommun har en fastighet i sitt bestånd eller finns att förvärva för en sådan verksamhet.

Att genomföra en enkät eller något liknande för att utröna om det finns intresse hos ungdomarna för ovan nämnda samlingsplats.

Ulrika Jonsson (M) och Annalena Järnberg (S) yttrar sig utan att yrka.

Ordförande Annalena Järnberg (S) ställer bifall mot avslag på Katja Ollilas (V) yrkande vilket bifalls.

Allmänna utskottet föreslår kommunstyrelsen

Att undersöka om Hällefors kommun har en fastighet i sitt bestånd eller finns att förvärva för en sådan verksamhet.

Att genomföra en enkät eller något liknande för att utröna om det finns intresse hos ungdomarna för ovan nämnda samlingsplats.

Utskottsinitiativ gällande fritidsbanken, dnr KS 21/00242

Katja Ollila (V) föredrar enligt följande:

Hällefors kommun har en utbredd barnfattigdom och även en hög andel personer som befinner sig långt från arbetsmarknaden. Båda dessa räknas upp som riskfaktorer i olika sammanhang som handlar om exempelvis psykisk ohälsa, missbruk och kriminalitet.

Ett led i att stävja dessa riskfaktorer skulle kunna vara att inrätta en fritidsbank som möjliggör en meningsfull fritid för alla våra barn och unga samtidigt som personer som befinner sig långt från arbetsmarknaden kan finna en givande sysselsättning.

Även om vi är medvetna om att frågan om Fritidsbanken har hanterats tidigare så ser vi att det är av stor vikt att utifrån social hållbarhetsperspektivet i Agenda 2030 att ta ett nytt grepp om frågan.

Vi föreslår att förvaltningen får i uppdrag:

Att undersöka hur andra kommuner som startat Fritidsbanken med hjälp av exempelvis Arbetsmarknadsenheten, har organiserat det.

Att kontakta David Mathiasson för ytterligare information om startprocessen.

Ulrika Jonsson (M) och Margeurite Wase (C) yttrar sig utan att yrka.

Ordförande Annalena Järnberg (S) ställer bifall mot avslag på Katja Ollilas (V) yrkande vilket bifalls.

Allmänna utskottet föreslår kommunstyrelsen

Att undersöka hur andra kommuner som startat Fritidsbanken med hjälp av exempelvis Arbetsmarknadsenheten, har organiserat det.

Att kontakta David Mathiasson för ytterligare information om startprocessen.

Utskottsinitiativ om högpresterande elever, dnr KS 21/00243

Ulrika Jonsson (M) föredrar och yrkar enligt följande:

I den kommunala skolan läggs, helt riktigt, mycket tid och resurser på barn med särskilda behov. Dock saknar vi en handlingsplan för högpresterande elever inom grundskolan, vilket vi tycker är en brist.

Även dessa barn behöver stimulans, utveckling och motivation att komma så långt som möjligt under sin skolgång.

Vi föreslår därför att:

Förvaltningen får i uppdrag att upprätta en handlingsplan för högpresterande elever inom grundskolan.

Skolchef Tina Lanefjord och utvecklingsstrateg Peter Wiker informerar kring vad som görs och vad styrdokument säger.

Ordförande Johan Stolpen sammanfattar och yrkar att kommunförvaltningen ska uppdras att redovisa vad olika styrdokument säger om högpresterande elever och hur grundskolans arbetssätt kring högpresterande elever ser ut.

Ordförande ställer därefter sitt eget yrkande mot Ulrika Jonssons (M) yrkande och finner att det egna yrkandet vinner bifall.

Välfärdsutskottet föreslår kommunstyrelsen

Kommunförvaltningen uppdras att redovisa vad olika styrdokument säger om högpresterande elever och hur grundskolans arbetssätt kring högpresterande elever ser ut.

Delårsrapport för Bergslagens Räddningstjänst per 2021-08-31, dnr KS 21/00230

Informationsunderlag

Bergslagens räddningstjänst direktionsprotokoll 2021-10-20 § 31
Delårsrapport för Bergslagens Räddningstjänst 2021-08-31
Revisorernas utlåtande avseende delårsrapport 2021, daterat 2021-10-21

Ärendet

Bergslagens Räddningstjänst (BRT) har sammanställt förbundets ekonomi och måluppfyllelse i en delårsrapport per 2021-08-31.

Medlemskapet i Räddningsregion Bergslagen (RRB) har fallit ut mycket väl för BRT. Fem personer från Bergslagens Räddningstjänst (BRT) arbetar i olika befattningar inom RRB:s operativa ledningsorganisation. Inom snar framtid blir det ytterligare en. Räddningsregionen har under tidig vår och sommar arbetat hårt med att få till stånd en stark gemensam operativ stabsfunktion i syfte med att kunna hantera framför allt skogsbränder.

Med anledning av deltagandet i RRB har förbundet förändrat sin insatsledarorganisation. Förändringen har gjorts på prov sedan 1 juni 2020 och en permanent organisationsförändring beslutades från 1 juni 2021.

Utökningen med två brandmän pool på stationerna Kristinehamn och Karlskoga har fallit väl ut och förutom minskade övertidskostnader så är vinsten att tjänsterna underlättar semesterplaneringen, möjligheten att kunna täcka upp vid frånvaro samt att övningsverksamheten på RIB-stationerna får en ökad kvalitet.

Pandemin fortsätter att påverka även den uttryckande verksamheten. Larmfrekvensen är något lägre än normalt och de olyckor som har inträffat/inträffar hanteras lika professionellt och effektivt som före pandemin, däremot har många planerade övningar och andra aktiviteter tvingats ställas in, skjutits upp eller på annat sätt förändras – på sikt kan detta innebära en kvalitetsförsämring för BRT.

En plan har arbetats fram för hur brandutbildning för skolelever (BUSE) ska bedrivas i förbundets samtliga medlemskommuner. Projektet med att Larmtekniker i samband med sina ordinarie uppdrag i bostäder där trygghetslarm finns placerade också gör en översiktlig kontroll av brandskyddet är i gång.

Social konsekvensanalys

Kommunstyrelsens förvaltning har inte gjort någon särskild analys utifrån detta perspektiv utan förvaltningen hänvisar till BRTs delårsrapport för verksamhetsåret 2021.

Miljömässig konsekvensanalys

Kommunstyrelsens förvaltning har inte gjort någon särskild analys utifrån detta perspektiv utan förvaltningen hänvisar till BRTs delårsrapport för verksamhetsåret 2021.

Ekonomisk konsekvensanalys

BRT redovisar totalt för rapportperioden ett överskott på 3,1 miljoner kronor, vilket är 3,0 miljoner kronor bättre än budget. Resultatet är 1,0 miljoner kronor bättre än föregående års delårsrapport. Detta beror främst på reavinster för försäljning av anläggningstillgångar, lägre kostnader för inköp och lägre personalkostnader då förbundet haft färre larm under perioden.

För helår 2021 prognostiserar BRT ett överskott på 0,3 miljoner kronor för de sex medlemskommunerna Degerfors, Filipstad, Hällefors, Karlskoga, Kristinehamn och Storfors.

Förbundets verksamhetsredovisning är uppdelad i fyra avdelningar där respektive avdelning särredovisas:

Förbundsstab
Räddningstjänst
Skyddsavdelning
Larmcentral

Respektive verksamhetsavdelning har egna mål och förvaltningen bedömer, utifrån delårsrapporten, att måluppfyllelsen är god inom förbundet. Av redovisningen framgår att samtliga tre finansiella mål prognostiseras att uppfyllas och att samtliga av verksamhetsmålen kopplade till god ekonomisk hushållning är uppfyllda utifrån delårsutfallet och den samlade prognosen för året är att måluppfyllelsen kommer att vara god.

Intäkterna består till största delen av kommunbidrag, taxor och avgifter och försäljning av verksamhet. Kostnaderna består mest av personal-, hyres-, kommunikations-, drifts-, utrustnings-, försäkrings- och avskrivningskostnader.

Under rapporteringsperioden har BRT erhållit 5,0 miljoner kronor i driftbidrag från Hällefors kommun. I delåret uppgår det egna kapitalet till 43,0 miljoner kronor och soliditeten är god och uppgår till 34 procent.

Under allmänna utskottets behandling av ärendet föredrar kommunchef Hans Åhnberg kortfattat.

Med detta har allmänna utskottet informerats. Informationen vidarebefordras till kommunstyrelsen.

DELÅRSRAPPORT

2021-08-31

Tertial 2 – Dnr: 2021/1226-145

*Övergripande uppföljning av Bergslagens Räddningstjänsts
verksamhet och ekonomi för perioden januari – augusti 2021*

Innehåll

INLEDNING	2
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	3
Väsentliga händelser	3
God ekonomisk hushållning	5
Personalekonomisk redovisning	7
Måluppföljning	10
Ekonomisk redovisning	15
Driftredovisning	18
Investeringsredovisning	20
Resultaträkning	21
Balansräkning	22
Finansieringsanalys	23
Noter	24
VERKSAMHETERNA	29
Förbundsstab.....	29
Årets verksamhet.....	29
Prognostiserat resultat	29
Nyckeltal	29
Framtid.....	29
Räddningstjänst.....	30
Årets verksamhet.....	30
Skyddsavdelning	32
Årets verksamhet.....	32
Prognostiserat resultat	33
Nyckeltal	33
Framtid.....	34
Larmcentral	34
Årets verksamhet.....	34
Prognostiserat resultat	35
Nyckeltal	35
Framtid.....	35

INLEDNING

Medlemskapet i Räddningsregion Bergslagen (RRB) har fallit ut mycket väl för BRT. Fem personer från Bergslagens Räddningstjänst (BRT) arbetar i olika befattningar inom RRB:s operativa ledningsorganisation. Inom snar framtid blir det ytterligare en. Räddningsregionen har under tidig vår och sommar arbetat hårt med att få till stånd en starkt gemensam operativ stabsfunktion i syfte med att kunna hantera framför allt skogsbränder.

Sommaren började lite ansträngt med mycket torrt väder och en hel del skogsbränder inom regionen. Samtliga hanterades på ett bra sätt där RRB:s gemensamma resurser togs i anspråk.

Tyvärr har även några uppmärksammade trafikolyckor och drunkningsfall inträffat där människor förlorat sina liv.

Med anledning av deltagandet i RRB har förbundet förändrat sin insatsledarorganisation. Förändringen har gjorts på prov sedan 1 juni 2020 och en permanent organisationsförändring beslutades från 1 juni 2021.

Utökningen med två brandman pool på stationerna Kristinehamn och Karlskoga har fallit väl ut och förutom minskade övertidskostnader så är vinsten att tjänsterna underlättar semesterplaneringen, möjligheten att kunna täcka upp vid frånvaro samt att övningsverksamheten på RIB-stationerna får en ökad kvalitet

Pandemin fortsätter att påverka även den uttryckande verksamheten. Larmfrekvensen är något lägre än normalt och de olyckor som har inträffat/inträffar hanteras lika professionellt och effektivt som före pandemin, däremot har många planerade övningar och andra aktiviteter tvingats ställas in, skjutits upp eller på annat sätt förändras – på sikt kan detta innebära en kvalitetsförsämring för BRT.

En plan har arbetats fram för hur brandutbildning för skolelever (BUSE) ska bedrivas i förbundets samtliga medlemskommuner. Om den avslutande delen i utbildningen kommer att kunna genomföras beror helt på vilka restriktioner som gäller under hösten på grund av pandemin.

Projektet med att Larmtekniker i samband med sina ordinarie uppdrag i bostäder där trygghetslarm finns placerade också gör en översiktlig kontroll av brandskyddet är i gång. Kontroller ifrån 209 bostadsbesök har registrerats och bland annat kan noteras att fungerande och monterade brandvarnare (eller motsvarande) finns i fler än 90% av bostäderna samt att så allvarliga brandskyddsbrister bedömts förelegat att kontakt med samordnare/socialförvaltning tagits i tre fall.

Peter Backman

Förbundschef
Bergslagens Räddningstjänst

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Väsentliga händelser

Restriktionerna för att undvika Covid-19 stramades åt under de första månaderna men har nu sakta börjat att lättats upp. På brandstationerna som ingår i Region Värmland har utryckningspersonal erbjudits vaccination redan under tidig vår och nu har även övrig personal har fått vaccin. Förbundets sjukfrånvaro ligger på normal nivå och är något lägre i jämförelse med föregående år.

Utökningen med två brandman pool på stationerna Kristinehamn och Karlskoga har fallit väl ut och förutom minskade övertidskostnader så är vinsten att tjänsterna underlättar semesterplaneringen, möjligheten att kunna täcka upp vid frånvaro samt att övningsverksamheten på RIB-stationerna får en ökad kvalitet. Detta behöver utvecklas ytterligare och planen är att utöka personalpoolen med en till under året.

Pandemin fortsätter att påverka den uttryckande verksamheten. Å ena sidan är larmfrekvensen något lägre än normalt och de olyckor som har inträffat/inträffar hanteras lika professionellt och effektivt som före pandemin, å andra sidan har många planerade övningar och andra aktiviteter tvingats ställas in, skjutits upp eller på annat sätt förändras – på sikt kan detta innebära en kvalitetsförsämring för BRT.

Ett arbete pågår med att ta fram mätbara aktiviteter på skiftlagsnivå för heltidsstationerna och detta kommer att starta upp under året. Exempel på uppgifter som ska göras är insatskort, insatsförberedande kartläggning, informationsinsatser med mera.

Räddningsavdelningen har två viktiga ledord i sitt fortsatta arbete; Likvärdighet & Utåtriktat. Med likvärdighet menas att alla som drabbas av en olycka inom Bergslagens Räddningstjänsts område ska få samma kvalitet på hjälpen oavsett var olyckan inträffar. Detta innebär att våra brandmän ska ha likvärdig utrustning och kompetens för de vanligaste olyckstyperna. Ordet utåtriktat innebär enkelt uttryckt att den uttryckande verksamheten ska arbeta mer med olycksförebyggande arbetsuppgifter, det vill säga sådana uppgifter som Skyddsavdelningen hanterar.

Pandemins fortsättning gör att skyddsavdelningens verksamhet fortsätter på tidigare inslagen väg. Det innebär att ärendehantering sker som vanligt, tillsyner LSO/LBE utförs där så är möjligt och externutbildning erbjuds uteslutande digitalt. Intresset verkar dock vara fortsatt svalt, att döma av antalet anmälningar till erbjudna kurstillfällen.

De externa utbildningar i digital form är här för att stanna, även om platsbundna utbildningar sannolikt kommer att återkomma i viss omfattning efter pandemins restriktioner lättas upp. För att kunna genomföra bättre digitala utbildningar har förbundet satsat på att bygga en enkel filmstudio på stationen i Kristinehamn. Den kommer att innebära en avsevärd ökad kvalitet för både kursdeltagare och instruktörerna. Dessutom kommer filmstudio att kunna användas vid intern utbildning, bland annat mot RIB-stationerna men även för att kunna producera filmklipp av olika slag i egen regi.

En plan har arbetats fram för hur brandutbildning för skolelever (BUSE) ska bedrivas i förbundets samtliga medlemskommuner. Om den avslutande delen i utbildningen kommer att kunna genomföras beror helt på vilka restriktioner som gäller under hösten på grund av pandemin.

Under våren skapades tre korta informationsfilmer där innehållet riktade sig mot livräddningsutrustning på badplats, brandsäkerhet på campingplats samt eldning utomhus. Filmerna har publicerats genom de QR-

koder som har anslagits runt om på förbundets badplatser, campingplatser och grillplatser. Filmerna har även publicerats på förbundets Instagram-konto. Under juni – augusti har 2 874 visningar gjorts.,

Projektet med att Larmtekniker i samband med sina ordinarie uppdrag i bostäder där trygghetslarm finns placerade också gör en översiktlig kontroll av brandskyddet är nu i gång. Kontroller ifrån 209 bostadsbesök har registrerats och bland annat kan noteras att fungerande och monterade brandvarnare (eller motsvarande) finns i fler än 90% av bostäderna samt att så allvarliga brandskyddsbrister bedömts förelegat att kontakt med samordnare/socialförvaltning tagits i tre fall.

Den nya organisationen som trädde i kraft 11 januari i larmcentralen fungerar bra. De två tjänster som innefattar poolpass har använts som ersättare för vakanser i schemat och de har även att täckt upp ett flertal pass under semestermånaderna. Årets semestervikarier blev en bra rekrytering och larmcentralen kommer troligen att få behålla dem som timvikarier och även till nästa sommar.

Larmcentralen har under våren jobbat mycket med att få egna larm att synas och presenteras i ledningscentralen Räddningsregion Bergslagens system. Nästa steg är att jobba vidare med egna dragna larm via Celabs system.

Alla sex medlemskommuner har skrivit på trygghetslarmsavtal enligt nya taxe-modellen och Länsstyrelsen har förlängt avtalet för larmcentralens bevakning av deras fältpersonal.

Samarbetsavtal för personlarm är skrivet och tjänsten kommer att kunna erbjudas våra medlemskommuner.

God ekonomisk hushållning

För att skapa förutsättningar för en god ekonomisk hushållning måste det enligt lagstiftaren finnas ett klart samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effekter. Detta säkerställer en kostnadseffektiv och ändamålsenlig verksamhet.

God ekonomisk hushållning tolkas i kommunalförbundet Bergslagens Räddningstjänst som att våra resurser ska användas där de gör mest nytta och att vi har en ekonomisk medvetenhet och en helhetssyn på alla våra resurser i förbundet. Det betyder att vår ekonomi ska vara långsiktigt hållbar och att våra personella och tekniska resurser ska användas på ett över tid hållbart sätt.

Ur ett finansiellt perspektiv betyder god ekonomisk hushållning att vi har en framtida handlingsberedskap för eventuella oförutsedda utgifter, att vi kan genomföra planerade investeringar med egna medel och att vi har en betalningsberedskap så vi kan betala våra utgifter i rätt tid.

Den samlade bedömningen för perioden är att samtliga mål, både de finansiella målen och verksamhetsmålen, kopplade till god ekonomisk hushållning är uppfyllda. Prognosen för året är att måluppfyllelsen kommer att vara god.

Finansiella mål kopplat till god ekonomisk hushållning

Mål	Resultat	Måluppfyllelse
Bergslagens Räddningstjänst ska ha en ekonomi i balans och en beredskap att möta ekonomiska risker och oförutsedda händelser. Verksamhetens årliga nettokostnad ska understiga medlemsbidraget.	Resultatet för perioden är 3,0 mkr (2,1 mkr) vilket är 3,0 mkr (2,1 mkr) bättre än budget. Under perioden redovisas reavinst på 275 tkr (354 tkr) samt värdeförändring på kortfristiga placeringar på 158 tkr (0 tkr). I dagsläget prognostiseras ett överskott på 270 tkr för året.	
Förbundets investeringar ska finansieras med egna medel.	Förbundets likviditet är god och samtliga investeringar under året har och kommer att finansieras med egna medel.	
Förbundets banklikviditeten ska inte underskrida 3 mkr.	Den 31 augusti uppgår banklikviditeten till 23,1 mkr (22,6 mkr). Prognosen är att förbundets banklikviditet kommer att överstiga 3 mkr per den 31 december 2021.	

Verksamhetsmål kopplat till god ekonomisk hushållning

Mål	Resultat	Måluppfyllelse
Att inom tilldelade medel upprätthålla beslutad beredskapsorganisation och att påbörja uttryckning inom angiven anspänning tid enligt handlingsprogram, (exklusive insatser med fördröjd tidsangivelse som kan härledas till kommunikation/teknik gällande själva utalarmeringen).	Målet är uppfyllt. Uppföljning har skett på samtliga larm under vecka 7 och vecka 18. Totalt har 35 larm granskats. Ingen avvikelse finns på bemanning. Sju avvikelser finns avseende riktvärdet för anspänningstiden. Avvikelserna har inte påverkat insatserna.	
Att tillsyn skall göras enligt den årligt antagna tillsynsplanen. Tillsynsplanen anger hur fördelning och prioritering av tillsynsobjekten sker. *	Målet är uppfyllt. Tillsyner utförs enligt tillsynsplan så långt pandemins förutsättningar medger. Viss reservation också för vilka Sevesotillsyner Länsstyrelsen avser utföra under året, då ett antal prioriterade verksamheter tillsynas myndighetsgemensamt med Länsstyrelsen. Under perioden är 152 tillsyner utförda.	
Att verksamheten utifrån självkostnadsprincipen skall vara bemannad och tekniskt utrustad, utifrån medlemskommunernas och Bergslagens Räddningstjänsts interna efterfrågan av larmtjänster.	Målet är uppfyllt. Larmcentralen följer utbyte och förnyelse av teknik, datorer enligt upprättat teknikschemat. Förbundets egna automatlarm är med i systemet som RRB använder och med statusträckningar från bilarna. Under året kommer även larm som blir dragna i larmcentralen att finnas i systemet på samma sätt.	
Personalomsättningen inom räddningspersonal i beredskap ska understiga 7 %.	Målet är uppfyllt per den 31 augusti då personalomsättningen under perioden var 3,8 %. Under de första månaderna har fyra personer slutat av vår räddningspersonal i beredskap och nio nyrekryteringar har gjorts. Prognos för helåret 2021 är att personalomsättningen inom RiB hamnar mellan 2–4 %.	

*För 2021 anger tillsynsplanen att 560 objekt finns registrerade för tillsyn, varav 83 objekt är prioriterade.

Personalekonomisk redovisning

Personalutvecklingen inom Bergslagens Räddningstjänst ska tillgodose verksamhetens behov av kompetenta medarbetare för att kunna möta nuvarande och framtida behov.

Det finns heltidsanställd personal på stationerna i Kristinehamn, Karlskoga och Filipstad. Räddningstjänstpersonal i beredskap (RiB) tjänstgör i Filipstad, Hällefors, Degerfors, Storfors, Lesjöfors och Åtorp. Kravet för RiB-personal är bland annat att de bor och arbetar i närheten av brandstationen.

För perioden januari-augusti uppgår personalkostnaden 45,8 mkr vilket motsvarar 64 % av den totala budgeten för personalkostnader (71,5 mkr). Förbundet köper in tjänsten lönehantering av medlemskommunerna samt pensionshantering av KPA pension.

Antalet anställda

Antalet tillsvidareanställda inom Bergslagens Räddningstjänst uppgick den 31 augusti 2021 till 196 personer, 85 heltidsanställda och 111 Räddningstjänstpersonal i beredskap (RiB).

Under perioden jan- aug har tre deltidbrandmän valt att sluta på egen begäran och en har valt att gå i pension. Även en heltidsanställd styrkeledare har valt att gå i pension. Under de närmsta fem åren har ytterligare 13 medarbetare, varav 12 inom utryckningsstyrka, möjlighet att sluta sina anställningar genom pensionsavgång. För att klara årets sommarsemester för heltidsbrandmän har 13 semestervikarier rekryterats.

På våra deltidstationer har det under en lång tid varit svårt att rekrytera nya deltidbrandmän och det pågår ständigt försök att hitta nya. För att underlätta rekrytering av deltidbrandmän har det tagits fram en ny folder med information som ska delas ut till företag på respektive orter. Under perioden jan- aug har nio nya deltidbrandmän rekryterats.

Sjukfrånvaro

Restriktionerna för att undvika Covid-19 stramades åt under de första månaderna men har nu sakta börjat att lättats upp. På brandstationerna som ingår i Region Värmland har utryckningspersonal erbjudits vaccination och nu har även övrig personal har fått vaccin. Förbundets sjukfrånvaro ligger på normal nivå och är lägre i jämförelse med föregående år.

Tillbud- och olycksrapportering

Det har under de första månaderna inkommit åtta rapporterade arbetsskador/tillbud varav två avser någon form av personskada medan resten avser brister i utrustning/material eller yttre faktorer. Skadorna följs upp systematiskt i samverkansgruppen där även förebyggande åtgärder diskuteras och beslutas för att minska skaderisken framöver. Säkerhetsföreskrifter finns genom arbetsmiljöverkets föreskrifter om rök- och kemdykning samt i interna reglementen.

Företagshälsovård

All utryckningspersonal inom förbundet har hälsoundersökning varje år och dagtidspersonal har hälsokartläggningar vart 3:e år. Hälsoundersökningarna sköts av företagshälsovården, för närvarande har förbundet avtal med VarnumHälsan. Årets hälsoundersökningar för personal i utryckningsorganisationen klara.

Samverkansgruppen och skyddsombud

För att skapa en god arbetsmiljö krävs ett nära och kontinuerligt samarbete mellan verksamheten och de anställda. Tillsammans med fackliga representanter och skyddsombud har förbundet regelbundna samverkansmöten. Skyddsombuden samverkar i egna träffar en gång per år där samtliga skyddsombud, huvudskyddsombudet samt förbundschef och personalansvarig deltar. Huvudskyddsombud, förbundschef och personalansvarig deltar sedan i den gemensamma samverkansgruppen för Bergslagens Räddningstjänst.

Jämställdhet

Räddningstjänsten skall inom ramen för sin verksamhet bedriva ett målinriktat arbete för att främja jämställdheten inom organisationen. Förbundet ska aktivt arbeta med attitydfrågor och skapa en arbetsplats med både kvinnor och män. Vid likvärdig kompetens i samband med nyrekrytering ska en jämn könsfördelning eftersträvas.

Antalet kvinnor som arbetar inom förbundet är 21 och av dessa är det åtta som är i uttryckningstjänst.

På brandstationen i Åtorp är det en kvinna som är nyttillträdd stationschef.

Vid nyrekrytering läggs det stor vikt på att försöka rekrytera in fler kvinnor, bland årets semestervikarier på brandmannasidan har två av vikarierna varit kvinnor.

Kompetensutveckling

Utveckling på olika sätt är viktigt för att höja kompetensen. Kompetensutveckling sker bland annat genom att medarbetare utbildas via MSB (myndigheten för samhällsskydd och beredskap). Beslut om att en brandman ska gå räddningsledning A och att en styrkeledare ska gå räddningsledning B under året har tagits.

För att bibehålla och öka kompetensen för personalen som utövar räddningstjänst genomförs regelbundna utbildningar och övningar. Inriktningen på övningarna styrs av aktuell riskbild och behov av att underhålla befintlig kompetens.

För skiftgående personal genomförs övningsverksamhet under schemalagt arbetspass. Inriktningen på övningarna svarar mot uppställda mål för räddningsstyrkan samt samverkan mellan räddningsstyrkor. Ledningspersonal övas i förmåga att leda stora och långvariga räddningsinsatser. Särskilt intresse ägnas åt samverkan med andra myndigheter och organisationer.

Framtid och förväntad utveckling

Då förbundet inom en femårsperiod har 12 personer, varav nio befäl, som har möjlighet att gå i pension kommer rekryteringen av nya befäl att bli en utmaning.

På våra deltidstationer har det under en lång tid varit svårt att rekrytera nya deltidsbrandmän och det pågår ständigt försök att hitta nya. Samverkan med våra medlemskommuner, för att locka fler kommunanställda att söka till deltidsbrandman, har påbörjats. Förbundet har även tagits fram en ny folder med information om jobbet som deltidsbrandman som ska delas ut till företag på respektive orter.

Organisationen har från och med 1 januari 2021 förstärkts med ytterligare poolbrandmän, för att ur ett arbetsmiljöperspektiv försöka säkerställa den ordinarie skiftgående brandmäns frånvaro vid semester, föräldraledighet, sjukdom med mera. Målet finns att kunna utöka med ytterligare poolbrandmän för att kunna erbjuda fyra veckors sammanhängande semester. I nuläget måste semestern fördelas, för att upprätthålla rätt kompetens, i tre perioder varav en period endast innehåller tre veckors sammanhängande semester.

Nyckeltal personal

Anställda	2020	Jan-aug 2021
Total personal	187	196
- varav heltidsanställda	82 ¹	85
- varav räddningspersonal i beredskap	105	111
Kvinnor	21	21
Män	166	175
Kvinnor %	11,2	10,7
Män %	88,8	89,3
Förtroendevalda - Direktion/Revision	22	22
Personalomsättning %	2020	Jan-aug 2021
Heltid	2,6	1,2
Räddningspersonal i beredskap	3,1	3,8
Pension	2020	Jan-aug 2021
Pensionsavgångar	5	2
Möjliga pensionsavgångar inom 5 år (heltid)	14	13
- varav i utryckningsstyrka (heltid)	12	12
Sjukfrånvaro %	2020	Jan-aug 2021
Total sjukfrånvaro	3,64	2,14
Långtidsjukfrånvaro (minst 60 dagar) av total sjukfrånvaro	33,67	42,53
Sjukfrånvaro 29 år och yngre	3,07	0,62
Sjukfrånvaro 30–49 år	2,68	2,02
Sjukfrånvaro 50 år och äldre	5,06	2,86
Sjukfrånvaro kvinnor	10,16	7,25
Sjukfrånvaro män	2,49	1,19
Personalkostnader, tkr (inkl. arbetsgivaravgift 31,42 %, exkl. pensionskostnader)	2020	Jan-aug 2021
Direktion	204	114
Revision	60	32
Stab	3 136	1 998
Räddningstjänst	53 987	36 480
Skyddsavdelning	3 405	2 530
Larmcentral	6 217	4 658
Totalt	67 009	45 812

¹ Två vakanser fanns under 2020 som är tillsatta 2021.

Måluppföljning

Bergslagens Räddningstjänst skall genom informationsinsatser, effektiva räddningsinsatser, jämställdhet, mångfald samt samverkan uppnå nedanstående mål som fastställts i handlingsprogrammet för perioden 2020–2023 för förebyggande och operativ verksamhet. Larmcentralen har formulerat inriktningsmål för sin verksamhet motsvarande period.

Måluppfyllelsen delas in i tre kategorier, målet uppnått, målet delvis uppnått samt målet ej uppnått. För bedömningen målet uppnått måste målet vara minst 95 % uppfyllt och för delvis uppnått måste målet vara till minst hälften uppfyllt. Uppföljning av målen presenteras i delårsbokslut och årsredovisning.

Måluppfyllelsen för perioden anses vara god men det finns fortfarande några mål som är delvis uppfyllda och bland annat är kopplade till rutiner som har arbetats fram under året. De mål som inte uppnås under perioden är helt beroende av de restriktioner som pandemin medfört.

Förebyggande verksamhet

Säkerhetsmål	Prestationsmål	Resultat	Måluppfyllelse
1. Den enskilde skall genom effektiv tillsyn och information erhålla största möjliga trygghet gentemot brand och explosion. (olyckor)	1a. En årlig tillsynsplan skall ange hur fördelning och prioritering av tillsynsobjekten sker. Tillsyn skall göras till 100% på prioriterade objekt.	Målet uppfyllt. 152 tillsyner (76%) är genomförda vilket är mer än ett normalår. Färre extern-utbildningar gör att mer tid läggs på tillsyner.	
	1b. Upprätthålla kompetensen hos de som arbetar med förebyggande brandskydd. Kompetenskraven anges i tillsyns-planen.	Målet uppfyllt. 100 % har Tillsyn A	
	1c. Personal i utryckningsstyrkan skall sammanlagt genomföra minst 30 verksamhetsbesök per år enligt framtagna mall.	Målet ej uppfyllt. På grund av rådande restriktioner har endast två verksamhetsbesök varit möjliga att genomföra under perioden.	
	1d. 100 % av kända tillbud och bränder på skolor som är relaterade till barn och ungdomar följs upp.	Målet uppfyllt. De fyra fall som kommit till förbundets kännedom har följts upp på det sätt berörda parter bedömt lämpligt i det aktuella fallet (möte med berörda elever, polisanmälan etcetera).	

Säkerhetsmål	Prestationsmål	Resultat	Måloppfyllelse
2. Antalet bostadsbränder skall minska.	2a. Andelen fungerande brandvarnare och släckutrustning i bostäder ska öka. Vid inträffade bostadsbränder skall minst 85% av bostäderna ha haft fungerande brandvarnare.	Målet delvis uppfyllt. Förbundet ska upplysa om vikten av brandvarnare i hemmet via förbundets informationskanaler. Förbundet har under året utvecklat ytterligare informationsvägar med hjälp av QR-koder där invånarna kan ta del av brandskyddsinformation på ett enkelt och tydligt sätt. Tyvärr finns det i dagsläget inget bra sätt att få ut statistik över fungerande brandvarnare i hemmet från verksamhetssystemet.	
	2b. Aktiv information exempelvis genom hembesök, hemsidor och utbildning skall ske för att höja medvetenheten om brandskyddet.	Målet uppfyllt. En enkel inventering av brandskyddet har gjorts av Larmtekniker i samband med deras 209 ordinarie besök i bostäder med anledning av trygghetslarm. Bland annat kan noteras att fungerande och uppsatta brandvarnare (eller motsvarande) har funnits i fler än 90% av bostäderna och i tre fall bedömts som så allvarliga brister att samordnare/ socialförvaltning meddelats. Prognos för hela året är att 200–250 bostäder kommer att besökas.	

	2c. Vid varje bostadsbrand skall räddningstjänsten göra dokumenterade efterbesök när människor skadats eller stora värden förstörts.	Målet uppfyllt. En rutin för att följa upp dokumenterade efterbesök har skapats och införts under året.	
3. Människor som bor och vistas inom räddningstjänstområdet kan erbjudas utbildning inom brandskydd och övriga delar av räddningstjänstförbundets kompetensområde.	3a. Medverka till att varje skola med grundskoleelever regelbundet utbildar alla ungdomar (elever) i årskurs 2 och 5.	Ingen uppföljning gjord för perioden. Avslutande BUSE genomförs under hösten om restriktionerna tillåter. Förbundet arbetar med att utveckla BUSE i kommunerna med RiB-stationer.	
	3b. Minst 1500 personer ska årligen få utbildning kring brandsäkerhet.	Målet ej uppfyllt. På grund av rådande restriktioner och minskad efterfrågan har endast 23 av 53 planerade utbildningstillfällen genomförts och 393 personer utbildats.	

Operativ verksamhet

Säkerhetsmål	Prestationsmål	Resultat	Måluppfyllelse
1. Räddningstjänsten skall genomföra räddningsinsats inom godtagbar tid och på ett effektivt sätt i de fall där den enskildes egen förmåga ej räcker till.	1. Vid pågående insats kan beredskapsstyrkorna omfördelas. I medlemskommunernas tätorter skall beredskapen organiserats så att annan insatsstyrka kan komma till tätortens brandstation snarast möjligt, dock senast inom 30 minuter.	Målet uppfyllt. Samtliga larm kontrollerade under vecka 14–16 (177 larm). Två avvikelser har noterats, både med godtagbara förklaringar. Samtliga larm kontrollerade under vecka 29–31 (105 larm). Tio avvikelser har noterats i svarstider. I nio av dessa berodde avvikelserna på översvämning i flera fastigheter vilket förklarar	

		de långa svarstiderna, då man får ta dem i tur och ordning utifrån en prioritering. Den tionde avvikelserna berodde på en brand i terräng som var mycket svårtillgänglig.	
2. Räddningsinsatserna skall utföras på ett tryggt och säkert sätt och med rätt kompetens.	2. Övningar och kompetensutbildning genomförs i planerad omfattning.	Målet uppfyllt. Inga avvikelser rapporterade.	
3. Följa upp och ta till vara på erfarenheter från inträffade händelser.	3a. Alla dödsolyckor skall följas upp.	Målet uppfyllt. Under perioden har tre dödsolyckor inträffat, dessa har rapporterats och följts upp enligt framtagna rutiner.	
	3b. En årlig statistik för inträffade händelser skall tas fram.	Målet uppfyllt. Resultaten presenteras under RTJ-avdelningens nyckeltal.	
	3c. Varje år skall minst åtta händelser utredas.	Målet uppfyllt. Nio händelser har utvärderats/utretts under perioden	
4. Utrustning och fordon vårdas så att hög driftsäkerhet/tillförlitlighet kan upprätthållas.	4. Alla fordon och utrustning ska vara kontrollerade och godkända. Antalet avvikelser pga. bristande underhåll ska vara "0".	Målet uppfyllt. Inga avvikelser rapporterade och inga tillbud gällande fordon eller utrustning har rapporterats.	
5. Räddningstjänsten skall kunna fungera på ett godtagbart och effektivt sätt även vid över tiden utdragna händelser.	5. En årlig övning ska genomföras i syfte att utveckla ledningssystemet för att kunna hantera såväl dagliga händelser som flera samtidiga pågående insatser.	Målet uppfyllt. Detta sker kontinuerligt inom RRB som dagligen hanterar 20–30 larm på Räddningscentralen för RRB och dessutom sker löpande utbildning och övning inom området Ledning.	

Larmcentral

Inriktningsmål	Prestationsmål	Resultat	Måluppfyllelse
Larmcentralen bör fortsätta arbetet med att knyta till sig fler kommunala fastigheter/ verksamheter när det gäller automatiska brandlarm och tekniska larm.	Dialogmöten med medlemskommunernas fastighetsavdelningar för att kartlägga eventuella larm som inte är knutna till Larmcentralen.	Målet uppfyllt. Larmcentralen har 98 % av kommunernas larm. Kvarstående 2 % avser kommunala fastighetsbolag.	
Larmcentralen bör ha möjlighet utifrån kommunernas önskemål, även bevaka kommunernas objekt och fastigheter via kamerabevakning.	Dialogmöten med medlemskommunernas säkerhetssamordnare för att öka medvetenheten kring möjligheterna med kameraövervakning. Antalet kameraövervakade objekt bör öka över tid.	Ingen uppföljning gjord för perioden. Ingen av medlemskommunerna använder sig av denna teknik idag.	
Larmcentralen ska öka antalet natttillsyn med kamera för brukare som har trygghetslarm inom medlemskommunerna.	Dialogmöten med medlemskommunernas socialtjänst	Målet delvis uppfyllt. Det har tyvärr varit lågt intresse från våra medlemskommuner för denna tjänst och i dagsläget finns fyra kameror inkopplade.	
Larmcentralen ska arbeta förebyggande hos brukare med trygghetslarm.	Trygghetskontroll genomförs i samband med installation av trygghetslarm.	Målet uppfyllt. Under perioden är 209 brandriskkontroller genomförda.	

Ekonomisk redovisning

Resultat

Periodens resultat uppgår till 3,0 mkr (2,1 mkr) vilket är 3,0 mkr (2,1 mkr) bättre än budgeterat. Överskottet beror främst på reavinster för försäljning av anläggningstillgångar, lägre kostnader för inköp och lägre personalkostnader då förbundet haft färre larm under perioden.

Årets prognos är fortfarande osäker då verksamheten påverkas till viss del av pandemin, men under förutsättning att den externa utbildningsverksamheten ökar under resterande del av året och att inga längre mer omfattande larm tillkommer är prognosen ett överskott på 270 tkr. I prognosen räknas en reavinst på 275 tkr in som avser försäljning av anläggningstillgångar samt 60 tkr för orealiserade värdeförändringar på kortfristiga placeringar. Prognosen förutsätter även att semesterlöneskulden inte ökar mer än budgeterat samt att inga större underhålls- eller reparationskostnader tillkommer under året.

Placerade medel

Under 2020 arbetades en placeringspolicy fram i förbundet för att kunna göra kortsiktiga placeringar av kapital som inte används i den dagliga driften, så kallad överlikviditet.

Tillsammans med rådgivare från Nordea har totalt 3 mkr placerats i nedanstående portfölj där allt kapital är klassificerat som kortfristiga placeringar. På balansdagen är dessa värderade till verkligt värde och periodens orealiserade värdeförändring, 158 tkr, är tillgodoförd periodens resultat.

Placerade medel, tkr	Anskaffningsvärde	Marknadsvärde 2021-08-31	Total utveckling 2021-08-31
Nordea Swedish Bond Stars A	525	526	1
Nordea Klimatfond	50	68	18
Nordea Institutionella Aktiefonden Sverige (icke-utd)	125	164	39
Nordea Institutionella Räntefonden långa placeringar, SEK icke-utd	1 050	1 048	-2
Nordea Hållbarhetsfond Aktier Global	475	597	122
Nordea Hållbarhetsfond Obligationer Global	700	711	11
Nordea Asian Stars A	75	74	-1
Totalt	3 000	3 188	188

Pensionskostnader

I posten verksamhetskostnader ingår förbundets pensionskostnader. Den finansiella kostnaden som avser värdesäkring av pensionsskulden redovisas som en finansiell kostnad i resultaträkningen.

Budgeten 2021 är lagd utifrån den beräkning som KPA gjorde i december 2019. Under 2021 har pensionskostnaderna påverkats av det beslut som SKR tog den 23 april 2021 om att anpassa RIPS till nytt livslängdsantagande. KPA räknar med att kostnadsökningen blir 3,1 % på ansvarsförbindelsen och 5,4 % på avsättningen. Kostnadsökningen ger mindre effekt på åtaganden som inte är livsvariga, exempelvis R-SAP för brandmän i utryckningstjänst. Med anledning av förändringen beställde förbundet en ny prognos

från KPA och i tabellen nedan presenteras pensionskostnader (inklusive löneskatt) utifrån KPA:s prognos den 31 augusti 2021.

Prognosen visar att förbundets pensionskostnader 2021 beräknas bli 1,3 mkr lägre än budgeterat.

Pensionskostnader, tkr	2021-08-31	2021-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2024-12-31	2024-12-31
Avgiftsbestämd ÅP KAP-KL	1 535	2 290	2 337	2 371	2 378	2 381
Avgiftsbestämd ÅP AKAP-KL	613	963	1082	1118	1171	1 234
Skuldförändring exkl. särskilda beslut	1 242	1216	-2728	-3 969	-3426	-2 329
Skuldförändring särskilda beslut	0	0	0	0	0	0
Finansiell kostnad	779	980	1 514	1 715	1 752	1 909
Utbetalningar ansvarsförbindelse	2 276	3 383	3 277	3 181	3 089	2 878
Utbetalningar exkl. särskilda beslut	1 769	2 817	6 227	7 233	7 099	6 517
Utbetalningar särskilda beslut	0	0	0	0	0	0
Totalt	8 214	11 648	11 709	11 649	12 063	12 590

I balansräkningen finns en avsättning för upparbetad pensionsskuld på 61,3 mkr (58,3 mkr). I samband med årsbokslut regleras upparbetad pensionsavsättning med motsvarande fordran mot medlemskommunerna för att på sikt finansiera kommande pensionsutbetalningar.

Förbundets upparbetade pensionsskuld i ansvarsförbindelsen (pensionsavsättning intjänad till och med 1997-12-31) uppgår till 40,6 mkr vid beräkningstidpunkten. Denna pensionsskuld kommer att sjunka med 9,3 mkr enligt KPA:s prognos fram till och med 2025.

Beräkningstidpunkt	2021-08-31	2021-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2024-12-31	2025-12-31
Ansvarsförbindelse	40 583	39 579	37 320	35 234	33 146	31 294
Avsatt till pensioner exkl. särskilda beslut	61 332	61 507	60 292	58 038	56 364	55 944

Soliditet

Soliditeten för förbundet är god och uppgick den 31 augusti 2021 till 34 % vilket är en ökning från den 31 dec 2020 då soliditeten uppgick till 28 %.

Likviditet

Förbundets kassalikviditet är god då medlemskommunerna betalar in sina medlemsbidrag i förskott för nästkommande kvartal. Av årets investeringsbudget på 13,1 mkr har 3,1 mkr påverkat likviditeten. Kassalikviditeten uppgår till 148 % den 31 augusti 2021 vilket är en ökning jämfört med den 31 december 2020 (115 %).

Balanskravsresultatet – Bedömning utifrån helårsprognos

Periodens resultat uppgår till 3 mkr och från det ska realisationsvinster på 275 tkr samt orealiserade vinster på kortfristiga placeringar 158 tkr räknas bort, vilket innebär att förbundets balanskravsresultat för perioden är positivt.

Förbundet har inte något balanskravsresultat att återställa från tidigare år.

Årets prognos är fortfarande osäker då pandemin påverkar delar av verksamheten. Förbundet har lägre intäkter för externutbildningar samt färre antal larm under perioden som påverkar personalkostnaderna. Om det inte blir några större mer omfattande händelser under resterande del av året räknar förbundet med ett positivt resultat på 270 tkr med realisations- och orealiserade vinster inräknat.

(tkr)	2021-08-31	Prognos 2021
Periodens resultat enligt resultaträkningen	3 024	270
Reducering av samtliga realisationsvinster	-275	-210
Justerings för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0	0
Justerings för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0	0
Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-158	-60
Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper		
Periodens resultat efter balanskravsjusteringar	2 591	0
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0	0
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0	0
Balanskravsresultat	2 591	0

Driftredovisning

(tkr)	Utfall 2021-08-31	Utfall 2020-08-31	Budget 2021	Prognos 2021	Avvikelse 2021
Stab	-10 900	-11 998	-18 282	-16 922	1 360
Revision	-144	-126	-279	-279	0
Räddningstjänst	-45 723	-45 328	-72 328	-72 118	210
Skyddsavdelningen	-1 887	-2 219	-2 707	-2 707	0
Larmcentral	417	523	0	0	0
Verksamheternas nettokostnader	-58 237	-59 149	-93 595	-92 025	1 570
Medlemsbidrag	61 261	61 215	93 595	92 295	-1 300
Resultat	3 024	2 066	0	270	270

Kommentar till driftredovisning

Verksamhetens intäkter

Tidigare år har budgeten för de så kallade onödiga larmen samt hissalarm inte varit realistisk vilket gjorde att budgeten för 2021 justerades ner. Efter augusti uppgår intäkterna till 64 % och följer budget.

Under perioden har förbundet sålt två personbilar, en släckbil samt två kärror där den totala reavinsten uppgår till 275 tkr.

På grund av rådande pandemi har den externa utbildningsverksamheten inte fått in de intäkter som förväntats. Förbundet erbjuder digitala utbildningar, men efterfrågan har även den minskat. För att Skyddsavdelningen ska komma upp i det intäktskrav som är budgeterat har antalet tillsyner ökat vilket gör att totalt sett så uppnår avdelningen endast 48 % av intäktsbudgeten.

Verksamhetens kostnader

Personalkostnaderna utgör den enskilt största posten i förbundets budget och uppgår till 64 % (exklusive pensionskostnader). Årets avtalsrörelse startades upp tidigt och årets löneökningar var helt klara under maj månad. Under sommarmånaderna har kostnaderna för både semesterlöner samt kostnader för vikarier ökat och utfallet till och med augusti ligger på en bra nivå. Om inga längre sjukfrånvaroperioder, större och mer omfattande händelser samt att semesterlöneskulden inte ökar mer än budgeterat kommer personalkostnaden inte överstiga budget vid årets slut.

Under året har kostnaden för företagshälsovården ökat med anledning av fler nyanställningsundersökningar för RIB-personal och semestervikarier. Pandemin har även påverkat kostnaderna då en smittskyddsavgift tas ut från leverantören. Prognosen är att kostnaderna kommer att överstiga budget med 100 tkr.

Hittills så är kostnaderna för fordon och teknisk utrustning enligt budget, men för att en nollprognos ska kunna hållas krävs det att inga oförutsedda underhålls- eller större reparationskostnader tillkommer utöver budgeterat. Övriga inköp ligger något lägre än budget för perioden.

Avskrivningskostnaderna är baserade på att upprättad investeringsplan följs. Under året har några investeringar försenats och inte kunnat genomföras enligt planen vilket medför att avskrivningskostnaderna kommer bli cirka 400 tkr lägre än budgeterat.

Räddningsregion Bergslagen

Kostnaden för Räddningsregion Bergslagen (RRB) uppgår till 1,2 mkr för året och delfinansieras av de tjänster förbundet bistår med, cirka 720 tkr. Inför 2021 har förbundet även fått ökad finansiering från medlemskommunerna genom det statliga bidrag de erhåller för utökad systemledning (4,50 kr/invånare).

I samband med RRB:s delårsbokslut per den 31 juli 2021 prognostiseras ett överskott på totalt 757 tkr varav 95 tkr avser Bergslagens Räddningstjänst. Intäkterna för de tjänster förbundet bistår ligger något högre än budgeterat för perioden.

Investeringsredovisning

Investeringsbudgeten för 2021 uppgår till totalt 13,1 mkr, varav 4,4 mkr är överfört från 2020. Under perioden har 3,1 mkr (24 %) av investeringsbudgeten förbrukats.

Investeringsprojekt (tkr)	Budget 2021	Utfall 2021-08-31	Prognos utfall 2021
Stab			
IT-investeringar**	500		500
Fysisk träning**	160	160	160
Inventarier övrigt	200		
Summa Stab	860	160	660
Räddningstjänst			
Utryckningsfordon Storfors**	2 350	2 350	2 350
Utryckningsfordon Degerfors	4 500		4 500
Ledningsfordon**	1 000		1 000
2 beredskapsfordon inklusive utrustning**	1 050	526	1 026
Rökskydd	650		650
Övningsplats Kristinehamn	100	22	100
Övningsplats Karlskoga	100	72	100
Övningsplats Filipstad	50		50
Utryckningsmaterial/Teknikutrustning	400		400
Kristinehamns station*	2 000		
Summa Räddningstjänst	12 200	2 969	10 176
Skyddsavdelningen			
Skyddsavdelningen**	30	8	10
Summa Skyddsavdelningen	30	8	10
Totala investeringar	13 090	3 137	10 846

* Separat beslut KHN Station 2 mkr

** Inklusive överfört från 2020

Kommentar till investeringsredovisning

Den nya släckbilen (2020 års investering) har levererats till Storfors och har tagits i bruk under mars. Kostnaden uppgår till totalt 4 mkr, där 2,5 mkr betalats i år.

En ny släckbil till Degerfors är upphandlad och leverans beräknas ske i slutet av året.

Ett av beredskapsfordonen är levererad i början av maj och upphandling av ytterligare fordon kommer att ske så fort de modellerna för beredskaps- och ledningsfordon förbundet har behov av finns att upphandla.

Prognosen för året är att 10,9 mkr kommer att förbrukas, exklusive den investering som avser Kristinehamns kommun (2 mkr) där en utredning pågår och separat investeringsbeslut krävs.

Resultaträkning

(tkr)	Not	2021-08-31	2020-08-31	Budget 2021	Prognos 2021	Avvikelse 2021
Verksamhetens intäkter	2	13 904	13 065	20 782	20 782	0
Verksamhetens kostnader	3	-69 070	-69 002	-108 652	-108 112	540
Av- och nedskrivningar	4, 9	-2 598	-2 638	-4 400	-4 000	400
Verksamhetens nettokostnader		-57 764	-58 574	-92 270	-91 330	940
Medlemsbidrag	5	61 261	61 215	93 595	92 295	-1 300
Statsbidrag	6	5	260	91	52	-39
Resultat före finansnetto		3 502	2 901	1 416	1 017	-399
Finansiella intäkter	7	158	0	0	60	60
Finansiella kostnader	8	-636	-836	-1 416	-807	609
Periodens resultat		3 024	2 065	0	270	270

Balansräkning

(tkr)	Not	2021-08-31	2020-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Maskiner och inventarier	9	33 764	33 237
Summa anläggningstillgångar		33 764	33 237
Omsättningstillgångar			
Fordringar			
Fordran medlemskommuner	10	59 311	59 311
Kortfristiga fordringar	11	8 510	29 179
Summa fordringar		67 821	88 490
Kortfristiga placeringar	12	3 188	2 531
Kassa och bank	13	23 095	20 996
SUMMA TILLGÅNGAR		127 868	145 255
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital	14	-43 018	-39 994
Därav delårsresultat/årets resultat		-3 024	-386
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner	15	-61 332	-59 311
Kortfristiga skulder			
Kortfristiga skulder	16	-23 518	-45 950
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		-127 868	-145 255
Ansvarsförbindelser			
Pensionsförpliktelser inklusive löneskatt	17	40 583	40 188
Beräkning från KPA 2021-08-31			

Finansieringsanalys

(tkr)	Not	2021-08-31	2020-12-31
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		3 024	386
Justering för gjorda av- och nedskrivningar	4, 9	2 598	4 020
Justering för rörelsekapitalets förändring	18	1 746	3 139
Medel från verksamheten före förändringar av rörelsekapital		7 368	7 545
Ökning(-)/Minskning(+) av rörelsefordringar		20 669	-495
Ökning(+)/Minskning(-) av rörelseskulder		-22 432	7 455
Medel från den löpande verksamheten		5 605	14 505
Investeringsverksamheten			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	9	-3 137	-5 986
Avyttring av materiella anläggningstillgångar		289	354
Medel från investeringsverksamheten		-2 849	-5 632
Finansieringsverksamhet			
Ökning(-)/Minskning(+) av långfristig fordran		0	0
Medel från finansieringsverksamhet		0	0
Årets kassaflöde			
Likvida medel vid årets början	12, 13	23 527	14 654
Likvida medel vid periodens slut		26 283	23 527

Noter

Not 1 – Redovisningsprinciper

Syftet med den finansiella redovisningen är att den ska ge en rättvisande bild över Bergslagens Räddningstjänst finansiella ställning. Förbundet följer de grundläggande redovisningsprinciper som framgår av den kommunala redovisningslagen (Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning) och god redovisningssed.

Grundläggande redovisningsprinciper

Kundfordringar har tagits upp till det värde som finns bokfört.

Utställda kundfakturor, överstigande 5 tkr, efter den 31 augusti som avser redovisningsperioden har bokförts som tillgång och tillgodoförts på periodens resultat.

Skulder har tagits upp till bokfört värde.

Leverantörsfakturor och andra kända kostnader, överstigande 5 tkr, som avser redovisningsperioden har bokförts som skuld och belastat periodens resultat.

En periodiserad kostnad gällande löner för räddningspersonal i beredskap (RiB), övriga timlöner, ersättningar för övertid finns bokad som interimsskuld. Skulden som är uppbokad för semesterlöneskuld och okompenserad övertid avser saldo per den 31 december 2020.

Sociala avgifter har bokförts i form av procentuella påslag i samband med löneredovisningen. De påslag som använts är följande:

Arbetsgivaravgifter enligt lag	31,42 %
Avtalsförsäkringar	0,03 %
Kollektivavtalad pension	8,70 %
Summa sociala avgifter	40,15 %

Pensionsskuldens ökning, det vill säga avsättningen för den särskilda ålderspensionen inklusive löneskatt har redovisats i verksamhetens kostnader. Den individuella delen inklusive löneskatt har avsatts som kortfristig skuld och ingår i verksamhetens kostnader. Löneskatt har beräknats med 24,26 %.

Kortfristiga placeringar har värderats till verkligt värde och orealiserade värdeförändringar har belastat periodens resultat.

Materiella anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar har i balansräkningen upptagits till anskaffningsvärdet minskat med årliga avskrivningar. Med anläggningstillgångar avses objekt som har en ekonomisk livslängd om minst tre år och med en total utgift på minst ett halvt prisbasbelopp exklusive moms.

De anläggningstillgångar som fanns i samband med förbundets bildande har tagits upp till det värde som åsattes inventarierna.

Avskrivningar

I balansräkningen är anläggningstillgångarna upptagna till anskaffningsvärdet minskat med investeringsbidrag, avskrivningar och nedskrivningar.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av planenligt efter tillgångens nyttjandeperiod. Avskrivningarna påbörjas när anläggningarna tas i bruk. Längden på avskrivningen grundar sig på den genomsnittliga livslängden hos Bergslagens Räddningstjänst enligt upprättad investeringspolicy (dnr: 2019/0583-113).

Brand- och räddningsfordon	20 år
Bilar och andra transportmedel	7–10 år

Maskiner	5–10 år
Inventarier	5–10 år

Not 2 - Intäkter (tkr)	2021-08-31	2020-08-31
Tillsyner och tillstånd	486	241
Trygghetslarm	7 527	7 418
Automatlarm (onödiga larm och hisslarm)	1 147	1 187
Tekniska larm (årsavgifter)	1 867	1 717
Hyror	518	523
Försäljning av verksamhet	1 545	1 069
- varav RRB	612	279
Externutbildning	149	122
Realisationsvinst försäljning maskiner och inventarier	275	354
Övriga intäkter	390	434
Summa intäkter	13 904	13 065
Not 3 - Kostnader (tkr)	2021-08-31	2020-08-31
Personalkostnader	-45 725	-45 233
Pensionskostnader	-7 666	-8 534
Revision	-112	-87
- varav granskning för delårsrapport och årsredovisning	0	0
RRB	-706	-347
Lokalhyror	-5 360	-5 430
Förbrukningsinventarier och förbrukningsmaterial	-1 237	-1 055
Reparation och underhåll	-995	-1 086
Kostnader för transportmedel	-679	-659
Försäkringar	-338	-303
Övriga verksamhetskostnader	-6 252	-6 268
Summa verksamhetens kostnader	-69 070	-69 002
Not 4 - Avskrivningar och upp- eller nedskrivningar (tkr)	2021-08-31	2020-08-31
Planmässiga avskrivningar	-2 598	-2 637
Utrangeringar	0	0
Summa av- och nedskrivningar	-2 598	-2 637
Not 5 - Kommunala medlemsbidrag (tkr)	2021-08-31	2020-08-31
Kristinehamn	17 283	17 262
Karlskoga	21 648	21 579
Filipstad	7 585	7 689
Hällefors	4 997	4 952
Degerfors	6 887	6 856
Storfors	2 860	2 877
Summa kommunala medlemsbidrag	61 261	61 215
Not 6 - Statsbidrag (tkr)	2021-08-31	2020-08-31
MSB	0	0
Försäkringskassan	5	260
Summa statligt bidrag	5	260
Not 7 - Finansiella intäkter (tkr)	2021-08-31	2020-08-31
Orealiserade värdeförändringar på kortfristiga placeringar	158	0
Summa finansiella intäkter	158	0

Not 8 - Finansiella kostnader (tkr)	2021-08-31	2020-08-31
Räntekostnad på pensionsskuld, exkl. löneskatt	627	825
Bankkostnader	9	11
Summa finansiella kostnader	636	835
Not 9 - Materiella anläggningstillgångar (tkr)	2021-08-31	2020-12-31
Ingående värde	75 926	71 793
Årets investeringar	3 137	4 133
Årets pågående investeringar		1 853
Årets försäljningar/utrangeringar	-944	-1 852
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	78 120	75 926
Ingående av- och nedskrivningar	-42 689	-40 521
Årets avskrivningar	-2 598	-3 991
Årets försäljningar/utrangeringar	931	1 823
Utgående ackumulerade av- och nedskrivningar	-44 356	-42 689
Planenligt restvärde	33 764	33 237
<i>Bokförda värden per typ av materiella anläggningstillgångar</i>		
Maskiner	1 451	1 591
Inventarier	2 120	2 002
Bilar och andra transportmedel	27 923	25 090
Byggnadsinventarier i annans fastighet	1 248	1 547
Övriga maskiner och inventarier	1 022	1 218
Pågående investeringar	0	1 790
Planenligt restvärde	33 764	33 237
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod (år)		
Maskiner och inventarier	20	19
Not 10 - Långfristig fordran medlemskommuner (tkr)	2021-08-31	2020-12-31
Avser fordran hos medlemskommunerna för upparbetad pensionsskuld från och med 1998 som hanteras via upprättade reverser.	59 311	59 311
- varav Kristinehamn	16 361	16 361
- varav Karlskoga	20 117	20 117
- varav Filipstad	7 759	7 759
- varav Hällefors	5 318	5 318
- varav Degerfors	6 662	6 662
- varav Storfors	3 095	3 095
Not 11 - Kortfristiga fordringar (tkr)	2021-08-31	2020-12-31
Kundfordringar	1 450	18 705
Övriga kortfristiga fordringar	448	1 411
Kortfristig fordran medlemskommuner, pensionsskuld	4 322	5 189
Interimsfordringar	2 289	3 874
Summa kortfristiga fordringar	8 510	29 179

Not 12 - Kortfristiga placeringar (tkr)	2021-08-31	2020-12-31
Nordea Swedish Bond Stars	525	450
Nordea Klimatfond	50	50
Institutionella Aktiefonden Sverige	125	100
Institutionella räntefonden långa placeringar	1 050	1 000
Nordea Hållbarhetsfond Aktier Global A	475	475
Nordea Hållbarhetsfond Obligationer Global Fund A growth (SEK)	700	425
Nordea Asian Stars A	75	0
Orealiserad värdering från föregående år	31	0
Orealiserad värdering vid periodens slut	158	31
Summa kortfristiga placeringar	3 188	2 531
Not 13 - Kassa och bank (tkr)	2021-08-31	2020-12-31
Nordea	23 095	20 996
Not 14 - Eget kapital (tkr)	2021-04-30	2020-12-31
Ingående eget kapital	-39 994	-39 609
Återställande av eget kapital	0	0
Periodens resultat	-3 024	-386
Summa eget kapital	-43 018	-39 994
Not 15 - Avsättningar (tkr)	2021-08-31	2020-12-31
Pensionsavsättningar	-49 358	-47 731
- varav förmånsbestämd ålderspension (FÅP)	-13 397	-10 928
- varav särskild avtalspension	-35 803	-36 719
- varav pension till efterlevande	-108	-30
- varav PA-KL och äldre avtal	-50	-54
Löneskatt på pensionsavsättningar	-11 974	-11 580
Summa avsättningar	-61 332	-59 311
Avsatt till pensioner		
Ingående avsättning inklusive särskild löneskatt	-59 311	-55 818
Nya förpliktelser under året	-3 790	-6 072
- varav ränteuppräknings	-403	-576
- varav basbeloppsuppräknings	-376	-960
- varav ändrat livslängdsantagande i RIPS	-2 135	
- varav nyintjänad pension	-792	-4 549
- varav pension till efterlevande	-111	-1
- varav övrig post	27	14
Årets utbetalningar	1 769	2 579
Summa avsatt till pensioner	-61 332	-59 311
Aktualiseringsgrad	99%	99%

Not 16 - Kortfristiga skulder (tkr)	2021-08-31	2020-12-31
Leverantörsskulder	-1 253	-3 621
Personalens källskatt	-1 515	-1 406
Upplupna löner	-2 773	-4 427
Upplupna semesterlöner	-3 178	-4 454
Upplupen arbetsgivaravgift	-2 389	-1 422
Löneskatteskuld	-420	-542
Avgiftsbestämd ålderspension	-1 728	-2 232
Övriga interimsskulder	-10 261	-27 845
Summa kortfristiga skulder	-23 518	-45 950
Not 17 - Ansvarsförbindelser	2021-08-31	2019-12-31
Pensionsförpliktelser som inte har upptagits bland skulder eller avsättningar		
Ingående ansvarsförbindelse	-40 188	-41 739
Försäkring IPR	0	0
Ränteuppräkning	-227	-345
Basbeloppsuppräkning	-347	-849
Utbetalningar	2 276	3 559
Ändring av diskonteringsränta	0	0
Ändrat livslängdsantagande i RIPS	-2 009	0
Aktualisering	0	0
Övrig post	-88	-813
Utgående ansvarsförbindelse	-40 583	-40 188
Not 18 - Justering för rörelsekapitalets förändring (tkr)	2021-08-31	2020-12-31
Förändring avsatta pensioner inkl. löneskatt	2 021	3 493
Resultat vid försäljning av materiella anläggningstillgångar	-275	-354
Summa justering för rörelsekapitalets förändring	1 746	3 139

VERKSAMHETERNA

Förbundsstab

Förbundsstabens uppdrag är att medlemskommunerna erhåller en effektiv räddningstjänst till en sammantaget låg kostnad utifrån förbundsordning, handlingsprogram och budget. Förbundsstaben ansvarar för de övergripande administrativa arbetsuppgifterna inom förbundet.

Årets verksamhet

Samarbetet med Karlskoga kommuns IT-avdelning startades upp under slutet av 2020 och under 2021 har arbetet med våra stationers påbörjats.

Arbetet med att ta fram en gemensam grafisk profil för förbundet påbörjades under 2020, men samarbetet med dåvarande leverantör avbröts. Ett samarbete med ny leverantör har inletts och arbetet pågår fortfarande.

Ett arbete med att se över förbundets styrande dokument påbörjades under våren och beräknas vara klart under hösten.

Prognostiserat resultat

Budgeten för pensionskostnaderna 2021 är lagd utifrån den beräkning som KPA gjorde i december 2019. Under 2021 har pensionskostnaderna påverkats av det beslut som SKR tog den 23 april 2021 om att anpassa RIPS till nytt livslängdsantagande. KPA räknar med att kostnadsökningen blir 3,1 % på ansvarsförbindelsen och 5,4 % på avsättningen. Kostnadsökningen ger mindre effekt på åtaganden som inte är livsvariga, exempelvis R-SAP för brandmän i utryckningstjänst. Med anledning av förändringen beställde förbundet en ny prognos från KPA och prognosen beräknas bli 1,3 mkr lägre än budgeterat. Den minskade kostnaden kommer att regleras mot den del i medlemsbidraget som kommunerna betalar in för pensionskostnader.

Nyckeltal

Förbundsstaben har inga nyckeltal att rapportera.

Framtid

Inom förbundsstaben finns uppdraget att se över arkivhantering och möjligheten att införa E-arkiv.

Under hösten kommer arbetet med att bygga upp ett intranät påbörjas.

Räddningstjänst

Räddningstjänsten ansvarar för räddningsinsatser vid olyckor och överhängande fara för olyckor samt att hindra och begränsa skador på människor, egendom och miljö. Enligt förbundsordningen ska BRT även ansvara för Räddningstjänst under höjd beredskap (RHUB) i samtliga medlemskommuner.

Årets verksamhet

I Karlskoga och Kristinehamn har två brandman pool tillsatts permanent från och med 1 januari 2021 efter en provperiod under 2020 där det visat sig vara ekonomiskt fördelaktigt med minskade kostnader vid sjukdom, semester eller annan kortare frånvaro. Ytterligare positiva effekter är att varje skiftlag har en extra brandman vilket ger att man ofta är en extra person i utryckningsstyrkan (1+5 i Kristinehamn och 1+6 i Karlskoga) som är till fördel vid insatser och det gagnar även förbundet i stort för transporter, övningsverksamhet, underhåll och annat väsentligt arbete.

Efter en provperiod och utvärdering så har ändringen av förbundets insatsledarsystem genomförts. Under första kvartalet 2021 beslutade direktionen om ändringen i handlingsprogrammet och numera så finns bara en Insatsledare i beredskap för förbundet. Det är sex personer som försörjer denna funktion där två utgår från Kristinehamn och fyra utgår från Filipstad. Vid framtida rekryteringar till denna funktion kommer tjänstgöringsplatsen att styras till antingen Kristinehamn eller Karlskoga.

Den nya släckbilen har levererats till Storfors och har tagits i drift. Nu pågår byggnation av nästa släckbil som ska till Degerfors och förhoppningsvis blir den klar för levereras innan årsskiftet 2021/2022.

Station Lesjöfors kommer inför sommaren att få en förmågehöjning då terrängfordonet som tidigare varit placerad i Filipstad flyttas till Lesjöfors. Förflyttningen görs framför allt av strategiska skäl men det finns även en stor kompetens avseende terrängfordon hos personalen i Lesjöfors.

Ett skiftlag i Karlskoga har tagit fram en arbetsmodell för erfarenhetsåterföring och utveckling av det operativa arbetet. Modellen bygger på AAR-konceptet (After Action Review) och det kommer att implementeras i hela förbundet framöver för att få en mer lärande och utvecklande organisation.

Ett arbete pågår med att anpassa förbundets förmåga att hantera kemikalierelaterade olyckor. Den befintliga lastbil med utrustning som står placerad i Karlskoga kommer att utgå och ersättas av släpkärror med utrustning. Förbundet kommer att ha två släpkärror, en i Karlskoga och en i Kristinehamn och därmed ha samma förmåga på de två heltidsstationerna.

Generellt upplevs det i förbundet att Räddningsregion Bergslagen fungerar mycket bra och att man får det stöd som man behöver på olycksplats.

STÖRRE HÄNDELSER

Under perioden januari-augusti 2021 har BRT haft 24 större händelser som inneburit ganska stora personella insatser (insats som krävt minst 30 personaltimmar totalt).

Dessa insatser har under perioden bestått av 15 brand i byggnad (3 i Filipstad, 3 i Kristinehamn, 2 i Karlskoga, 2 i Storfors, 1 i Degerfors, 1 i Kumla, 1 i Laxå, 1 i Lindesberg och 1 i Örebro). Personskador har rapporterats vid en av dessa bränder.

Vidare har det inträffat 2 mark-och skogsbränder; Hällefors (avbränd yta på ca 20 000 kvm) och Storfors (avbränd yta på ca 60 000 kvm) 2 drunkningar, båda med dödlig utgång, en trafikolycka i Hällefors och totalt 4 larm gällande översvämning/vattenläcka i Degerfors, Filipstad, Hällefors och Karlskoga.

27 personer har avlidit i samband med larm som BRT varit inblandade i (sjukvårdsrelaterade larm, drunkning, trafikolycka och arbetsplatsolycka).

ÖVRIGA HÄNDELSER

I mitten av januari inträffade en arbetsplatsolycka i Persberg utanför Filipstad med dödlig utgång där en chaufför ramlade ner i en lossningsficka och klämdes/kvävdes. Styrkor från Filipstad och Kristinehamn larmades till platsen men mannens liv kunde inte räddas.

En tragisk trafikolycka inträffade mellan Karlskoga och Degerfors den 23 april på länsväg 205. Två personbilar frontalkolliderade och tre personer omkom, totalt färdades fyra personer i de båda bilarna. BRT:s personal erbjöds stödjande samtal efter olyckan.

BRT var involverad i den tragiska flygolycka som inträffade på Örebro flygplats den 8 juli där nio personer förolyckades.

Prognostiserat resultat

Inför 2021 har budgeten för de så kallade onödiga larmen och hisslarm justerats till en rimlig nivå och intäkterna uppgår till 64 % för perioden. Hittills så är kostnaderna för fordon, verkstäder och teknisk utrustning enligt budget, men för att prognosen ska kunna hållas krävs det att inga oförutsedda underhålls- eller större reparationskostnader tillkommer utöver budgeterat.

Årets prognos är ett överskott på 210 tkr som avser realisationsvinst vid försäljning av anläggningstillgångar. Prognosen förutsätter att inte allt för många längre och mer omfattande larm tillkommer, att reparationskostnader ryms inom budget samt att inga längre sjukfrånvaroperioder tillkommer under resten av året.

Nyckeltal

	2017	2018	2019	2020	Jan-Aug 2021
Antal larm (st.)	1 440	1 503	1 309	1211	805
<i>Varav:</i>					
Brand i byggnad	157	163	140	169	116
Brand ej byggnad	182	195	156	135	97
Trafik	207	210	212	173	104
Automatlarm, ej brand	398	342	316	311	216
Hisslarm	54	61	58	30	12
IVPA larm	107	128	126	51	61
Drunkning/tillbud	3	8	6	6	5
Övriga larm	332	396	295	336	194
Insats per stationsområde (st.)	2017	2018	2019	2020	Jan-Aug 2021
Karlskoga	400	450	359	354	193
Kristinehamn	350	369	354	361	265

Filipstad	216	217	195	155	121
Degerfors	118	94	77	87	51
Hällefors	146	119	85	118	73
Storfors	63	74	82	67	39
Lesjöfors	134	162	127	50	39
Åtorp	11	18	30	19	10
Annat insatsområde i RRB	-	-	-	14	14

Framtid

Följande behöver räddningstjänstavdelningen arbeta vidare med:

- Att den uttryckande personalen blir mer delaktig i det olycksförebyggande arbetet.
- Att få till ytterligare utökning av brandman pool heltid.
- Fortsätta arbetet för att få en likvärdighet i utrustning och kompetens i hela förbundet.
- Arbeta med rekrytering och utbildning så att vi har en tryggad drift av räddningstjänstpersonal i beredskap på våra stationer.

För att ta fram ovanstående punkter behövs både tid, personal och pengar vilket kan bli en utmaning, men förbundet får göra det bästa med de resurser som tilldelats.

Skyddsavdelning

Kommunens och därmed räddningstjänstens lagstadgade skyldighet beträffande den förebyggande verksamheten är att "se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder". Vidare skall kommunen (läs räddningstjänsten) "genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag".

I handlingsprogrammet framgår skyddsavdelningens uppdrag och dess innebörd på ett tydligare sätt.

Årets verksamhet

Pandemins fortsättning gör att skyddsavdelningens verksamhet fortsätter på tidigare inslagen väg. Det innebär att ärendehantering sker som vanligt, tillsyner LSO/LBE utförs där så är möjligt och externutbildning erbjuds uteslutande digitalt. Intresset verkar dock vara fortsatt svalt, att döma av antalet anmälningar till erbjudna kurstillfällen.

Att externa utbildningar i digital form är här för att stanna, även om platsbundna utbildningar sannolikt kommer att återkomma i viss omfattning om världen någon gång återgår till mer normala former, gör att en satsning på att bygga en enkel filmstudio på stationen i Kristinehamn nu är i sitt slutskede. Den kommer att innebära en avsevärd kvalitetsökning inte bara för kursdeltagare utan på olika sätt också bli en arbetsmiljömässig förbättring för instruktörerna. Dessutom kommer filmstudion att kunna användas vid intern utbildning, bland annat mot RIB-stationerna men även för att kunna producera filmklipp av olika slag i egen regi.

En plan har arbetats fram för hur brandutbildning för skolelever (BUSE) ska bedrivas i förbundets kommuner. Under en period har avslutningen av BUSE, under ledning av BRT, endast bedrivits i Karlskoga och Kristinehamn, där heltidspersonal finns. Nu finns en plan för hur detta ska bedrivas i

förbundets samtliga kommuner. Om planen faktiskt kommer att kunna genomföras beror helt på vilka restriktioner med anledning av pandemin som ligger kvar i höst.

En informationskampanj för sommaren har genomförts. Under våren skapades tre korta informationsfilmer där innehållet riktade sig mot livräddningsutrustning på badplats, brandsäkerhet på campingplats samt eldning utomhus. Filmerna har publicerats på BRT:s Instagram-konto, med cirka 1000 följare, samt genom att QR-koder har anslagits runt om på förbundets badplatser, campingplatser och grillplatser. QR-koden länkar genom skanning vidare till filmen på Youtube. Totala antalet visningar uppgår till 2874 under juni-augusti, varav 875 visningar genom QR-kod - där tittaren alltså befunnit sig i den miljö som filmen riktar sig mot. Som kuriosas kan nämnas att det varje dag mellan 23/6 - 16/8 skannats minst en QR-kod någonstans i vårt förbund.

Projektet med att Larmtekniker i samband med sina ordinarie uppdrag i bostäder där trygghetslarm finns placerade också gör en översiktlig kontroll av brandskyddet är nu i gång. Kontroller ifrån 209 bostadsbesök har registrerats och bland annat kan noteras att fungerande och monterade brandvarnare (eller motsvarande) finns i fler än 90% av bostäderna samt att så allvarliga brandskyddsbrister bedömts förelegat att kontakt med samordnare/socialförvaltning tagits i tre fall.

Prognostiserat resultat

Skyddsavdelningen har, med anledning av Covid-19, ställt in stora delar av den externa utbildningsverksamheten. I dagsläget erbjuds digitala utbildningar, men efterfrågan är fortsatt låg. Detta innebär betydligt lägre intäkter för skyddsavdelningen vilket kan resultera i ett underskott om utbildningsverksamheten inte ökar under året.

Under perioden har fler tillsyner än planerat gjorts och förutsatt att fler tillsyner görs under resterande del av året kan avdelningens totala intäktskrav bli något mindre än budget.

I dagsläget prognostiseras ett underskott på 130 tkr som helt beror på lägre intäkter för utbildningsverksamheten.

Nyckeltal

	2017	2018	2019	2020	Jan-Aug 2021
Antal utbildningstillfällen (st.)	120	124	82	17 ²	23 ³
Antal utbildade i någon form av Brandutbildning (st.)	2 011	2 285	1 590	589 ⁴	393
Genomförda tillsyner LSO/LBE (st.)	180	170	135	191	152
Övriga förebyggande ärenden, Tillstånd, remisser, rådgivning etcetera (st.)	475	428	311	362	216
Tillståndsärenden (st.)	62	31	56	56	44
Brandutbildning skolelever (st.)	1 405	1 400	1 886	0 ⁵	0

² 63 inställda utbildningstillfällen

³ 33 planerade utbildningstillfällen under jan-apr

⁴ 1700 personer färre på grund av inställda utbildningstillfällen.

⁵ Inga avslutande BUSE genomförts på brandstationerna, vilket brukar vara 1400–1800 elever

Framtid

Det digitala formatet har under pandemin tagit stora kliv framåt, och även efter återgång till ett mer normalt läge förväntas en stor andel möten och utbildningar ske digitalt. Under hösten kommer den studio som är under uppbyggnad i Kristinehamn av denna anledning att färdigställas och tas i bruk. I första hand kommer studion att användas för digitala brandutbildningar mot allmänheten, och förväntas höja upplevelsen för kursdeltagaren såväl som ge bättre arbetsmiljö för instruktören. Studion kan också användas för interna utbildningar, främst mot RIB-stationer, och för att producera filmer för information och liknande helt i egen regi.

En långsiktig ambition är att all skyddsavdelningens personal ska ha Förebyggande 2 eller motsvarande utbildning.

Larmcentral

Larmcentralen ska vara Bergslagens räddningstjänsts egen telefonväxel, larm- och kommunikationscentral samt sambands- och ledningscentral. Detta innebär att larmcentralen ska fungera som utalarmeringcentral för utryckningsstyrkan samt vara mottagare av tekniska larm och trygghetslarm från i första hand medlemskommunerna. Larmcentralen bedrivs som en självfinansierad verksamhet vilket innebär att samtliga kostnader som finns inom larmcentralen ska täckas av de intäkter verksamheten har.

Årets verksamhet

Den nya organisationen som trädde i kraft 11 januari har slagit väl ut och fungerar bra. De två tjänster som innefattar poolpass har använts som ersättare för vakanser i schemat och de har även täckt upp ett flertal pass under semestermånaderna. Årets semestervikarier har fungerat väldigt bra och larmcentralen kommer troligen att få behålla dem som timvikarier och även till nästa sommar. En timvikarie har fått ett vikariat för ordinarie medarbetares tjänstledighet (6 månader).

Under året som gått har larmcentralen klarat sig bra från sjukskrivningar orsakade av Covid-19. Tre i personalen har visat sig vara positiva vid testning. Eftersom dessa tre har antikroppar har de utsetts som handledare till de nya semestervikarierna då det krävs under upplärning att man vistas nära varandra vid larmborden.

Samtliga medlemskommuner har skrivit på trygghetslarmsavtal enligt nya taxe-modellen och Länsstyrelsen har förlängt avtalet för larmcentralens bevakning av deras fältpersonal. 34 nya tekniska larmkaraktärer har kopplats in under 2021 till LC från våra medlemskommuner.

Larmcentralen har under våren jobbat mycket med att få egna larm att synas och presenteras i ledningscentralen Räddningsregion Bergslagens system. Arbetet är nu klart och fortsätter med att kunna visa även egna dragna larm via Celabs system.

Samarbetsavtal för personlarm är skrivet och tjänsten kommer att kunna erbjudas våra medlemskommuner.

Under året har våra Larmtekniker utfört 209 brandriskkontroller i samband med ordinarie hembesök för trygghetslarm.

Prognostiserat resultat

Larmcentralens resultat efter augusti uppgår till 417 tkr, vilket främst beror på lägre kostnader för inköp. Personalkostnaderna ökade både med semesterlöner samt vikariekostnader under sommarmånaderna och följer budget. I den nya taxe-modellen för trygghetslarm regleras eventuella överskott i slutet av året gentemot våra medlemskommuner.

Prognosen för året är ett nollresultat.

Nyckeltal

	2017	2018	2019	2020	Jan-Aug 2021
Tekniska larpmpunkter	5 056	5 292	5 463	6 202	6 311
Trygghetslarm/år/ medlemskommun (st.)	2 524	2 562	2 523	2 587	2 608
<i>varav:</i>					
Kristinehamn	706	711	688	696	727
Karlskoga	833	843	832	871	866
Filipstad	320	355	344	379	353
Hällefors	284	282	256	240	247
Degerfors	264	258	266	278	293
Storfors	117	113	124	123	122

Framtid

Larmcentralen erbjuder möjligheten att tillhandahålla personlarm/överfallslarm åt medlemskommunerna som innefattar både programvara, mottagning och positionering.

Önskemål har inkommit om möjligheten att tillhandahålla GPS-larm som tillhör till Socialförvaltningen/hemtjänsten för dementa som försvinner från hemmet. GPS-larmen håller på att funktionstestas och tillbehöret kommer inom kort att kunna erbjudas.

Den omorganisation som genomfördes i början av året kommer på sikt, av driftassistenter, säkra backup för arbetet med personal, administration och larmteknik.

Larmcentralen har behov av att byta ut en del teknik, bland annat den så kallade Barco-väggen, smartboard och även trygghetslarmen. På grund av att 2G nätet kommer kopplas ned behöver en ny typ av trygghetslarm som stödjer 4G-tekniken köpas in. Utbytena av dessa larm kommer att pågå fram till sommaren 2025.

Ett arbete har påbörjats när det gäller att bygga om och modernisera teknikstrukturen gällande utalarmering för räddningstjänsten.

Vår samlade styrka till din tjänst

www.brt.se

Till
Kommunfullmäktige i
Degerfors, Filipstad,
Hällefors, Karlskoga,
Kristinehamns och Storfors
kommuner

Direktionen i Bergslagens
räddningstjänstförbund

Utlåtande avseende delårsrapport 2021

Revisorerna ska varje år i samband med granskning av delårsrapporten göra en bedömning av om resultatet är förenligt med kraven på god ekonomisk hushållning. Bedömningen ska avse både finansiella mål och verksamhetsmål. Kommunallagens krav på att delårsrapporten ska behandlas i fullmäktige gäller även kommunalförbund.

Revisorerna Bergslagens räddningstjänst har översiktligt granskat förbundets delårsrapport per 2021-08-31. En översiktlig granskning är väsentligt begränsad och mer inriktad på analys än på detaljgranskning. Granskningsresultatet framgår av bifogad revisionsrapport som utarbetats av PwC.

Delårsrapporten för 2021 visar ett resultat per 31 augusti på 3.1 mkr (2,1 mkr), vilket är 3,0 mkr (2,1 mkr) bättre än budget. Enligt helårsprognosen kommer förbundet att redovisa ett mindre överskott för 2021 på 270 tkr.

Av delårsrapportens redovisning framgår att den prognostiserade måluppfyllelsen, både avseende finansiella mål och verksamhetsmål, är god.

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att delårsrapporten för 2021 inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed i övrigt. Bedömningen i delårsrapporten är att balanskravet kommer att uppfyllas för år 2021.

Grundat på vår översiktliga granskning bedömer vi att det prognostiserade resultatet, i allt väsentligt, är förenligt med de finansiella mål direktionen fastställt i budget för 2021.

Grundat på vår översiktliga granskning bedömer vi att det prognostiserade resultatet för verksamhetsmålen, i allt väsentligt, är förenligt med de verksamhetsmål mål direktionen fastställt i budget för 2021.

Revisorerna i Bergslagens räddningstjänst

2021-10-21

Kristina Tjärnbro-Lämås
Ordförande
Kristinehamn

Tobias Isaksson
Vice ordförande
Karlskoga

Björn Nordenhaag
Degerfors

Ottfried Eickenrodt
Filipstad

Sture Beckman
Hällefors

Ingemar Olsson
Storfors

Bilaga: Granskning av delårsrapport 2021, Bergslagens räddningstjänst. PwC.

Deltagare

BERGSLAGENS RÄDDNINGSFÖRBUND 222000-0919 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: KRISTINA TJÄRNBRO LÄMÅS

Kristina Tjärnbro-Lämås
Förtroendevald revisor

2021-10-21 10:11:28 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: Erik Tobias Ingemar Isaksson

Tobias Isaksson
Förtroendevald revisor

2021-10-21 09:50:02 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: BJÖRN NORDENHAAG

Björn Nordenhag
Förtroendevald revisor

2021-10-21 15:43:40 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: OTTFRIED ADOLF GUSTAV W
EICKENRODT

Ottfried Eickenrodt
Förtroendevald revisor

2021-10-21 09:30:47 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: STURE BECKMAN

Sture Beckman
Förtroendevald revisor

2021-10-21 17:54:34 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: Anders Ingmar Olsson

Ingemar Olsson
Förtroendevald revisor

2021-10-22 05:08:30 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Granskning av delårsrapport 2021

Bergslagens räddningstjänstförbund

Oktober 2021

Projektledare

Stina Björnram

Projektmedarbetare

Angelica Birgersson

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av förbundets förtroendevalda revisorer översiktligt granskat förbundets delårsrapport för perioden 2021-01-01 – 2021-08-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2021.

Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning per revisionsfråga:

Revisionsfråga	Bedömning	
Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?	Ja Inga avvikelser förekommer	
Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av direktionen fastställda målen för god ekonomisk hushållning, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?	Ja Prognosen är att måluppfyllelsen är god.	

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	3
Bakgrund	3
Syfte och revisionsfrågor	3
Revisionskriterier	3
Granskningsresultat	4
Lagens krav och god redovisningssed	4
lakttagelser	4
Bedömning	4
God ekonomisk hushållning	4
lakttagelser	4
Bedömning	4

Inledning

Bakgrund

Fullmäktige ska behandla minst en delårsrapport per år. I samband med fullmäktiges behandling av delårsrapporten ska även revisorerna bedöma resultatet i delårsrapporten. Denna granskning utgör underlag för det utlåtande som revisorerna ska lämna till medlemskommunernas fullmäktige.

Delårsrapporten ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret och den ska innehålla en översiktlig redogörelse för utvecklingen av förbundets verksamhet och resultat sedan föregående räkenskapsårs utgång.

Revisionsobjekt är direktionen som är ansvarig för delårsrapportens upprättande. Vårt ansvar är att granska delårsrapporten utifrån god sed.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av direktionen fastställda målen för god ekonomisk hushållning, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?

Revisionskriterier

Granskningen av delårsrapporten omfattar:

- Översiktlig granskning av den finansiella delen av delårsrapporten per 2021-08-31,
- Förvaltningsberättelsens innehåll,
- Hur förbundet redovisar hur väl det prognostiserade resultatet är förenligt med målen för god ekonomisk hushållning (finansiella och verksamhetsmässiga mål).

Granskningen utgår från Vägledning 4, Granskning av delårsrapport, utgiven av Sveriges kommunala yrkesrevisorer (SKYREV). Granskningen sker genom analytisk granskning och intervjuer med nyckelpersoner som är ansvariga för delårsrapportens upprättande.

En översiktlig granskning har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt ISA och god revisionssed i övrigt har. Detta PM är skrivet i avvikelseform och omfattar våra mest väsentliga iakttagelser och bedömningar.

Den granskade delårsrapporten fastställdes av direktionen 2021-10-21 och medlemskommunernas respektive fullmäktige behandlar årsredovisningen vid olika tillfällen.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef.

Granskningsresultat

Lagens krav och god redovisningssed

Iakttagelser

Den upprättade delårsrapporten omfattar perioden januari –augusti. Resultatet för perioden uppgår till 3 mnkr. Direktionen har överlämnat rapporten inom lagstadgad tid till fullmäktige.

Årets prognostiserade resultat uppgår till 270 tkr, vilket är 270 tkr bättre än budget. Förbundet själva anger att prognosen fortfarande är väldigt osäker då verksamheterna är påverkade av pandemin. Förutsättningarna för att prognoserna skall hållas är att den externa utbildningsverksamheten ökar under resterande delen av året samt att inga längre mer omfattande larm tillkommer. Andra förutsättningar till att prognosen hålls är att semesterlöneskulden inte ökat mer än budget samt att inga större underhålls- eller reparationskostnader tillkommer under året.

Bedömning

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att delårsrapporten för 2021 inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed i övrigt. Bedömningen i delårsrapporten är att balanskravet kommer att uppfyllas för år 2021.

God ekonomisk hushållning

Iakttagelser

Mål

I delårsrapporten görs en avstämning mot årsprognosen avseende förbundets finansiella och verksamhetsmässiga mål som fastställts i budget 2021.

Av redovisningen framgår att samtliga 3 finansiella mål prognostiseras att uppfyllas.

Av redovisningen framgår att samtliga av verksamhetsmålen kopplade till god ekonomisk hushållning är uppfyllda utifrån delårsutfallet och den samlade prognosen för året är att måluppfyllelsen kommer att vara god.

Bedömning

Grundat på vår översiktliga granskning av delårsrapportens återrapportering har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att det prognostiserade resultatet inte skulle förenligt med de finansiella mål som direktionen fastställt i budget 2021.

Grundat på vår översiktliga granskning av delårsrapportens återrapportering har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att det prognostiserade resultatet inte skulle vara förenligt med de verksamhetsmål som direktionen fastställt i budget 2021.

2021-10-21

Peter Aschberg

Uppdragsledare

Jan Nyström

Granskningsansvarig

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Bergslagens räddningstjänstförbund enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 210908. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

§ 31**Delårsrapport januari-augusti 2021****Beslut**

Direktionen godkänner upprättad delårsrapport för perioden januari-augusti 2021.

Ärendebeskrivning

Enligt kommunallagen ska Bergslagens Räddningstjänst minst en gång per år upprätta en delårsrapport. Delårsrapporten ska innehålla en översiktlig redogörelse för utvecklingen av kommunalförbundets verksamhet och resultat. Bergslagens Räddningstjänsts förbundsledning har upprättat en delårsrapport för perioden januari-augusti 2021. Resultatet för perioden uppgår till 3,0 mkr (2,1 mkr) och överskottet beror främst på lägre personalkostnader, reavinster vid försäljningar samt lägre kostnader för inköp.

Årets prognos är fortfarande osäker då verksamheten påverkas till viss del av pandemin, men under förutsättning att den externa utbildningsverksamheten ökar under resterande del av året och att inga längre mer omfattande larm tillkommer är prognosen ett överskott på 270 tkr. Prognosen förutsätter även att semesterlöneskulden inte ökar mer än budgeterat samt att inga större underhålls- eller reparationskostnader tillkommer under året.

Enligt den prognos KPA tagit fram beräknas årets pensionskostnader bli 1,3 mkr lägre än budgeterat.

Den samlade bedömningen för perioden är att samtliga mål, både de finansiella målen och verksamhetsmålen, kopplade till god ekonomisk hushållning är uppfyllda. Prognosen för året är att måluppfyllelsen kommer att vara god. Måluppfyllelsen kopplad till verksamheterna för perioden anses vara god men det finns fortfarande några mål som är delvis uppfyllda och bland annat är kopplade till rutiner som har arbetats fram under året. De mål som inte uppnås under perioden är helt beroende av de restriktioner som pandemin medfört.

Expedieras till

Medlemskommuner

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Information om Omsorgens organisation, dnr KS 21/00237

Informationsunderlag

Organisationsöversyn Omsorgen 2021 (bilaga)

Ärendet

Omsorgen har sedan januari 2021, med utgångspunkt i KPMGs granskning under 2019, arbetat aktivt med organisationsutredning. I Samverkan med arbetstagarorganisationerna 2 nov 2021 presenteras ett underlag för föreliggande organisationsförändring som nu informeras i bifogad bilaga. I huvuddrag innebär den nya organisationen att:

- en tjänst som Äldreomsorgschef införs i förvaltningen som även är biträdande socialchef
- En ny funktion som Systemförvaltare/verksamhetscontroller inrättas
- myndighetsutövningen inom omsorgen samlas vid två enheter
- Den centrala bemanning och insatsplaneringen inom omsorgen flyttas verksamhetsnära till respektive enhet.

Social konsekvensanalys

Kommunförvaltningen har inte genomfört någon social konsekvensanalys.

Miljömässig konsekvensanalys

Kommunförvaltningen har inte genomfört någon miljömässig konsekvensanalys.

Ekonomisk konsekvensanalys

Omorganisationen innebär en utökning av administrativ tjänst motsvarande 0.5 ssg i förvaltningen. Utökningen bedöms rymmas inom tilldelad budgetram kommande verksamhetsår.

Facklig samverkan

Information och samverkan har skett i samverkan 2021 11 02.

Under välfärdsutskottets behandling av ärendet föredrar socialchef Daniel Åhnberg utförligt utifrån ett bildspel.

Ulrika Jonsson (M) ställer fråga gällande personalens önskade scheman i Time Care vilken delvis besvaras av socialchef Daniel Åhnberg.

Kent Grängstedt (S) ställer fråga gällande hur förslaget mottagits i organisationen vilken besvaras av socialchef Daniel Åhnberg.

Vivianne Pettersson (M), Madelene Jönsson (SD), Tobias Nygren (C) och Johan Stolpen (V) yttrar sig utan att yrka.

Med detta har välfärdsutskottet informerats. Informationen vidarebefordras till kommunstyrelsen.

Omsorgen

Daniel Ähnberg
daniel.ahnberg@hellefors.se

Organisationsöversyn Omsorgen 2021

Berörda: Anställda inom omsorgen i olika omfattning

Bakgrund

I januari 2021 slutade tidigare Socialchef sin anställning vid kommunen och detta föranledde förvaltningen att ta ställning till eventuella organisationsförändringar innan en ny socialchef rekryterades. I detta arbete framkom behov av flera organisationsändringar med fokus på ökad ledningsfunktion, stärkta chefsmandat och mer självständiga enheter.

Bakgrunden var bland annat också den översyn av omsorgsverksamheten i Hällefors som gjordes av KPMG 2019. I denna översyn framkom att nettokostnaderna för kommunens äldreomsorg ligger högre än vad som kan förväntas dels beroende på en generös biståndsbedömning och dels beroende på en låg effektivitet. I översynen framkom även att dåvarande chefsstruktur hade brister då roller och mandat inom organisationen var oklara och KPMG rekommenderade därför att organisationen delades in i två självständiga delar med varsin chef. I översynen framkom även att omsorgen bedömdes ha en god verksamhetskunskap men att det fanns förbättringspotential avseende såväl HR-frågor som ekonomisk styrning. Under våren och sommaren 2021 har Omsorgens ledningsgrupp haft fokus på flera utvecklingsfrågor där organisationsfrågan är ett naturligt första utvecklingssteg vilket presenteras nedan.

Förslag

Förvaltningen föreslår en organisation med två självständiga enheter.

Syftet med den planerade omställningen är flera men främst står en stärkt ledning- och styrning inom Omsorgen med särskilt fokus på Äldreomsorgen. Omställningen skapar en bättre tydlighet i organisationen som renodlar

enheterna/verksamhetsområdena både ur ett medborgarperspektiv och ur det kommunala interna perspektivet. Omställningen skapar också en ökad möjlighet för snabbare beslutsvägar kring processer i det ”verksamhetsben” den hör hemma samtidigt som man bibehåller möjligheten att lyfta frågor för att processa dessa tillsammans inom omsorgen och samtidigt undviks ”stuprörstänkande” inom omsorgen. Omställningen skapar även ett direkt chefsstöd närmre enheterna med en egen administration knuten direkt till respektive enhet för att möjliggöra differentierade verksamhetslösningar och arbetssätt baserat på delaktighet och verksamhetsnära behov på respektive enhet. Genom förändringen går förvaltningen från central administration och styrning mot mer autonoma enheter med större möjligheter och mandat för verksamhetsnära önskemål och lösningar på respektive enhet.

Förändringar

Inrättande av ny Äldreomsorgschef

Efter genomförda diskussioner med omsorgens ledningsgrupp och medarbetare inom äldreomsorgen under våren föreslås stärka ledningsorganisationen med en funktion benämnd Äldreomsorgschef, tillika biträdande Socialchef. En ny tjänst inrättas, underställd Socialchef och som närmaste chef för respektive enhetschef inom hemtjänst och särskilda boenden inom äldreomsorgen. Äldreomsorgschef kommer verka som övergripande områdeschef för Hemtjänst och kommunens vård- och omsorgsboenden inom Äldreomsorgen. Då förvaltningen inte bedöms kunna utöka antalet chefsfunktioner inom befintlig ram innebär detta samtidigt att nuvarande cheftjänst för central administration konverteras till en strategisk funktion under socialchef (vilket utvecklas nedan).

Genom förändringen stärks ledningsfunktionen inom omsorgen och specifikt äldreomsorgen. Den nya organisationen bedöms ge bättre möjligheter att leda en komplex organisation med fokus på kostnadseffektivitet och utvecklingsfrågor. Det strategiska arbetet stärks och möjligheten till snabbare beslutsvägar kring processer i varje ”verksamhetsben” stärks samtidigt som man bibehåller en nödvändig helhet.

Förvaltningen avser därmed att anställa en Äldreomsorgschef, tillika biträdande Socialchef, med övergripande ansvar över Hemtjänstenheter och vård- och omsorgsboenden.

Förändring för MA/Verksamhetsutvecklare

Idag har Omsorgen en funktion som Medicinskt ansvarig Sjuksköterska/verksamhetsutvecklare. Då förvaltningen anser att verksamhetsutveckling ska bedrivas så nära verksamheten som möjligt och som ett led i omställningen av organisationen kommer denna befattning att ändra inriktning och istället benämnas **MAS/kvalitetsutvecklare**. I uppdraget ligger redan idag ett stort fokus kring kvalitetsfrågor som en viktig aspekt i verksamhetsutveckling och verksamhetsuppföljning. Befattningen kommer fortsatt att arbeta med strategiarbete och utvecklingsfrågor med ett tydligare fokus mot verksamhetskvalité.

Förvaltningen avser att ändra befattningens benämning från MAS/verksamhetsutvecklare till MAS/kvalitetsutvecklare. MAS/kvalitetsutvecklare kommer organisatoriskt att ha Socialchef som närmaste chef.

Förändringar i central administration

Vissa processer påverkar omsorgens resultat i mycket hög utsträckning och dessa är avgörande för vilken effektivitet organisationen uppnår. Två av dessa är processen kring biståndsbedömning och processer kring bemanningsfrågor inom förvaltningen. Dessa har återkommit i diskussionerna kring organisation och behov av förändringar har vuxit fram i diskussion med såväl enhetschefsgruppen som andra medarbetare.

Idag har omsorgen en central administration för bemanning, fakturahantering och insatsplanering hemtjänst. Detta innebär att alla enheter inom äldreomsorg och LSS-verksamhet är beroende av den centrala administrationen för bemanningsfrågor och administration. Detta innebär samtidigt att ansvariga chefer inte har möjlighet att styra eller påverka viktiga bemanningsfrågor, att förvaltningen konstaterats arbeta med dubbel administration i vissa frågor, att enheterna likformas trots att det kan finnas behov av att arbeta differentierat och att cheferna i många frågor belastas med onödig administration då de inte har något verksamhetsnära chefsstöd att fördela uppdrag till.

Planering

I dag finns totalt fyra administratörstjänster inom hemtjänsten som benämnds planerare och som ansvarar för hela hemtjänstens insatsplanering. För en effektiv verksamhet krävs en optimal kapacitetsplanering relaterad behovsbeslut som i sin tur ligger till grund för schemaplanering. Vid en central planering är den generella uppfattningen i omsorgen att man riskerar att inte ta

hänsyn till särskilda behov vid respektive enhet som känner omsorgstagarna bäst och särskilda önskemål från personal på respektive enhet. Det upplevs också problematiskt att den chef som ansvarar för omsorgstagarnas insatser, budget och arbetsmiljö inte är chef över den personal som administrerar och bemannar den berörda enheten.

Assistenter

Inom omsorgen finns en resurs för chefsstöd där 4.0 SSG assistentfunktion är fördelat för chefer inom IFO, Äldreomsorg och Funktionshinder (totalt 0.36 SSG per enhetschef).

I den planerade förändringen kommer den centrala planeringen att decentraliseras och fördelas som särskilda administrativa resurser på respektive enheter.

Assistenttjänsterna och planerarna fördelas nu som administrativt chefsstöd enligt fördelning redovisad nedan.

Förvaltningen avser att fördela nuvarande administratörs och planerartjänster enligt:

Verksamhetsben Myndighet, HSL och LSS

IFO	0,5 Ssg.
Försörjning/bistånd	0,5 Ssg.
LSS/Funktionsstöd	0,5 Ssg.
Personliga assistenter	0,5 Ssg.

Verksamhetsben Äldreomsorg

Nya Björkhaga	1.0 Ssg.
Fyrklövern	1.0 Ssg.
	0,25 Ssg.
(0,25 Ssg. schemaplanering lokaliserad på helheten)	

Grythyttan Hemtjänst	1,0 Ssg.
G:a Björkhaga Hemtjänst	1.0 Ssg.
Helheten	1,75 Ssg.

Arbetet innebär att nuvarande planerare och Administratörer omplaceras organisatoriskt, från nuvarande centrala administratörsenhet till att integreras i verksamheten på befintliga enheter med ny respektive enhetschef. Nuvarande arbetsuppgifter kommer i huvudsak att behållas med ett större fokus på att vara funktion chefsstöd där respektive chef leder och fördelar uppdrag till administratör (Administration, bemanningsfrågor och insatsplanering). Administratörer behåller sin nuvarande yrkestitel medan nuvarande planerarens tjänster konverteras till en nyinrättad tjänstetitel

bemanningsadministratör (100% Ssg). Berörda administratörer/planerare kommer att lokaliseras på respektive ny enhet.

I denna omställning är det viktigt att inte tappa samarbete och helhetssyn inom administratörsarbetet varför regelbundna administratörsmöten under Äldreomsorgschef och dagliga digitala möten mellan planerare/administratörer bedöms nödvändiga.

Vid frånvaro skall ersättare finnas för administratörsfunktionen, primärt inom varje verksamhetsben och sekundärt inom verksamhetsområde hemtjänst och Vård- och omsorgsboende. Det är också viktigt att respektive enhet tar ett ökat ansvar för bemanningsfrågor och bereder andra anställda med intresse för vidareutveckling inom verksamheten möjlighet att kompetensutveckla för att täcka upp administrativa sysslor på enheten vid frånvaro.

Administratörerna kommer även att ansvara för att stödja ordinarie personal på enheten i bemanningsfrågor på kvällar och helger (vilket även kan behöva påverka bemanningsgraf). Detta genom att administrera vikarielistor och att rapportera eventuella bemanningsavvikelse i efterhand under de dagar administratörsfunktionen och chef inte är i tjänst (nätter och helger).

Efter genomförd organisationsförändring kommer förvaltningen att utreda arbetstidsfrågorna inom omsorgen.

Förändringar för enhetschef för central administration

Att ta bort den centrala administrationen innebär samtidigt att nuvarande funktion enhetschef för central administration omvandlas till en ny funktion: *Systemförvaltare/verksamhetscontroller*. Tjänsten är en ny strategisk stabsfunktion för att stärka verksamhetskontroll och strategiarbete inom hela omsorgen. Funktionen kommer ansvara för statistik, stöd i ekonomiarbete till övriga chefer samt systemförvaltning (som komplement till kommunens ekonomi- HR och IT-enhet). Tjänsten kommer inte längre att vara en chefstjänst med underställd personal och kommer organisatoriskt att ha Socialchef som närmaste chef.

Förändringar inom biståndshandläggning

Biståndshandläggningen är i dag centralt placerad med Socialchef som närmast ansvarig chef. Socialchefsfunktionen är en funktion som leder det strategiska arbetet inom omsorgen och som leder det dagliga arbetet i måluppfyllelse, övergripande budgetföljsamhet och kvalitet. Att kombinera denna

funktion med en funktion som närmaste chef för myndighetsutövning vilken i sin tur kräver snabba beslut, verksamhetsnära ledning och snabb ärendehantering är i praktiken mycket svårt. Särskilt i en verksamhet som idag har flera utvecklingsområden som behöver hanteras samtidigt. Biståndshandläggningen är en central ”motor” i omsorgens arbete som påverkar kostnadsbilden i hela omsorgen och som kräver nära ledning och kompetens i myndighetsutövning.

Mot bakgrund av detta planerar förvaltningen att ansvar för biståndshandläggningen flyttas till Försörjningsenheten och blir en del i ett samlat myndighetskontor inom Försörjningsenheten/Individ- och familjeomsorgen. Myndighetssidan inom omsorgen består idag av två enheter, IFO (Barn/familj samt missbruk/vuxen) och Försörjningsenheten (Försörjningsstöd, arbetsmarknad och vaktmästare) med respektive enhetschef. IFO (Barn/familj samt missbruk/vuxen) berörs inte direkt av den planerade omorganisationen. Försörjningsenheten kommer dock att tillföras biståndshandläggningen som en ny grupp underställd enhetschef.

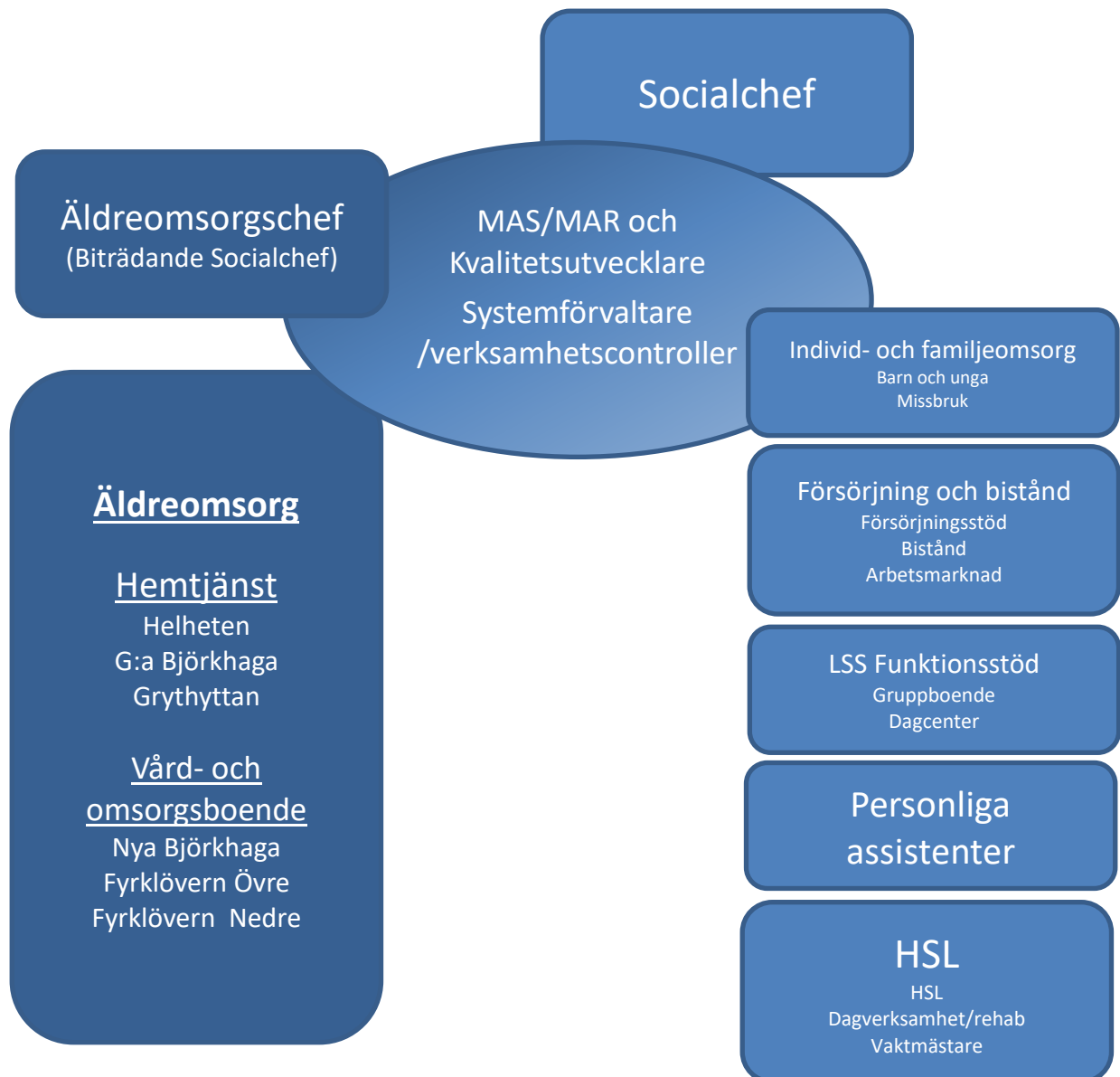
Förändring för omsorgens vaktmästare

Omsorgen har i dag tre vaktmästare anställda som bl.a. ansvarar för posthantering, transporter av omsorgstagare, trygghetslarm, hjälpmedelshantering med mera. I dag tillhör vaktmästargruppen myndighetskontoret vid försörjningsenheten men i den planerade förändringen kommer ansvaret för vaktmästargruppen flyttas till nuvarande HSL-enhet med enhetschef HSL som ansvarig chef.

Alla planerade förändringar avses att genomföras så fort som möjligt i den takt som är möjlig. Arbetet skall dock, i alla ändar, vara klart senast årsskiftet 2021/2022.

Berörda enheter ansvarar för att riskbedöma respektive förändring innan den träder i kraft.

Schematisk bild ny organisation

Information kring Vikariesituationen, semesterperioden 2021, dnr KS 21/00236

Informationsunderlag

Uppföljning sommaren 2021, Omsorg (bilaga)

Ärendet

Omsorgen har genomfört uppföljning av vikariesituationen sommaren 2021. Beskrivna problembilder förekommer generellt i olika grad på Omsorgens olika enheter. Enheterna har som komplement till denna sammanställning även hanterat frågan på respektive APT, där en samstämmig bild med förvaltningens uppföljning framträder. Sommaren har generellt varit fylld med stora utmaningar relaterat bemanningsfrågor, framförallt under den senare delen av semesterperioden. Brist på vikarier, brist på rätt kompetens och brist på vikarier med körkort har varit frekventa problem under sommaren 2021.

Social konsekvensanalys

Kommunförvaltningen har inte genomfört någon social konsekvensanalys.

Miljömässig konsekvensanalys

Kommunförvaltningen har inte genomfört någon miljömässig konsekvensanalys.

Ekonomisk konsekvensanalys

Kommunförvaltningen har inte genomfört någon ekonomisk konsekvensanalys.

Facklig samverkan

Information och samverkan har skett vid samverkansgrupp 2021 11 02.

Under välfärdsutskottets behandling av ärendet ställer Madelene Jönsson (SD) fråga gällande stöd för att lära sig svenska vilken besvaras av socialchef Daniel Åhnberg och skolchef Tina Lanefjord.

Vivianne Pettersson (M) yttrar sig utan att yrka.

Med detta har välfärdsutskottet informerats. Informationen vidarebefordras till kommunstyrelsen.

Omsorg

Daniel Åhnberg

Uppföljning sommaren 2021, Omsorg

Sammanställning

Enhetschefer, planerare, assistenter

Sammanställningen är en sammanfattning av de problem som förekommit i olika delar av omsorgen under Semesterperioden sommaren 2021. Problembilden ser olika ut på olika enheter och förekommer i olika grad på olika enheter.

Vanliga problem:

- Sommaren har generellt varit fylld med stora utmaningar relaterat bemanningsfrågor, framförallt under den senare delen av semesterperioden.
- Det har saknats personal, varit brister i språkkunskaper, flera vikarier har saknat körkort inom hemtjänst och för stor andel vikarier har saknat delegering.
- Det har inte funnits tillräckligt med personal som haft reell kompetens eller formell kompetens vilket belastar den ordinarie personalen i tjänst mer.
- Från SSK meddelas att språknivån bland vikarier varit dålig och flera har blivit nekade delegering vilket belastar den ordinarie personalen i tjänst mer.
- Det framkom att det generellt råder brist på vikarier året om, framförallt inom Vård- och omsorgsboende samt Hemtjänst. Brott mot tidsregler förekommer relaterat vikariebrist och det råder brist på vikarier med formell kompetens. Vid bemanning respekteras inte heller hur vikarierna lägger sin tillgänglighet utan vikarier blir uppringda även när de inte lagt tillgänglighet, samtidigt som vissa vikarier anser att de inte får arbeta tillräckligt mycket.

- Behovet av vikarier varierar och vikarierna skulle behöva nyttjas på flera verksamheter för att kunna användas på olika enheter utifrån hur behovet varierar och därmed också säkerställa att vikarierna i högre grad får arbeta så mycket som de vill.

Rekryteringsprocessen under sommaren:

- Dialogen med rekryteringsgruppen (RG) är viktig och behöver behållas/stärkas.
- Redan nu ska enhetschefer börja ta in fler timvikarier som introduceras på flera enheter och i februari bör en avstämning av vikarieläget ske inför sommaren 2022. (Dialog mellan rekryteringsgruppen och EC.)
- Rekryteringsgruppen har ansvar för att bevaka de ansökningarna som kommer in via spontanansökning, och en dialog mellan enhetschef och RG bör ständigt pågå.
- Rekryteringsgruppen kontaktar sökande på annonser som är intressanta, håller intervju och kontrollera språk mm. eller ger avslag via Varbi.
- Nödvändigt att enheterna är generösa och uppmuntrar vikarier att söka till andra enheter/verksamheter så att de lär sig flera områden.
- Delegeringen ska vara klar i god tid innan sommaren, då SSK är lågt bemannade och då inte har möjlighet att ge nya delegeringar. Den digitala delen av delegeringen ska ske på arbetet.
- Språktestet behöver utvecklas. (För litet, behöver vara mer omfattande och även innefatta skrift!)

Hällefors kommun som en attraktivare arbetsplats – prioriterade områden/önskat läge:

- Hällefors ligger lägst i lön jämfört med kommuner i närområdet. Önskat läge att prioritera löner.
- Minska antalet korta vikarieturer.
- Anställ fler vikarier för att minska belastningen på de vikarier som redan finns.

Läsårstider 2022-23, dnr KS 21/00238

Informationsunderlag

3 kap. Skolförordningen (SFS 2011:185).

Delegeringsordning kommunstyrelsen Hällefors kommun,
Kommunstyrelsen.

Ärendet

Höst- och vårterminens start och slut ska enligt skolförordningen 3 kap. 3§ fastställas av skolans huvudman. Läsårstiderna används bland annat för personalplanering och schemaläggning. Huvudmannens uppdrag är enligt kommunens delegeringsordning delegerat till skolchef.

Läsåret ska ha minst 178 skoldagar och minst 12 lovdagar. Läsåret ska börja i augusti och sluta i juni. Dagarna för höst- och vårterminens början och slut ska fastställas av huvudmannen.

Läsårets start och slut 2022/23 har fastställts. Övriga tider har fastställts preliminärt.

Höstterminen 2022 startar för eleverna torsdag 18 augusti. Terminen avslutas onsdag 21 december.

Vårterminen 2022 börjar tisdag 10 januari för eleverna. Terminsavslutning för elever är fredag 16 juni.

Höstlovet är vecka 44, sportlovet är vecka 8 och påsklovet är inplanerat vecka 14 (före påskhelgen).

Vissa justeringar kan behöva göras.

Social konsekvensanalys

Förvaltningen har inte genomfört någon social konsekvensanalys.

Miljömässig konsekvensanalys

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Ekonomisk konsekvensanalys

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Under välfärdsutskottets behandling av ärendet föredrar skolchef Tina Lanebjerg kortfattat.

Med detta har välfärdsutskottet informerats. Informationen vidarebefordras till kommunstyrelsen.

Familjecentral, dnr KS 19/00075

Informationsunderlag

Region Örebro Samverkansavtal avseende Hällefors familjecentral
Kommunstyrelsen Sammanträdesprotokoll 2021-06-02 Etablering av familjecentral, dnr KS 19/00075

Region Örebro och Hällefors kommun Aktivitetsplan, Hällefors familjecentral

Ärendet

Kommunstyrelsen beslutade på sammanträde i juni 2021 att i enlighet med presenterat underlag utveckla en familjecentral i Hällefors. Förvaltningen lämnar härmed följande information:

Familjecentralen kommer att finnas i vårdcentralens lokaler. Uppstart av verksamheten sker i samband med invigning och öppet hus den 12 januari 2022, klockan 13.00-16.00. Centralen kommer därefter att ha öppen förskola två dagar i veckan, onsdagar klockan 13.00-16.00 och fredagar klockan 09.00-12.00.

Under våren 2022 kommer teman att vara läslust (vecka 2-7), övervikt och fetma (v. 8-12) och tandhälsa (v. 13-18).

Kulturskolan kommer att ha inslag en gång in månaden, vid första tillfället deltar stråklärare. Vårdcentralen kommer också att ha ett inslag i månaden och biblioteket kommer regelbundet att genomföra aktiviteter.

Social konsekvensanalys

Förvaltningen har inte genomfört någon social konsekvensanalys utöver det som tidigare presenterats.

Miljömässig konsekvensanalys

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Ekonomisk konsekvensanalys

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv utifrån vad som tidigare presenterats.

Under välfärdsutskottets behandling av ärendet föredrar skolchef Tina Lane fjord kortfattat.

Med detta har välfärdsutskottet informerats. Informationen vidarebefordras till kommunstyrelsen.